

LJUBLJANA

Ne izgubljajte dragocenega časa!
Obiščite MODNO HISO, ki vam nudi
za zimske dni bogato izbiro tekstila
in konfekcije.

TEDENSKA TRIBUNA

LJUBLJANA, 25. decembra 1962 - Leto X., štev. 51-52

Cena 50 din

NOVOLETNA DARILA

z 10-20% popustom
vam je pripravila

nama

v hali A na Gospodarskem
razstavišču

Tik preden se v decembru leto odleti,
ko se že bliža mu dvanajsta ura
in nas so le še dedekmravoske skrbi,
me telefon vznemiri: »Tu TT, si ti?
skrbi nas novoletna inventura,
jo boš napisal, kaj?«

»Nikar, mi ne leži.
Ne bi kao drug, kak humorist, satirik...«

»Kdo?
verz plačamo po...« Zvenela cenzura
odščinila je vse do sem: »No, pa naj bo.«
Dodaten svet: »Ne boš dolgočese,
če udiš, veči, koga boš po glavi.«

Očitajo mi: zmerom le ljubezen,
ljubezen pod oblaki in ljubezen v travi...
S to liriko ljubezni, s kakšno kompetenco
naj zoper hladno in vročo vojno zarotim,
se strastno vmemam za koeksistenco,
kako se treba lepi, sportnike učim,
kulturnike učim zanesljivega opravljanja,
široko domoljubnega zapravljanja
vse strokovnjake v gospodarstvu naučim?
Sestra, sklepam pač, ni več sodobna,
a ker sem Zlobec, smem kdaj biti zloben,
so rekli pri TT—ju (misel zlobna),
a pesnik pesnik ni, če ni spodoben,
zato, če resnik koga bom po glavi,
se bom potrudil, da ne bom po pravi.

Naradili smo se: po koledarju
začne se novo leto v januarju,
vendar pri nas zgodilo se je marsikaj,
da bi lahko ta datum premaknili
(si firben? Pod April pošilji, pa pod Maj).
Ves miroljubni svet se upira siliti
in hkrati malodušen se ji klanja,
še bolj kot prej po Franciji OAS divja,
v Alžiriji brezhiben »eden klanja«
je mojstrsko zretila.

Pri nas doma
po starem: ko je utihnil glas orkestra,
nam debel maček v praznem žepu je ostal.
(če zrinil si s trinajsto do Silvestra
in nisi še za božič revež je pogljal),
po starem torej: kdor je tudi lani bil,
je službeno držal skočil spet v tujnino,
seve, če je doma dovolj nezamenjen,
da mora menjati spet limuzino,
nanovo preurediti novo vilo,
sicer nič novega se ni zgodilo:
prepir, cigar je Jakopičev paviljon,
če umetnost dedič je ali reklama,
naj menažerstvo ali umetnost sama
veljavno sede na njegov porušen tron.
Prepir je utihnil: ni bilo denarja,
ko bo, lahko spet upamo v reprizo.
Drugače pa v analih januarja
edino, kar Slovence res skrbi,
je to, če vzpon preživel ali krizo
sovjetska poezija naših dni.

Kdor standard na učinek le ne veže,
se kratki februar mu kar prilježe,
celo OAS zaveda se teh tri dni manj,
v Evliani Belkasem (izginil brez sledu?)
iz trdnih kamnov dojev, muk, krvi in sanj
gradi viharni stolp svobode in miru...
Pri nas je februar prav imeniten čas.
Prešernu v čast, kdor ga ima, oblače frak
in je kulturni; če je treba, se obdrži
kulturno skremšn. Kaj bi običaj je tak,
a rezultat je dober: vse priznanje
(in nekaj tisočakov) prejmejo moške
kulture in umetnosti, ki zanje
naš človek v vroči včasih komajda kaj ve.
Na sredo je Prešeren vsako leto,
v roko so letos segli mu: Betetto,
Kralj, Stiglic, Udovič — vsaj njih imena
da ponovim v tej letni inventuri.
Ko tehtam, čemu ni še padla cena,
čeprav sem strog, v umetnosti, kulturi
je marsikaj, kar vredno je spomina.

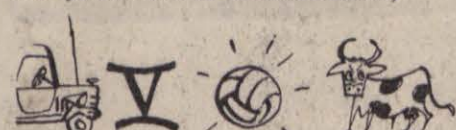
Na plan, prijatelji, izšel je Pravopis!
O, zdaj napočila je prava ura:
kot pes (kot kušek), kakor bik, kot lev, kot ris
vsak plani nađen — množična kultura!
Igravci, šepetavci, prevajavci,
vseh vrst obrekovavci in sveda
ves nežen spol, vse —avke in vse —ibke,
z gasivci še gasivke in glasivke
(kot ženske in kot gletni organi!),
vsi stanovavci in sploh vsi prebitavci,
ki vam pri srcu lepa je beseda
in ste za staro srčno vdani,
a so vam zdaj porinili ta vrv v srce,
o, pridite, ljudje,
vsi složno se zberimo vkup
in silen zaženimo hrup...
Ne, ne, saj ni več treba: že oglašja
se gromki smeh Prešerna in buta v nas:
»Al prav se piše kama ali kasha...«
Kako je majhen tudi naš atomski čas!

Cetrli plenum, Titov govor v Splitu
in Pismo partiji: vse stvarno, strogo:
če si na vrhu (in vrhov je mnogo),
ni prav, če misliš, da si pri koritu,
ne jemlji več, kot s svojim delom družbi daš,
če boš jemal, bo drug dobil zato premalo
(in kaj je s socialistično moralno?)
ne varaj se, da več veljaš, če več imaš.

Je že tako: kdor drugim pota kaže,
hote in nehote sam kdaj zaide
in zlo je v tem, da včasih k cilju pride
po krivih potih se hitreje in laže.
Dovolj tega! nas je prebudil Tito,
če cilj je pravi, prava naj bo tudi pot,
in sami sebe vrgli smo na sito...
(zdaj smo v decembru, čas, nepodkupljiv robot,
že ugotavlja: še kar zdrava družba,

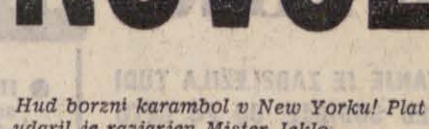
srce odlično, pljuča: kaka senca,
pri grešnih kozlih stroga abstinenca,
sicer pa zmerom v kontrolna služba).

Temu, kar se zgodilo je v aprilu,
dodala piko je na »ie carina:
Skušnjava vseh se v avtomobilu!
Samo »kragujevačka limuzina«
— tako poceni in pa naše gore listi —
naj zapeljuje kupa. Tujim — rampo dol!
Uvoz končan! Ni Fiško-čeden? Formalist.
Le noge skrči in boš preživel karambol!

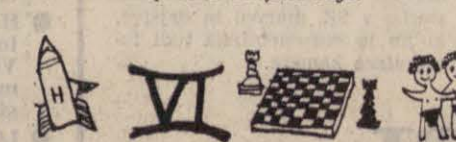

Hud boren karambol v New Yorku! Plat zvonja
udaril je razjarjen Mister Jeklo,
joj, kaj pa zdaj? zacutilo je pol sveta,
pa vendar: vse se je lepo izteklo.

Kozak je v maju šel z Afero v Novi Sad,
kjer zmerom je dovolj občinstva in nagrad,
in skoraj bi izbruhnila afera,
ker Matić, ta žirjska eminenca,
ni hotel, da spet nagrade Slovenca,
čeprav najboljša je bila Afera,
ker lani nagradili so Smoleta.

A vse zasenčil je dogodek leta:
bog oče Sekularac, zlate noge,
doma oboževan, v tujini slaven,
je v Čile šel (in nekaj drugih zraven)
se bit za čast pravka usnjene žoge.

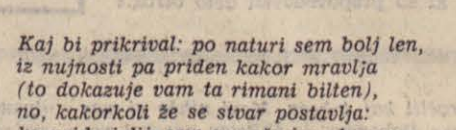

Brez nje ne gre: reklama svet osvaja.
Današnjemu človeku dojme se le to,
kar v serijah na dnevnih trg prihaja:
avtomobili, znamke, kar se spomni kdo.
Tako so na nebesni trg zdaj ZDA
poslale — ceme niso sporočile —
spet serijo atomskih bomb, da mir sveta
čvrsto podpre bi s pozicij sile.
Sahtiranje: zdaj Rus je na potezi.

Če se pri nas, po njih pomenu, razvrstim
dogodke: Ranković odpoval je v Rim:
obisk prijateljstva. V Sovjetski zvezi
parlamentarci naši se mudijo,
kot Ranković, s prijateljsko mislijo.

V Benetkah, ob najhujši konkurenci,
je Janez Bernik na bienalu zablistel,
pobral nagrado (lih, toplo domač odmev:
Kot da je on edini med Slovenci!)
in žalosten se vrnil: spet prijatelj manj.

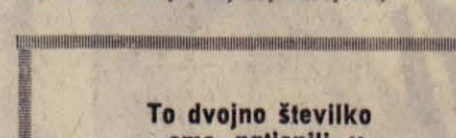
Privatno: v Čilu smo imeli srečo.
Če naši nogometniki upisali
bi se v prvače, vsi s prišgano svečo
in na kolenih bi jih pričakali,
pa tudi z gospodarskega vidika...
če si stvari ogledamo pobiže,
pri nas storilnost dela ni velika,
zaradi slavlja padla bi se niže.

Kaj bi prikrival: po naturi sem bolj len,
iz nujnosti pa priden kakor mravlja
(to dokazuje vam ta rimani biltlen),
no, kakorkoli že se stvar postavlja:
ko pride julij, sem z močmi na koncu
in ni mi mar, kako se vreme kaj drži,
s predumom, ženo, sinom in skrbmi
jo kar počez urežem proti soncu.
Tranzistorja (vsaj enkrat: bogu hvala,
da ni denarja!) nimam: to me veseli,
sicer pa jih je polna vsa obala,
na morje naročeno Delo se zgubi,
tako ne vem več, kaj se kje dogaja,
le Puljski festival, to vem, še vtraja,
o njem, se strinjate?, pa bolje, da sem tih.
Če pa se molik zdi hujši vam kot graja,
si izposodil bom znan Menartov dvostih:
»Naš film je kot ženska naših dni:
greši pogosto, redkokdaj rodi.«

Ker mirno hotel preživeti sem dopust,
čeprav sem že čez teden prišel z morja,
prenašam to kot saldo iz julija v avgust:
Alžirski narod je svoj boj dobojeval,

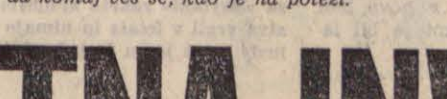

To dvojno številko
smo natisnili v
**120.000
IZVODIH**
Prihodnja številka
TEDENSKE TRIBUNE
bo izšla 8. januarja 1963.

le žal, da so politična obzorja
že prve dni preprežena z oblaki;
v svobodo sam si utrl je pot in sam bo znal
zgladiti razprtje med prvaki.

In ker že poravnavam stare grehe:
Dvakratno čast svetovnega prvaka
si Cerar vpisal je pod prejšnje uspehe.
Četudi poi Ljubljane ga pričaka,
fant je zaslužil: ne zaradi slave,
a ker mu slava zmešala ni glave.

V politiki je zmerom še v ospredju šah,
dva kozmonavta in Telstar sta le predah,
sicer pa tekmovalje brez prestanka,
zdaj z novo serijo v Sovjetski zvezi
so pohiteli: atomska simulanka,
da komaj veš še, kdo je na potezi.

(znamenja, pa čeprav šele čez mesec dni)
in v knjigo zgodovine: Zmagal je razum.

Kitajce (kdo bi vedel za vse njih strasti)
zdaj strastno je zamikal alpinizem:
na Himalajo zlezli so, pobili
vmes nekaj tisoč Indijcev, pustili
kak tisoč svojih (vse za komunizem)
in miroljubno se domov vrnili.

V Ljubljani pa podroze smo zgradili.
Če je, če ni jim botroval zares Razum,
naj, kot je že o Kubi, zgodovina
o tem odloči, njeni kompetenci
se prepustimo... Vsi vemo, da sporazum
med nami ni mogel. Smo pač Slovenci.

K nam iz Sovjetske zveze na obisk
prišel je Brežnjev, da »se preostala«
nasprotja bi rešili za zeleno
in kakršnekolik barve mizo
(gre za prijateljstvo, ne več za krizo),
in pred odhodom, v Moskvo zasneženo
povabil v goste našega marsala.

Povsod skrbijo za vse vrste kadra,
samo s kraljevskim je vse bolj in bolj hudo,
s prestola vrgli zdaj so še El Badra,
da s Huseinom Saud rohani: »Ja, kaj pa ta!«

Le vojna, ko vsak človek se zboji,
in dolj kot »Tu sem!« pa osvosti »Kam sedaj!«,
razgiba, trdno združi ali spre ljudi,
le redkokdaj, kot zdaj pri nas, pa se zgodi.

ZLOBEC

Na »Formi vivit« letos drugi so sešit
se slavni in manj slavni mojstri dela;
oblike žive: enim smrt že zdaj grozi,
visoka starost drugim se obeta.

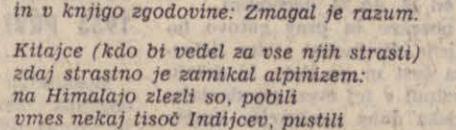

Bilo je res že kar pošteno vroče:
Blokada Kube, Castro, Kennedy, Hruščov...
Če ne odpeljete raket takoj domov...
ta hoče, oni noče, ta — mogoce...
No, pa smo tam... Potem znenada sporazum

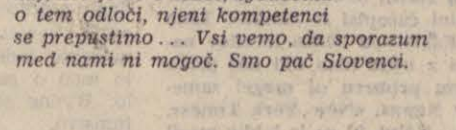

Čeprav smo kar čez noč znašli se v zimi,
so vsi izgledi za vesel Silvester:
V politiki odjuga spet. Orkester
atomskih bomb je zdaj utihnil: z njimi
za dolgo se nasečen je nebesni trg,
mir vrnil se je spet na Himalajski vrh,
koeksistenca zdaj je na potezi
(kdo ve, morda pa res razum zmaga):
Predsednik Tito je v Sovjetski zvezi,
po daljni Aziji Kardelj potuje.
V Karibih je spet mirno po odpravi
blokade in raket, zdaj stric Nikita
naj z Johnom sede in ob turski kavi
prijateljsko naj se pogovorita.
In če še, z osem mesečno distanco,
skrbno pogledamo zdaj v vas domačo:
najbolje je z izvozom in s turistično bilanco,
največ veselja pa s trinajsto plačo.

Tako, zdaj inventurno knjigo bom zaprl.
Morda, ko sem prebiral jo, sem kaj prezrl:
ljudi, dogodke večjega pomena,
iz njih morda iztrgal le kak drobec,
morda... a vse brez slabega namena,
brez zlob e torej, pa čeprav sem

Tako, zdaj inventurno knjigo bom zaprl.
Morda, ko sem prebiral jo, sem kaj prezrl:
ljudi, dogodke večjega pomena,
iz njih morda iztrgal le kak drobec,
morda... a vse brez slabega namena,
brez zlob e torej, pa čeprav sem

Tako, zdaj inventurno knjigo bom zaprl.
Morda, ko sem prebiral jo, sem kaj prezrl:
ljudi, dogodke večjega pomena,
iz njih morda iztrgal le kak drobec,
morda... a vse brez slabega namena,
brez zlob e torej, pa čeprav sem

Tako, zdaj inventurno knjigo bom zaprl.
Morda, ko sem prebiral jo, sem kaj prezrl:
ljudi, dogodke večjega pomena,
iz njih morda iztrgal le kak drobec,
morda... a vse brez slabega namena,
brez zlob e torej, pa čeprav sem

Še vedno: oborožen mir

BRITANSKE REVE IN TEŽAVE NA SESTANKU NATO TER NA SREČANJU MED PREDSEDNIKOM KENNEDYJEM IN PREMIEROM MACMILLANOM NA BAHAMSKEM OTOKU — SO ZDA NAREDILE TO NALAŠČ? — ČE SE OBA ZAVEZNIKA NE BOSTA SPORAZUMELA, BOSTA V PRIHODNEM LETU NA SVETU LE DVE RESNIČNI JEDRSKI SILI: SZ IN ZDA — KAKO OBOROŽEN STOPA SVET V NOVO LETO 1963

»Skybolt« in pa problem britanskega vstopa v Evropski skupni trg sta danes v Veliki Britaniji temi, o katerih največ govorijo. S posebej neposredno prizadetostjo se britanska javnost ukvarja s pastjo, v katero je strategija britanskih oboroženih sil zašla zaradi izgradnje rakete »Skybolt«. Odkar je Velika Britanija letos sklenila, da bo opustila načrte za konstrukcijo lastne rakete — znana je bila pod imenom »Bluestreak« — so se prizadevanja vojske na tem področju preusmerila k izpopolnjevanju posebnih bombnikov, katerih naloga bi bila v morebitni vojni metati bombe na sovražnikovo ozemlje. Vendar pa so britanski strategji pred nekaj leti ugotovili, da bo ta metoda vojevanja kmalu zastarela zaradi vedno bolj izpopolnjenih sredstev zračne obrambe in radarskih sistemov. Vsekakor naj bi bilo leto 1965 tisto, v katerem bo dokončno odklenalo klasičnemu letalskemu vojevanju. Zastarna rešitev iz te britanske vojske dileme naj bi bila raketa »Skybolt« z doletom okoli 1500 kilometrov vrste »azaksemijala«, se pravi, da bi jo izstreljevali z letal v zraku. V sporazumu z ameriško vlado se je britanska vlada popolnoma odrekla lastnim raketa-ter se sporazumela, da bo počakala na ameriško »Skybolt«, da bo leta dokončno izpopolnjena. Gre za načelni dogovor med ameriškim predsednikom Eisenhowerom in britanskim premierom Macmillanom, dogovor, ki sta ga leta 1960 potrdila še obrambna ministra obeh držav. Dogovor je pomenil, da bo Velika Britanija ohranila samostojno jedrsko udarno silo s pomočjo ameriškega projekta.

Pri izpopolnjevanju »Skybolt« pa so se pojavile — tako je izjavil Kennedy — hude težave; doslej so zanj že porabili več kot pol milijarde dolarjev, če pa bi ga hoteli pripraviti za serijsko proizvodnjo, bi jih po predračunih porabili še za skoraj tri milijarde. Kot se je zvedelo, so težave nepremostljive in ZDA ne bodo več vlagale denarja v ta načrt. Ameriška vojska se bo za zdaj zadovoljila z izstrelkom »Minuteman«, ki ga Američani namerajo dati nobeni tuji državi, ter z raketo »Polaris«, ki jo izstreljujejo s podmornic.

Britanci po drugi strani zatrjujejo, da so ameriške navedbe neresnične, da so dela dobro napredovala in da je raketa

moč v kratkem času izpopolniti. Zanimivo je, da so ZDA pripravljene ves projekt brezplačno odstopiti Britancem. Vendar je ta predlog nesprejemljiv, saj Velika Britanija ne zmora tolikšnih izdatkov (zaradi projekta bi morali povečati davke za dvanaest odstotkov), razen tega pa bi vsa ta sredstva odšla na drugo stran oceana, ker se ne izplača predstavljati obsežnih naprav.

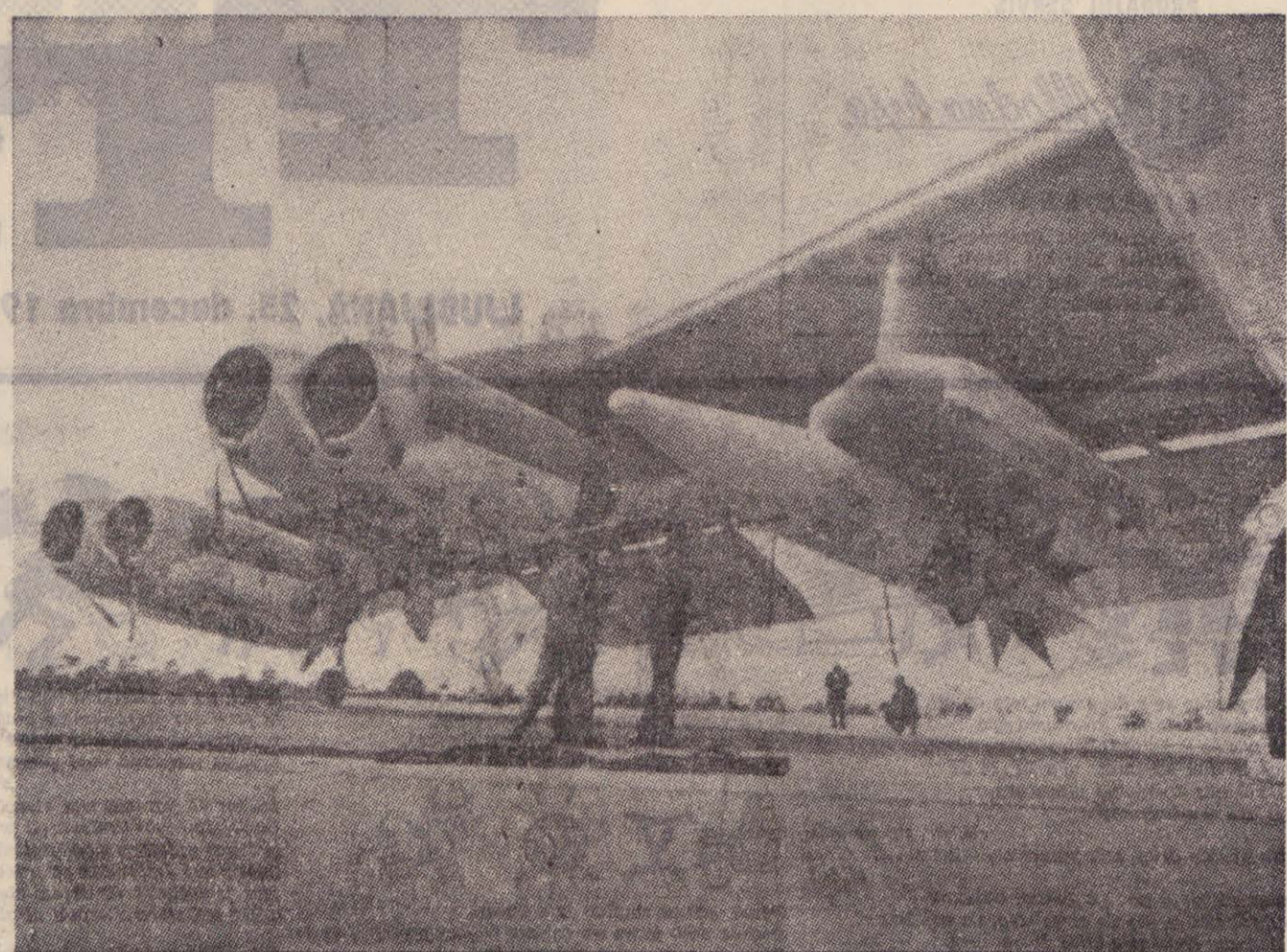
Velika Britanija se je tako znašla v neprijetni dilemi: izgradila si je zračno ladjevo, ki je hotela opremiti z raketo »Skybolt«, zdaj pa ji ZDA ponujajo raketo »Polaris«, ki jo je moč izstreljevati s podmornice. Če bi sprejeli te ponudbe, bi to pomenilo, da morajo popolnoma preusmeriti vojno industrijo: predvsem bi morali Britanci zgraditi približno deset jedrskih podmornic, od katerih bi vsaka stala okoli 25 milijonov funtov, za »Polarise« pa bi morali plačati po pol milijona funtov. To so izdatki, ki si jih Velika Britanija ne more npramitišeno privoščiti in zato je na Otoku vse več komentarjev, ki zatrjujejo, da je Washington s to potezo uničil Veliko Britanijo kot jedrsko silo ter jo porinil na raven »povprečne atlantske zaveznice«.

Vojaki vprašanjem v Evropi in na svetu sploh je bil povečan tudi nedavni sestanek obrambnih ministrov Severnoatlantskega pakta. V tej zvezi je »Britanski inštitut za strateške raziskave« objavil nekaj podatkov, s katerimi je osvetlil številčno in materialno moč obeh blokov. Po ocenah inštituta imajo sovjetske oborožene sile 180 pehotnih divizij z okoli 2,5 milijona vojakov; od tega jih je okoli sto v Evropi. Poleg tega ima sovjetska vojska 100.000 padalcev, okoli 35.000 tankov in oklepni vozil ter močno topništvo z jedrskimi taktičnimi oro-

jem. Mornarica ima 410 podmornic, 20 križark, 100 rušilev, sedem rušilev z raketnim orožjem ter precej manjših ladij. Letalstvo ima 15.000 najodobnejših letal, od tega 10.000 lovskega aparata, pa še okoli 75 medcelinskih izstrelkov, ki lahko nosijo atomsko glavo z jaskostjo do 50 megaton, ter okoli 700 raket srednjega dosega. Preostale sile Varšavskega pakta imajo še 63 divizij z okoli milijon vojakov ter 3000 reaktivnih lovcev.

Glede podatkov o moči NATO je inštitut bolj skop: v Evropi ima pak 26 divizij (v kratkem naj bi jih bilo 30), vendar pripominja, da je to le manjši del sil zahodnega bloka. K temu je treba prišteti še 3500 letal ter 105 raket vrste »Thor« in »Jupiter«. Razen tega sodi v ta del zahodnih oboroženih sil šesto ameriško ladjevo s tremi velikimi letalonosilkami. Poglavitni del sil Atlantskega pakta je kajpada na drugi strani oceana, med drugim tudi medcelinske ameriške rakete. Teh bodo precej izdelali prav do srede prihodnjega leta.

Po podatkih »Britanskega inštituta za strateške raziskave« stopa svetovni mir v novo leto še bolj oborožen, kot je bil lani.

Za razvijanje raket »Skybolt« so Američani porabili pol milijarde dolarjev. Z njo naj bi opremlili ameriške oborožene sile, del pa naj bi jih prodali Veliki Britaniji, ki hoče na vsak način ostati jedrska sila. Se pred dvema mesecema so se zastopniki obeh držav sporazumeli o naročilih za dobavo teh raket britanskim oboroženim silam. Decembra so se Američani odrekli raketi, češ da je predraga in da dosežani poskusi niso uspeli; pet dosežanih poskusov je propadlo. ZDA ponujajo Veliki Britaniji v zameno za »Skybolt« raketo »Polaris«, ki je narejena za izstreljevanje s podmornice. Britanci so v pričakovanju »Skybolt« vsa svoja sredstva vrgli v letala in nimajo denarja, da bi začeli s podmornicami od kraja. Ali gre pri vsem tem za večje ameriške manevre? Kennedy je to jesen že enkrat pokazal, da bi atomsko zastraševanje rad obdržal zase.

Stavkajoči tisk

ITALIJA IN NEW YORK BREZ DNEVNIKOV — ITALIJANSKI ČASNIKARJI TERJAJO UREDITVE DELOVNIH RAZMER TER VIŠJE DOHODKE — NEWYORSKI GRAFIČARJI ZATRUJEJO, DA SE LAHKO BORJO ŠE DVA MESECA, ČE NE VEČ

Kot pred dvema letoma, ko je potekla kolektivna delovna pogodba italijanskih novinarjev, je tudi letos Italija ostala brez časopisov: razlika je le v tem, da zdaj ob novinarskih dnevniki in tednikih stavkajo tudi novinarji televizije in časopisnih agencij. Prvi del stavke, ki jo je razglasil italijanski tisk, je trajal od 13. do 16. decembra. Ze takrat je Italija s težavo prenašala vse posledice, ki jih prinese stavka informatorjev. Časopisi niso izhajali, radijska in televizijska mreža pa sta poskrbeli le za najnujnejše dneve informacije. Stavka se je te dni nadaljevala od 18. do 25. decembra.

Zahteve italijanskih novinarjev so obsežne in prav gotovo bo trajalo precej časa, preden bodo izpolnjene. Predvsem stalen delovnik, ki naj bi trajal sedem ur (oziroma šest ur za tiste, ki delajo ponoči). Delali naj bi samo pet dni v tednu: v tej zvezi poudarjajo, da so statistike dokazale, da je življenjska doba novinarjev krajša kot doba drugih kategorij prebivalstva in da ima nenehna živčna napetost silno škodljive posledice na njihovo zdravje. Razen tega pa terjajo za četrtino večje plače, kot so jih imeli doslej.

Podoben »blagorodov« je te dni doletel tudi New York. Stavka je bila morda po posledicah še hušja glede na povpr. ameriško navezanost na dnevno časopisje. V nekajednevi stavki newyorških grafikov so v to veliko mesto pridrli provincialni časopisi iz okolice. Tako poročajo, da se je naklada »Brooklyn Eagle« od 50.000 izvodov naklade povečala na 300.000, čeprav bralci z njim niso bili kaj prida zadovoljni. »Brooklyn Eagle« v nobenem primeru ni mogel zamenjati svetovnih časopisov, kot so »Daily News«, »New York Times«, »Journal American« ali »New York Post«. Edini, ki se je lahko meril z velikimi newyorškimi glasilci, je bil »Washington Post«, vendar pa ga po deseti uri ni bilo več moč najti v kioskih: nemogoče je bilo namreč ugotoviti, kaj se je zgodilo z izdajo tega dnevnika.

Spor med tiskarskimi delavci in delodajalci je zelo oster. Delodajalci zatrjujejo, da so delavske zahteve zanje popolnoma nesprejemljive, stavkarji pa izjavljajo, da se lahko bojujejo še dva meseca ali pa tudi več. Vse kaže, da bo New York v novem letu še večkrat brez časopisov.

Afera Penkovski tt • telegrami

JAVKA NA DROGU IN ZAKLAD V SKRINJI ZA POŠTO — DOGAJANJE JE ZABELEŽILA TUDI FOTOGRAFSKA KAMERA — ČE BODO WYNNEA POSTAVILI PRED SODIŠČE, BO PO LETU 1953 PRVI PODANIK BRITANSKE KRALJICE, KI GA BO SODILO SOVJETSKO SODIŠČE

Moskovska »Pravda« je te dni odrgnila zavoso skrivnosti, ki je skoraj dva meseca zagrinjala aretacijo britanskega trgovskega potnika Grevillea Wynnea; le-tega so madžarske oblasti prijele 2. novembra pod obtožbo da je vohun. Po nekaj dneh negotovosti so Wynnea izročili sovjetskemu organu za notranje zadeve. Vse, kar je bilo moč o zadevi zvedeti, je bilo: Wynne se je zapletel v vohunstvo.

V začetku tega meseca pa so v SZ zaprli visokega funkcionarja Državnega komiteja za koordinacijo znanstveno-raziskovalnega dela Olega Penkovskega. Razlog: vohunstvo v prid neki tuji sili. Kmalu po njegovi aretaciji je prišlo na dan, da so v afero okoli njega vpleteni nekateri uslužbeni ameriškega veleposlanstva v Moskvi. V javnost so prišla imena pomočnika ameriškega atašea za kmetijstvo Rodneya Carlsona, arhivarka Richarda Jacobssa, zdravnika Alexisa Davidsona ter uslužbenca Hugh Montgomerija.

Kot poroča »Pravda«, je »izmenjav« materiala potekala ta-

kole: Penkovski je dokumente odlagal v poštni nabiralnik ene od stavb v Puškinovi ulici v Moskvi. Da pa bi klientski splošno, da je blago na mestu, je z ogledom narisal krožno znamenje na določenem stebriju pri troletni postaji. Podobno znamenje so mu narisali klientski, če so zanj pustili sporočilo v nabiralniku. Če gradiva ni mogel dobiti, je Penkovski narisal na stebel križec.

»Pravda« objavlja tudi slike, ki jih je posnela policija, ko je lovila vohune. Ena od njih pri-

kazuje Davidsona, kako čaka na troletni postaji v vrsti in se ozira kvišku k drogu. Da je Davidson res iskal znamenje, priča dejstvo, da na stebriju križec. Penkovski je med drugim priznal, da so imeli za nujno obveščanje posebna gesla in da so v ta namen uporabljali tudi telefon.

Ko objavlja to vest, poudarja »Pravda«, da nikakor ne gre za ožvižganje vohunske historije v SZ, marveč za dejstva, ki jih je dokumentirala tudi fotografirska kamera.

SMRT NEKEGA DEMOKRATA

»POVEJ MI, S KOM SE DRUŽIŠ, IN Povedal ti bom, kdo si« — NI ZNANO, ČEMU JE BIL REAKCIONARNI HART NAKLONJEN, ZNANO PA JE, KAJ JE SOVRAŽIL

V starosti enainosemdeset let je pred dnevi v New Yorku izdihnil ameriški politik Mervin K. Hart. Na tej strani oceana Hart ni bil kaj prida znan med javnostjo, v ZDA pa so ga poznali kot enega najvidnejših voditeljev zloglasne »John Birch Society«, ki je pred mesecem dni med drugim organizirala bojkot blaga iz komunističnih držav in ki šteje blizu milijon članov.

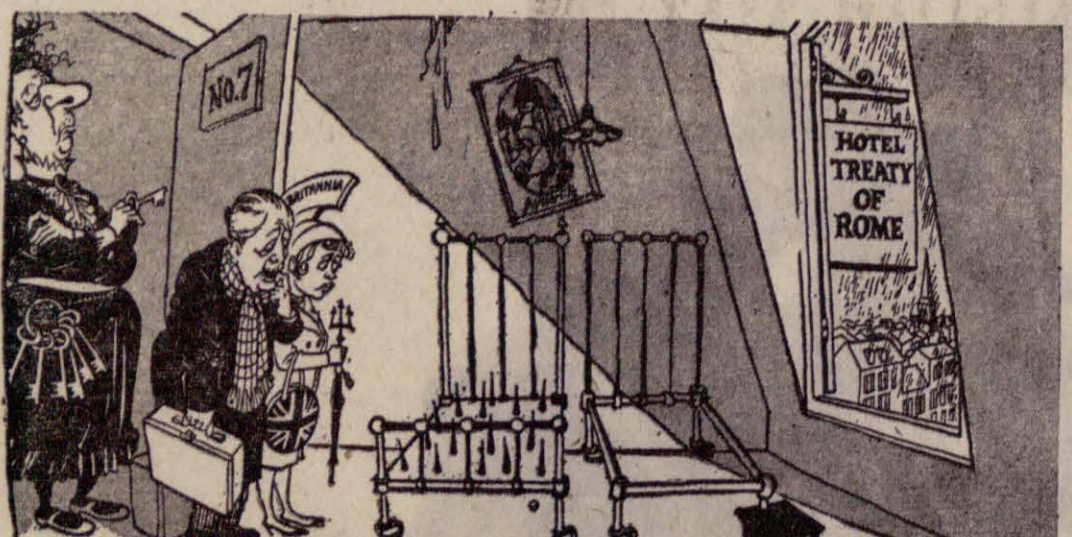
Hart je svoja prijateljstva izbral tako, da je bilo zanj brez oklevanja moč uporabiti pregovor: »Povej mi, s kom se družiš, in povedal ti bom, kdo si.« Med svoje najboljšje prijatelje je štel pokojnega slovača na čarovnice senatorja Mac Carthyja, španskega samoderžavnega generalissima Franco, njegovega portugalskega kolega Sala-

zarja ter bivšega kubanskega diktatorja Batista.

O Hartu je bilo v Evropi slisati nekaj več, ko je možakar objavil brošuro, v kateri je bral in povlečeval boj, ki ga je začel osaveo Salan zoper »komunistoida« de Gaulle, ter hkrati zatrjeval, da je asilno naklonjen Combeju, čeprav je predsednik Katange črnek.

Ameriški časniki so Hartovo smrt komentirali s tem nekrologom: »Ni jasno, čemu je bil Mervin naklonjen, zelo dobro pa so poznane stvari, ki jih ni maral. Bil je proti davkom, gradnji prekopov na reki Sv. Lawrence, osamosvojitvi narodov, proti predsednikom Rooseveltu, Trumanu in Kennedyju, proti rasnemu združevanju in enaki volilni pravici za temnopolte državljane ter proti zakonom, ki so prepovedovali delo otrok.«

ukradena karikatura

HOTEL »PRI RIMSKEM SPORAZUMU«: ... edina soba, ki je še prazna, pravi! Mor-da bi bilo bolje, če ne bi prišla ... (Cummings v »The Daily Express«)

NEPISMEN SVET

Po rezultatih ankete, ki jo je opravila mednarodna organizacija UNESCO in ki je zajela 198 dežela sveta, je na zemeljski obli vsak drugi prebivalec nepismen. Med najzastopljenejšimi območji je takšna, kjer je na sto prebivalcev le eden, ki zna pisati. Na podlagi teh neverjetnih števil je UNESCO sklenil, da bo pripravil načrte za desetletno kampanjo zoper nepismenost; v tem času naj bi naučili pisanja 330 milijonov ljudi iz 85 dežel.

O'BRIEN: „Do Katange in nazaj“

Ob istem času, ko so ameriške pošte izdale posebno znamko v spomin pokojnega generalnega sekretarja ZN Hammarskjolda, je londonska založnica hika Hutchinson objavila spomine moža, ki že leto dni kraljuje nad sliko tragično preminelega švedskega diplomata. Gre za knjigo 45-letnega bivšega diplomata in Hammarskjoldovega zaupnika Conora O'Briena, ki svojemu nekdanjemu šefu očita, da je varal članice svetovne organizacije, razvalil v nasprotju z njihovimi resolucijami ter v ZN uvedel tajno diplomacijo, ki se po njegovih besedah lahko meri le še s kabinetno politiko minulih stoletij. »Dvoumnost«, pravi O'Brien, »je bila zrak v njegovih nosnicah. Kolikor bolj je bila resolucija Varnostnega sveta dvoumnejša, toliko večji je bil maneverski prostor generalnega sekretarja... Premotila nas je misel, da gre za dvoumnost, ki služi dobri stvari, da sedi tu nesebični Talleyrand, nekakšen Machiavelli miru.«

Ko se je sredi novembra letos na britanskem trgu pojavila O'Brienova knjiga »Od Katange in nazaj«, je tiskovni zastopnik ZN izjavil: »Ta knjiga je tendenciozna. Gre za neodgovorno ponaredbo.« Prav nič ni čudno, da je sekretariat ZN knjigo sprejel že pripravljeno. Ko se je O'Brien decembra lani umaknil iz službe ZN, je novinarjem izjavil, da tistega, kar je sam imenoval »intrige v OZN«, ne bo za večno obdržal zase. Ze 15. decembra je sedajni generalni sekretar ZN U Tant v pismu opozoril O'Briena, da pravilnik organizacije prepoveduje uslužbenec tudi po izstopu iz službe izdati piktivne skrivnosti. Irski diplomat se na to ni osiral in knjiga je pred mesecem dni v resnici izšla; svetovni tisk jo je sprejel tako pozorno, da menda ni bilo večjega časopisa, ki ji ne bi naklonil obširne recenzije. O'Brien namreč ni ostal pri tem, da je Hammarskjolda orisal kot cinicnega, čeprav dobro hotčega »Machiavellija miru«.

marveč je tudi spregovoril o stvarih, ki so bile doslej skrivnost.

O'Brien je ugotovil: oklevoval akcije ZN v Kongu niso doleteli pobojaščeni delegati devetih držav, marveč osek in zaprt koraj ameriških in temnopolnih funkcionarjev iz sekretariata ZN. Ne Varnostni svet ne Generalna skupščina in tudi ne posebno posvetovalno telo za Kongo, marveč skupina diplomatov, ki so jo tisti, ki so bili seznanjeni z njenim delom, imenovali »Klub Kongo«.

Conor O'Brien, vodja oddelka za ZN v irskem zunanjem ministrstvu, doktor filozofije ter avtor bistrih esejev o sodobni katoliški literaturi, je po lastnih besedah trdno veroval, da v ZN vladajo pravila parlamentarne demokracije. Te iluzije pa je izgubil, ko ga je Hammarskjold lani poklical v svojo službo, da bi mu kot neutrudljiv nasprotnik kolonializma pomagal pri urejanju razmer v Kongu. Odpravil se je v glavno mesto odcepljene Katange, v ta namen pa so ga pred odhodom opremili z debelim sopom tajnih brzojav. O'Brien je presenetilo in razburilo že samo dejstvo, da gre za tajna obvestila. Ta obvestila so po O'Brienovem pričevanju pošiljali Hammarskjoldovi zaupniki, dokazovala pa so, da so se ti ljudje vedli v Kongu tako, kot so se bili nekaj morskori parpi in osvajači britanske kraljice Elizabete I. v nekdanjih severnoameriških deželah. Se posebej pa je Irca razbесnilo dejstvo, da brzojavki nikoli niso predložili ne Generalni skupščini ne Varnostnemu svetu.

Po O'Brienovih besedah je v Klubu sedelo osem ljudi: Američani Cordier, Bunche in Wieschhof, Indijca Narasimhan in Riki, Britanec MacFarquhar, Nigerijec Nuokedi in končno O'Brien. Med temi osmimi ljudmi je Hammarskjold ustvaril ozračje odličnega razumevanja, vendar pa so bili močnejši njihovega sodelovanja zelo različni: Hammarskjold naj bi hotel doka-

zati učinkovitost mednarodne organizacije, Američani naj bi poskušali odstraniti vpliv SZ v Kongu, azijski in afriški zastopniki pa so hoteli dobiti precedenčni primer, ki bi v prihodnje lahko vplival na razreševanje njihovih razmerij z nekdanjimi kolonialnimi gospodarji.

Varnostni svet je februarja 1961 sklenil poslati v Kongo čete ZN, katerih naloga je bila preprečiti državljansko vojno. Generalna skupščina je sprejela več resolucij, v katerih je ukazala, naj čete ZN posredujejo, če bi prišlo do oboroženih spopadov. Dodatno k temu pa je »Klub Kongo« sklenil, da je treba katangsko secesijo uničiti nasilno, s čimer se je strinjala večina članic ZN in tudi O'Brien. Le-ta je junija odpotoval v Kongo, da bi pripravil udarec zoper Combeja. 11. septembra je dobil O'Brien ukaz, naj prime Combeja in še štiri njegove sodelavce zaradi upora in naklepne umora. Akcija se je začela, toda že sam začetek je bil — tako pravi irski tisk — v švedskimi četi zaradi rivalitete med indijskimi in švedskimi četi. Poleg tega pa je O'Brien pozabil ukazati vojakom, naj obkolijo Combejevo palačo; katangski secesionisti se je tako z britansko pomočjo jedro umaknil s sosednjo Rodezijo in zadeva je šla po vodi.

Za O'Briena so bili to žalostni trenutki in prišlo je do tega, zaradi česar se je možakar spri s Hammarskjoldom; slednji ga je pustil na cedilu. Zaradi akcije so se zdramili Combejevi prijatelji v britanski vladi in ta je odrekla podporo akciji ZN v Kongu; generalni sekretar se je zato podvrgel odrekel. 14. septembra je poveljstvo čet ZN v Kongu izdalo sporočilo, da je v katangskem glavnem mestu nastal spopad, ko so v eni od garaž pod kontrolo čet ZN opazili požar in ko so tuji vojniki streljali na vojake ZN, ko so le-ti gasili požar. O tem piše O'Brien: »Pojma nimam, kako

so mogli sporočiti kaj takega. Meni nihče ni poročal o požaru.« Dokončno je O'Brien odrekel pokorščino, ko je zvedel, da se Hammarskjold odpravlja na sestanek s človekom, ki bi ga bil moral O'Brien zapreti, s Combejem. Njegove jeze ni potolažila niti smrt Hammarskjolda: »Vojaki ZN so tvegali svoje življenje. Zato so imeli pravico zvedeti, za kaj gre...«

Recenzenti O'Brienove knjige precej soglasno ugotavljajo, da je bila politika ZN v Kongu med-

dvoumna, neučinkovita in odsev političnih razmer na svetu in da je v Kongu delovalo toliko nasprotujočih si sil, da je bilo rešitev težavno najti; ugotavljajo pa tudi, da je O'Brien spodbodil k pisanju dejstva, da se je čutil izignanega in da je s knjigo poskušal rešiti svojo diplomatsko čast. O'Brien je namreč zagrešil hudo napako, ko je dovolil, da mu je Combe ušel in prav ta dogodek je Hammarskjolda privedel k drugemu ukrepanju, da pa se je zanj žalostno končalo.

O'Brien in Combe

NE TAKO

NEURESNIČLJIVE

ŽELJE

— Eh, kaj boš kvasil o tem — je vzdihnil kolega na redakcijski seji, ko smo se pogovarjali o naši novoletni številki in ko je beseda nanesa tudi na to, da bi napisali nekaj na temo: »Česa si naš občan, povprečni državljani, ne bi več želel v prihodnjem letu?«. — Saj se tako ali tako ne bo kaj pridalo spremenilo... Le jezil se boš! — je še pribil.

Pa smo kljub temu govorili o tem. Napisati nekaj takega, nečloveškega, kar človek doživlja v taki ali drugačni obliki le preprosto povsod, v vseh krajih naše lepše domovine... V trgovini, v gostinskem lokalu, v turističnem kraju in še kje. Opisati torej doživljanje, ki niso nikakršna senzacija, o kateri bi veljalo preživeti tiskarsko črnilo. »Malenkost«, za katere menimo, da niso malenkosti. Ljudje smo pač taki, da se spotikamo tudi ob »malenkostih«, ki nam grenijo vsakdanje življenje, pot v službo ali domov, popoldanski vstopniški sprehod po mestu, urico ali dve razvedrila v tem ali onem gostinskem lokalu, naš vsakoletni dopust... In tako dalje in tako naprej...

— Nič novega ne bomo napisali, — se oglasi drugi kolega in odmahne z roko.
— Poskusimo — daj resno naš »glavina« — morebiti bo pa le kaj zaleglo in se bo v »anno domini 1963« le kaj premaknilo na bolje.

Sprejeto!
In zdaj naj bi se te vrstice vtisnile v srce in spomin vsem prizadetim... Nekaj jih je anonimnih, ker bi bilo krivično, če bi rekli, da se tako dogaja zgolj pri njih; saj vendar velja za vso našo lepo domovino, po dolgem in počez... Sicer pa ni treba klicati na pomoč beležnice, ker vse te reči znamo že na izust... In če bi nas kdo opolnoči, sredi najslabšega in najtrudnejšega spanja zbudil in nam prav potihlo rekel, naj povemo, kaj je narobe v našem turizmu, v našem gostinstvu, v naši trgovini... oh, bi začeli kar drdreti.

RESTAVRACIJA naš železniški postaji v Postojni. Všeč je pripelje iz tržaške smeri. Deset minut postanka in v kratkem čas za okrepčilo... Mnogo potnikov izstopi in si kaj privoščijo. Ta žemlja s pršutom (največkrat so žemlje stare), drugi čašo vina in cigarete...

Da, cigarete! Pred nekaj dnevi se mi je v tem kraju primerilo tole:
— Prosim zavojček cigaret »Primorka«.
— Nimamo!
— Kako to, da nimate?
— Imamo samo ljubljanske cigarete, in... niško »Moravice«.

— Kako to? Saj vendar ne kadimo vsi ljubljanskih cigaret?
— Nimamo, tovariši! — povzdigne glas mlada, sicer simpatična točkalja s pultom — in...!

Nato je še globoko vzdihnila in zaobrnila oči, da sem se kar zbal.

(Čakaj, sem si mislil!)
— Oprostite, če vas vprašam: »Je Postojna turistični kraj?«
— Seveda je, gospod! — mi rekoče odvrne in že sem se pripravil, da bom dobil kozarec rebule v glavo.

— Potem bi morali imeti vso izbiro jugoslovanskih cigaret! Ne le zaradi domačih turistov, pač pa tudi zaradi tujcev. Saj vendar...
Te zadnje besede sem že izgovoril v prazno, v steno, kajti točkalji se ni zdelo vredno pogovarjati s »sitnim« gostom.

— Uf, kakšni so nekateri gostje! Čudno, da si ni zaželel čiljega mleka? — je najbrž menilo dekletino v povprašalo potnikke.

— Kdo je že naročil dala decil? —
Nekaj potnikov, ki so stali poleg mene, se je pomilovalno smehljalo, češ, glej ga, ta se pa še razburja nad takimi malenkostmi...

(Stara pesem, konkurenčna pesem naših tobačnih tovarni, ki pa je navsezadnje kadilec kaj malo mar...! Malo mar so jim tudi večji ali manjši rabiti gostinskim podjetjem... Kadilec pač hoče kaditi »svoje« cigarete!)

GOSTINSKI LOKAL — kjerkoli.
Udelež se in čakaj.

Natakar pride ali pa tudi ne. Te ljubezno vpraša, kaj želiš, ali pa tudi ne. Ti zamenjaš umazani prt, če to vlijudno prosiš, ali pa tudi ne! Ti prinese jed na toplem krožniku ali pa tudi ne! Ti ljubezno pridrži plašč ali pa tudi ne... Ti nemudoma postreže ali pa tudi ne! Ti svetuje, kaj je tisti dan najboljše v njihovi kuhinji, ali pa tudi ne. Ti očisti pepelnik ali pa tudi ne... Te oslovijo s prijazno besedo ali pa trdovratno molči in čaka... Se ti prijazno nasmeje ali pa tudi ne.

Se zanima, če se dobro počutiš, ali pa sploh ne. Te povpraša, če morebiti še kaj želiš, ali pa tudi ne...

Ali — sploh ničesar — ne!
Lahko pa tudi!
Recimo, v novem lokalu v Ljubljani, v kleti hotela »SLON«.

To ni novoletna vizija, to je resnica, ki bi jo zaželel vsem gostinskim lokalom v Sloveniji in Jugoslaviji. To ni le pobožna želja, pač pa stvarnost.

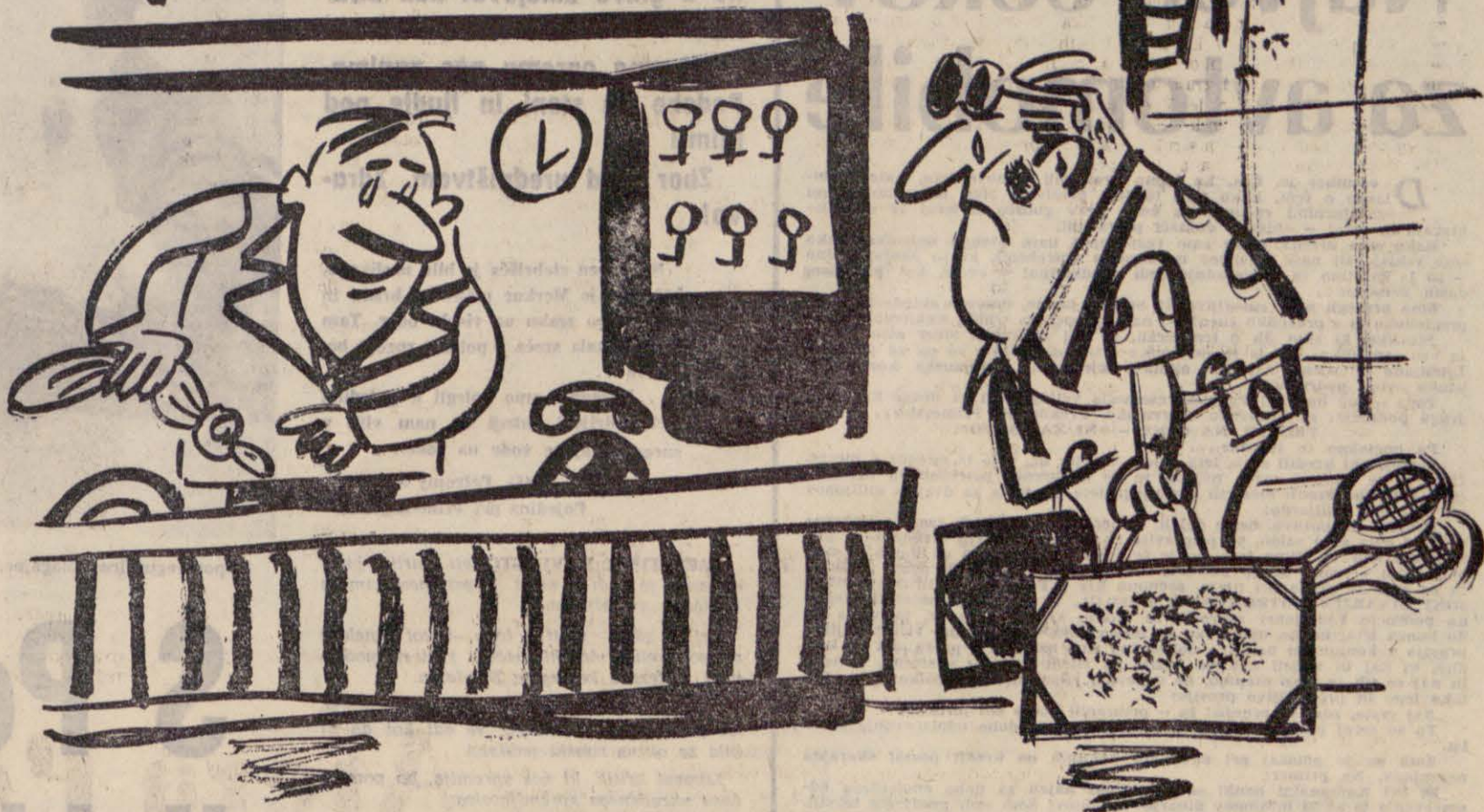
NAPOVED ZA ZIMO IN POMLAD

Zima bo dosegla višek v februarju, a tudi marec bo še hladen. V drugi polovici zime bo zapadel visok sneg. Pomladi bo prva ugodna, toda v maju ali juniju obilno deževje.

Dr. Vital MANOHIN

KAJ BI SI VSAK OBČAN ŽELEL V PRIHODNJEM LETU?

RECEPCIJA

»Vašo sobo smo žal oddali, ampak pozabil pa nisem, da ste jo rezervirali; glejte še vozni sem napravil...«

saj moraš! In ne bodi no tako siten, da izbiras in navsezadnje ničesar ne kupiš. Kaj misliš, da ti bo mo kar zastoj razkazoval blago? Se mar razburjaš, ker nimajo tega ali onega? Zakaj pa hočeš kupiti ravno to? Kupi kaj podobnega...

Trgovina »Doma« na Starem trgu v Ljubljani. V izloži vidim lepo pleteno košarico. Krasno! Toliko časa jo že iščem!

Vstopim.
— Prosim tistole košarico!
— Srečo imate! Zadržaj jo!
— Saj imate še eno v izloži!
— Iz izlože pa ne smem vzeti. Ne, ne!
— Zakaj?
— Ne, iz izlože pa ne jemljemo izdelkov. To ni v praksi!

Zdaj ne vem, ali to ni v praksi običaj zategadelj, ker je »nerodno« odpirati izložbeno okno, ali pa zato, ker bi potem izmalčili lepo aranžirano izložbo.

Naj bodo torej izdelki v izloži, pa čeravno jih nimamo v trgovini na zalogi. Naj vsakdo vidi, da je izbira! Naj ljudje vidijo, kaj vse lahko kupijo pri nas! In ni važno, če je kupec nato zaman vstopil v trgovino in dobil vkljuden odgovor:

— Oprostite, tega pa nimamo več na zalogi! Pridite čez nekaj dni pogledat!

»Pa je o polnoma vseno, če bo večkrat prišel zaman in se jezil, zakaj ne vzamejo tistega artikla, ki ga želiš, iz izlože!«

— Ne, pri nas to ni v navadi...

DOPUST, želiš si ga in potreben si ga. Napotíš se z veseljem, s prepričanjem, da vse skrbi puščaš doma, za hišnimi vrati.

Čaka te zgolj najlepše. Stirišajst dni ali tri tedne samih prosečenj. Morja in sonca.

Pa že v samem začetku naletiš na »nepremostljive težave«.

Zamenjali so ti sedeže v avtobusu, ki si jih rezerviral že tri tedne poprej. Zamudiš vlak, ker so te v informacijski pisarni napačno obvestili o odhodu. Hočeš se javiti sorodnikom, da si srečno odpotoval in da si že na... Toda, kaj ko ni razglednic iz tega kraja... Tja, kamor si prispel, te nihče ne čaka. Ti ne reče niti dober dan, kaj šele... in vendar si prišel »zapravljati«.

Ne veš, kam boš shrnil avtomobil, ker tega pač tam niso predvideli. Zmanjka tega ali onega, ker niso računali na tako velik obisk. Telefonirati moraš v službo, če je kaj novega, toda, ko pa pošta dela le od...

Ko si odhajal, te nihče ni pozdravil. Pa zakaj tudi? Saj...

Vrneš se domov in za Novo leto te ne preseneti majhna čestitka hotela, v katerem si že vrsto let prebil svoj letni oddih. (Boš že še prišel, če boš hotel!)

x x x

Zdi se mi, da sem s temi »dubrobnarijami«, ki jih srečujejo Peter in Janez. Micka ali Majda skoraj na vsakem koraku, ob vsaki priliki, le izrazil njihovo mnenje.

Ničesar novega nisem povedal. Ničesar takega, kar ne bi bilo res! Ničesar takega, kar se ne bi dalo odpraviti.

Recep? — Le malo več dobre volje in razumevanja do tistih, ki jim pravimo kar preprosto: POTROŠNIK.

In naj bo novoletna voščilnica torej taka: zakaj bi še naprej delali tako, kot ni treba? Zakaj bi to naše vsakdanje življenje, v katerem imamo že tako ali drugače razne skrbi in tegobe, grenili še s takimi neveselostmi, ki niso prav nič potrebne?

Srečno v 1963! — Zanje in spet želje... da bi se uresničile!

(Tako rad bi, da kolega ne bi imel prav, ko mi je rekel, preden sem začel pisati o tem, da »tako ali tako ne bo drugo leto kaj pridalo boljšega...«)

IZTOK AUSEC

TT-jeva novoletna retrospektiva

Zlobni stavec — ne piše se Zlobec — je postal naslov Novoletna inventura in zapiski.

»Pa Tetejeva novoletna inventura: Ko bi vse letošnje članke o zelenjavi zvil v škarnice, bi lahko vanje spravili zelenjavo za celo premoženje.«

Užaljena retrospektiva: Vse to je bilo napisano samo zato, da bi zelenjava ne stala več celo premoženje...

Pa stane!
In narediti smo zavoj. Takšnega, koničastega, kot ga zvije prodajalec v trgovini s sadjem. Časopisni listi so se sicer prekrivali, toda vseno je bilo moč brati.

TT 10/13. marca:

»DRAGO KOT SOLATA«
32 jajc, 20 kg krompirja, skoraj 2 kg govedine. Ostanimo pri vitaminih — pri vitaminih pozimi: več kot tri kilograme pomaranč, ki so prišle iz morja, ali raje 10 kg jabolč. — Vse to namesto ene same kile zelene, grintave solate!

TT 30/31. julija:

»JURE NA TRZNIH TEHTNICAH«
Toda focija se je razširila celo med slovenske jurje: tisti iz Novega mesta zavidajo onim iz Kopra. Paradižnik: v Kopru po 80 din za kilogram, v Novem mestu po 150.

TT 35/4. septembra:

BREZ ZASKRBLJENOSTI:
Strokovnjaki so namreč izračunali, da znašajo stroški za en kilogram pridelanega krompirja 14 din. Če bi kmetovalci oziroma proizvajalci dobili za kilogram 20 din, bi bil še kako bogato nagrajen.

TT 35. septembra:

TRGOVCI SEDJO NA USESIH:
Preden sadje dozori je zeleno, potem pa ko dozori je zelen potrošnik (od jeze). Medtem ko je stal kilogram grozdja v Ljubljani 200 in

celo 270 dinarjev, se je v Skopju gibal cena grozdja med 60 in 100 dinarji.

TT 40/9. oktobra:

VRTNINE — VELIKA LUKNJA V NASEM ŽEPU:

Cene na tem trgu še vedno diktrira zasebni proizvajalec, socialistični sektor kmetijstva se tu še zdaleč ni uveljavil tako, kot bi želeli. Zato se tudi dogaja, da se oba sektorja kmetijstva lovita, dohitevala in prehitelata s cenami.

TT 45/13. novembra:

OBET: VSEGA DOVOLJ PO »DNEVNIH« CENAH:

...zadrage od katerih odkupujejo preskrbovalna podjetja, nečelo sklepati fiksnih dogovorov in terjajo od kupcev sklenitev pogodb in dobavo po »dnevni« cenah. Kot rečeno, to ni splošna praksa...

TT 46/20. novembra:

KORENINE SEGALO GLOBLJE:

...samo z večanjem proizvodnje si bomo večali svojo življenjsko raven; v praksi pa dobre letine ustvarjajo samo tako imenovane »viške«, ki propadajo, namesto da bi nam dignili standard.

— — —

In novoletno obarvani TT 51/25. decembra:

Ta pa še ni natistjen, ne more pomagati k povečanju zavoja iz časopisov!

Novoletni TT bere baje celo dedek Mraz, če že on ne, pa vsaj veseli ljudje in ne bi jim radi pokvarili praznovanja.

Se posebej, ko ima stari dedek slabe žilce! Torej za otroške želje ni gluh! Zato ga morda reporterjeva infantilno sestavljena zgodba le ne bo preveč užalostila.

Torej ne piše reporter, ampak reporterček: Zdalj sredi zime mi je rdeči paradižnik še ljubši. (Pa čeprav je rdeč zaradi srarnote, ki jo je

letos preživljal na vseh meridianih naše trgovine!)

Toda paradižnik je bil dragocenost tudi septembra. Dragocenost — ta pa relativna: v Skopju in Novem Sadu najmanj dragocen (20 din za kg), v Beogradu že bolj (50 din za kg), v Sarajevu še bolj (70 din za kg), v Ljubljani najbolj (100 din za kg) in v Zagrebu »dragocen kot solata« (140 din za kg).

Ko pa bi šli takrat na Struško polje, bi videli, da imajo paradižnika preveč. Ne vedo kam s štirimi milijoni kilogramov pridelka — polovico bogastva je obležalo na poljih.

Gnil spomenik naši trgovini!

Na kmetijski zadrugi »Kadina« je ležalo 2 milijona neobranih paradižnikov. Upravnik agronom Tošo Ejejmov je tedaj z žalostnim srcem pojasnjal:

»Preprosto ne vemo kam s paradižniki. Odkupovalcev ni in če jih ne bo, bo pretečni del bogatega pridelka obležal na poljih.«

»Zakaj sami ne poiščete odkupovalcev?«

»Isčemo jih in še kako. Toda vsi nas odbijajo.«

»Kaj pa konzervna industrija?«

»Ponujamo tudi njim. Toda kaj nam pomaga, ko naši kamioni olovorjeni s paradižniki čakajo po tri dni pred vrati tovarne, preden odkupijo blago. Tedaj so paradižniki že nagniti in njihova nadaljnja pot gre na gnojščice!«

•

Želim si lepih, dobrih hrušk za novoletno darilo. Upam dedek Mraz, da si bil tako pameten, da si jih kupil pri tistem, ki jih pridelal in ne v trgovini. Potem jih imaš gotovo še polno klet!

Saj si bil tako pameten kot trgovski predstavniki »Veletržnice« iz Novega Sada, ki so v Sloveniji kupili večjo količino hrušk boljše kvalitete po 30 dinarjev za kilogram. S temi »uroženimi« hruškami so potem uspešno konkurirali na novosadskem tržišču.

Pametni trgovci! Toda kaj je bilo medtem z njihovimi slovenskimi kolegi, ki so ob istem času prodajali v Ljubljani hruške podobne kvalitete po sto dinarjev za kilogram?

Ne, za novoletno darilo bi raje banane, namesto hrušk!

Drag, cenjen sadež iz morja...

Pa veselje do banan je pokvarila čebula (smrdi mi), ki je bila na enakem »nivoju« kot tropsko sadje. Tako so vsaj zapisale beograjske »Večerne novosti« sredi septembra: »Čebula postaja tradicionalni uvozi artikel, kot banane in pomaranče. Tako moramo tudi za čebulo trošiti dragocene devize. Toda to je edina rešitev...«

Ob tem je gotovo obnemel upravnik Kmetijske zadruge »Brazda« Ilija Karev iz Makedonije. Razgovor za spomin:

»Milijon kilogramov čebule leži po naših poljih in nikakor je ne moremo plasirati na trg!«

»Ste jo ponudili odkupovalcem?«

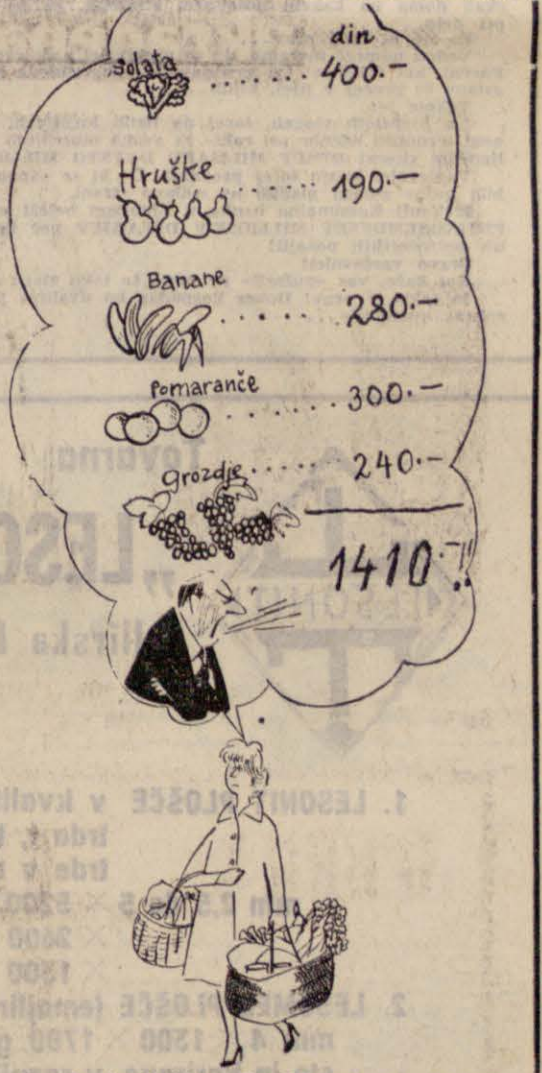
»Trgovska mreža je nezainteresirana.«

»Kaj nameravate?«

»Sami ne vemo. Pred nedavnim smo sami odpeljali nekaj kamionov čebule na skopski trg in jo prodajali po 60 dinarjev. Ljudje so jo razgrabili. Žal nimamo dovolj prevoznih sredstev...«

•

Pa naj bo še reporterčku dovoljena kooperacija. In da ostanemo pri otroštvu, naj kooperira z dedkom Mrazom. Dedek Mraz ima namreč po pravili mraza dovolj, pa bi tako lahko skupaj zmrzovala grozdje in bi ga bilo vso zimo dovolj.

Seveda, kupiti bi ga šla daleč na jug. Pa brez posrednikov.

Izkušnje iz srede letošnjega oktobra so namreč preveč žalostne:

Trg v Ljubljani — grozdje 180 din, samo kovača ceneje v Zagrebu in Beogradu, v Skopju pa je cena le 100 din za kilogram grozdja.

Toda midva bi šla po grozdje v brodsko ali v ohrsko okolico, kjer so kmetje ponujali grozdje po 18 din za kg!

Grozdja je bilo toliko, da so v Bogdancih blizu Djevdjelije spravili 500.000 litrov vina kar v bazen in ga pokrili le s prozornim strehom.

Iz vinogradov bitolskega okraja niso mogli spraviti grozdja. Končno so si pomagali tako, da je vinarski kombinat »Lozara« prodal 130 vagonov vina v Slovenijo, po 66 dinarjev za liter.

Le po koliko ga bom plačal jaz?

•

No, sedaj se je pa reporter izdal: saj vino vendar ni za otroke!

Nič več se ne bo zatekal k dedku Mrazu po pomoč, češ, daj, navij trgovcem ušesa.

Saj si bomo vendar znali pomagati sami in enkrat dokončati to klavno trgovino s sadjem in zelenjavo. V kratkem času pričakujemo nov zakon o stabilizaciji cen in tržišča, ki bo — upamo vsaj — spodrežal korenine marsikaterim trgovskim manipulacijam.

Užaloščena časopisova retrospektiva tako raste v upanje: Da nam ne bo več treba napadati trgovine z zelenjavo, ker bo uspešna!

Pa še stavec bo vesel, saj vendar rad piše novosti in noče pogrevati vedno starega.

A. MAHKOTA — T. FORNEZZI

KARFIJOLA POSLOVALNICA S SADJEM, ZELENJAVO IN ZHEŠNJAVO

POBIRAMO DAVKE, STROŠKE PREV-OZA, KALA IN GNILADI, ZARAČUN-AVAMO STROŠKE P-EBIRANJA IN AMBALAŽE TER DRUGE U-PRAVNE STROŠKE, MI MOGRE-DE PRODAJAMO TUDI SADJE IN ZELENJAVO. urava.

V Sloveniji so hranilne vloge
večje od potrošniških kreditov

Največ čekov za avtomobile

December je. Čas, ko bomo prestopili v novo leto, naredili bilanco o tem, kako smo to leto preživeli. Med najzanimivejšimi »zaključnimi računi« na bodo prav gotovo izvečki iz »hisihi« blagajni in torej — »hisihi«, domači proračuni.

Kako smo živeli? Kako smo razporejali naše osebne dohodke, kako smo vsiljevali naše finančne možnosti s potrebami, ki so skoraj vedno — to je značilno in navsezadnje tudi »podobno!« — večje, kot pa obseg naših denarnic...

Smo presegli naše zmogljivosti? Smo iz lastne, domače sklade zajemali pregleboke in v preveliko žito? So naše bilance na trilih, steklenih nogah? Stevilke, ki smo jih o tem brali, so kaj zanimive. Sicer niso zbrane za vso republiko, ker je to nemogoče (vsaj za sedaj), so pa za področje Ljubljane in njene najbližje okolice, kjer ima ljubljanska komunalna banka svoje podružnice.

Toda — nič hudega! Podobna razmerja veljajo tudi za druge kraje, za druga področja: za Slajersko, Gorenjsko, Prekmurje, Primorsko...
TEKSTIL NA CEKE — NI ZANIMIVO!

Pa pogledimo te številke...
Potrošniški krediti se iz leta v leto večajo; da, celo iz meseca v mesec. Tako se je namreč vsota najetih in že odobrenih potrošniških kreditov zgolj v prvih desetih mesecih letošnjega leta povečala za dvajset milijonov več kot eno milijardo!

Povsem razumljivo, boste dejali. Konec leta je pač tak čas, ko sleherna družina dela svoj saldo, se pripravlja in si izbira »način življenja« v prihodnjem letu... Mimo tega, tu je še jesen, sola, no, in da bomo še najbolj točni — vmes se je vmes — se znižalo cen populatnem »fiktu« in se smo že ravno pri njem, začnimo kar z ENO MILIJARDO 548 MILIJON DINARJEV POTROŠNIŠKIH POSOJIL, ki so jih posamezniki (zgolj na področju Ljubljane) zaprosili za nakup vozila. Kajpada, ta vsota bo do konca leta, ko bo upoštevan še mesec december, znatno višja! Kajli — pravijo v komunalni banki — dobesedno smo založeni v prošnji za kredite, ki naj bi veljali nakupu vozila na štirih kolesih: s streho, seveda! In naj se jih še tako otepa, ne uspevajo odpraviti »kreditnikov«, ker jih tako lepo in preprosto prosijo:

Saj veste, zdaj se cenijo! In — prihranili bomo sto jurčkov!
To so torej potrošniška posojila, ki presegajo dobo odplačevanja štirih let.

Zato pa je poln pri enoletnih nakupih na kredit postal skorajda nezanimiv. Na primer:
■ Pri Komunalni banki so potrošniški najeti za dobo enoletnega odplačevanja le za 38 milijonov dinarjev kreditov! Sem sodi predvsem tekstil. In če tej vsoti pristojemo še 166 milijonov, ki so jih najeli neposredno pri trgovski mreži, je teh denarjev 204 milijonov le »kaplja v morje« naših dolgov pri bankah ali v trgovini.

Zaključek se kar sam zastavlja: tekstilno blago, ki je bilo pred leti še »vodilno« pri najemanju potrošniških posojil, je postalo »nezanimivo«. Večina ljudi kupuje obleke in plašče (da o čevljih niti ne govorimo!) kar za gotovino. Denar odštejejo »na roko«, bi dejali. To nam kaže, da le bolj varčujejo, hkrati pa se je tudi življenjska raven v zadnjih letih le toliko povečala, da izdatki — predvsem manjši — potrošnikom ne pomenijo večjih preglavic!

Zato pa se je struktura želja precej spremenila.
■ V ospredje so stopili izdelki, ki pomenijo že dejansko izboljševanje življenjske ravni, ki kažejo kulturno rasti prebivalstva in željo po ojačanju vsakdanjega dela — predvsem v gospodinjstvu: hladilniki, elektrini in plinski štedilniki, radijske skrinje, gramofoni, televizijski sprejemniki in podobno.

Tako so Ljubljanci in okolici zgolj v letošnjem letu kupili (na kredit, seveda) za dobri DVE MILIJARDE tovrstnih »izdelkov leta«, ali — »dobe« — če hočete. Večino posojil so seveda najeli v komunalni banki, četrtina pa je bila takih, ki so se zadolžili kar pri trgovskih podjetjih.

Kar oglejte se okoli sebe, v teh dneh...
Ljudje hodijo iz trgovin prosičeni za najrazličnejši »punkiji«, kot pravimo, najrazličnejši velikosti. Pa je popolnoma vseno, če ste se ozrli v specializirane trgovine elektrotehniškega blaga, v prodajalne radijskih in televizijskih sprejemnikov, ali pa v prodajalne pohštva.

Povod gneče, povod nakupi. Nakupi večjih obsegov! (Če ne bi bilo treba iskati teh »nestrešnih« porokov),
Saj veste bi dejali:

— To bodo izpraznili svoje malhe, ti ljudi potrošniki, ki se drenjajo po trgovinah, kot bi tam dajali zastoj!
Trebja je upoštevati, da je »nakupna« psihoza, — če ji lahko tako rečemo, v decembru dejansko največja: prazniki, dedki Mrzli, darila, gostje, vabila, silvestrovanje in kaj vem kaj še vse. Toda — bodimo kar iskreni: nakupovali smo sila prono tudi med letom. Ni kaj reči!

■ PRVIGA JANUARJA, SMO IMELI — poleg gotovinskih nakupov — KAR ZA DOBRIH OSEM IN POL MILIJARDE DINARJEV POSOJIL! In to zgolj pri ljubljanski Komunalni banki, medtem ko je stanje v drugih bankah sila podobno, v določenem razmerju, seveda.

Prav gotovo bi kdo, ki bi upošteval le to vsoto, dejal:
— Ti ljudje pa so razsajali, da je kaj! Delajo z denarjem, kot bi ga tiškali doma na kakem posebnem strojčku, ne pa da ga težko zaslužijo pri delu.

Pa ne bi imel prav...
Vedeti namreč moramo, da so prebivalci naše republike tudi sila varčni! Varčni, kot čebulice! Da zajemajo iz svoje sklade le s tako zajemalko, da ostane še precej v njej, kljub...

Takole je:
Na hranilnih vlogah, torej na tistih knjižicah, ki pomenijo v določenem trenutku »denar pri roki« za vsako morebitno slučajnost, imajo Ljubljanci skoraj DESET MILIJARD DVESETO MILIJONOV DINARJEV!

Varčevalci imajo torej vrednost, če bi se »popadli« s »kreditarji«, bi bila bojna zmaga gladko na njihovi strani.

■ Zgolj Komunalna banka v Ljubljani beleži za MILIJARDO PETSTO PETINOSDESET MILIJONOV DINARJEV več hranilnih vlog kot najetih potrošniških posojil!

Bravo varčevalci!
Kot kaže, vas »prafarji« ne bodo še tako zlepa dohiteli.

In tako je prav! Dober gospodar bo dvakrat premislil, preden ga ho enkrat »potomile«...

Ste prosti? Vam naša družba
ni odveč?

Greste? Zares?

Potem smo vsi: mi in vi! Za
potep iz gostišča v gostišče.

Brez skrbi! Vse plača TT!

Tudi nerodno vam ne bo. Ne
gremo štet koleščkov salame v
sendvičih in primerjat njih ceno,
ne z glavo zmajevat nad stra-
nišči.

Likovna oprema nas zanima.
Podobe na steni in ljudje pod
njimi!

Zbor pred uredništvom. Zdra-
vo!

Na koncu stebrišča je bilo naslikano,
kako ga je Merkur prijel za brado in
zanesel po zraku na visoki oder. Tam
ga je čakala sreča s polnim rogom bo-
gastva...

...Nazadnje smo polegli k pojedini,
aleksandrijski sužnji so nam vili v
snegu ohlajene vode na roke.

(G. Petronij Arbitr:
Pojedina pri Trimalhijonu)

PRED TISOČ DEVETSTO leti umrl arbiter
elegance je tudi z nami. S prizanesljivim, a
kritičnim smehljajem.

Saj se zdi — zaviti v togo — kot zanašalš
za pod veliki stenski mozaike in sicer moder-
nem, odrezavo krščenem Daj-damu.

Po bizantinskem mozaiškem vzorcu ožulje-
na podoba v isti tehniki, se zdi kot da bi
bila za okras rimski jedilnici.

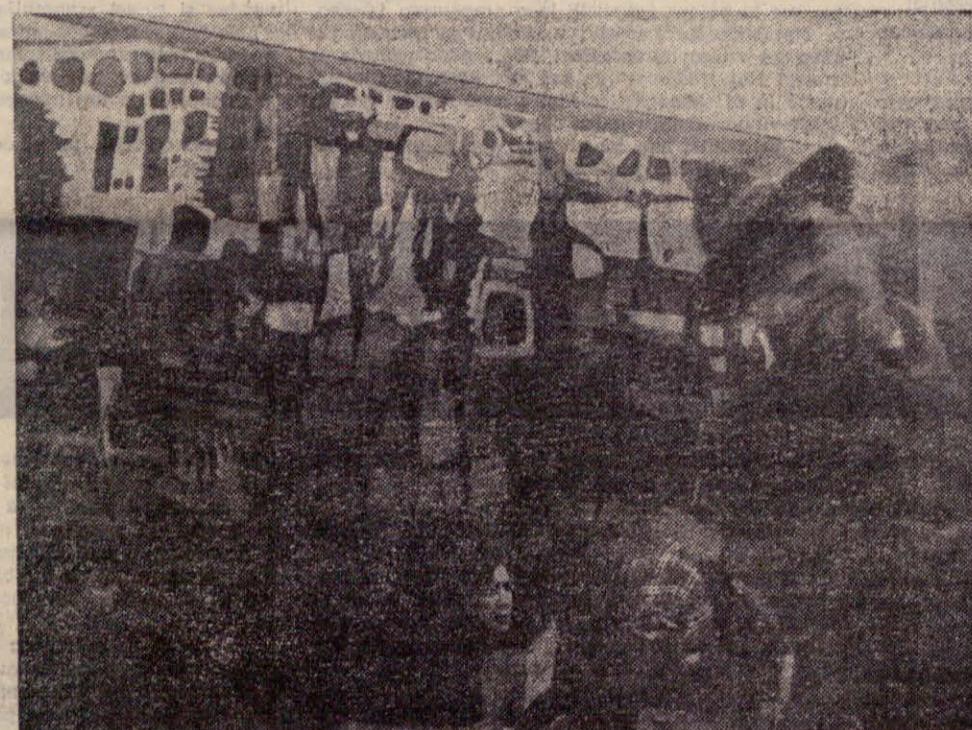
Likovni kritik, ki nas spremlja, bo pomiril
času ukradenega spremljevalca:

»Po veliki dobi bizantinske mozaične umet-
nosti ožuljati spomin z večjo figuratno sku-
pino in isti tehniki je zahteven posel in mu
zlepa ne bi bil kdo kos.«

Petronij bi najraje legel na mizico. Saj je
okolje urejeno za ležalno jedilnico. Tako pa
si mora v bleščem okolju postreči kar sam
in si na mizo pod mozaiškimi sužnjami na-
mesto nadevane divjačine in škriancovih je-
zikov postaviti malo mešano, ali pasulj, ali
segedinski gulaš.

Tempora mutantur...

Seveda se spreminjajo. Še posebno čas hiti
v samopostrežni restavraciji, ko se vsem ta-
ko mudi, ko naj bi bil vsak korak zmanjšani,
ko naj bi bilo vse poenostavljeno in kar naj-
bolj smotno. In v tem vrvežu hitečih ljudi,
se zdi bleščeča pozlata malodane začudena.
Saj vendar ne gre za antično svetišče gurma-

Abstraktna okrasna podoba je postavljena nad glave gostov. Škoda, da ji skoraj vsi — le
likovni kritik je izjema — kažejo hrbet

nov, ampak za kar se da naglo — stoječo —
pomiritve sledoca.

»Kaj menite o podobah z zlatimi lasmi?«
vprašam najbližjo sosedo.

Toda vodikova zlatolaska kaže mozaike
hrbet in neprizadeto omaka kruh v segedinar.
Ne zmeni se za dragoceno okolje, ki naj bi
ji bilo namenjeno. Morda v razvedrilo, v le-
potno povzdigovanje ali za pospeševanje apa-
tita?

Pa likovna oprema lokala naj vendar vpliva
na ljudi. Naj skrbi, da se bodo prijetno po-
čutili, naj gre v korak z njihovimi željami
po takšnem okolju, kot si ga žele prav za
tisto priliko in namen, ko so gostišče ob-
skali.

GREMO NAPREJ. Prijetno je po službeni
dolžnosti hoditi iz lokala v lokal, opazovati
ljudi in njihovo papirnatost, kamnitost, izpra-
skano, rekežno — ali celo abstraktno — oko-
lje.

Pot od Daj-dama do Turista porabi kritik:
»Psihologija estetike ne zajema samo pisarn
in delavnic, saj je to področje že po svoji
splošno človeški naravi in pogojenosti nujno
razširjeno tudi na okolje, v katerem preživi
človek svoj prosti čas, posvečen domu, od-
dihu ali zabavi — samotni ali v družbi. Zato
bi morali izsledki te vede nujno vplivati tudi
na oblikovanje te vrste okolja. Ne le po funk-
cionalni plati, ampak tudi pri estetsko kra-
sini...«

Za pomiritev kričečih barv, ki so sile in
kozarec bo Turistova jedilnica kot zanašalš.

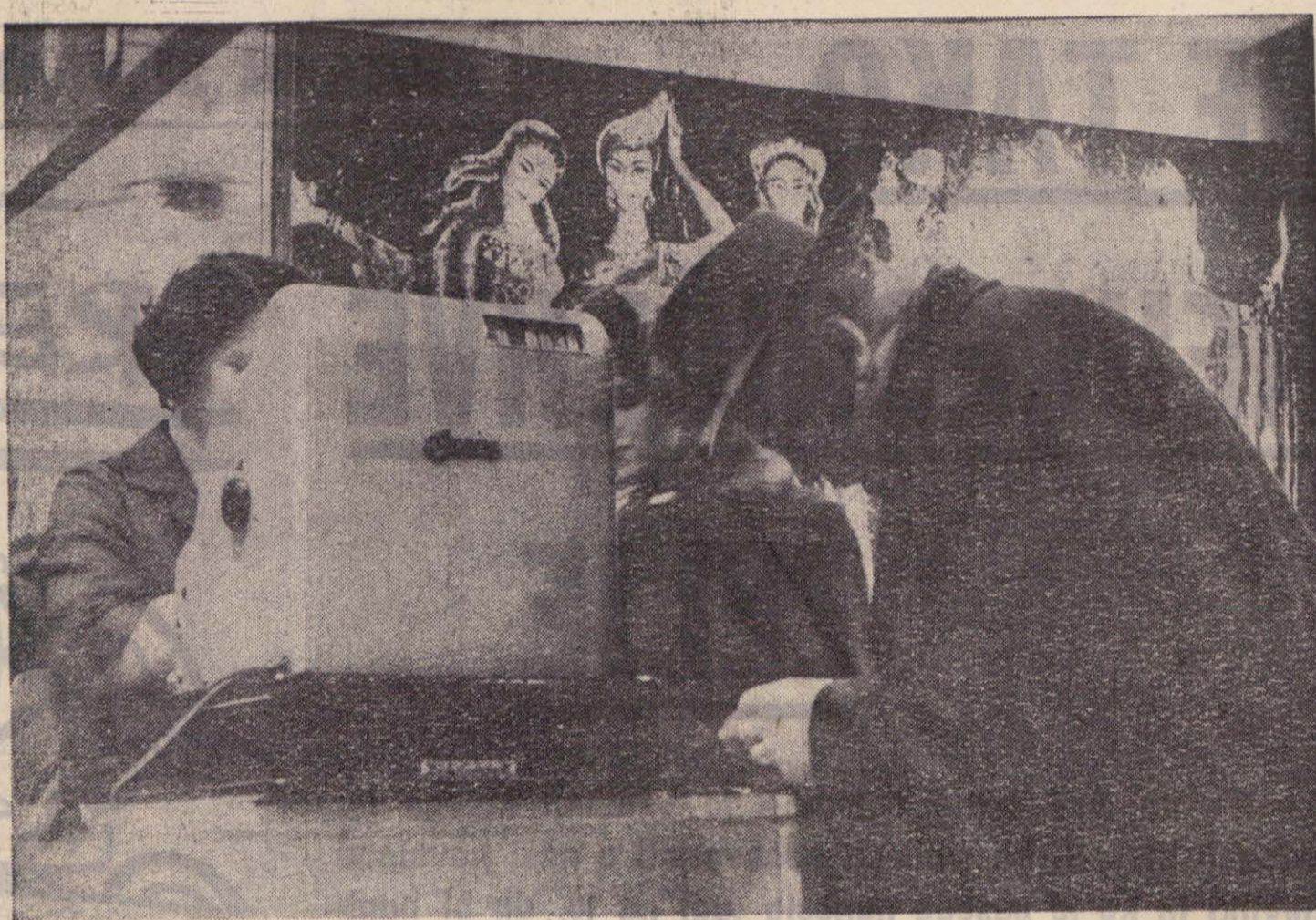
Umirjena, lesena in hladna. Prazna dopol-
danska jedilnica in v črno kavo zagledan
obraz — pa malodane neopazne intarzijske.

»Lesene intarzijske po narodopisnih motivih
našega znanega slikarja so v novi tehniki iz-
gubile svežino in ostrino originalov, prav tako
bogastvo otenkov.«

Kritik mora biti kritičen. To mu je poklic!

Ce slike niso prav oživele, če so samo po-
dražile lesene stene, ustvarile so vendarle
okolje. Tiho, umirjeni lokal — kot angle-
ški klub — in ljudi, ki se jim ne mudi pre-
več.

Okolje vpliva na razpoloženje.

Repot registrirane blagajne. Naročilo, listek, vrnjen denar. Račun, ki ga zapiše blagajna, se zdi zanimivejši kot mozaične lepote

S Petronijem po ljubljskih gostiščih

»Plačat prosim!«
Gremo naprej. Za vogal in po cesti navzgor.
In skozi nihajoča vrata v zavetje Tavčarje-
vega hrama.

»Kako vam je vseh postiskana stena,« vpra-
šam moškarja za točilno mizo.

»Katera stena?«
»Tistile abstraktno poslikani pano tamle v
kotu,« se vmeša kritik.

tek je znal hvaležno uporabiti grafične liste
prizanega umetnika. V naglici odhajajočih
in prihajajočih gostov ob točilni mizi, je zgo-
ščena podoba neznanega mesta za prijeten
okvir.

»Okrog nikogar ne bode v očeh, le neustljivo
izpolnjuje praznino in omogoča svobodno raz-
mišljanje ob njegovih podrobnih likih in
vrednotah!«

Stojimo za mizico in srebamo kavo. Ko je
pogled namenjen samo grafični dekoraciji je
use lepo in prijetno.

Celo na stropu so grafike — samo tako ža-
lostno gledajo podobe na tla. Pogledimo še
mi!

Tlak pod izbranimi grafikami je tudi izo-
blikovan v mozaike. Mozaike iz cigaretnih ogor-
kov in pretrganih zavojčkov za slačkor. Gra-
fična dekoracija, ki gostom ni v čast.

Prišli smo opazovat podobe, strnjeno mesto
s stene. Zakaj bi si ne ogledali resničnega
mesta? S hrba je najlepši pogled — Belle-
vue me pravi.

Nočno zabavišče na Bellevueju. Avtor za-
kotno postavljene panoja ga je bil opremil.

Kritik: »Dekoracije so prečiščene, barvno
bogate in predvsem okusne. Še posebno de-
koracije na steklu nad svetilkami dosežejo
res lep učinek, ko obarvajo ves prostor s
prosejajočo svetlobo.«

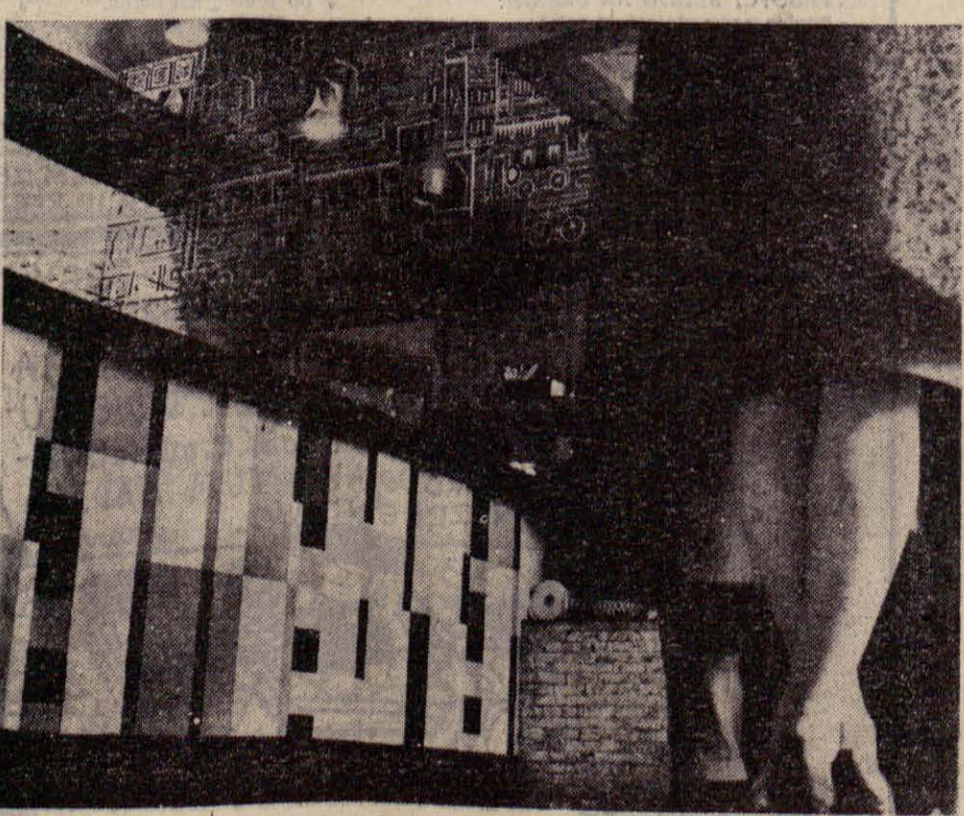
V gostišču se počutimo domače. Sproščeni!

BOJIM SE, da smo že preveč obremenili
redakcijski proračun. (Potni stroški za Petro-
nija sploh še niso poravnani.)

Konec potepanja!
Ostane vtis, da ljudje sicer sami oblikujejo
vzdušje lokala, da pa za to potrebujejo pri-
meren okvir. Da za prijetno počutje prav li-
kovna oprema veliko pomaga. Da pa moder-
na (pa ne razkošna) oprema za prijetno po-
čutje ni dovolj. Da sodi obnjo tudi čist tlak,
nagla postrežba in — modernosti ali celo
razkošnosti primerno urejeni — toaletni pro-
stori.

Likovni kritik: »Še vse preveč prepuščamo
naključju in osebni presoji umetnika, ki naj
bi lokal okrasil in še vedno premalo mislimo
na likovni okras takrat, ko prostor šele načr-
tujemo!«

Petroniji med nami bi gotovo radi, da bi
bilo vse zelo elegantno!

Z mozaičnega tlaka iz cigaretnih ogorkov, mimo gostov, ki se jim vedno mudi in čez točilno
mizo pogled navzgor na grafično panoramo živahnega mesta

Jaz pa bi rad, da bi bili lokali kot celota
tako lepi, da bi bilo vedno zadovoljnih go-
stov dovolj.

M. — M.

ogledalo

— Če je bilo vroče? Hm, veste, čettri-
dan, ko smo prispeli v El Aris iz Port
Sudana, je bilo v senci »samov« PETIN-
SESTDESET stopinj...

(TT 18. decembra — »Na straži mi-
ru«)

Premalo poudarjen svetovni rekord.
Dostoj je veljalo za najvišjo temperatu-
ro 38° C, ki so ju 33. septembra 1922
namerili v tripolitskem kraju Aziza.

Potniški parnik »Dalmacija«. Osnov-
ni podatki: BRT 889, dolž. 75 cm,
1600 KM...

(Pionirski list 13. decembra — »Naše
ladje«)

Imamo tudi ladje, daljše kot 75 cen-
timetrov. Zakaj ne bi opisovali teh?

Dunaj — Blizu veličastnega muzej-
skega poslopja, pred katerim se šopiri
brnasta Marija Terezija na konju,
vlada le dmi nenavadna živahnost.

(Ljubljanski dnevnik 20. decembra —
»Dunaj pred novoletnimi prazniki«)

Dunajski kip Marije Terezije sedi
miroljubno na prestolu in ne na konju.

»Leta 1926 so v sejno dvorano Sov-
narkoma povabili S. Eisensteina in
mene.« — Eisensteinov portret (delo
mehiškega slikarja Adolfa B. Mojarja)

— OKTOBER; scenarij in režija: S. M.
Eisenstein in G. Aleksandrov. — Ko
sva z Eisensteinom vprašali, zakaj je
potrebno izrezati tako močnega fina-
le...

(Ekran, december 1962 — »Oktober v
novi obliki«)

Da bi dokazal, da s temi štirimi ob-
likami nikakor niso izčrpane vse mož-
nosti pisave prilika velikega ruskega
režiserja, beremo še na strani 281 iste
številke: sekvence z množico v Eisen-
steinovem Oktobru...

Bill Fee, 21-letni študent iz Calgaryja
v ameriški državi Alberti trdi, da je po-
stavil nov svetovni rekord v stiskanju
rok.

(Ljubljanski dnevnik 20. decembra —
»Še en rekord«)

Za ameriško državo Alberto še nismo
slišali. Alberta je le kanadska provinca.

MATI IN SIN. Seveda pingvinjega
rodu. Fotografija je nastala v »pingvi
njih jasticah« na ledeni plošči Arktike.

(TT 18. decembra — podpis pod sliko
na zadnji strani)

Ce je hotel fotograf slikati pingvine
v Arktiki, območju severnega tečaja,
je moral poleg fotografskih rekvizitov
pripeljati s seboj tudi — pingvine. Ži-
vijo namreč samo na Antarktiki okoli
južnega tečaja.

V Parizu je majhen kino, ki predvaja
predvsem repize in umetne filme.
(Nedeljski dnevnik 23. decembra —
»Zanimivi sedeži v pariškem kinematog-
rafu«)

Ti umetni filmi se nekako dopolnju-
jejo z umetniškim satelitom v
zadnji številki »Proteusa«.

POPRAVEK
V zadnjem »Ogledalu« se mora prvi
citat glasiti:
Ko je koroski deželni z obr...

Tovarna
„LESONIT“
Ilirska Bistrica
proizvaja:

1. LESONIT PLOŠČE v kvaliteti extratride, trda I, trda II in poltrde v dimenzijah:
mm 2,5 do 5 × 5200 × 1700
× 2600 × 1700
× 1300 × 1700
2. LESOMEL PLOŠČE (emajlirane plošče)
mm 4 × 1300 × 1700 gladke, rebra-
ste in karirane, v različnih barvah
3. LESOMIN PLOŠČE (melaminske plošče)
mm 4 × 1300 × 1700 v nad 40 bar-
vah in imitacijah
in mm 4 × 1300 × 2600
4. MELANIT PLOŠČE (domači ultrapas)
mm 1,2 × 1300 × 2600
in mm 1,2 × 1300 × 1700 v nad 40
barvah in imitacijah

Gornji artikli so zelo primerni za oblaganje
prostorov in za izdelavo opreme. Posebno v
bankah je oprema iz teh proizvodov zaželena,
ker poživi prostore, je zelo odporna, lahko se
čisti in da prostoru videz elegance in udobnosti.
Tovarna je rekonstruirala obrat lesonita in so
sedaj njene lesonit plošče daleč najboljše na
našem trgu.

Kolektiv želi vsem svojim poslov-
nim partnerjem in delovnim ljudem
mnogo uspehov in zadovoljstva v
1963. letu!

BODOČNOST S KART (ki niso vraževerne)

ZRASLA SO MESTA. NOVA MESTA — SIMBOL NAŠE SEDANJOSTI. ZRASLA SO
NA PRETEKLOSTI IN JO ZA VEDNO ZAKOPALA V SVOJE TEMELJE

Na mizi so ležale karte in z njih je govorila bodočnost. (Tu je pa lepa, novinar pa verjame v karte!) Vizija z nebotičniki bo zakrila horizont... Kako prosim, če sem vraževeren? Zakaj, ker verjamem v karte? Vi ne verjame v karte? Jas pa, še zlasti, ker teh kart ni razgrnila ciganka, ampak arhitekt. Bili so to načrti, ki so zrasli v resnico, ki rastejo in ki bodo rasli. In še kako!

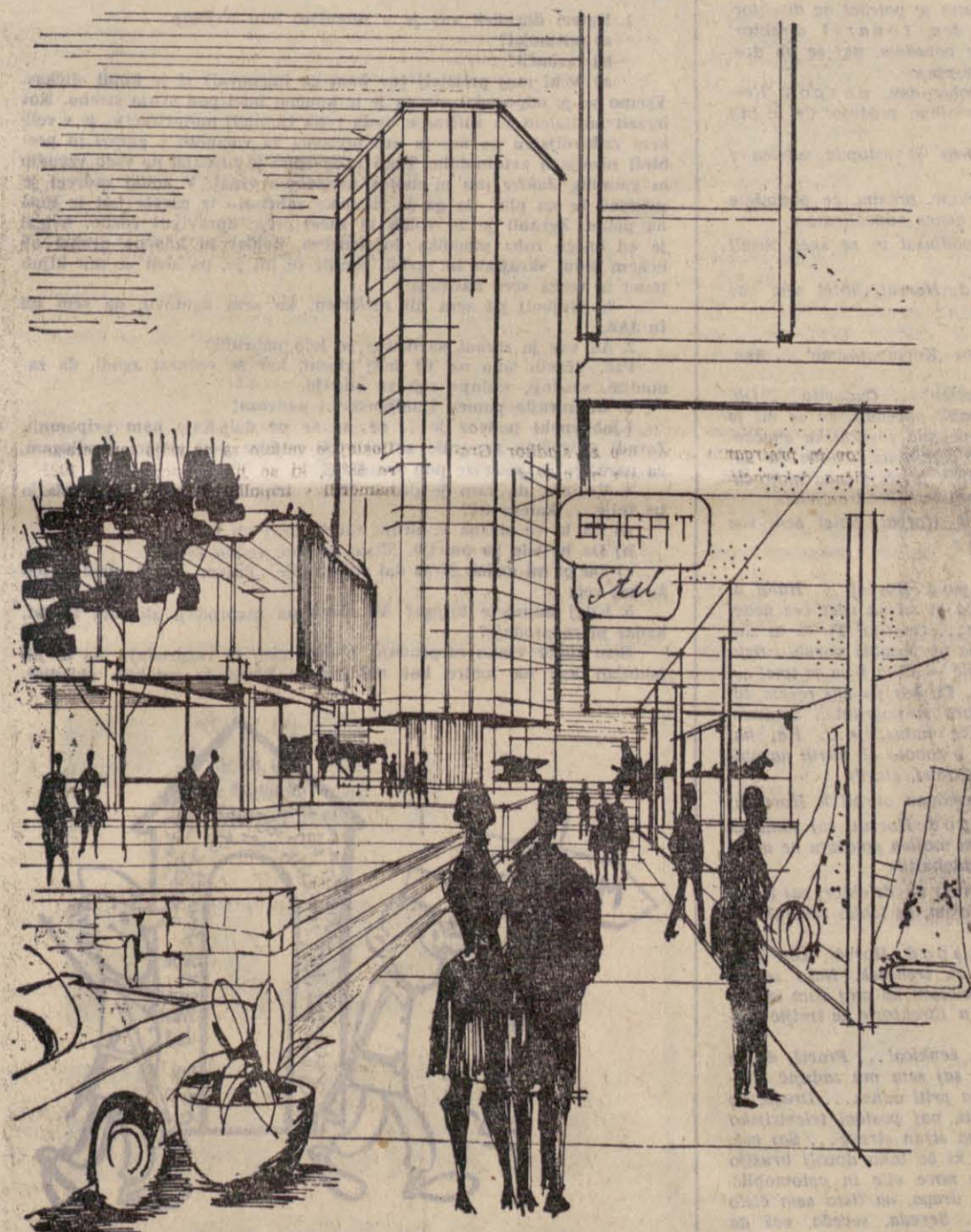
Šest načrtov je pripovedovalo o šestih mestih, o šestih središčih naših republik. Oči strokovnjaka, ki se sprehajajo med labirintom črt, linij in krivulj, vedno povedati veliko veliko a ne vsega! Na bilih načrtih ni tiste žalostne dedščine, ki jo je pustila vojna, ni tistih žuljavih dlanj in oznojenih lic ter razvnetih src, ki so sklenila za vselej obracnati z bedno zapuščino preteklosti.

— Naprej ponosno delovne brigade...
— Podignimo u vis čela, mi heroji rada svog...

toliko modernih stanovanjskih stavb in stolpnic, ki rastejo kot gobe po dežju, bodo zgradili novo veliko oporo, muzej Revolucije, veličastno galerijo moderne umetnosti, prirodnoznanstveni in etnografski muzej, sodoben dom radia in televizije in še in še.

Urbanistični načrt, po katerem grade Novi Beograd, je menda pravcata demonstracija izgradnje sodobnega mesta. Med stavbami bo precej nezadanih površin ki jih bodo delno prekrili s platov za parkirne prostore, v večini pa posadili z drevjem, travo in cvetjem. Tako bo novo rastoče mesto — mesto parkov in zelenic, s številnimi stezicami, ki jih bo v polni pripravi zakrila blagodejna senca stoterih dreves.

Bodočnost Beograda pa ni samo v novem mestu, na obalah obeh rek. Na sosednji strani mesta, na obronkih Kosutnjaka, kjer se blago ozpenja sončno Banovo brdo, uresničujejo projekt, ki skoraj do-

Odvce so besede. Z delom in pesmijo so načrti postajali resnica, zavest in vna sta prerasti čas. Zamislili arhitektov so postale veličastna pročelja, iz mrkih, baji so se dvignili nebotičniki, mesta so postala zares — mesta!

Kot šest velikih dlanj je razgrnilo svojo bodočnost šest načrtov šestih mest, ki so po veliki revoluciji doživela še svojo revolucijo, tokrat brez pušk in granat, temveč s krampom in lopato, z buldozerji in šerjavi.

Šest velikih načrtov je govorilo o prihodnosti.

BEOGRAD

Asfaltni kanjoni z gladkimi pročelji, s valovjem prometa na dnu in v večerih z nemirnim mravljištem reklam, ki pobirajo nč... Teško je v skorpi besedah povedati vse tisto, kar se skriva za imenom — BEOGRAD. Ne, ni težko, to je nemogoče! Nemogoče je v enem odstavku, v eni reportaži napisati vse, kar je doživelo naše glavno mesto od tistega aprilskega dne, ko so nemške »štukce« nad njim sejale smrt, in pa do sedaj, ko večno mlado mesto hitreje raste, kot pa bi ga lahko sledil s pisanim.

Vizija jutrišnjega Beograda raste na njegovem robu. Velika mesta se navadno začne z razmetano, turbojno periferijo — Beograd pa se bo začel z Novim Beogradom, z novim sodobnim mestom. Razen

desedno simbolizira našo sedanost. Na Banovem brdu z nezadržnim tempom raste — kot ga Beograščani imenujejo — zeleno mesto — mesto stolpnic, v katerih bo več ko štiri tisoč stanovanj.

Meje Beograda so postale pretesne. Mesto se je kot velik, nezadržan polip razpočelo v predmestje in si na svojih obronkih gradi svojo prihodnost.

ZAGREB

Za začetek recimo o Zagrebu samo nekaj števil iz njegove še tople statistike. V Zagrebu zgrade letno pet tisoč novih stanovanj, pet novih restauracij — in to dovolj jasno priča o hitrem tempu razvoja hrvaškega glavnega mesta. In še, to: danes ima Zagreb okoli sedemsto tisoč prebivalcev — kar je trikrat več kot pred sedemnajstimi leti.

Kot Beogradu tako tudi Zagrebu raste bodočnost izven njega. Na obrežjih Save bo v prihodnjem desetletju zrasel sodoben podaljšek Zagreba. Na sosednji strani Save bodo zgradili ogromno sodobno naselje, pravzaprav mesto, podaljšek mesta, kjer bo živelo tristo tisoč Zagrebčanov. Tako bo čez nekaj let tekla Sava skozi Zagreb, ne da bi spremenila svoj tok; svoj tok bo predurčilo mesto. Nikim hišicam in barakam, ki so se razpočele med glavno železniško postajo in Savo, so tako rekoč šteti dnevi namesto njih bodo zrasle veličastne konstrukcije, ki bodo dostojno speljale razsežni Zagreb do Save in čez njo.

Novo zgradbe v Skopju so obračunale s preteklostjo, ki se se vedno gnete ob njihovih nogah. Na sliki moderni hotel »International«, ki bo eden največjih v Makedoniji

Zagrebski projektanti pa niso mislili samo na stanovanjske zgradbe in industrijske objekte — precej pozornosti so posvetili tudi rekreaciji občanov. Razen znanega Maksimirskega jezera bodo tod in v neposredni okolici Zagreba uredili še pet umetnih jezer, eno od njih bo skoraj tolikšno kot Blejsko. Zagrebčanom se torej obetajo kar se da lepi in priročni vikendi.

SKOPJE

Skopje je spremenilo svoj opis. Moderne zgradbe so obračunale s preteklostjo sarastih podrtij — in, če bi hotel resnično opisati preobrazbo, ki jo je Skopje doživelo v povojnih letih, bi mi marsikdo očital pretravanje.

V mejah naše domovine bi najbrž težko našel mesto, ki se je tako spremenilo in ki se še vedno s tako hitrim tempom spreminja. Obokraj Vardarja raste moderna arhitektura in nizkih vegastih baji, ki so bile včasih skopska značilnost, je iz dneva v dan manj. Skopje bo v prihodnjih letih dobilo tudi močno industrijsko zaledje. V bližnji prihodnosti bodo v samem mestu in neposredni okolici zgradili dvesto važnih industrijskih objektov, izmed katerih je najvažnejši skopska železnica — največji industrijski gigant v naši domovini z najmodernejšo proizvodnjo. Razen omenjenega velikana so v izgradnji še kemični kombinat »Biljana«, tovarna acetilena, steklarna itd.

Skopski urbanisti imajo ravnati v tem času polne roke dela, kajti naraščajoči promet zahteva sistematično ureditev cest in ulic. Najpomembnejša prometna šila bo v Skopju Partizanska cesta, široka sedemdeset metrov in bo s tem najširša cesta v Jugoslaviji. Po njej bo namreč tekla skozi Skopje avtomobilska cesta »Bratstva in enotnosti«, tik pred mestom pa se bo nanjo priključila še jadranska magistrala.

In ko že govorimo o Skopju, ne moremo mimo sodobnega stanovanjskega naselja Karpos z gosdom stolpnic in sodobnih stanovanjskih zgradb ter z vsem drugim, kar spada k takšnemu središču — samopostrežne restavracije, trgovski center, otroške jasli in igrišča, v načrtu pa je še cela kopica stanovanjskih poslovnih in kulturnih objektov.

Takšno je v telegrafskih besedah Skopje — mesto, ki z vsakim dnem spreminja svoje lice.

LJUBLJANA

O Ljubljani bo težko napisati kaj novega, česar še ne vemo. Njena prihodnost nam je znana — urbanisti so jo že pred leti vrtali v svoj načrt — in preteklost tudi. Savsko naselje, šišenski blok, roške stolpnice — mesto raste, kaj ne bi — in kdo tega ne ve! Po lankem štetju je imela Ljubljana 170.000 prebivalcev, kar je še enkrat več kot pred vojno. Letošnje leto je za Ljubljanski urbanizem zgodovinskega pomena. Končno so črtali z dnevnega reda železniško vozlišče, ki je bilo v Ljubljani dolga leta prancati gordijski voz. Sedaj je v načrtih še nova železniška postaja in najhujše skrb ljubljanskih urbanistov so mimo, z novimi podvozi pa tudi sive nje las prometnikov.

Na urbanističnem rešetju je trenutno najpomembnejši del nove Ljubljane — ureditev ploščadi trga Revolucije med Erjavčev in Subičev ulico. Po idejnem načrtu ing. arh. profesorja Edvarda Ravnikarja se bodo tukaj povzpeli v nebo obokraj samega spomenika revoluciji dve osemdeset metrov visoki ozroma dvandvajsetnadstropni stolpnici z veliko ploščadjo za njim, kar bi dajalo novemu spomeniku veličastno okolje. Pod samo ploščadjo bi bile v dveh etažah garaže oziroma parkirni prostori za 1600 avtomobilov s servisi in pralnici. Ob ploščadi in pod njo so planirani še večji trgovski objekti in kino dvorana z 2500 sedeži. Toliko le v grobem — vsekakor, idejni osnutek je zelo zanimiv.

Ljubljani je bolj ali manj urbanistična usoda znana že nekaj let. Izdelan in odobren je urbanistični načrt, o njem je bilo že dosti pisanega, dosti in skoraj vse. Bela Ljubljana postaja torej zares bela — dostojno središče naše republike!

SARAJEVO

Nekdanje mestice szanatlje in »dučanov« je prarasto samo sebe — danes je natanko trikrat večje kot pred vojno. Sarajevo je postalo mesto mladih,

NASA MESTA DOBIVAJO MODERNO PODOBO. TAKO SI JE NEKATERA SREDISCA NASIH MEST ZAMISLIL MLADI ING. ARH. ROMAN SERSA.

(skica levo in skici desno)

TITOGRAD

Titograd je nekdanja Podgorica. Tako se reče. Titograd je nekdanja Podgorica. Pa ni res. Podgorica je bila Podgorica in ni bila prav nič podobna Titogradu, niti Titograd njej. Odstopila je svojemu nasledniku le prostor, kajti na obalah Morače in Ribnice se je dvignilo novo mesto.

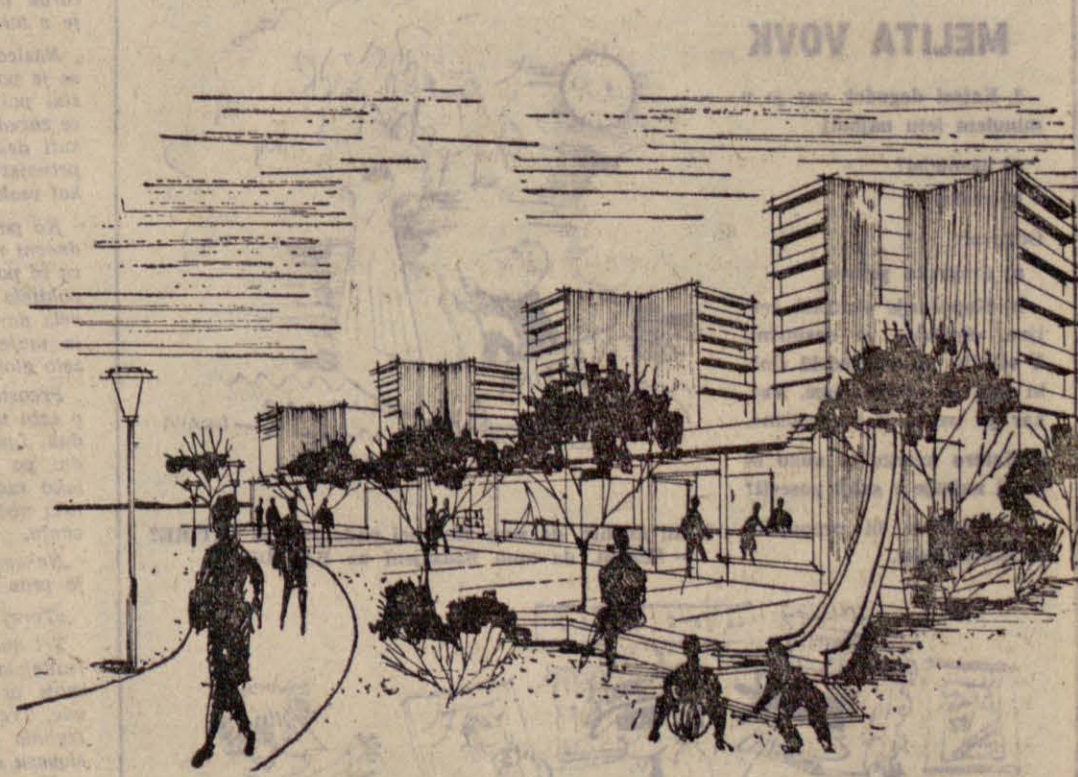
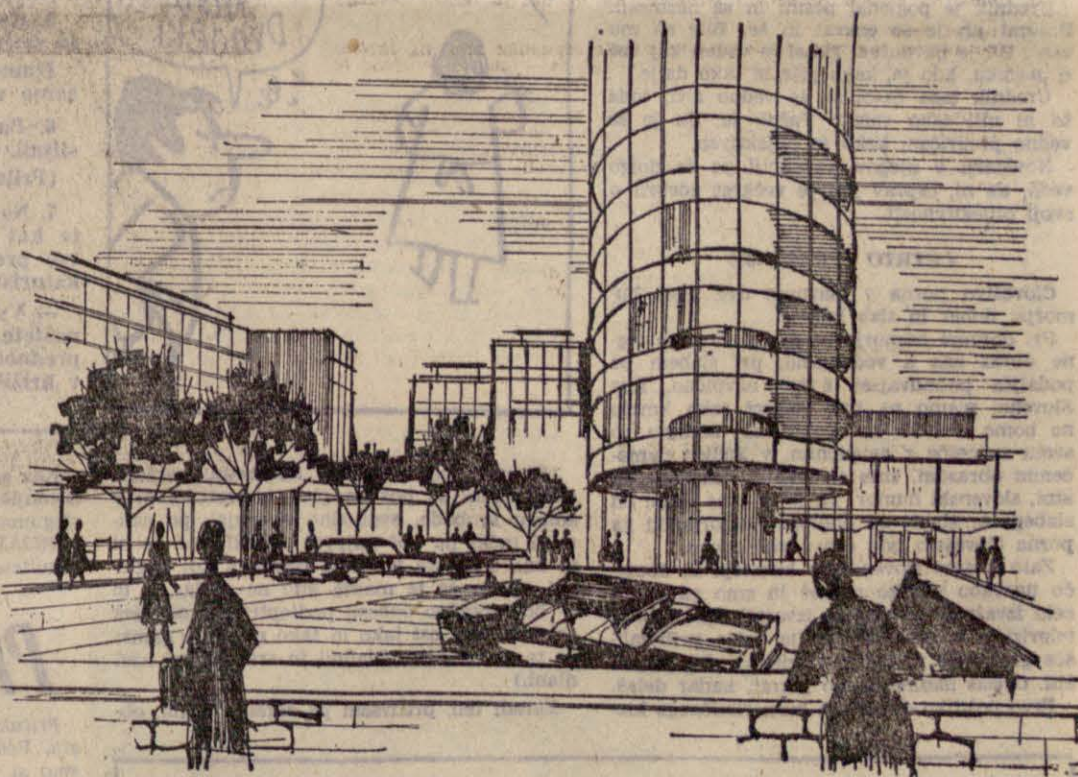
Moderne zgradbe, parki, ulice, šole, nove šole — črnogorsko glavno mesto ima za sedaj 30.000 prebivalcev, v njem pa je petdeset raznih šol, učilišč in fakultet, ki jih obiskuje osem tisoč učencev in študentov. To pomeni, da se več kot četrtna Titogradčanov šola.

Strokovnjaki pravijo, da se bo v prihodnjem desetletju naselili v Titogradu štiridesettisoči meščani. Na levem bregu Ribnice raste v terasah drugi del mesta in v to stran urbanisti za sedaj širijo Titograd. V poslednjih letih so zgradili tri tisoč novih stanovanj, v prihodnjem desetletju pa jih namravajo zgraditi še dvakrat toliko.

Sodobno in moderno — to je prvo načelo titograjskih urbanistov in, kot kaže, se ga tudi neuklonljivo drže. Danes je Titograd sodobno mesto s svojsveno arhitekturo in z mnogimi zelenicami in parki, ki razbijajo običajno mestno monotonost.

Na Morači je zraslo novo mesto. Nad Ribnico raste drugo.

TONE FORNEZZI

Nasmejte se — PROSIM!

Nasmejte se, prosim! Nasmejte se besedam, stavkom, idejam in risbam, ki so objavljene na tej strani. Za temi besedami stoje namreč ljudje, ki imajo nepočesane lase in misli, ki vlikajo nos tja, kamor ni treba, in imajo sploh pravilno raščeno hrbtenico. Štirje karikaturisti, ki jih srečujemo v »Pavlihi« in drugod, so odgovarjali na neumna vprašanja. Humoristi in satiriki se drže besed, karikaturisti obojega, pri čemer dajejo risbi prednost. Orožje in orodje karikaturistov je namreč pero. Pero, ki nima niti srca niti razuma (vsaj na prvi pogled ne), marveč tuš. Ljudje so se pa že od železne dobe sem neradi tuširali, čeprav je to zelo priporočljivo.

Upoštevati smo to priporočljivost in koristnost in priobčili odgovore karikaturistov Kosa, Roglja, Vovkove in Pečarja. Drugi karikaturisti pridejo na vrsto kdaj drugič. Saj bo TT izhajal najbrž tudi v letu 1963.

AVTOINTERVJU

Za intervju sem iskal človeka, ki bi se morda tako, mimogrede, ukvarjal s satiro. Po vztrajnem in napornem iskanju sem slednjič našel nase. Sestavljen sem iz vprašanja in nanje odgovoril. Toda vprašanja so se mi zdela bedasta. Sklenil sem, da jih ne bom objavil, da bom priobčil samo odgovore. V življenju sem vedno samo odgovarjal, spraševali so pa drugi.

PRVO VPRAŠANJE

Seveda, lahko se predstavim: Poslušam predavanja o Ustavi, torej sem!

DRUGO VPRAŠANJE

Ze pred leti, ko sem živel v Soboti, sem trdil:

V velikem mestu se mnogo vidi, v majhnem pa se mnogo sliši.

Po reorganizaciji okrajev bomo imeli v Sloveniji samo štiri velika mesta, v katerih se bo marsikaj videlo.

TRETJE VPRAŠANJE

Lahko, vendar bi pojem objektivnosti ovrednotil s primerom.

Nekdo je živel urednik časopisa. Bil je mlad in redkih las. Vestno je urejeval časopis in se bolj vestno uradoval novinarjem. Med njimi sta bila dva, ki sta pisala pesmi. Prvi je pesmi skrivaj v predalu, drugi pa jih je nekdo prinesel uredniku in izrazil željo po objavi. Urednik se je nasmešil. Obraz mu je spretelo nekaj aktivističnega. Potem je pogledal pesmi in nato svojega novinarja-pesnika in zmaljal s glavno no.

Novinar je dalje pisal članke in kdaj pa kdaj tudi pesmi. Povedal je kolegemu, kaj se mu je zgodilo. Kolegi so njegove pesmi poznali: niso bile bisere, a bile so kar v redu. In sklenili so, da mu bodo pomagali. Čez čas je eden od njih vzel pesnikove pesmi, zbrisal njegovo ime in napisal pod pesmi izmišljeno politiko ime.

Urednik je pogledal pesmi in se nasmešil. Prabal jih je še enkrat in še. Bile so mu všeč. Bil je navdušen. Hotel je vedeti kaj več o pesniku, kdo je, kako piše in tako dalje. Urednik tega časopisa se vedno živi, toda to ni niti tako važno. Važno je, da je še vedno prepričan, kako je objektivno.

Novinarji v njegovi redakciji pa že dolgo vedo, da ni, čeprav jim je večkrat govoril o svoji objektivnosti.

ČETIRTO VPRAŠANJE

Človeštvo pozna v glavnem dve vrsti humorja: dober in slab humor.

Pri dobrem humorju se človeštvo razpotege obraz ena a vodoravno, pri slabem pa podaljša petindvajset (že) navpično. Ker Slovenci nismo pa tudi najbrž tako kmalu ne bomo z vsem zadovoljni, saj hodimo po svetu največje z navpičnim, v kislo nemočnim obrazom, smo si omislili nekakšen lastni, slovenski humor. Ta je za zdaj bolj od slabega in slabši od dobrega humorja, ki ga pozna človeštvo pod ena a vodoravno.

Zato imamo slovenskega humorja za domačo uporabo več ko preveč in smo ga začeli celo izvažati. Za zdaj je izvoznik ljubljanska televizija, ki postaja čedalje večje približanje grešnikov in takih, ki nimajo kaj zagrešiti. Grešni namreč samo takrat, kadar delajo. Prvo pošiljko domačega humorističnega bla-

ga (predvsem spodnjega moškega perila) so pod zmistificiranim, dvoumnim naslovom »Viktor Lučič« namenili španji. Vprašanje je le, kdo je bil prvi, ki je odrešujoče zaprosil Viktorja luči, ali vodstvo oddaje ali gledalci. Toda to ne spada več v to vprašanje.

PETO VPRAŠANJE

Da. Med humorjem in satiro je bistvena, skoraj otipljiva razlika. Humorist predvsem apelira na srce, satirik na razum.

ektivnih razlogov, ima slovenski humorist neprimerno lažje delo kot satirik.

Statistično je namreč dokazano, da ima približno milijon in pol Slovencev dovolj občutljiva, razširjena srca, ni pa še dokazano, da bi imelo milijon in pol Slovencev tudi razum.

To nam dviga našo srčno zavest in kulturo, saj lahko na podlagi ugotovljenih ugotovitev govorimo o humorju neposredno, na humoriste in vesele večere pa lahko mirne duše računamo še tako dolgo, dokler bo na naših tleh vsaj eden in še eden Slovenec: prvi bo pravil vice, drugi pa ga bo kritiziral.

Teža je s satiro. Ker satirik apelira predvsem na razum, bo v glavnem žadeval v prazno. Kljub vsemu pa so na RTV Ljubljana ustanovili satirični kabaret »Satirikone«, ki se je občinstvu že predstavil.

To je še bolj potrdilo moje misli, da smo Slovenci brez satire.

Dokaz za to je »Satirikone«.

SESTO VPRAŠANJE

O, našel, našel. Med mnogimi humoreskami, ki so jih napisali mladi ljudje, mi je bila najbolj všeč kratka in izvirna humoreska mladega študenta Franca Žerdina, ki trenutno služi vojaški rok v Kumanovem. Z muko sem ga pripravil do tega, da jo je napisal. Naslovil jo je »PRICA KOVANJE« in vam jo lahko pokažem.

mudo kot vlak na soboško postajo. En mesec je že ni bilo na spregled, toda nekega dne se bo spet ponudila.

»Vse mi me! Vsa sem tvoja!«

Res bo vsa moja, toda moje oko se bo ob tem srečanju spet zaslinilo od solz.

»Vem, da ta ljubezen ni zastojni. Ti nisi amaterka!«

Stipendija! Zenska in stipendija. Obe sta enaki. Veliko obljubljata, a malo dasta. Obljubljata točen prihod, a enako zamujata. Toda na žensko je treba čakati le pet minut, na stipendijo en mesec po napovedanem roku. Včasih tudi več. Ne, ženske ni treba čakati toliko časa!

Res je, z nobeno ni vredno skleniti pogodbe, kajti obe sta ženskega spola!

»Oprostite na vprašanje, draga! Kako da kljub letom nisi prav nič zrasla? Teoja se stražuga ima precej več vitaminov!«

Zardela je od sramu. Stipendija namreč! Čakati nekoga deset minut je ljubezen, toda čakati ga en mesec...

FRANC ŽERDIN

DA, DA, ČASI SE SPREMINJAJO

»Gospod Horvat, tovariš direktor vas prosi, če bi se ob dvanajstih oglašili v njegovi pisarni.«

»Da, gospodična tajnica!« je odvrnil Horvat, ki se je pravkar pripravil, da bi odšel na voziček odpadkov na dvorišče.

Horvatu je postalo tesno pri srcu, zlasti ker ni vedel za varok tega nenadnega poziva. Zaman se je trudil, da bi se spomnil, če ga je kaj polomil v zadnjem času. Ure so se mu vlekle v nedogled.

Točno ob dvanajstih je potrkal na direktorjeva vrata. »Dober dan, tovariš direktor! Vaša tajnica mi je povedala, naj se ob dvanajstih oglašim pri vas.«

»O, resni me! Dober dan, gospod Horvat! Veste, imam majhno prošnjo. Če bi bili tako prijemni...«

Iz pisarne je vstopila tajnica s šopom aktov:

»Tovariš direktor, prosim, če podpisate te akte, da jih še danes odpošljemo.«

Direktor jih je podpisal in se spet obrnil k Horvatu:

»Veste, gospod Horvat, hotel sem vas prositi...«

Telefon.

»Ja, tukaj direktor »Kovinoopreme«... Aha, vi ste mojster...«

Da je še popravljen?... Čudovito... Oh, skoraj bi vam pozabil povedati, da se mi je zadnje nekoliko upognila tovarniška značka. Prosim, če tudi to popravite. Potem ga naj vaš pomočnik od dvih pripelje pred mojo tovarno... Hvala, mojster! Pozdravljajte!

»Torej, gospod Horvat, hotel sem vas prositi, če lahko...«

Spet telefon.

»Oprostite, gospod Horvat!... Halo! A, ti si, Fonzelj!... Da, vi si na izlet čez nedeljo... A, na morje... Opatijol Ti, to ni slaba ideja... Glej, da ne pozabiš ponoviti tisto blondinko od zadnjice — kako ji je še ime?... Ah, seveda, Lili!... Ti, kaj pa naj recem ženi?... Bomba, dobro si pogruntal. Seminar direktorjev kovinske industrije... Ha, ha, ha... Potemtakem v soboto ob štirih na običajnem mestu... Zdravo, stari!«

Direktor se je ponovno obrnil k Horvatu:

»Oprostite, gospod Horvat, saj sami vidite, da si človek na mojem položaju ne more niti za trenutek oddahnuti!«

»Nič hudega, tovariš direktor, saj lahko počakam. Samo prosim, če lahko sedem? Veste, rečema.«

»Oh, seveda, gospod Horvat, kar izvolite. Odpočijte si za trenutek. Nato se pa takoj odpravite s kolesom na moj dom in...«

Tu je tovariša direktorja že tretjič prekinil telefon.

»Da?... O, ti si, senkica!... Praviš, da je prišel. Razumljivo, saj sem mu zadnje strogo zabical, da mora priti danes... Draga, ne pozabi mu povedati, naj postavi televizijsko anteno na dvoriščno stran strehe... Saj veš, zaradi zavistnežev, ki še tako dovolj brusijo jezike zaradi naše nove vile in avtomobilca... Oh, oprostite, draga, na tisto sem čisto pozabil... Kaj?... Seveda, seveda, veš da bom napravil... Da, da, da!... Da, dragica... Seveda... Na svidenje, srce!«

Tovariš direktor je odločil slučajno in si globoko oddahnil.

»Kje sem že ostal? Aha! Gospod Horvat, odpeljite se k meni na dom. Včeraj se mi je namreč zamašilo stranišče. Bodite tako prijazni in ga odmašite.«

»Da, tovariš direktor.«

RUDI RINGBAUER

SEDMO VPRAŠANJE

Trenutno mi je najbolj pri srcu številka tri.

Zakaj?

Morda zato, ker tri stvari pridejo v življenju vedno prepozno: kesanje, duhovit domislek in gasilski avto!

Ali zaradi satire o treh krokodilih.

Trije krokodili so se pogovarjali o tem, kaj je najboljše za kosilo.

— Mislim, da ni boljše slašice, kot novorojenček, še vs suzast in... je mislil prvi krokodil.

— Kje pa! Najslajši grizljaj je gotovo kakšno mlado, jedro dekle, staro okrog šestnajst, sedemnajst let, — je dejal drugi krokodil in se obližnil.

— Vidva še pojma nimata, kaj je najboljše! — jima je vpadel v besedo tretji krokodil.

— Najbolj slastno kosilo je kakšen politični funkcionar.

— Zakaj pa? — sta v en glas vprašala krokodila.

— Funkcionarji so navadno lepo zaliti in debeli ter brez hrbtenice!

(Opomba: to nima z našo stvarnostjo nobene zveze, ker pri nas ni krokodilov!)

Vprašanje izven intervjuja:

DA

BRANKO SOMEN

BINE ROGELJ

1. Kateri dogodek vas je v minulem letu najbolj

a) razveselil?

b) razkačil?

Na tleh se je nekaj svetilo. Misli sem,

a) da je dinar.

Sklonil sem se in stvar pobral.

b) ni bil dinar.

2. Čemu dajate več prednosti: letenju na smučkah ali risanju?

Zakaj?

Ničemur. Oboje obvladam tako, da se ljudje smejejo.

3. Najnovejši vic, ki ste ga slišali ali ste celo njegov oče?

Najnovejšega vica ni! Tisti hip, ko ga zabeležimo, že izide nov predpis.

4. Ali bo »Pavliha« vedno samo humoristični list in ne tudi satirični?

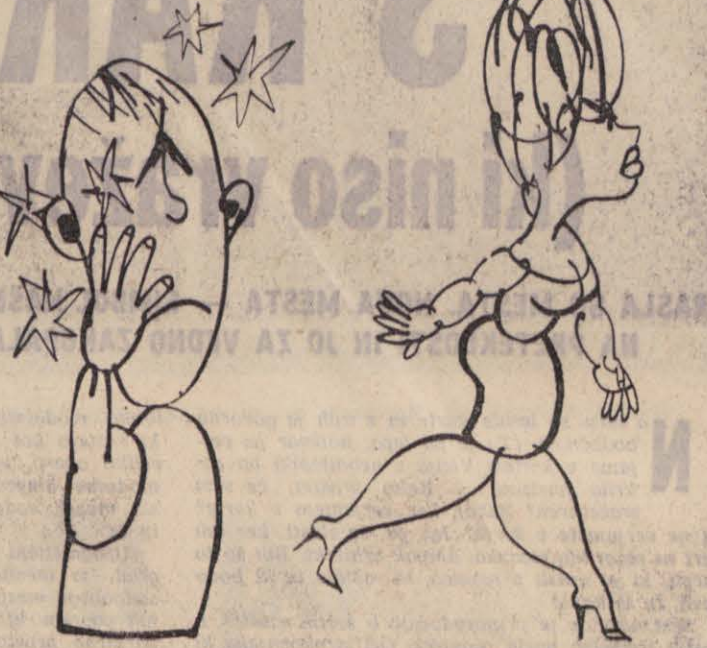
Sodelujmo! »Pavliha« humoristi gostujemo pri TT, Tetejevi satiriki pa naj pridejo gostovat v »Pavliho«.

5. Kaj delate takrat, kadar nič ne delate?

Takrat sem v službi.

6. Ali imate tudi vi kakšno vprašanje?

Imel sem ga.

BORUT PEČAR

1. Kateri dogodek vas je v minulem letu najbolj

a) nasmejal?

b) razkačil?

a) Neki moj prijatelj (ne bom ga imenoval) si je kupil »fička«.

Vsemu se je odpovedal, da ga je le končno imel pod svojo streho. Kot izrazit antitalent za šofiranje, toda velik ljubitelj motorizacije, je v velikem zadovoljstvu po ure in ure presedel za volanom v garaži in prebiral učbenje o avtomobilu. Tako radovedno je brčkal po vseh vzvodih in gumbih, dokler mu ni motor nenadoma vžgal. V veliki zadregi je pritisnil še na plin, da ga je ritensko zabrisalo iz garaže kot iz topa na plano. Zgrabil je za volan in začel divje upravljati vozilo. Svigal je od enega roba ploščnika do drugega, dokler ni končno pristal ob nekem zidu, skrajšan in razbit. Smilil se mi je, pa sem se mu kljub temu iz vsega srca nasmejal.

b) Najbolj pa sem bil razkačen, ko sem ugotovil, da sem bil to JAZ.

2. Ali vas je zaradi karikaturne kolo nahrušil?

Pač. Včasih smo na TT bolj glasni, ker se večkrat zgodi, da zamudim »zadnji« zadnji rok za oddajo.

3. Definirajte pojem ljubljanskega podvoza!

Ljubljanski podvoz je... ne, to se ne da! Raje bom pripomnil: Zaradi nesrečnih zapornic se naredili podvoz pod progo. Predlagam, da naredijo še podvoze pod semaforji!

4. Recimo, da vam je dedek Mrz omogočil, da se vam izpolni tri želje... katere tri?

a) Da bi se služba v biroju začela vsaj ob osmih.

b) Da bi bilo že poletje. Mene namreč vedno zebe.

c) Da bi mi dedek Mrz dal stanovanje. Potem bi si upal želeči še kaj več.

5. Kdaj kupujete knjige? Ali samo na razprodaji ali tudi takrat, kadar ni razprodaje?

Sem zoper vsako razprodajo. Knjige niso za razprodajo, da bi jih ponujali kar na metre kot nakopičeno blago iz zatohlih skladišč.

6. Ker ste se pred kratkim vrnili iz Armije, vam je gotovo ostal v spominu kakšen dober, »uniformiran« vic?

6. Ker ste se pred kratkim vrnili iz Armije, vam je gotovo ostal v spominu kakšen dober, »uniformiran« vic?

Imel sem ga.

Imel sem ga.

Imel sem ga.

Imel sem ga.

Imel sem ga.

Imel sem ga.

Imel sem ga.

Imel sem ga.

Imel sem ga.

Imel sem ga.

Imel sem ga.

Imel sem ga.

MELITA VOVK

1. Kateri dogodek vas je v minulem letu najbolj

a) nasmejal?

b) razkačil?

Odgovor:

a) Črkarska pravda

b) Kupovanje otroških čevljev. »Spickalke« so nesmrtni.

V tolažbo so ortopedski vložki tudi za zdrave noge. Vse, kar je vmes, je razprodano.

2. Katere umetniško sliko bi imeli najraje v svoji posesti?

— Odločitev bi prepuštila strokovnjakom.

3. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

4. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

5. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

6. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

7. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

8. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

9. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

10. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

3. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

4. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

5. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

6. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

7. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

8. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

9. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

10. Ali mislite, da smo Slovenci nadarjeni za SATIRE?

— Mislim, da smo nadarjeni za BALADE.

PRIČAKOVANJE

Pričakoval sem jo vsak mesec na istem mestu. Včasih sem čakal tudi dalj časa, čeprav smo si v človeški družbi že ustvarili nenaporno pravilo, da je vsakega čakanja petnajst minut dovolj. Mnogokrat sem se vrnil razočaran in spremljal me je le srčni utrip, ki je v taktu pel: »Nikoli več! Nikoli več!«

Naslednjega dne sem jo spet čakal in to se je ponavljalo skozi vse leto. Tako sem postal poklicni čakalec, pri vsem tem pa sem se zavedal: »Čakati pet minut je dolžnost, čakati deset minut je ljubezen, čakati nekoga petnajst minut je norost.« Najraje sem jo čakal vsak dan deset minut.

Ko pa je včasih vendarle prišla, je bil moj dnevi red že vnaprej določen: kavarna, menza in potem domov na stanovanje. Včasih sva pohitela v kino in tako sva kar lepo preživela dan. Poslovanja sva se še po nekaj dneh in moje razočaranje je bilo takrat globoko, zelo globoko. Kakor naftna vrtna!

Preostale dni sem lahko le mislil nanjo in v sobi ter postelji je ostal od nje le prijeten duh. Ljubiti in sovražiti sem jo obenem. Prve dni po prihodu je bila vedno tako ljubka, tako radodarna in večkrat sva skupaj preživela noči v baru in svetle minute na predavanju.

Nekoga dne pa se je zgodil čudež. Prišla je prav ob napovedani uri.

»Torej prišla! Dobrodošla!«

Tri dni se je muzala okrog mene in se vsa razdejala zame. Nostil sem jo na rokah in moji prsti so strastno mečkali njene štiri ude. Tretjega dne sem sam legel v posteljo. Jajnila je kakor duša umrlega človeka. Ob slovesu sem ji dejal:

»Vem, da me ne ljubiš, a bi me po končanem študiju kljub temu rada poročila.« Ni odgovorila, ampak se je le hinavsko zasmejala. Šele čez nekaj dni mi je pisala kratko pismo: »Zakaj si mi pa podpisal zvestobo?«

STIPENDIJA!

Zdaj jo čakam. Prišla bo, saj ji to narekuje pogodba, toda prišla bo z mnogo večjo za-

POD: RAZNO RAZNO RAZNO

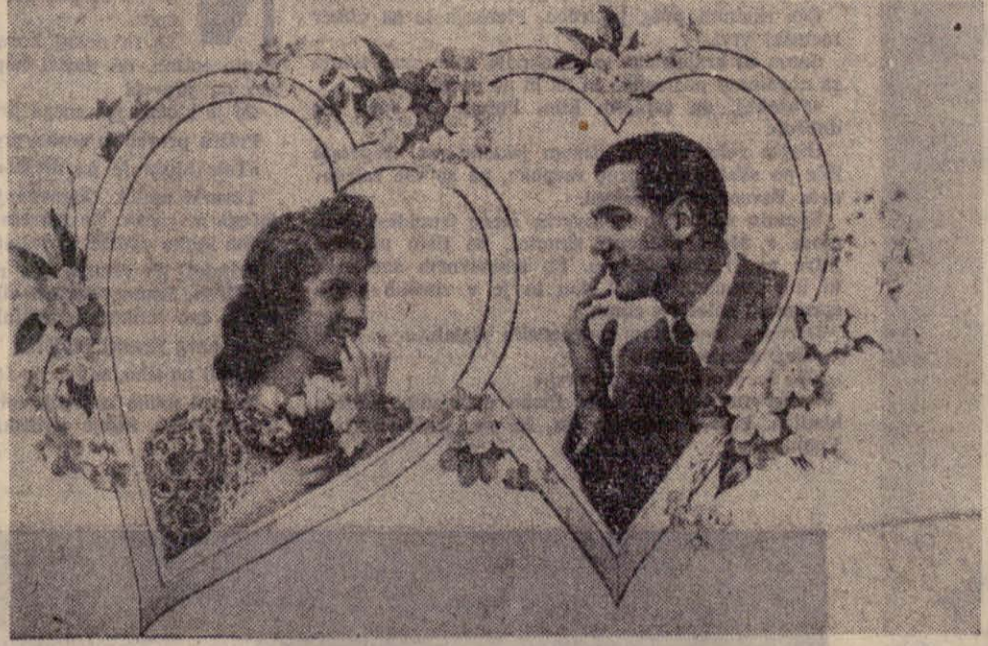
Ilustracije na tej strani so razglednice, vendar ne izpred tridesetih let, marveč letošnja roba naših papirnic, trafik in hotelov.

Moja stara strina, bila je blaga žena in zmeraj polna življenja, je imela svoj čas za »hobby« narečene nedeljske časopise, kar jih je pač tiskar izhajalo. »V nedeljo,« je rekla, »je vsaj kaj brati.« Tako nam je ob nedeljskih popoldnevih prilažala bralne ure. Na gugalnem stolu, kakor na tronu, je po kosilu razgledala časopis, vzela naočnike, in začela mrmrajati: »aj, vojaka bo. No, ja, kdaj pa vojske ni? Ali je sploh kak dan, ko vojske ni? Kjer že... Poleti in pozimi... Ampak s tem si ne bomo kvarili nedelje.« Potem je preletela slike. »Aj, sami feš gospodje,« je ugotavljala in zatikovala črkovala tuja imena, kakor so bila izpisana. Zdaj, smo vedeli, bo obrnila še nekaj listov, potem se bo pa raznežila. »No, pa pogledimo, kaj pa kaj pišejo!« In na vrsto je prišla rubrika, ki jo je edino z užitkom in vso, od začetka do kraja, prebrala, zaradi česar je pa tudi veljala za načitano ženo. Ta rubrika je bila RAZNO, ozi-

roma ZENITIV in DOPISI, kakor se je RAZNO tedaj običajno in odkrito imenovalo. Strini so se zasvetile oči. Privdignila je glas in brala: »...bo odstopil od tožbe... nisem plačnik za svojo ženo... izgubila se je ura... aj, kaj pa zenitive...« In ni odnehala. Vrstile so se šifre nesrečnih ljudi, ki bi bili radi srečni, samotnih intelektualcev — zakaj vsi samotni so še danes intelektualci ali pa inteligentni — vmes vabila gostin, reklama za praške, »aj, za najnovejšo higiensko sredstvo za fiksiranje zobne proteze, neovirano žvečenje, govorjenje in petje,« pa razne nudbe, pa napredaj, vse, kakor je to še dandanes pod RAZNO. Strino je ta skopa intimnost, stisnjena v nekaj vrst drob-

teljica. Ali proglas: »Vsem žlahtnim in veselim Slovcem. Dva mornarska narednika želita znanja z dvema punčkama, katere imajo veselje do korespondence in zdravega humorja v svrhu zabave, eventualnosti niso izključene. Prednost imajo naobražene gospodične. Pod idila.« Pa spet: »Bogataši, čujte! Kdor lahko, naj pomaga izpolniti mojo vročo željo, iti vsaj malo časa v tujino, da bi se hitro naučila nemškega jezika.« Za »bližajoči praznik se iščeta dve inteligentni gospodični, prijetne zunanosti, 18–23 let, ki hočeta deliti z dvema prijateljskima čar zimskih večerov.« Aj, tudi tu ne gre brez inteligence. Ne na sprehodih, ne na kolesarskih izletih, ki so v modi med oglasi. Ljudje iščejo družbe. Daljave kličejo. »Predragi!« piše med DOPISI. »Zvedela sem sedaj. Bil si tukaj. Zakaj se nisva našla? Bolna sem. Neimenovana.« Zalostna povest ima nadaljevanje čez mesec ali kaj: »Predragi! V solzah poljubljam jo podobno tvojo — vse iz ljubezni. Neimenovana.« Tretje nadaljevanje čez mesec: »Moj ljubi, predragi! Radi tvoje molke vsa obupana in zalostna, ne smem zapustiti, ljubim Te gorko, brez Tebe ne morem več živeti, potolaži me. Mogoče si hud, ker Te nisem počakala v Ljubljani, morala sem odpotovati. Poljube samo Tvoja. Neimenovana.« Saj to je kot v povesti! Strini se je zatresel glas. Toda plemenita srca bodo poveličana, aj. Ljubezen je usoda ali — igra. »Un jeu de Hasard!« kakor piše v posmeh malo naprej. »Življenje je hazardna igra. Vse na eno kocko riskirata dve mladi, inteligentni in postavni gospodični. Kateri bogat in diskreten gospod se udeležiti partije? Lahko se vse dobi — ali vse zgubi! Kdo riskira: Ponudbe pod Va banque.« Duh svetovljanstva prodira na Slovensko. Omika ruši pregrade. Gospodje, hitro, ales jeux sont faits. »Ko sem bila jaz mlada,« se je obrnila strina, »moj govoril, kakor se šika. Naravnost. Po naški. Zdaj pa ni ne razume.« Takrat... pred vojsko. Strina ima še spravljene tri krasne oglašje pod RAZNO. »Moja žena Katarina, zapustila me je pred nekaj časa, poslušajoč nasvete skupnih sovražnikov, zaviljivcev raznoraznih, katerim je bil cilj, da skalijo najino zakonsko srečo in familijarnost. S tem sedaj pozivam rečeno mojo soprogo Katarino, da se danes petnajst dni vrne k svojemu zakonitemu soprogu in da še naprej prakticirava zakonsko življenje in soproziške dolžnosti. A v slučaju, da mi se v navedenem roku ne vrne, po izteku tega roka prisiljen bodem začeti pravdo, proti njej ločitveno pravdo, in potem nasvidenje gospa Katarina, imenovana fantazija, na sodnji, in vprašal se bomo takrat tudi za lepega Miha imenovanega, a prav tako tudi za tvojo teto, za katero ne vem od česa živi...« »V vednost. Ker sem se skregal s svojo družino, za katero isto sem zgradil grobnico na novem pokopališču, v kateri je pokopana samo moja stara mati, izključujem svojo družino iz nadaljnjega pokopavanja v isto omenjeno grobnico, zadržavajoč eno mesto za mene, ostali komoditet pa oddajam v najem, oziroma eno veliko mesto in dve majhni. Kdor rabi, pravzaprav kdor umre, naj se oglašji pri meni!...« »Moja objokovana žena Kristina je izdihnila 3. tega meseca v 34 ali 36 letu svojega življenja in bila izročena materi zemlji. Hvala materi zemlji, katere je Kristino sprejela. Hvala tudi zdravniku g. R..., kateri je napravil to in ono, da reši Kristino, pa je ni rešil, hvala mu. Vendar najbolj hvala ge. vdovi Milici, katere se je ves čas Kristinina boleovanja nahajala v moji hiši. Hvala ge. Milici, ker je negovala mojo Kristino in mene in s tem mi lajša muke. Da se pa prazne mame govorijo, to sedaj ni za obrekovanje. Vendar, ko mine Kristinina pol leta, bo govora o vsem...« Taki so bili tisti časi. Aj, zdaj pa sami

nega tiska, razburjala, nam je bila smešna. In tudi vsi tisti samotni ljudje so nam bili s svojimi tegobami smešni na svoj časopisni javni način. »Ja,« je rekla strina, »ko pa ne čutite s srcem. Ne veste, da tu gledate ljudsko dušo. No, čakajte, da odrastete!« To so bila trideseta leta. Mehanizacija. Križe. Motorizacija. Tango. Pomade. »Še ni dolgo,« je rekla strina, »ko so bile pod RAZNO kvečjemu kakke ofertalne licitacije, oglašji za mrvo in modro galico, nič bolj pametnega. No, zdaj se že vidi, da se drugače kot po človeško ne da živeti. Aj, pogledajte! Resnično, neke nedelje je prvič pod RAZNO spregovoril pesnik: »Ali zdaj, ko je zima, občutis tiho žalovanje za vsemi bežnimi lepotami minulih dni? Ali ti je cvetoča pomlad uresničila vse lepe sanje? Ti je bilo poletje naklonjeno z veseljem in si v otožni jeseni našla svojo srečo? Si se veselila mladosti in ti je v srcu utihnila skrivnostna pesem hrepenenja? Si živeš vse to? Ti, dobra prirska mladenka, ki z jasnim pogledom zreš v bodočnost? — Morda tudi ti ne? Oglašji se in zaupaj mi zakaj. Spoznajmo se. Dopisi na oglašni oddelki Jutra pod Tihla mladost.« Spregovorila je pesnica: »Oj deva — nisem tako mlada — ko štejem 30 let — pa vendar — možila bi se rada — ker fejš sem se deklič. Znam citre igrati — za lepega možička ni škoda možnička — ime mi je Iva — doma iz gorenskih ravnin. Gospodje z dobro eksistenco boljšega posestnika ali trgovca imajo prednost. Pod Takojšnja dola 160 tisoč.« Blagor mu, komur je naklonjena ljubezen, zakaj ljubezen plemeniti srca in daje toploto. Ljubezni so cveteli časopisni popki v tistih 30. letih. »Sem revna ko cerkevna miš, zato iščem znanja z enakim, toda vsestransko srčno naobraženim mišjakom. Ne premladi mišjaki naj se zglašijo pod značko Miš.« In dalje: »Halo, odšla je pepelnica, ostale smo samice tri planinske rože. Ker hočemo do drugega leta dobiti vsake dva enega Franceta, zato imamo upanja, da se bodele potrudili in nam ponudbe te ne oddolžili. Tropesna de-

starejšim, samskim značajnim inteligentom, bogate duše. Pod Samotne ure. Celje — »Spremljevalca gentlemana iščem v svrhu razvedrila Pod ločena.« — »Naobražen nortranjski mladenič v cvetu mladosti, išče primerne mladenke, ki bi imela veselje se z njim kratkočasiti s korespondenco, povodom bližajočih se mrzlih jesenskih dni. Cenjene in samo prijazne nudbe po možnosti s fotografijo na poštnozlečeh v... pod Kraska burja.« Ta klic je bil v »Jutru« objavljen — sedemkrat. In petkrat zraven kot v odmev: »Živim brez ljubezni! Rada, bi bila srečna. Ponudbe gospodov srednjih let pod Dom 30.« »Na Silvestrovo lansko leto,« piše tukajle, »se mi je sanjalo, da se bom poročila v letu 1932. Dasi zala in zdrava, nekoliko premožnja imam tudi, se mi zdi, da moram usodi pomagati, ker do sedaj me še ni mogel nihče najti, skrito planinsko rožo. Prosim mladeniče, ki bi se zanimali za podeželsko inteligentko, dobro vzgojeno, da se oglašijo pod šifro Kaj pravite.« »Zares! Fin obrtnik bi poročil gospodično ali vdovo do 32 let, katere bi imela veselje za napredek. Potreben kapital 600.000 Din. Siguren uspeh. Ponudbe pod Napredek.« »Srečno novo leto želim sama sebi, nesrečnih je bilo že dovolj. Za osrečitev bi mi bil potreben ne premlad, zdrav mož, ki si istotako želi srečnejše leto. Zaslužim sama nekoliko in tudi grda nisem, tudi nihče ne more za menoj s prstom kazati. Mož, ki bi hotel v miren zakon z menoj (potrebni so, če tudi mali, pa vsaj zanesljivi dohodki), naj pošlje ponudbo pod šifro Nesrečna Katarina.« »Osamljen poet želi spoznati damo, ljubiteljico etike, poezije! Pisati pod Ofelija...« »Lepi me noče, kar čisto brez fanta biti, me je sram. Inteligentni gospodje z istimi težnjami naj se oglašje pod šifro Harmonija.« Akcije na ljubavni borzi stoje visoko. Šteje avtomobil in samo včasih se vlak. Ze takrat! »Katera gdc. stara samo do 20 let, bi me hotela spremljati z vlakom v Zagreb pa na-

Je rekla strina: »Trgovina, sama trgovina. Aj, kam smo prišli! Kaj pa je to: Najrazličnejše naloge izvršujemo diskretno in zanesljivo. Priskrbimo rane naslove v tu in inozemstvu. Servis biro.« Malo srca je še med DOPISI. »Fantek, vrni se.« »Fantek, vrni se.« »Fantek vrni se.« Tako tri tedne zapovrsti. Ampak tretji teden: »Punka! Mislim na Tebe, Tvoj fantek.« »Dama v črni kožuhi do Dunajske ceste 10 se ponovno vlnjudo prosi poznanstva. Zakaj se zakrivate, darujte mi vsaj en pogled, da bom srečen v novem leti. Industrija!« In bolj spodaj: »Boli! Boli! Srečno novo leto želi Ništa dalje.« In še naprej: »Zakaj — zato. Mislim — zato. Mislim samo na Te. Beži. Draga.« »Linček, kje si — sporoči. Sem v skrbah.« — »Niko prost proti kajenju stane 76 din. Avinal proti pijančevanju pa 200. Razpošilja... Ljubljana.« In: »Ideale Nackheit, mapa krasnih posnetkov telesne lepote za 48 din po povzetju razpošilja knjigarna... Zidani most.« — »Srečo iz leva roke in pismeno analizo pove prof... Ljubljana.« Pa spet: »Ironija — Zakaj! Mari-borski ljubozel in inkvizitorji iz Ljubljane ne uničijo ljubavi tebi dane. Kaj zamorejo vzvišeni zlobni zobje? Popolno zaupanje premika gore! Aj, tako je. Tudi grafolog se s tem strinja in pomaga. »Kdo je najboljši grafolog? Uganili ste, da je... priznan po celim svetu in nepremagljiv v tej znanosti. Po vaši pisavi spozna vse, vaš karakter, poslovne uspehe, zdravje, potovanja, nevarnosti, ki vam pretijo in katerih se morate ogniti, prilike, ki jih morate izkoristiti. Vse napotke dobite popolnoma brezplačno, ako kupite najnovejšo knjigo Vaša lična draž (osebni vpliv). S pomočjo te knjige si boste zaglasili vašo ljubezen, vaše zdravje in večno privlačnost. Knjigo dobite diskretno zapakirano...« In še, še: »Da bi se mogla razjokati na tvojih prsih. Zelim najšrečnejše novo leto. Imenovati ne smem.« — »Srček. Kadarkoli med tednom. Piši kdaj in kje. T. T.« — »Kar dalje, gospod! Prosim dvignite pismo v upravi Jutra.« — »Izgubljeni romar, prostim re, vrni se, da ne bo prepozno! Intelektualka.«

zaj. Stroški plačani. Lepa zabava.« Ali: »Mlad inteligent čedne zunanosti, simpatičen, nudi razvedrilo osamljeni dami. Diskretna. Avtomobil. Ponudbe pod Ne bo vam žale.« Sicer pa tudi dvojce posredovalnic mešetari z nevestami in dotani in naslavi. Ponujata, hvalita, obetata... akcije rastejo. »Prvorazredni ženitbeni zavod, izvrstno idoč, v Sloveniji najboljši uveden, išče tem potom odličnega gospoda ali damo za družabnika in otvoritev podružnice v Ljubljani Celju in Mariboru.« Vse to s parolo: Naj kroži dinar! Naj zavlađa sreča.

Zmeraj znova: »Katera dama bi me podpirala. 28-idealist.« In znova: »Rabim 6.000 din. Dekle, katero mi jih posodi, poročim.« Kako so te reči povzane, »Kateri diskreten gospod numo posodi mladi dami 1000 din. Rešena bom. Prijateljstvo zajamčeno.«

OLGA RATEJ

»Točajka! En liter, en sod – dva!«
Nocoj je Silvestrovo.
Eno jedilnico ima planinska koč
in eno veselje transistorskega spre-
jemnika – za popevkarski »zvezdni
prah« in za Ježkov novoletni glas.
Potem ozek, teman hodnik in na

Novoletna

razglednica

kamcu vrata, ki odrinejo sneg, ko se odpro.

Stojim na predpražniku iz odseka-
nih borovcev. Gledam navzgor: proti
vrhovom in v nebo. Čez skalnati zid
Mojstrovke, Travnika in šit do zvezd-
nega prahu.

So zvezde preveč svetle, preveč na
gosto nasute – bo za Novo leto sneg?
Je meglica spodaj v dolini pri velikih
skalnicah – bo jutri lep dan?

Z vremenom se spogledujem. Če se
vse leto, zakaj se ne bi tudi nocoj.
Saj je vendar Silvestrovo.

Potem pak, kot da bi se utrgala sne-
žena streha na grebenu. Pa je le ne-
kdo prinesel steklenico nenečnega vi-
na, ga shladil na ledenih svečah, ki
so visle s strehe. Ni mogoč počakati
polnoči.

Saj je vendar Silvestrovo.

Poteptuhi niso ostali doma. Zimska kolesa
avtomobilov so spodaj na zorani cesti za-
rezala globoko gaz. Sled enakih gumija-
stih profilov, kot da bi sneženi trak pri-
hajal izpod valjev velikega stroja.

Potem so avtomobili ostali v snegu. Konec enot-
ne, industrijske sledi!

Cepprav gredo v snegu še naprej odtisi profilirane
gume – profiliranih podplato – je gaz osebno
obarvana. Korak do koraka globoko v sneg – če
se je tako globoko udarilo, potem je bil pač na-
hrbtenik poln prazničnih dobrot.

Teško otovorjena gaz do koč. Do strne strehe,
ki jo je visoki sneg skoro podaljšal do tal.

S posekanih borovcev in čez obito verando za-
koracim v utrjeno gaz. Samo deset korakov in po-
gled nazaj: novoletna razglednica oživi. Razglednica z
voščili za srečo. Razglednica zasnežene koč v Ta-
marju in za ozadje Jalovčeva piramida.

Novoletna razglednica v naravi. Saj je Silvestro-
vo.

»Še minuto, še pol, še četrt, še pet sekund. Gong!«
Konec Silvestrova! Električna ne ugasne, ker je
pač ni.

Petrolejko je treba samo priviti, pa je dovolj te-
me za poljubovanje. Kdo bi jo ugašal, preveč
smrdi...

Polnoč je meja novega dne, novega leta. In vse
je tako lepo, da bi najraje verjel v vraže: Ukro-
jimo si novoletni dan tako, kot bi si želeli, da bi bil
vsak dan prihajajočega leta.

Vse naj bo lepše, boljše: celo severni rob rdeče-
ga neba na večer in tiha zmrzal jutra.

Da bo vse idealizirano, se najprej znebimo tiste-
ga, kar je v prvih urah novega dne v gorah naj-
manj prijetno: premetavanja v spalni vreči in treme
bližajočega se vzpona. Kdo bi se vsakih pet minut
zbuja in bulji v fosforescirajoče kazalce na uri,
da bi ne zaspal zgodnjega odhoda.

»Sploh ne gremo spat!«

»Kje so moji golzerji pa nahrbtnik in vrvi?«

Trenerko zamenjajo pumparice, naslonjač cepin
in smučarska palica.

Ob enih po polnoči so vrata, ki odmečejo sneg,
ko se odpro, spet odprta. Začnemo utirati novo
gaz: mimo karavle v zameteni gozd in v senco sten.

Transistorski sprejemnik je ostal spodaj v koči
pri veseljakih.

Le kdo je večji veseljak, mi ali oni?

Vzpon naj ne bo pretežak: na Jalovec po ozeb-
niku, ki je naphan s pršičem.

Rinemo v sneg, orjemo gaz – kot že tolikokrat.
Noč, sneg, skripanje podplato in skrivnost ne-
manega.

Doživetja zime v gorah se ne da primerjati s
poletnim. Doživetje pokrajine, ki jo poznaš kot do-
mače dvorišče, pa jo sneg vsakokrat na novo spre-
meni.

Počasi se vrsta raztegne. Nekaterim se bolj mudi
– kot vedno.

Za vsakogar je prostora, da si orje svojo pot. Sa-
mo če hoče in če ima rad cel sneg. Pa gaz vendar
orje vedno le en sam, vsi drugi gredo po njegovi
sled.

Velike stene so ostale črne, prestirne so, da bi
se vanje obesil sneg, preveč nedostopne, da bi jih
– vsaj na pogled – zmagala zima.

V ozebniku je tema. Pust in mrtev je. Preveč
snega in prezgodnja ura, da bi padalo kamenje.

Ob treh smo že visoko v strmini.

»Če hočemo, da bo dan, ko pridemo na rob,
moramo počakati!«

Kolikokrat sem že sedel na takšne ledeni stop-
nici, pripet na zabite klime. Vreče za bivakiranje
so se v letih obrabile, zamenjale so jih nove. In
snežene jame, razsejane po vseh Alpah, so se že bile
raztopile, ostala je samo še tale – novoletna.

Spomin.

V trdi temi sva obstala sredi ledenega severne-
ga pobočja Brane v Kamniških. Ze drugi bivak
zapovrstjo naju čaka. Sreča: pod previsom odkri-
jeva ravnicco iz naphanega snega.

»Boš ti izkopal luknjo ali naj jo jaz?«

»Kar ti jo daj, jaz bom zlagal snežne kvadre.«

»No ja, bo vsaj obema toplo!«

Potem gre aluminijasta lopatica na torišče ce-
pina. Reže kvadre iz zmrznjenega snega. Luknja je
vedno bolj globoka, okrog raste zid. V sneg izkop-
kopljeva stopnico za klop in naslonjač. Izdolbeva po-
sebno poličko za kuhalnik in drugo za železje. Pa
spalna vreča in kuhalnik na meto. Za streho je
šotorska vreča.

»Si že kdaj bivakiral tako udobno?«

»Se ne! Ta tura je en sam komfort!«

»Se jutrišnji dan, pa bova v treh dneh opravi-
la...«

Celotni greben Kamniških bo tako prikratk po-
mi prečen po grebenih. Pravzaprav nič posebno
dramatičnega take 12 kilometrov dolg greben. In
vendar doživljanje vrha za vrhom.

»Ti, na prvem bivaku pod Struco me je pa pre-
cej bolj zeblo.«

»Saj te bo danes tudi!«

Bivak prvega dne je bila zmrznjena nagrada za
troje vrhov. Tale drugi zaključek naslednjih štir-
ih. Jutri zjutraj bova stala na Brani. Pogled bo ko-
maj segel do Kočnice, do prvega vrha in na drugo
stran bova že slutila senco zadnjega – Ojstrice –
v verigi vrhov.

»Boš se tale čaj?«

Odgovora ni.

Oba skoro spiva.

Drugo jutro naju zbudi rumena svetloba prvega
sonca, ki je omehčalo vrečo za bivak.

Samo dve uri obsejemo v Jalovčevem ozebniku.
Potem se zdi, da so se sence na perionskem pre-
grinjalu podaljšale. Novoletni dan prihaja iz Tren-
te čez rob ozebnika.

Ledeni stopnica, bivak za dve uri – adijo!

Tukaj zgoraj je sneg bolj trd, pa morajo dereze
na gumijasti podplat. V srenu ostaja standardizir-
ani odtis: deset drobnih zarez za vsak korak –
deset zob derez za vsak korak više k svetliemu ro-
bu – v sedlasti zaključek Jalovčevega kulorja.

Potem udarijo zobje derez v rob in razbijajo
idilo nedotaknjene. Prvi pogled seže na trenar-
sko stran.

Počasi se zbere vrsta. Toliko je že svetlo, da raz-
ločiš oblike. Toliko veselja, da se zdi, kot da bi
v jutranjem mrazu zaledenole poteze v večer smeh-
ljaj.

Nebo še ni modro, še ni sonca, da bi obarvalo
svet. Še rdeča barva dokolenk in pisani puloverji
nočejo biti za poživilo.

Ob skalnati zapor se pomika kolona. Od daleč
se zdi, kot da bi hodili ljudje po vseh štirih. Na-
prej gre cepin in za njim z derezami ovesene noge.

Cez skalnati prag je treba. Plezanja le za dober
raztežaj vrvi.

Samo za kratek čas se dotaknejo roke skal. Samo
za novoletno poslastico in da bi ne pozabil...
»Počakaj, da zabijem klin. Potem bo spet vse
dobro!«

Otrpla roka išče za pasom jekleno ost, trepetaje
išče po skalah primerne razpoke, pa so vse zalede-
nele. Povsod samo požel.

Spomin na izstop iz severne stene Grandes Char-
mosa v Mont Blancovi skupini, na tisto premlo
jutro po tretjem bivaku. Po tridnevem sneženju,
ki mu je sledil mrzel dan in je v visokih gorah
spremenil poletje v zimo.

Dereze zdrsujejo na poldnenih skalah.

»Hej, ali gre slabo?«

»Bo že, samo pazita na vrvi.«

Sedaj mora prijeti klin. Plaho udarjanje lednega
kladiva. Potem močnejše in že se jeklo zakrivi.

Vponka.

Na zadnji strani tamarske razglednice rokopis: Srečno novo leto 1963!

»Daj malo rdeče vrvi. Pa previdno. Klin je slab!«

»Lahko napneva vrvi?«

»Ne, ta klin je samo za moralo!«

Spet roka tipa z drobnim jeklenim prijateljem
naokrog po skalah. Slab klin nekoliko centimetrov
više in počasi se upam premakniti.

Spet kopljem led.

»Ali ne gre naprej? Je res tako težko? Na katero
vrvi naj posebno pazim?«

Pogled navzdol. Dva tovariša na stojšču, pripeta
le na vijak za led.

»Saj se ne bom odpeljal!«

Spet je treba odkopati led, spet klin, in še in še.

Ves dan. Dokler v zadnjem večernem soncu –
edinem soncu tistega dne – ne dosežemo rob stene.

N a novoletnem Jalovcu je plezanja le za za-
bavo, kot se za praznik spodobi! Vrv se
izteče in pot gre naprej, navzgor v strmi
sneg.

Le za nekaj korakov je varljivega pršiča.

Samo toliko, da poživim napetost. Vsega dovolj, sa-
mo ne preveč!

Če je klozastega snega preveč, kot na Himalaji...

Pršiča preveč in zraka premalo.

»Tale kloža je pa divja!«

Tovariš molči. Odgovor je samo donenje predira-
jočega se snega. Ne morem verjeti, kako da se sneg
sploh lahko obdrži na tej strmini.

Prijatelj je visoko nad menoj. Perspektiva ga je
zmajčila. Samo podplati višinskih čevljev, zobje de-
rez in dno velikega nahrbtnika so ga.

»Je sneg zgoraj boljši?«

»Bodi no tiho, saj se bo še res utrgalo!«

In pod nama največji tobogan: štiri tisoč metrov
ledene stene. Štirje višinski tisočaki do zelene rav-
nine.

Potem sem na vrsti. Gibanje, delovanje prežene
strah.

Dosežem trdnjši sneg, slutnjo visokega vrha.

Več kot štiri tisoč metrov višjega vrha kot je
tale naš Jalovec.

»Glej, sonce!«

Sonce nad mrzom v dolinah. Sonce iznad bov-
skih hribov. Sonce brez primere.

Hladno zimsko sonce. Samo rumena obla, ki
ogreje pogled in ne telo.

Tudi zavest lahko greje! En sam topel pogled.

Hribov okrog in okrog se rumeno obarvajo: od
Mangarta do Triglava, od Kanina do Karavank.

Skalnati greben sta veter in sonce uklenila v za-
stave iz snega. Vršni greben.

Noge potrebujejo trdne opore. Ledeni okraski
so prekrhli, odpadajo. Se tope – sonce ne priza-
naša.

Potem nenadoma vrh. Z ledom ometana pirami-
da. Na drugo stran je samo prepad.

Novoletno sonce na visokem vrhu!

Na vrhu ljudje, ki jih zanimajo samo še zaslon-
ke in ekspozicije na fotografskih aparatih. Radi bi
kolorirano podobo novega leta ukradili za domov.

●

Spodaj v dolini je ostala meglica. Koča z novo-
letne razglednice in onemeli transistor. Drobn
dim se dviga iznad strne strehe, ki jo je sneg po-
daljšal skoro do tal. V kuhinji so pristavili za
zajtrk.

Ljudje kupujejo razglednice s Tamarsko kočo in
z Jalovčevim ozadjem. Pišejo:

»Srečno novo leto! Ti želimo iz zasneženega Ta-
marja...«

V Planico pripelje jutranji vlak.

Je veter prinesel vrisk igračkaste lokomotive do
sem gor?

Morda vriska le prešernost, ki je v nas!

ANTE MAHKOTA

Fotografski spomin: skalnata zavora, težko plezanje in ledena lavina, ki je pravkar udarila čez rob

In jutri bo Novo leto. Novo leto, ki bo toliko lepše
kot letošnje, toliko bolj uspešno. Novo leto kot
ga prinašajo dimnikarji in beli konji!

Nazaj v edino jedilnico planinske koč. Okna so
zarosena – od sopečnega diha plesalcev in od ve-
selja.

Treba je obrisati roso, da nastane na oknu okno
in pride z mesečevu lučjo pocukrani Jalovec v sil-
vestrov okvir, ki ga prinaša transistorski sprejem-
nik.

Saj je res veselo. Edini spomin, da v gorah ni
vedno veselo, napis pod stropom »Gorska reševal-
na služba pomaga vsem, ki so v gorah potrebni,
je zbledel za cigaretnim dimom.

Komu naj bi pomagali? Veselim kolednikom?

Saj je Silvestrovo.

Baterijam transistorskega sprejemnika ne zmanj-
ka sape, zvočnik stopnjuje dramatičnost bližajoče-
ga se leta:

»Res je, prezgodnji smo.«

Zakaj neki bi hiteli, ko pa hočemo, da bo vse
kar najlepše. Samo stopnico je treba skopati v
sneg, vtakniti noge v puhasto vrečo, sest na na-
hrbtenik in zlesti pod pregrinjalo perionskega šo-
torskega doma.

Na Novo leto bi vendar radi doživeli vse, kar se
da doživeti v hribih. Pa vsega le po malem, še
preden postane predolgo, preveč utrujajoče, pre-
hladno.

Z a začetek bivak za dve uri.

Rad bi zadržal – bivak za spomine.

Spomini imajo čudovito lastnost, da iz-
bršijo vse napore in ohranijo samo le-
po. Da izgledajo vse prehode – razdalje
in čas.

Sneženi bivaki. Koliko jih je že bilo in vsak ima
svoj čar, ko mu odšteješ mraz in dolgovestnost.

Objektiv namerim na snežni rob: osamljen, droben človek med soncem, meglami in snegom

BWANA STANKO, BELI LOVEC V AFRIKI

Stric Stanko, ali Bwana Stanko, kot ga kličejo njegovi afriški prijatelji tukaj v Tanganjiki, je možakar šestdesetih let, še vedno čil in krepak. Z lahkoto prazni pivo iz konzerv — tukaj prodajajo pivo v politrskih konzervah — in se očitno prav dobro počuti v tropskem vrtu najinega skupnega prijatelja, medtem ko besedo za besedo vlečem iz njega zgodbo njegovega nenavadnega življenja.

Stanko Kučič je doma z Reke, kjer je nekoč bil gradbeni podjetnik. Ne sliši rad, če ga vprašate, zakaj je leta 1934 zapustil podjetje, družino in rodno mesto. Kadar nanese beseda na njegov zakon, se mu oči zameglijo in nekakšna mešanica hubosumnosti in razočaranja se polavi v njegovem pogledu, ki se zgublja nekam v daljavo.

POT V NEZNANO

Nekega sivga jesenskega dne je Stanko kupil ladijsko karto za daljno deželo, o kateri ni vedel nič drugega, kot da je zelo daleč od skrbi in razočaranj, ki jih je doživljal na Reki. Izbral se je v Etiopijo. Tam je kmalu našel službo, vendar mu tedanje vojno vzdušje ni ugajalo. Tri leta pozneje se je napotil proti jugu, se ustavil v Tanganjiki in potem tu ostal četrto stoletje.

Bwana Stanko pa ni ostal vedno v istem kraju. (Nema mista u ovoj zemlji gdi je nisam blja. Poznani je boje nego našu rivu... A ima li još malo piva?)

Piva je bilo dovolj, tudi pogovor je dobro tekel. Nekaj let je Stanko delal za Vzhodnoafriško železnico, gradil mostove in viadukte ter spoznal izredno floro in favno tega dela Afrike. Naučil se je ceniti domačine in njihovo prijateljstvo. Naučil se je tudi njihovega jezika. Sedaj čika Stanko govori swahili bolje kot katerikoli drug jezik, vendar tudi s srbohrvaščino, italijansko in angleščino nima težav.

Cepprav ga je zaposlitev pri železnici vodila v razne kraje Tanganjike, je bil kljub temu nezadovoljen, ker je bil vezan na progo in kraje, ki niso imeli nič drugega, kot da je zelo daleč od skrbi in razočaranj. Zato je nekega dne rekel zбогome železnici in s puško v rokah odšel v neznane kraje. S puško, ki je bila njegovim rokam že davno zelo znana.

Zagrizel se je v lov. Divjačina je bilo povsod dovolj, kože pa so se dale dobro prodati. Savane in gozdovi Vzhodne Afrike so polni raznih vrst jelenov in antilop. Kože leopardov, divjih mačk pa tudi kože zever hitro najdejo kupca. Večkrat pa se zgodi, da je pot do trgovca — izvoznika dolga in da se blago med potjo pokvari. Tako so bila posamezna leta za Bwana Stanka različno uspešna; dobra leta so se menjavala s slabimi. (»Tole pivo je res odlično. Veste, v tej naši vročini je človek res potreben kake osvježitve.«)

Večkrat je pomislil, da bi se kazalo lotiti posla, pri katerem ni kvartijevga blaga. Rešitev tega problema je našel, ko mu je nekoč prekrizal pot velik slon — samski. Podir ga je z eno samo kroglo. Kmalu nato so njegove roke ljubkovoje božale gladko površino para oklov, od katerih je vsak bil dolg več kot meter.

Ta lov mu je navrgel več, kot pa dvajset prvovrstnih kož. Stankova življenjska pot je bila določena za vrsto let.

Posvetil se je lovu na slone. Bilo jih je na tisoče, samo vedeti je bilo potrebno, kje se mudijo. Tega se je Stanko hitro naučil. Vedno je bil v gozdovih, vedno so ga spremljali trije pomočniki. Eden je hodil pred njim, dva pa ob strani. Kadar so našli na krdo slonov, je zmeraj zapovedal pomočniku pred seboj: »Streljaj na tistega!« Hkrati se je tudi sam pripravil na strel — saj ni hujšega kot stati pred besnim, ranjenim slonom!

(Z magnetofona na sosednji mizi prihajajo zvočni otožnega valčka. Nekoliko parov pleše blizu najine mize. Stanko za trenutke preneha pripovedovati o svojem življenju in v življenjskem zanimanju spremlja z očmi neko mlado plesalko.)

— Da, kje smo že ostali? Aha — torej, posel mi je kar dobro cvetel, vendar pa je bilo tudi tukaj v Tanganjiki vedno dovolj raznih omejitev. Ne smeš tega, ne smeš onega; plačaj to in plačaj tiisto... Polovico zaslužka od lova sem moral odrediti za razne takse.

V sosednem Mozambiku pa takih prepovedi ni bilo. Nekega dne je Stanko odšel čez mejo in potem dolgo ostal v pragozdovih Mozambika. V njegovi koči na neki planjavi je vedno bolj rasla skladišnica oklov. Slonova kost je vrednost, ki nikoli ne propade, Mozambik pa je bil pravi raj za loveca na slone.

In nekega dne se je Stanko pojavil v Tanganjiki z nič manj kot štirimi tonami slonovine. Misli je, da je na vrhuncu svoje lovske kariere. Toda še preden je utegnil z velikim dobičkom prodati svojo velikansko skladišnico oklov, se je vmešala policija. Kje imate dovoljenje za lov? Kje imate licenco za prodajo slonovine? Kje imate to, kje imate ono? Skratka — Bwana Stanko je kmalu ostal brez šilinga v žepu pa tudi brez slonovine... Znašel se je na cesti brez belica in poln ogorčenja.

Puške dolgo še pogledal ni več. Potem pa se je nekega dne domislil, da lov ni edini možni način zaslužka. »Tukaj v Afriki lahko zamenjaš sto poklicev, pa ti še vedno ne bo nič hudega. Samo deželo moraš dobro poznati!«

Stanko pa je Tanganjiko takrat že zelo dobro poznal. Odšel je nekam na jugozahod, da poskusi srečo kot rudar. Vedel je, kje so nahajališča rubinov. Srečo je imel: skoro vsak dan je našel kakšen rdeč kamenček. Obšel je deželo vzdolž in poprek; za vodnika mu je bil njegov instinkt raziskovalca, včasih pa tudi nasvet kakšnega prijatelja.

— Kolikov rubinov, ametistov in topalov je šlo skozi moje roke! Služil sem denar in ga zapravljal. Včasih sem imel nabite žepe — že drugega dne pa sem bil zopet brez flica. Takšno je pač življenje — prava ruleta!

HRABROST — TO JE RUTINA

Bwana Stanko dolgo brska po svojih spominih, ko ga vprašam za nevarne dogodke. Takih dogodkov, pravi, je bilo toliko, da so postali vsakdanjost.

Nekoč ga je na primer napadlo sedem levov. Vozil se je po odprti progi z dreznico, ko so najprej začeli teči za njim trije Levi. Stanko in dva sopotnika na dreznici so jih začeli obmetavati s kamni, ker pač niso imeli s seboj drugega orožja.

— In to so bili prav najbolj nevarni Levi! Veste, tukaj so tri vrste levov. Eni so takšne barve (Stanko pokaže s prstom na pesek pred nama), drugi so dolgi do dva metra, glavo pa imajo podobno kot hijene. Ti skoro nikoli ne napadejo človeka. Tretja vrsta levov pa so sicer najmanjši od vseh, imajo pa veliko grivo in so najbolj nevarni. Takoj napadejo vsakega človeka, ki jim pride blizu...

Ko so s kamenjem odgnali prve tri leve, so se pojavili štirje drugi: ti so prišli že čisto blizu drezine, s katere je letelo debelo kamenje še mnogo bolj gosto kot prej.

— V prvi naselbini, kamor smo naposled srečno prispeli, sem se tipal po telesu — kar verjeti nisem mogel, da sem ostal živ in celi! (»Ne gospa, oranžade ne bi pil, hvala! Morda imate še piva?« Hvala lepa, prav z veseljem ga bom še malo popila!)

Se en doživljal z levi:

V neki vasi so se pritoževali nad levom, ki je strahoval široko okolico. Ubil je že dva domačina in raznesaril mnogo živine. »Beli lovec« Stanko je sklenil, da nekaj ukrene. Zvečer, ko so vaščani dobro zaprli vrata koč in pospali, se je Bwana Stanko usedel na stol sredi vaške ulice. Na tleh z leve strani stola je bila steklenica whiskyja, v desni roki pa je stiskal nabito puško.

Sedel je, po malem nategoval iz steklenice in z očmi prediral mrak. Bleščečega refleksa levjih oči pa ni zagledal; lev je najbrž zavohal, da je v vasi »veliki beli lovec«.

Sele tretjo noč je počila Stankova puška in poridra tega leva.

— Kako pa je z lovom na slone?

— Sloni niso nevarni. Napravijo si stezo skozi gost bambusov trs. Po tej stezi morate iti tudi vi — saj druge možnosti ni. Če se nenadoma pojavi krdo slonov, potem morate vptiti, streljati — skratka narediti peklenski truš. Med sloni bo nastala zmeda, ker se težko gibljejo na ozkem prostoru. Končno pa bodo besno zarjaveli in zbežali...

Veliko strahu pa so Stanko zadale kače. Nekoč se je nenadoma znašel pred tri metre dolgim pitonom, prav ko se je pripravil, da bo streljal na neko antilopo. Ni zgubil časa: najprej je ubil pitona s strelom v glavo, potem pa je šele lahko prišla na vrsto tudi antilopa.

Bill pa so še hujši trenutki. Stanko še vedno ne more pozabiti večera, ko je na nogah nenadoma začutil nekaj mrzlega. Kri mu je zledenela, ko je zagledal, da se mu je okoli nog ovila črna mamba, najbolj strupena afriška kača. Vedel je, da ga čaka smrt, če naredi samo en nepreviden gib... če pa ostane miren... morda se bo rešil? Končno je eden njegovih pomočnikov zapazil smrtno Stankovo bledico in obupne poskuse, da ga na nekaj opozori s pogledom. Trenutek za tem sta že počila dva strela — in eden je na vso srečo zdrobil glavo črne mambe.

Od tistega večera nosi Stanko vedno s seboj serum proti kačjemu piku. Dvakrat je z njim rešil človeško življenje — in ta dogodka sta med njegovimi najlepšimi spomini.

RACE NA JEZERU

Na kaj se spominja kot na najprijetnejše v vseh dolgih letih? Morda na tiste mirne dni, ko je z nekim prijateljem vstopal v čoln in potem veslal po mirni gladini jezera Njasa in lovil race. Bilo jih je toliko, da je bil lov prava zabava. Nikoli se mu ni mudilo, nobenih skrbi ni imel in nobenih potreb...

Sedaj je Stanko zopet v enem tistih obdobjih svojega življenja, ko mu sreča ne kaže najlepšega obraza. Leta so tu in pravi, da se danes nekako ni več tako lahko znajti, kot se je bilo nekoč.

Vendar pa se Bwana (v swahili jeziku: gospod) Stanko ne misli vrniti v domovino. Tam ga nihče več ne pozna — in nima več časa, da bi začel znova in si našel nove prijatelje. Tu pa ga vsi poznajo in mnogo prijateljev ima, ki ga cenijo. Evropejci? Ne, med Evropejci ima samo enega prijatelja. Drugi prijatelji so vsi Afričani: krasni ljudje so to!

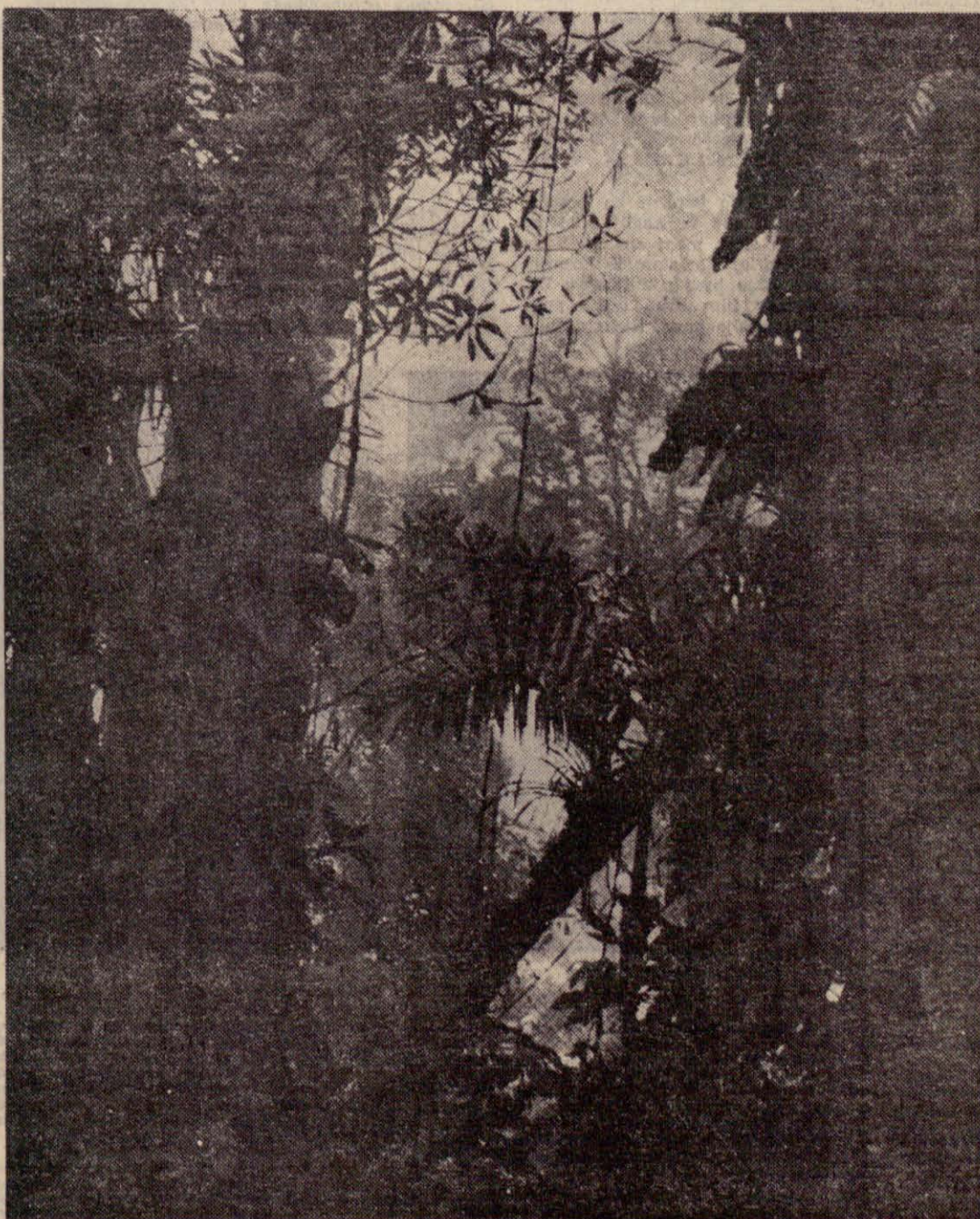
Drugače pa je seveda z našimi ljudmi. Odkar so odprli jugoslovansko veleposlaništvo v Dar Es Salaamu, se stric Stanko skoro vsak dan sestaja z rojaki. Med njimi se počuti kot doma.

— Rad bi videl, če bi komu lahko povedal vse, kar vem o Afriki. Škoda bi bilo, če bi vse moje izkušnje šle z menoj v grob. Toliko sem videl in doživel tot okoli v četrto stoletja divjega afriškega življenja...

Dolgi vrsti praznih konzerv piva se pridruži še ena. Zadnja je — saj je pozna noč že sprejela v svoje naročje vse druge goste.

Tibor Sekelj

Slika nad naslovom: Takih prizorov se je oko belega lovca že privadilo

Reportaža iz panamske džungle

STRUPENA KAČA V SPALNI VREČI

Bilo je desetega avgusta devetindesetega leta. Skupina raziskovalcev iz Združenih držav Amerike, na čelu katere je bil inženir Smittler, je raziskovala džunglo na področju Panamskega prekopa. Razen Smittlerja je bil v skupini še Vargas, ki je poznal sleherno ped džungle, All, strokovnjak za floro in favno in še Indijanec, kot nosač.

Skupina je bila izpostavljena nevarnosti, da bi se našla raznih tropskih boleznih. Izpostavljena je bila veliki vročini, mimo tega pa tudi močnosti, da bi jih nadlegovale razne živali in plazilci. Gibanje je bilo čedalje težje, in nervoza je rasla od trenutka do trenutka. Prav nič čudnega ni, da je v takih okoliščinah prišlo med njimi do razprtij in nesporazumov. Le, ko bi se zavlekli v svoje spalne vreče, bi zavladal mir.

Naslednje jutro bi moral Smittler poročati svoji vojaški komandi, da bi uredila spuščanje hrane iz letal za naslednjih štirinajst dni. Smittler je tako poročal:

— Zjutraj sem vstal na moč nerazpoložen in v zadnjem trenutku sem sklenil, da namesto letala pokličem helikopter, ki naj bi nas prepeljal v bolnišnico, ker sem čutil, da so nam živi že popolnoma na nitki in da bi se nam lahko pripetila nesreča.

Indijanec in Vargas sta pravkar končala s kuhanjem zajtrka, ko sem zbudil Alla, ki je še spal. Jezem sem bil, ker še ni vstal in sem začel kričati nanj. Toda odgovora nisem dobil. Stopil sem bliže in ga še glasneje poklical. Snet — nič. Ko sem mu pristopil, sem opazil, da zavija z očmi.

Presenečenje

Obstal sem kot vkopan. Allove oči so mi nekaj govorile, a nisem ničesar razumel. Slednjic so tudi ustnice začele izgovarjati besede, ki pa jih nisem slišal. Naposled sem le razumel, kar je rekel: »Kačala«.

Z očmi mi je uspel pokazati, da ima kačo na trebuhu. Kri mi je zledenela v žilah in zdi se mi, da sem bil še bolj prestrašen kot sam All. Počasi sem se začel odmikati, pod za pedjo, ker sem vedel, da bi tudi najmanjši šum preplašil kačo, ki bi Alla pčila. Ko sem se približal tovarišema, sem tima lahko komaj zaspešal, kar sem zvedel. Gledali smo drug drugega, ne da bi spreporobili besedo. In šele tedaj sem se spomnil nasveta, ki so nam ga dali, preden smo se odpravili na pot: »Začni grmicevati jeseni, poskusi pa poletti, ker je pod njim dosti mišev, ki privabijo kače.« Sprva smo se tega opozorila držali, kasneje pa, kot da smo pozabili na to... in zdaj sem trepetal, kaj se bo pripetilo Allu.

Opice in pavanaji so kričali na vse pretepe, mi pa smo zaničljivo pogledali na nekoliko nezavisno spalno vrečo, pod katero se je gela kača. To lažili smo se s mislijo, da je to kakšna manjša kača, nenevarna. Toda podzvestno sem bil vendarle prepričan, da gre za nevarno strupeno kačo, od katere pika — ni pomoči.

Kača, kot da je začutila nevarnost, se je začela premikati. Buljili smo v vrečo, kot bi bili

zakleti. All je priprl oči, kot da se je že vdal v svojo usodo. Ko se je kača malce upretnila, se je vnočič umirila in znila. All je spet pogledal, kot bi se vrnil z drugega sveta. Tovarišema sem dal znak za umik, da bi se dogovorili o nadaljnjem ukrepanju.

Z Indijancem smo se že tako ali tako sporazumevali z rokami in tudi to pot nama je pokazal, kaj naj storimo. Prižgal je cigareto, pokazal na Allove spalno vrečo, potegnil nož in nama v zraku pokazal kako se vreča prereže ter nato spustil iz ust oblak dima. Razumela sta ga, saj je predlagal da preluknjamo vrečo in puhamo vanjo dim, ki naj bi kačo pritisnil, da bi se izlekla iz nje.

Predlog je bil sprejet. Žal ni bilo med nami Alla, ki bi ta problem kaj hitro rešil, saj je doslej vsakogar, kot strokovnjak za kače, izlekkel iz smrtno nevarnosti.

Spalno vrečo sem prerezal pri nogah. Indijanec in Vargas pa sta napolnila neko konzervo z listjem ter jo zažgala. Konzervo sem pritaknil k vreči, tovariša sta se odmaknili, ker je obstajala možnost, da bi se kača vrnila, brž ko bi začutila človeka v bližini.

Dim se je plasil polagoma v vrečo in jo zapuščal pri Allovem vratu. All se je začel solziti, kača pa se je kar naenkrat začela premikati, izvijati in »pretegovati«... Umaknil sem se, dim pa je začel slabiti, in kača se je vrnila na svoje »udobno ležišče«. Allu sem z očmi sporočil, da bom potekus ponovil, nakar mi je z očmi odgovoril — ne!

Sonce — zadnje orožje

— Ubij kačo, tepec! — sem si govoril. Zakaj se tega prej nisem spomnil? Veraval sem se in pokazal Allu, da bom streljal. Njegove oči so bile spet odločne: »Nela« — Stram me je bilo ob tej misli, kajti potsem razumljivo, nisem mogel vedeti kje je kačina glava. Če bi jo ranih na katerokoli mesto, bi to gotovo pomenilo Allove smrt. Tudi potekus z bombo, ki smo jo sicer uporabljali proti komarjem, se je izjalovil.

Nismo več vedeli, kaj naj storimo in loteval se nas je obup... Sonce je bilo v zenitu in džungla je bila podobna peklju. Že polnih šest ur je minilo od tedaj, ko smo potkušali rešiti Alla. Strašnosko je trpel. Dostikrat je moral pripriti oči, da bi se zaščitil od kapljic potu, ki so mu stile vanje. Na njegovem obrazu je bilo videti, da ga moki zapuščajo. Vzel sem sotor, ga postavil tako, da bi kolikor toliko zasitil Alla pred neznanostjo vročine.

Indijanec sem se spomnil Allovih besed, ko je namodel pogovor na kače: »Kače imajo hladno kri in temperatura njihovega telesa je odvisna od okolja, v katerem so. Na močnem soncu so podobne razboljenemu železu, in če so izpostavljene taki vročini, so čez pol ure mrtve.«

Zdaj sem šele vedel, kaj je treba ukreniti. Toda to je pomenilo hkrati posecati Allove trpljenje. Kaj se bo pripetilo, če se bo All v nezavestni začel premikati? V tem primeru ga bo kača gotovo pčila in to bi bil njegov konec. Odstranil sem sotor, in nemilostno, ubijajoče sonce je začelo žgati Allove lice. In njegove neme, utrjene oči so govorile: »Takola... Zdaj nas je prevzela zgolj ena sama misel: »Bo All zdržal?«

Kazalo je, da bo sonce opravilo svojo nalogo, kajti kača se je začela polagoma premikati.

Brž smo se skrili v grmovje in čakali kaj se bo pripetilo. »Grba« na Allovem trebuhu se je polagoma manjšala, od trenutka do trenutka, in gibanje je postalo vedno bolj zaznavno. Slednjic se je vreča začela gibati proti Allovemu vratu, nakar se je kar naenkrat, ob Allovem obrazu pokazala siva, ovalna kačina glava, z odprtim žrelom. Bila je glava ene izmed najhujših, najbolj strupenih kač, kar jih pozna džungla.

Glava je nihalna zdaj sem zdaj tja, skoraj celo minuto. In pri slehernem gibu je bumila ob Allov obraz. Okameneli smo. Allove lice je bilo kot pepel in polval pa je pot v curkih. Hkrati pa je bil njegov obraz trd in negiben, kot pri mrliču.

Ko je tako kača, bržkone, pregledala položaj ter ko je opazila, da ne preži nanjo nobena nevarnost, je začela počasi polzati iz spalne vreče. Odplazila se je do prvega grma, v senco... Vargasova dvocevka je počila in od kače so ostali le drobni krevci koščki...

Strel je tudi nas zbudil iz otrplosti in stekil smo k Allu.

Ko smo ga izvlekli iz vreče je bil na pol mrtav. Vse kar smo uspeli storiti je bilo, da smo mu v usta nalili nekaj čašic ruma, nakar je zaspal kot ubit.

In medtem ko je All spal, smo očistili tisti del pragozda tako, da je bil podoben pleši sedemdesetletnika. In prvič, po nekaj tednih, smo delali kot prerojeni; smejemo, kot da bi hoteli nadoknaditi vse do tedaj minule dneve razprtij in prekanj.

All je spal do naslednjega jutra. Ko se je zbudil nam je rekel, da je bil že na koncu svojih moči. Kača je ležala na njegovem trebuhu polnih dvanajst ur. Sreča v nesreči je bila v tem, da je bil še buden, ko se je kača zavlekla v vrečo, kajti če bi spal, bi se zjutraj gotovo naglomla zbudil, razburil in prestrašil kačo, ki bi ga nato pčila. Bilo bi po njem...

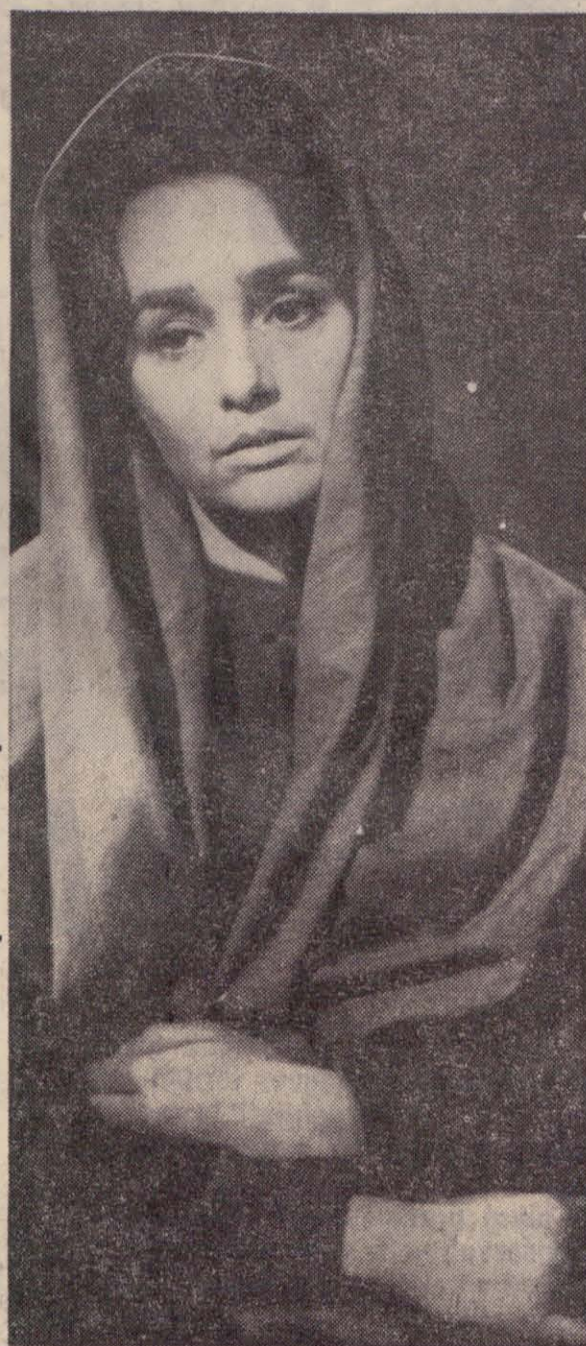
All je priznal, da so bili najtežji trenutki tega »nepomirnega boja« tedaj, ko se je njena glava »sprehajala« po njegovem obrazu. Tudi sam se je čutil, kako da ni tedaj zmozel in začel kričati.

V panamskih pragozdovih

A black and white photograph of a man and a woman in period costume. The man, on the left, is wearing a dark, long-sleeved shirt and looking down at the woman. The woman, on the right, is wearing a dark vest over a light-colored blouse and looking up at the man. The background is dark and textured.

Koliko filmov smo uvozili v letu, ki se zdaj izteka, še ni natanko znano. Nekateri menijo, da jih je bilo približno 180, kar je razmeroma visoka številka. Če bo na voljo dovolj deviznih sredstev in če se bodo posrečile številnejše zamenjave naših filmov za tuje, potem ta številka tudi v prihodnjem letu ne bo nižja.

A. C.

Evropski filmski režiser je človek, ki bi se najprej zaslužil vzhodno »deklica na vseh«: pisar, scenarist, režiser, celo ozvočnik. Potem pa je pred producenta, ki se postopoma vpisuje v glavo celotnega traku in pobira – ali pa izgublja – denar.

Med suemanjem je režiser že kar nekakšen bog, ki ima oblast nad vsem, zlasti pa nad igralci. Režiser je lahko po postavi velik ali majhen, suh ali debel, plešast, z naočniki, njegov zar je v kretljah, glasu, slabih in dobri volji in tak režiser lahko dela čudeže, če se mu ravno ljubi. Tudi z igralci oziroma igralkami.

Posljedje, kakšna se je njihova moć:
 Roger Vadimu se je posrećilo prepricati vje sveti, da se
 Brigitte Bardot pravzaprav utelješenje večne «Eve». Pozneje se
 mi je zdelo potrebno uporabiti isto taktilno pri svoj drugi
 ženi – Stryberg, Italian Federico Fellini je dal svoji
 ženi Giulietti – da se pozneje je pozneje je isto, za
 nekdanje dekle z naslovnih strani Antio Ekberg, Jules Davi
 je odkril Melino Mercouri in jo povzdignil v simbol Grčije.
 Na Švedskem je Ingmar Bergman poskusil rešiti uganke zvo
 njenja ter se včasih zavzel ustavit ob angeli Ingrid Thulin, svojo
 ženo, in Melino Mercouri, ki je nastala v Monici Vitti po
 plim odsej svetlega filozofskega obupja.

DASSIN je odtkril Melino Mercouri. Ko se je ameriški režiser J. J. Dassin zadel na 1956 leti zaradi komunizma na seznamu zaradi filmov kot "Groba sila" in "Golo mesto" v ZDA v Francijo, kjer je 1956 ustvaril film "Obračun me možmi". Ko je ta film v Cannesu dobil nagrado, je Dassin prišel nazaj v ZDA, kjer je dobil delo pri filmu "Kaj, o čem, kaj". Rekel je: "Nikoli nisem videl čisto novega, odličnega, strastno ljubilo življenje". Všeč mu je bila njen odkritostnost (to družinskem življenju): "Nikoli nisem sanjala, da b imela otroke... o, zgodnjem vstajanju: Ne morem zgodaj vstati, ker se ne morem zbuditi, ker ženska doživi zdravo zrelost: 'Spati moram, v moškem svetu'."

Dassin je ustvaril naprej dva velika filma z Melino Mercouri, »Tisti, ki mora umreti« in »Nikoli v nedeljo«. Zlasti zadnji je prisedel vzbudil navdušenje – nad igralco in režiserjem. Enak uspeh sta dosegla tudi »Foder« in »Dvignila«. Mercouri se imata za zaročena, vsak zase sta poročena, vendar čakata na ločitev. Dassin govori o njej: »Čudovita je, vse zna narediti, vse zna zaigrati«. Ona pa: »Poznam poklice, poznam pa tudi moške. V obeh rečeh je popoln.«

[illegible]

FILMI LETA 1963

Ko smo že pri Italiji: utegne se zgoditi, da bodo prevladovali tudi prvotni italijanski spektakli. Od znamenitejših filmov pa velja omeniti Antonionijev »Mrki, Bolonjinčeva« Lepega Antonia» (M. Mastroianni, C. Cardinale), Rossellijevega »Salvatora Giuliana« (nagrada na Berlinskem festivalu), Masseljeve »Delfine« in omnibus »Italjanka in ljubezen«, ki ga je režiral sedem mladih režiserjev po zbranem gradivu C. Zavattinija, nato so tu še »Razbojniki z Orso gola« režiserja de Sete, Castellanijeva »Izobcena«, Bolonjinjeve film »Zgodilo se je v Rimu«, Pasolinjeva »Mamma Roma« (A. Magnani) in drugi. Videli bomo tudi film Leopolda Savoneja »Vojna se nadaljuje« (Jack Palance, Miha Baloh, G. Ralli), ki so ga snemali na Prilimi, ki so ga smela na istih tleh uslugu pa je namenjena Ameriki.

Rimsko delo, kamo gredo

Od novejših ameriških filmov velja omeniti predvsem: Mine-
liljev film »Dom na griču«
(Robert Mitchum, Eleanor Par-
ker), film Arthurja Penna »Ču-
dodelnica«, ki je življenjska
zgodba o gluhonemi in slepi
Helen Keller; Seatonov film
»Izdajalec na ukaz« (William
Holden, Lili Palmer), novo ver-
zijo filma »Štirje apokaliptični

Poskrbljeno je tudi za smeh — in sicer za dober smeh. Odkupljeni so namreč nekateri filmi klasičnih filmskih komikov. Tako "Generale" Busterja Keatona, "Svet komedije Harolda Lloydja" ter dva filma brata Marx: "Norčije v operi" (zrežiral ga je pokojni Sam Wood) in "Brata Marx na Divjem zahodu." Razveseljivo je tudi, da bomo kmalu lahko videli Wilderjev film "Sabrina" (Audrey Hepburn, William Holden in pokojni Humphrey Bogart) s sedemletno zamudo. Dalje velja omeniti tudi dva filma Sidneyja Lumeta "Pogled z mostu" (po drami Arthurja Millerja) in "Njen dilda ljubezen" (Susan Strasberg in Henry Fonda). Gledalič bomo naposled še film "Vrnitev v mesto Peytona" s istimi igralci, kot jih poznamo iz prejšnjega dela. Naši distributerji sicer tudi objublajo filma "Navaronski topovi" in "Porgy in Bess", vendar tega ni treba jemati preveč resno. O filmu "Most na reki Kwai" pa vse tiho je spet.

Od zanimivih poljskih filmov naj omenimo dva Wajdova »Samson« ter »Nedolžni čarovnik«, od čeških »Ko pride maček«, od bolgarskih pa znani film »Sonce in senca«, ki je bil

V zadnjem času so se distributerji začeli tudi nekoliko bolj zanimati za Sveda Ingrid Bergmana in tako smemo upati, da bomo v bližnji prihodnosti videli nekaj njegovih umetnin. Obetaja tri: »Zelo čaka« (iz let 1953-54), »Hči« in »Divje jagode«.

Koliko filmov smo uvozili letu, ki se zdaj izteka, s natanko znano. Nekateri misli da jih je bilo približno 180, je razmeroma visoka številka. Če bo na voljo dovolj sredstev in če se bodo posvetile številnejše zamenjave naših filmov za tuje, potem ta številka v prihodnjem letu naraste.

KRIMINALNA KRIMINALKA

Naj povem takoj na začetku: nič nimam zoper kriminalke. Ravno nasprotno! Menim, da je prav, če od časa do časa postrežemo tudi televizijskim gledalcem s kakšno TV kriminalko, tujo ali domačo. Zavedam se, da se domači avtorji še zdaleč ne morejo primerjati z Agatho Christie in tega mi nikakor ne nameravam očitati. AMPAK ... Slej ko prej pride la usodni ampaka. Vzemimo na primer TV kriminalko Josipa Bonovca »Prosti dan«, ki jo je pripravil zagrebški studio. Zgodba pripoveduje, kako sta dva mladeniča, menda po činu vodnika, izkoristila svoj prosti dan za to, da sta kar tako mimogrede ujela nevarno mednarodno tolpo hitopotepe, ki je razpredla svojo mrežo vzdolž avtomobilske ceste Zagreb-Beograd. Nakičjeva igra velikokrat pomembno vlogo v razpletanju dogodkov v kriminalkah, toda če je teh nakičjev preveč, potem je, kajpada, na dami, da avtor ne obvlada tehniškega pisanja te obrtno zelo zahtevne pisateljske zvrsti. Po nakičjevu sta se dva člana hitopotepe tolpe prevrnila z avtomobilom, slučajno je poginil prav tisti, ki je poznal vselej tolpe, kar je zelo važno za razvoj dogodkov. Po nakičjevu je drugi izgubil dragoceno ogrlico iz zaprte skatle in našla sta jo, kajpada, mladeniča na dopustu. Nakičjeva se tako vrstijo do zakučnega pretepa v snegu v katerem mladenič na dopustu pre-

maga šefa bande, štirje miličniki v službi pa ta pretep mirno opazujejo... Mimo tega, da je zgodba zelo nedomiselnost konstruirana, pa je glavna hiba »Prostega dne« v tem, da je tako po vsebini kot po likih, okolju in vzdušju slaba kopija tujih kriminalk. V njem ni prav nič našega, razen motela nekeje na avtomobilski cesti Zagreb–Beograd in reklamnega lepaka za film »Minuta za umor«. Zdi se mi, da je v tem nekakšna simbolika.

V oddaji z zahtevnim naslovom »Sodobni človek v slovenskem romanu« je Matjaž Kmecl predstavil romanopisca najmlajše generacije Smiljana Rozmana in Vladimirja Kavčiča. Sodeč po naslovu je bila sicer oddaja zamišljena kot problemska, v resnici pa je bila bolj informativna. Matjaž Kmecl, naj omenim mimogrede, da je zelo sproščeno in živahno vodil intervju, se je zaman trudil, da bi pogovor speljal na spolzka tla diskusije.

S televizijsko zabavo nič novega! Druga oddaja Voščenih lutk je bila prav tako imenitna kot prva. Le da je tokrat tudi ljubljanski studio precej prispeval k programu. Namreč, eno izmed tarč: oddajo Iz kraja u beskraj, v katero so letelo dobro namerjene in docela upravičene satirične puščice.

ZARKO PETAN

LOLA

Francoski film v cinemascopeu; režija in dialogi Raimond Demut; v naslovni vlogi Anouk Aime; distribucija Croatia film - Zagreb.

Motiv bežnega srečanja med moškim in žensko prečramo že skoraj v vsakem filmu, ki govori o ljubezni. Videti je, da je prelopnost motiva bežnega srečanja nastopila s filmom *Bežno srečanje*, v katerem se je motiv privrkal dokončno ločil od pripovedovalca zgodbe (bežnega srečanja) in se posobil z eno izmed esov bežnega srečanja in spregovoril s svojimi njenimi zveznicami. V tem filmu se je pojavila tudi ena izmed možnosti dojemanja nasploh, a povečal se je krog zagovornikov filma kot umetnosti. Od takrat je bežno srečanje po svojem filmskem prijemu in izrazu postalo enakovredno literarni, slikarstvu in glasu, in sicer tudi Mallarmu. V filmu nastopajo bežna srečanja, nasploh in pride, protagonista in postane njegov nastop, v filmu *Lola* pa je režiser in dialogist Demut ta krog zozil – v misel brez začetka in brez konca. Odrekel se je popolnoma pripovedovanju zgodbe in razvajal gledalec se zato odreče *Lole*. Zanj je takšno prodiranje v za-

est prezgodaj. Če bi slovenski format se v Loli ne širil večja, ne dokazuje razsežnosti, jih ne izpreminja v neizmernost, temveč je brez stranic, ker se drži človeškega obraza, zasleduje ga, prosi zanj in moleduje. To ni več film slike, marveč film misli: kot misel drzen, kot misel neurejen, a tudi kristalno čist kot misel.

Naše slovenske filmske stvariteli nastopajo: Loda Prostutka, v njej izbrani fant, ki ljubi Loli, a ona čaka svoj ideel Michaela. In mornar, ki počiva pri Loli, a nekje daleč ga čaka njegovo dekle, in vdova, ki je izgubila vse, celo moža, a ljubi iztrženelega fanta, in njena hčerka, ki doživi prvo ljubezen

Zaman bi bilo pripovedovati zgodbe, lepše bo pojasnena z zgodbo, ki jo pripoveduje Edga. Vse ostalo je samo romana, pa velja pravno tako tudi vsakodnevno življenje filma: Nekdanji bralec romana (obiskovalec filma) bi postavil enostavno zahtevo: zabavaj me, daj mi smeh in solze, pripoveduj mi o človeških ljudeh, tudi o zaljubljenih, pripoveduj mi, kaj ti izgleda, kaj ti misli, kaj ti praviš, kaj ti zgodi, da ne bom odtrgal očesa od nje. Pri subjektivnem (filmu) pa je ravno narobe. To je umetniški zapis o človekovemu umu v samem trenutku njegovega razmišljanja. Polkorik ta razum more odnesti v tvoj svet, privlačiti k zgodbi, v njem jaz, seveda jaz sem tvorec te lučnice, a vi jo morate doživeti sami. Režiser pa še sam dopolni v prologu: Joci, koder more, sme se, koder hoče.

Pa zola je film kinoteke za obiskovalce kinoteke – jutri pa

3. ZALJUBLJEN

VOJKO DULETIC

»ANTONIONI je na smrt dolgočasen,« so govorili Monici Vitti. V vseh filmih Michelangela Antonionija zasledimo isto: obsedenost, da bi našel tisto, kar združuje moškega in ženske. Njegova ljubezen je bled našega časa,« ugotavlja Antonioni v Monici Vitti, junakinja njegovih filmov, dodaja: »Sreča, ki jo uživa, je minljiva. Živiva iz dneva v dan...« Preden je spoznala režiserja Antonionija, so Monici Vitti vsi govorili, da ga ne bo mogla prenašati tisti teden dni, kajti na svetu da ni bolj dolgočasnega moškega.

Zivita v isti hiši v Rimu, vendar vsak v svojem stanovanju. Da bi ne bilo zdrav v sosesci, si je Monica dala zgraditi lastne stopnice z dvorišča. Antonioni bi se rad poročil z njo, vendar se ne more ločiti od svoje prve žene, ker je to pač v Italiji. »Zivita prehodno obdobje,« pravi Antonioni. »Oba sva zaskrbljena, polna bojazni, ne moreva si pomagati.« In Monica dopolnjuje njegove misli: »Tada bi bila njegova žena, tudi mati njegovih otrok. Toda bojim se, da bo ostalo le pri sanjah...«

FELINI je bil karikaturnist in pravnik, ko je leta 1940 v Rimu spoznal Giulietta Masino, za ljubljani se je v mlado igralko, ki je bila neodoljiva in plaha, tako da je moral uporabiti trklodna in plaha, tako da je moral vzel za moža. "Samomoren, da ga je končno vzel za moža. "Giulietta sem, da je nor, vendar se mi je zdel nikoli čuden," pripoveduje Masina. "Mnenga hkrati spreminjala." Leta 1954 sta zakonca ustvarila umetnino "Cesta" in leta 1957 "Cabi-rievski noči".

Potem je Giulietta Masina preživela leta, ko je lahko igrala na pol otroka, na pol žensko

Fellini se medtem ukvarja dalje s svojo generalno temo: odkrivanje dobrega v svetu. In zigosanjem pokvarjene »visje« družbe. Na njegovi paleti pa manjka toplih svetlih barv

»BERGMAN je režiser, pa tudi demon...« – Precej igralrk je zaslovelo, ker so igralre v filmih Sveda Ingmarja Bergmana, vendar je njegovo najlepše odkritje 33-letna Ingrid Thulin, ki je igrala v filmih »Obraz«, »Na pragu življenja« in »Divje jagode«. Ingrid je Bergmanova peta zakonska žena. Prej je igrala le usodne ženske. Pravi: »Ce ne bi srečala Bergmana, bi se gotovo odrekla igralskemu poklicu: v moji karieri je bilo vse preveč klishev.«

Bergmana ženska navduhile: »Ženska ustvarja

Ja življenje. Svet ženske je moje kraljestvo.» Za Ingrid Thulin je Bergman pol človek po demon. »Pri snemanju se lahko razljubi, vendar ta jeza ne leti na igralce, razen če se mu zdi, da svojih vlog ne živijo dovolj pristno in silovito.«

Ingmar Bergman in Ingrid Thulin sta imela podobno mladost: strogo versko vzgojo, ki naj bi človeku pomagala v boju proti vedno priložnemu grehu. Oba dobro vesta, kaj je osamljenost, pa tudi, kaj je intenzivno življenje.

ANDORRA

REŽIJA IN SCENA VIKTOR MOLKA, V GLAVNIH VLOGAH IVA ZUPANČIČEVA IN POLDE BIBIČ TER DRUGI, GLASBA MARIJAN VODOPIVEC, KOSTUMI A. BARTLOVA.

V Ljubljanski Drami je bila premiera, ki je, kar se teksta tiče, govorila o Slovencih in o njihovih nekaterih navadah. Nespornost med režiserjem in avtorjem, ki šiba samozadovoljnost priznanj, je bil tako rekoč očiten. Igralci so hoteli resnično biti to, kar morajo biti. Bojim se, da spremenjeni repertoar še ne pomeni spremembe idej te institucije, čeprav lahko ugotovim nenavaden polet, ki je bil, kot vse kaže, omejen zlasti na igralce in direkcijo.

Avtor Andorra je švicar Max Frisch, pri nas še dokaj neznan. V tej drami hoče prebuditi našo človeško, nezatajljivo odgovornost. Na nas je, da to razumemo — ali ne.

O. Ratej

B. Miklavc

Kovič

Hlebcetova

Jerman

Levstikova

Potokar

Rohaček

TUJE SLAVISTKE na ljubljanski univerzi

Ljubljana je izrazito študentsko mesto, v poslednjih letih celo mednarodno, saj je število tujih študentov, ki študirajo na ljubljanski univerzi, čedalje večje. Vendar študentskega življenja skoraj ni videti, če odštejemo mlade obraze na ulicah. Vse preveč se omejuje na samo študentsko naselje pod Rožnikom in na zgradbe posameznih fakultet, razmetane po vsem mestu. Znano je, da mnogi tuji študentje študirajo pri nas medicino, arhitekturo, na tehniških fakultetah... Bolj nenavadno pa se sliši, da nekateri tuji študentje študirajo v Ljubljani slovenščino. Pravzaprav prevladujejo študentke. Štiri smo obiskali in jih povprašali, kaj jih je privedlo v Ljubljano in s čim se želijo pri nas spoznati. Vse štiri živijo v študentskem naselju.

Kdo so?

Marianna Beršadska (SSSR) je doma iz Leningrada. Tam je študirala slavistiko in sicer predvsem srbohrvatsko književnost. Tema njene diplomske naloge je bila »Drame Bratka Krefta«. V Sovjetski zvezi želijo imeti strokovnjake-specialiste. Mariannina naloga je preštudirati slovensko dramsko književnost tridesetih let. V Ljubljano je prišla konec oktobra, februarja ali marca pa se bo že vrnila. K nam je prišla v okviru zamenjave študentov. Študirajo v knjižnici, saj mora v tem kratkem času kar največ prebrati. Obiskuje pa tudi predavanja dr. Borisa Paternuja, ker se ji zdijo zanimiva, čeprav niso v neposredni zvezi z njenim študijem pri nas.

Marylin Sjöberg (ZDA) je doma iz zvezne države Minnesota. V New Yorku in drugih mestih je študirala rusčino in južnoslovansko filologijo. Pri nas bo ostala eno leto, ima študentsko državo. Prišla je v začetku oktobra in hoče oditi čimprej v Makedonijo. V Ljubljano so jo namreč poslali po pomoč. Želi študirati makedonski jezik in književnost — ker je to najmlajša slovanska književnost. S slovenščino, ki jo že kar dobro govori, se je torej spoznala bolj po naključju kot iz lastnega zanimanja.

Jolanta Groo (Poljska) je študirala na Jagiellovski univerzi v Krakovu in sicer srbohrvatski jezik in književnost. Po diplomu je bila leto dni asistent. Ker pa nameravajo na tej univerzi ustanoviti tudi oddelek za slovenščino, so jo poslali v Ljubljano. Prišla je konec septembra in bo ostala pri nas leto dni. Proučuje predvsem književnost, še posebej pa našo dramatiko.

slo književnost med obema vojnama.

Siegried Darinka Völkl (Avstrija) je po materi slovenske krvi. Obiskovala je gimnazijo v Celovcu. Darinka je pri nas redna študentka in sicer obiskuje drugi letnik slavistike. Nekeč prej, še v gimnazijskih časih je bila pri nas v šolski koloniji, zato pravi, da se počuti pri nas kar domače.

Vtisi o naši univerzi

Marianna Beršadska: »Profesorji na univerzi so zelo prijazni. Predavanja pa so zame zelo zanimiva.«

Marylin Sjöberg: »Kaj naj rečem, saj komaj čakam, da odidem v Makedonijo.«

Jolanta Groo: »To, kar me najbolj preseneča, je, da so ljubljanski profesorji in študentje zelo prijazni. Sistem študija, kolikor sem se do sedaj z njim spoznala, se mi zdi pameten. Vidim, da vaši študentje mnogo delajo.«

Siegried Darinka Völkl: »Vaš sistem študija zahteva od študenta veliko aktivnosti. Kar precej si moram prizadevati, da lahko sledim predavanjem, saj žal nimam iz gimnazije tistega znanja književnosti kot vaši študentje. Včasih pa mi dela preglavice tudi jezik.«

Kako pa vam je všeč Ljubljana?

Marianna Beršadska: »Ne postaja sta me pričakala dva asistenta z univerze. Pokazala sta mi mesto, bila sem vsepovsod. O lepoti Slovenije in Ljubljane sem pisala toliko domov, da ne znam povedati nič več. Prijatelj iz domovine mi je pisal, naj se vendar ne hvalim toliko, češ da imamo tudi doma lepa mesta.«

Jolanta Groo: »Mislim, da je Slovenija ena najlepših dežel. Imate morje, hribe in ravnine, vse blizu skupaj. Nikjer nisem doživela tako lepe jeseni kot pri vas.«

Marylin Sjöberg: »Saj mi je všeč, toda želim oditi v Makedonijo.«

Siegried Darinka Völkl: »Rekla sem že, da se počutim tu kot doma. Poleti sem bila tudi v brigadi, kar tu v študentskem naselju. To, kar pa mi je pri vas najbolj všeč, je pri-

Marianna Beršadska (SZ) in Marylin Sjöberg (ZDA) v ljubljanskem študentskem naselju

V Lužicah živi in dela naključni Sopotnik „Vesnanov“

Ali ste že kdaj slišali ime Mgr. Novak-Nječornski? Najbrže ne, ali se pa vsaj ne spominjate. Pa vendar je ta dvainšestdesletni lužiskosrbski pisatelj, slikar in novinar l. 1929 že razstavljal v Ljubljani in v Mariboru. Zal tudi jaz ne vem, kakšne so bile njegove slike ali slike, a najbrže se od takrat niso kaj prida spremenile: to se upam celo smelo trditi zato, ker ima ta naš kulturni gost svoj slikarski, bolj likovni program, ki se v marsičem prepleta tudi z njegovim pisateljskim svetom. V obeh primerih pa je njegovo izhodišče predvsem folklor, tisti del življenja njegovih rojakov, ki izgleda in ga že skoraj ni več, ali pa je redko kje še živi v spominih in domisljavi. Plesni in pesmi Lužiskih Srbov, njihove bajke in pripovedke, običaji in nose — iz tega pisanege vrela zajema slikar in čisto so njegove perorisbe s tušem ali kolorirane perorisbe najprimernejše ilustracije njegovih povesi. Tako ena osebnost že vrsto let dopolnjuje dve svoji osnovni duhovni dejavnosti in ju prepleta v enotno, preprosto in razumljivo, osvetočajočo izraz.

Pa še nekaj, kar posebno nas Slovence privlači v njegovi umetnosti. To je prav zanimiva podobnost njegovih risb z deli naših »Vesnanov«, še posebej Maksima Gasparija in Goidona Brole. Če se spomnimo na prve njune in sploh slovenske res uspele ilustracije Mičunškega »Pravljice«, bomo v primerjavi z deli Mgr. Novaka našli osupljivo podobnost — tudi v izhodiščih, idejno. In tudi zato nam je razstava v Mestni galeriji posebno dobrodošla. j. m.

Volčji potok:

Kulturna spojitev starega in novega

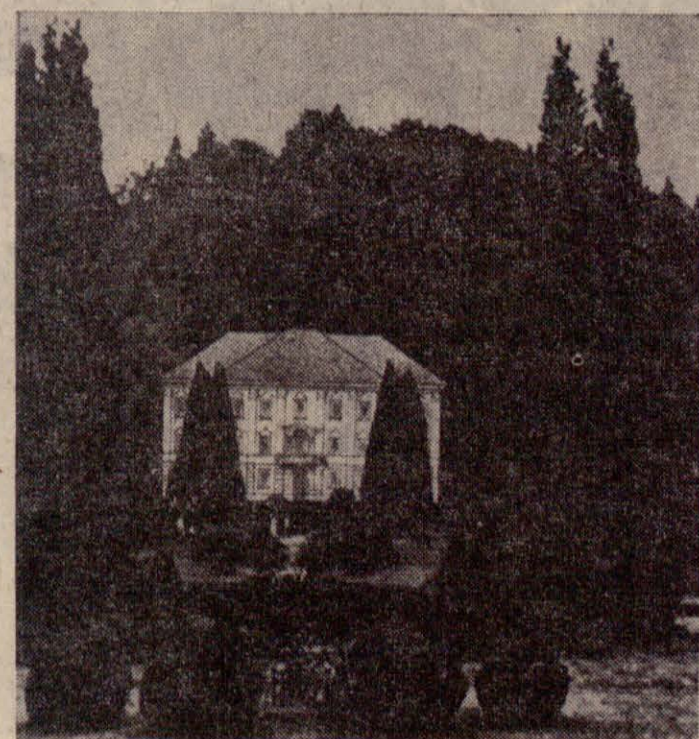
Nedavno je Delo poročalo o tem, kako bo arhitektura bivšega Kozlerjevega dvorca na novo zazvela v Volčjem potoku. Ko se bo tam zidalo inštitutsko poslopje, bo v njegovo glavno pročelje prenesena osrednja in — kakor poudarja M. Mušič — oblikovno najbolj dragocena fasada Kozlerjevega dvorca z vsemi izvirnimi vrednotami; pa tudi obe stranski fasadi novega poslopja bosta povzeli arhitekturne značilnosti originala iz Ljubljane. Toda ne gre samo za ohranitev fasad. Ohranile se bodo tudi druge arhitekturne bistvene sestavine originala (npr. tudi streha bo posnetek oblike s starega dvorca), čeprav bo notranjost novega poslopja morala ustrezati funkcionalnim zahtevam inštituta.

Zamisel, da se spomeniške vrednote Kozlerjevega dvorca restituira v Volčjem potoku, hkrati in kvalitetno rešuje dva problema. Baročni obraz Kozlerjevega dvorca bo v novi situaciji našel okolje, ki se mu optimalno prilaga, a Volčji potok bo pridobil bistveno dopolnilo za svoj arhitektonsko oblikovni »francoski park«. Tej osno zgrajeni parkovni kompoziciji manjka namreč že vrsto let (odkar ni tam prejšnjega dvorca) zaključna arhitektura, point de vue na zgornji terasi. Ima pa ta historično pomembna parkovna ustvaritev, ki je prav tako spomeniško zavarovana, posebno funkcionalno važnost ravno za arboretsko ustanovo v Volčjem potoku. — Le najstarejši oddelek v parkovnem kompleksu Volčjega potoka je zgrajen v strogo formalnem stilu, z geometrično pravilnimi parterji. Ta oddelek bo po obsegu in celotnem značaju ostal takšen, kot je bil prvotno zasnovan, le dopolniti je treba, kar mu manjka. Sosednji deli parka pa prehajajo v sproščeno obliko po naravnih motivih. Drug poleg drugega opozarjajo torej obiskovalca na dve različni oblikovalni ideologiji in nazorno tolmačijo njun stil, izvirač iz življenjskih razlogov dveh različnih dob.

V novem poslopju Volčjega potoka bi le majhen del zavzeli upravni prostori, vsi drugi prostori so pa namenjeni za strokovno inštitutsko delo v laboratorijih in evidenčnih dendroloških zbirkah, za študijsko in pedagoško delo ter za širokim predmetom ustrezajočo informacijsko in kulturno-prosvetno službo. Predvideno je, da bo inštitutsko delo organizirano v treh oddelkih. Dva bosta namenjena botaničnemu proučevanju, hortikulturni, gozdarski in drugi uporabi dendrologiji, genetiki in žlahtnjenju, drevesničarstvu in gojitveni tehniki, parkovni fitopatologiji in varstvu rastlin. Tretji oddelek pa bo ateleje za parkovne ureditve in pejsažno hortikulturo. Ta oddelek bo vodil nadaljnje urejanje arboretskih nasadov na obširnem teritoriju Volčjega potoka in bo sčasoma prevzemal ustrezno delo tudi drugod, npr. na področju urbanizma (po naročilu investitorjev, ki potrebujejo načrt in izvajalca za ozelenitvene ureditve).

Upravni odbor arboretuma je na svoji zadnji seji z odobravanjem sprejel na znanje predlog, naj bi bil v Volčjem potoku tudi sedež zavoda za varstvo prirode. Zakaj? Predvsem zato, ker prenehanje operativne intervencije takega zavoda nujno potrebujejo pomoč praktično izkušenih dendroloških strokovnjakov.

Določeno je, naj arboretum prireja za študijske in učne namene posebne tečaje in seminarje. Sicer pa je za bližnjo bodočnost med najbolj važnimi nalogami tudi ta, da arboretski inštitut razvije možnosti za specializacijo in delni podiplomski študij kandidatov z biotehniške fakultete in iz arhitekture, saj je potreba po tako usmerjeni izobrazbi očita za vso Jugoslavijo. CIRIL JEGLIČ

Bodoče inštitutsko poslopje v Volčjem potoku z obličjem Kozlerjevega dvorca (po zasnovi arh. M. Mušiča)

EVGENIJ ONJEGIN

v slovenskem prevodu

PREVAJALEC
RADO BORDON

»Vsaka vrstica, ki jo je napisal velik pisatelj, je za potomce dragocena. Z živo radovednostjo si ogledujemo njegove rokopise, pa čeprav bi šlo nemara le za odlomek iz zvezka, v katerega je pisatelj beležil svoje izdatke, ali samo za kratek dopis krojaču, s prošnjo, naj počaka na plačilo dolga... Nehote nas ob tem prevzema misel, da je roka, ki je zapisala tako pohvalne besede, z isto pisavo in verjetno z istim peresom napisala tudi velike umetnine, ki so predmet našega proučevanja in naše očiščanosti.«

Te vrstice, ki jih je ob neznani priložnosti napisal Aleksander Sergejevič Puškin, že same povedo tisti najpomembnejši, človeški razlog, zakaj izdajamo knjige, jih prevajamo in ponatiskujemo ter ponovno izdajamo. Prav tako bi lahko služile tudi v »opravičilo«, da smo prav te dni dobili nov, odlično prevod Puškinove največje pesnitve, romana v verzih »Evgenija Onjegina«.

Zgodovina našega puškinoslovja je razmeroma borna, »Evgenija Onjegina« pa so se doslej lotili sploh samo trije prevajalci: Karel Strekelj, ki je prevedel eno samo kitico (objavljeno v Slovenskem Narodu l. 1880), dr. Ivan Prijatelj — prevedel je prvih osem poglavij in odlomke iz potovanja Evgenija Onjegina, ter Rado Bordon, avtor prevoda, ki je bil 2. decembra letos dotiskan in zvezan.

Sedanjí slovenski »Evgenij Onegin« je na splošno zgledna publikacija, saj so se za njeno kvaliteto očitno potrudili prav vsi sodelujoči. Predvsem seveda Rado Bordon, ki je prevedel 6000 verzov Puškinovega romana v miselno in verbalno gladko tekočem, pesniškem jeziku. Morda še pomembnejša pa je obširna študija o Puškinovi veliki pe-

snitvi, v kateri najde bralec prav vse, od komentarjev k posameznim poglavjem z okrog 1000 dodatno prevedenimi verzii do zemljevida skrbno rekonstruiranega Onjeginega potovanja. S to, doslej najbolj obširno in temeljito študijo na to temo v slovenski literarni zgodovini smo dobili tudi vrsto važnih virov za proučevanje Puškinovega dela, poleg tega pa še res zaokroženo predstavo o celotnem Onjeginu z izpuščenimi, črtanimi ali nedokončanimi toda ohranjenimi deli vred.

Ilustrator, akademski slikar Jože Cihua je v svojem delcu pokazal izredno mero odgovornosti ter ne samo talenta in znanja, ampak tudi domiselnosti. Z modernimi zamislimi in nekaterimi formalnimi podrobnostmi, ki jih je podredil enotni zamisli celote, se odlično navezuje na tekst — tako v tej osnovni značilnosti kot tudi v tipiki sproščene, žive in elegantne risbe.

Kdor pozna trenutno stanje v naših tiskarnah, bo znal oceniti tudi drobni podatek, da je 6000 verzov ali 400 kitic prevoda pesnitve, pa še dodatnih 1000 verzov v spremni študiji brez tiskovne napake! Seveda je ta lektorja in korektorja skrb, nekoč tako sama po sebi razumljiva, danes vredna še posebej vse pohvale.

Založba »Obzorja«, ki je založila to knjigo, je pravilno ocenila potrebo po taki izdaji in njen pomen. Zato je poudarila njeno vrednost že z opremo — »Evgenij Onegin« je izšel kot bibliofilska izdaja v 1000 izvodih. To je obenem prva bibliofilska izdaja te založbe; in mirno lahko trdimo, da je imela pri tem srečno roko. J. MESESNEL

500

PARIŠKIH ZABAVIŠČ

Ustanoviti nočni lokal v Parizu — nič lažjega. Potreben je le bolj ali manj glasen avtomatični gramofon pa morda par, ki je voljan plesati, ter nekaj pijače. Teže pa je v Parizu privabiti v lokal goste: seveda ne zato, ker se Parižani in tujci, ki jih je privabil sloves najbolj grešnega mesta na svetu, ne bi hoteli zabavati, marveč preprosto zato, ker je v Parizu približno petsto nočnih lokalov z več kot petnajst tisoč uslužbenci, ki prodajo golote željnim provincialcem in tujcem cele vlake bolj ali manj pravega šampanjca, nekaj ton bolj ali manj pravega kaviarja ter neznansko količino cigaret, whiskyja, šal, stripteasa in obžalovanja v jutranjih urah.

»Gaslight« je lokal z najvišjo oceno. Vstop je pridržan samo milijonarjem; če so osamljeni, jim dela družbo, vendar samo to, družabnica v »uniformi«

Pariz pozna tri vrste nočnih lokalov: kabarete z revijo, skeci, stipeasom, rokohtitri, po-pervkarji, baletom in komiki; discotheque, ki je zakajena jama z avtomatičnim gramofonom in ploščami; ter končno cave-à-jazz s skupino jazz glasbenikov, ki za mal denar vso noč zabavajo cenje-ne goste. Mimo tega pa je Pariz skupek okrajev, ki so popolnoma ločeni drug od drugega: vsak okraj je nekaj zase in ima svoje prebivalce. Zelo malo verjetnosti je, da bo človek, ki je navajen okraja St. Germain-des-Près kdaj koli v življenju zašel v nočne lokale v okraju na Elizejskih poljanah ali morda celo v okolico Bastilje. Tako so nočni lokali treh pariških zabaviških centrov — Pigalle, Elizejske poljane in Levo nabrežje — nekaj povsem samosvojega, trije svetovi, ki se ne razlikujejo le po zunanjih značilnostih, marveč tudi po gostih, ki jih obiskujejo.

Med lokali na Elizejskih poljanah naštevajo poznavalci pariškega nočnega življenja, tele etape: »Crazy Horse Saloon«, »Sexy«, »Carroussel«, »Lido«, »Klub svetega Hilarija«, »Table du Mandarin«, »Tête de l'art« in »Blue Notes«. Poznavalec tega okoliša nikoli ne bo zašel v »Grishie«, »Aiglone« ali »Drap d'Or«, ki predstavljajo prednje strazhe Pigalle in so po stilu ter kakovosti manjvredno blago, vsaj za izbirčno pariško družbo.

Osrednji lokal na Elizejskih poljanah je vsaka kor »Crazy«. Njegov lastnik Alain Bernardin je stvarnik francoskega stripteasa: on ga je leta 1945 uvedel iz Chicaga v Francijo. Tod ga je po francoski in ga že čez tri leta reeksportiral nazaj v ZDA kot nedvomno francosko blago, naredil iz njega modo ter si skoval velike dobičke. Ameriške plesalke »izvirnega« stripteasa »Gipsy« Rose Lee — v časih njenega najvišjega uspeha jo je varoval Mike Todd, zdaj pa so po njeni biografiji posneli film —, Jill St. John (danes gospa Lance Reventlow) in druge so se morale umakniti Riti Cadillac, Riti Renoir in Lili Niagara, francoskim umetnicam slačenja, ki jih je produciral Bernardin v svojem »Crazy Horse Saloon«.

»Crazy« se od drugih pariških kabaretov razlikuje po tem, da v njem ni moč najti družabnic; lokal je eden od tistih, ki so namenjeni poročenim, čeprav se le-ti včasih počutijo precej neugodno: striptease v tem lokalu sicer res ni vse, je pa mnogo. Lastnik se sam ukvarja z iskanjem svojih odkritij — in odkrije je menda beseda na mestu, saj konča »odkrita« ženska povsem odkrita na odru pod prameni močnih reflektorjev. Treba je pet mesecev trdega dela, preden »odkritje« lahko nastopi pred publiko, za vsak nastop pa dobi od delodajalca deset tisoč frankov. Vso ta velika, treba pa je vedeti, da traja nastop bori dvajset minut; svečence slačenja iz lokala »Crazy« sodijo med najbolj cenjene zastopnice svojega poklica, zato jih radi vabijo drugam in Bernardin, izumitelj francoskega stripteasa, mora iz dneva v dan odkrivati nove »talente« — kar je iz njegovega lokala naredilo privlačno točko za mondeno pariško družbo.

Kot rečeno, je striptease mnogo, ni pa vse. Prebilje golote je začelo dolgočasiti in tega se zavajajo vsi lastniki nočnih kabaretov v Parizu. Zato nudi »Crazy« razen slačenja še druge točke, predvsem glasbene nastope in drugo, Bernardin je

deset let plačeval po sedem tisoč frankov na večer znanemu ameriški nememu komiku Mac Roneyu, ki ga poznamo tudi pri nas z nekaterih oddaj italijanske televizije; slednja mu daje danasnji po milijon lir za en sam nastop. V »Crazy« so njega dni nastopali Jacques Ary, sestra Kessler in Marcel Amont, pevec, ki ima mnogo ljubiteljev tudi na naših tleh.

»Crazy« je postal znan s pomočjo italijanske filmske industrije. Italijanski režiser Blasetti ga je postavil v središče svojega filma »Evropa ponoči«; središče tega središča pa je bila v časih, ko so snemali film, Lili Niagara. Rezultat: Lili se je kmalu poročila z nekim italijanskim industrijem, se zredila in postala ugledna družinska mati. Sicer pa je to usoda več kot polovice pripadnic tega poklica. Druga polovica je znana po viharini ljubezenskih dogodivščinah: med njimi ima trenutno poseben sloves Izraelka Myriam Michelson zaradi afere z nemškim »playboyem« Güntherjem Sachsom in pa zato, ker jo v domovini že precej časa čaka tožba zaradi kršenja javne morale. Poseben ugled na tem polju uživa tudi Pascalina, mulatka iz Martinika, ki je zmešala glavo italijanskemu komiku Rascelu, nato pa se režiserju Interleghiju; žena slednjega, Antonella Lualdi, ni hotela tvegati in je, brž ko je v časnikih videla posnetke moža in Pascaline, na vrat na nos prišla v Pariz ter zakonskega druga odpeljala iz nevarne družbe. V kroniki »Crazy Horse Saloon« zavzema posebno mesto dogodivščina umetnice slačenja, ki se je skrivala za imenom »Poupée-la-Rose«; o njej so govorili, da je hčerka ugledne rodbine in da študira na Sorboni. Poupée se je »pri delu« skrivala pod velikansko lasuljo, zaradi katere je ni mogel nihče prepoznati — dokler se ni med gosti znašel znanec, ki je imel med drugim tudi lastnosti dobrega fiziognomista, ter opozoril očeta. Slučaj je nanesel, da oče ni bil le policist, marveč v policijski službi visok oficir oddelkov za hitre akcije. Tako je »lepega« večera vdrl v lokal ter odpeljal hčer — ki danes spet pridno študira na Sorboni.

Dvesto metrov od tega kraja stoji lokal »Sexy«. Ozračje je povsem drugačno: način podajanja je v tem lokalu mnogo bolj nakiten in zapleten kot v prejšnjem in ni čudno, da si je pridobil ime »barokostripe«. Lastnica, madame Morandi, ima posebne koncepcije podajanja. Gre za cine-maskopske prizore, v katerih nastopa na velikem odru množica ljudi in reči in včasih tudi živali ter mnogo dekorja, svetlobnih efektov zvočnih spremljav in drugačnih presenečenj. Edino, kar primanjkuje, so kajpada ženska oblačila, ta pa so v tem poklicu redka in zato nihče ni hotel biti zloben, ko režiserskemu konceptu madame Morandi prisilili vzdevek »sexyramas«. Madam Morandi ima v svoji službi nekaj slavnih umetnic slačenja; znan je njen »konjski stripi«, ki ga imajo za mojstrovino njene-ga dela. V tej točki poglavitna atrakcija v resnici ni plesalka, marveč konj, ki jo slači. Da so ga navadili tega opravila, je bilo potrebnih osem mesecev ubijajočega dela.

In spet »Folies-Bergères«: temnopolta Sherry Young je od stripteasa preskočila k plesu. Zadnji čas so o njej precej govorili: do krvi se je stepla s konkurentko v plesnem zboru

Na drugi strani Elizejskih poljan stoji »Lido«. Ko govorijo o njem, ga omenjajo kot zadnjo postojanko »belle époque«. Pred pol stoletja so ga preplavljali ruski in avstrijski nadvojvode ter zapravljali cele vasi s kmeti vred za naklonjen nasmešek lepe plesalke. Njihova doba je potekala in dandanašnji so njih vlogo prevzeli pretrolejski emiri, kalifi in imami: preplemeniti emir Bahreina, njegova prevzvišenost Ain El Bamara je »Lido« lepega dne najel za sedem dni ter sedem dni z zarečimi očmi sledil gibom oblečenih in slečenih plesalk. Edini prisotni razen njega so bili njegovi varuhi ter natakariji. Emir je za vsak večer plačal po petnajst milijonov starih frankov, samo zato da bi se prikupil lepi plesnici Micheline Roiné. Sicer pa je v lokalu moč videti belotisko, britansko in francosko aristokracijo, Grace Kelly z možem, Onassis in Callasovo ter druge. Sin bivšega dominikanskega diktatorja Radames Trujillo je nekoč hotel tekmovali s petrolejskimi bogataši in je za Dany Saval najel celoten lokal: vzdrlžal je le en večer. Zadnji čas je imela največ uspeha v »Lidu« predstava »Sinatra-show«. Frankie je s svojim petjem pritegnil obilo poslušalcev iz vrst tistih, ki so za dve uri petja lahko plačali 50.000 frankov.

»Tête de l'art« je intelektualni kabaret. V njem nastopajo popevkariji, ki si na vse krotile prizadevajo najti nove bodice na račun generala de Gaulle. Sicer pa so med zidovi tega lokala že odmevale pesmi italijanskih literatov Pasolinija. Moravje in drugih. Za tiste, ki v Franciji in tujini radi prisluhnejo starim tradicionalnim francoskim šansonjem, je velika privlačnost tega lokala mračni kitarist in pevec Brassens. Vendar predvino — lokal je drag.

»Table du Mandarin« nudi gostom za pet tisoč frankov pravo kitajsko večerjo, kakršne verjetno ni moč dobiti ne v Hong Kongu ne v Kantonu. Vendar to ni tisto, kar bi bilo najbolj privlačno: »vedette« tega lokala je ljubka nečakinja indokinskega eksimperatorja Bao Daja. Slednja se trenutno trudi, da bi prodala svojo jahto, pa ne najde kupca, ker stane samo njeno vzdrževanje sto milijonov frankov letno. Nečakinja se imenuje Thien Huang in prepeva gostom eksotične pesmi. Posebnost lokala: med točkami se na odru pojavljajo najbolj znani francoski komiki in pripovedujejo gostom tako zabeljene šale, da ob njih menda zardevajo celo pariški šoferji, znani zaradi svojih kosmatih ušes.

Na Rue de Ponthieu, nasproti »Carrouselu« — ta lokal je namenjen turistom, znan pa je po svojih travestitih — stoji najbolj ekskluzivni klub sveta »Gaslight«. Kdor ni član, nima vstopa. Postati član pa se pravi plačati tisoč dolarjev članarine ter dokazati svoje milijonarstvo. Kdor zmore to, dobi razen članske izkaznice še zlato ključ, s katerim lahko odpre vrata še približno desetim klubov »Gaslight« po svetu. Klub nima vratarja in člani vstopajo vanj tako, kot da bi prišli domov. Klubi so nastali v času ameriške ekspanzije: namenjeni so poslovnim Američanom z mnogo denarja, kadar jih zajamejo trenutni domotožja. V lokalih delajo družabnice, ki strežejo, prodajajo cigarete in pojejo; vendar samo to in hud prekršek je, če katerega od njih da gostu številko svojega telefona. Sicer pa je klub posnetek napol kavbojskega okolja, v njem prepevajo pesmi iz kavbojskih filmov in kdaj pa kdaj se v njem pojavi John Wayne ter prepeva vojske pesmi iz časov generala Custerja.

Tudi »Klub svetega Hilarija« je zaprte vrste. Pred njim stoji športni avtomobil najdražje vrste, sicer pa v njem veljajo precej sproščena pravila vedenja: ženske se, brž ko vstopijo, preoblečejo v havajska krila, moškim pa je dovoljeno, da slečejo suknjice in potegnejo srajco izo hlač. Lokal je proslavila skupina havajskih plesalk, ki jih je lastnik »uvozil« s Tihga oceana. Hkrati z njimi je uvedel nov ples, ki terja mnogo prostora: svoj lokal je namreč priredil iz nekdanje teniške dvorane in je v boju s konkurenco — ki ima na razpolago manj prostora — stavil vse na svoje ogromno plesišče. Selekcija članov: moški mo-

»Najbolj gola golota na svetu«, je parola lokala gospe Martini. Poznavalci trde, da sodi njenih sedemindvajset nočnih lokalov med najnevarnejše izsiljevalske jame v Parizu...

rajo plačevati ogromne cene, vse v gotovini, ženske pa morajo biti v pariški družbi vsaj znane manekenke — nad njimi so samo še igralke, dedinje in hčere veleposlanikov.

Pigalle je past. Nočni lokal, vpadljiv neonski napis, zajeten vrtar v livreji, serija fotografij golih žensk ob vratih ter skupina moških, ki si jih ogleduje. Past. Mimoidoči turist se bo iz moške solidarnosti v devetindevetdesetih primerih od stotih pridružil radovednežem. Se preden se zave, že stoji v prvi vrsti, za njim pa neprobojen obroč brezčutnih obrazov; ta obroč se ljubeznivo odpre v eno samo smer — proti vходу. In nato skoraj vedno ista zgodba. Natakari ga za roko povede k mizi; v istem hipu prisede priletna ženska in ga zaprosi za vzglico. Ta čas, ko ji turist prižiga cigareto, že vpadе natakari: »Kaj boste pili, gospodična?« ter nato obvezni odgovor: »Šampanjca.«

Le malo jih je, ki se upajo protestirati. V nekaj trenutkih so ob sedem do petnajst tisoč frankov — cena šampanjca je odvisna od turistove obleke, zunanega videza, vedenja. Ni milosti: brž ko je šampanjec na mizi, pove ženska, da je lačna. Morda bi ji ponudil prav majhen sendvič? Spet past: najmanjši je najdražji. Koček skorje in kupček kaviarja z »Volge«, vse za štiri tisoč frankov. Sendvič pa tako majhen, da jih v dveh minutah poje deset, če nisi previden. In tako se nadaljuje: dama je vsiljiva, hoče rožo, cigarete in stekleničko parfuma. Ko se ta stroj izsiljevanja ustavi, je turist ob petdeset ali sto tisoč frankov, v zameno pa je dobil nekaj slabega šampanjca, gledal izredno slab varietetski program ter se pogovarjal z žensko, ki bi ji pri dnevnih svetlobi rekel starka.

Pigalle je postal središče pariškega podzemlja. Sistematično odiranje turistov je organizirano do skrajnosti. Med Buite Montmartre in place Pigalle, med rue Frochot in place Blanche je ozemlje, katerega nočni prebivalci govorijo svoj jezik. Turista imenujejo »cave« (žrtev) ali še raje »poire« (hruška), povsod pa vlada dekadenca, ki kaže propad tega nekdanjega središča nebrzdanega veselja. Pigalle počasi izumira: turisti, ki obiskujejo Pariz, imajo slabe izkušnje in so že prešli na Elizejske poljane. Pigalle obiskujejo le še nevedneži in vojaki. Pri vsem tem pa banalni programi, »gorile« — varuhi lokalov, ki človeku ob najmanjšem znamenju protesta ugašajo cigareto na licu, ter družabnice, ki ob zori obračunavajo zaslužke s svojimi »meca« — varuhi, ki se rekrutirajo v podzemlju. Na Pigallu je že tako slabo, da nihče več ne spoštuje lepe obleke. Casopisi vsak dan objavljajo poročila o nesrečnih doživljajih »hrušk«. Zadnji med hujšimi primeri je bil študent iz Toulousa. Nastavili so mu past ter mu zasolili račun v znesku 120.000 frankov; ker jih je imel pri sebi le 80.000, mu je »gorila« ugasnil cigaro na konici nosu.

Pravijo, da je temu kriva alžirska vojna. Policija se je morala baje temeljiteje ukvarjati z alžirskimi predmeti in je zato zanemarila Pigalle; kajpada se je našel nekdo, ki je to izkoristil in Pigalle je danes simbol pariškega podzemlja ter le še spomin na vesele čase Toulouse-Lautreca. Igralci in igralke, umetniki, pesniki, pisatelji in vse, kar se je včasih naguševalo nad Pigallom, so se preselili na Rive Gauche, na levi breg Seine. Na Pigallu so danes ostali »hruške« in osamljeni bršljan francoske književnosti Jacques Prévert.

Kraljica Pigalla je danes madam Martini. Nekoč je bila gola plesalka, zdaj pa hoče tekmovali z lastniki »Folies Bergères«, pa brez uspeha. Madam Martini je vdova sirjskega bogataša in vlada nad majhnim kraljestvom sedemindvajsetih nočnih lokalov, med njimi »Folies Pigalle« (»najbolj gole ženske na svetu«, se glasi parola tega lokala), »Pigall's«, »Les Naturistes«, »Fifty-fifty« in drugi.

Nočni lokal, ki ohranja tradicijo, je kajpada »Moulin Rouge«. Lastnik je sentimentalen in skuša ohraniti pri življenju can-can. To ga stane precej denarja, zato si pomaga z dohodki, ki mu jih daje »Lido«. »Moulin Rouge« daje obiskovalcem tri ure kvaliteta programa s plesalkami can-cana, dekletki, ki imajo trdo in disciplinirano življenje, saj zahteva plesanje can-cana precejšno telesno moč.

»Concert Mayol« je trdnjava pigallskih deklet. Izsiljevanje v njem je na zavidljivi višini po zaslugi posebnega sistema: vsaka družabnica prodaja nazaj lastniku predmet, ki ga je dobila od nesrečnega kavalirja, za polovično ceno. Če je kavalirja prisilila, da ji je kupil nagelj za 500 frankov, ga lahko potem, ko je odšel praznih žepov, prodaja nazaj lastniku za 250 frankov.

Med temi lokali pa se v okolici Pigalle skrivajo še drugi. So legio kriminalna: v njih se preprodaja ukradeno blago, delajo načrti za akcije in včasih dogovarjajo umori. V njih prodajajo mamila. Zanje običajni turisti ne vedo.

Montparnasse je okolje zase. Pigallske metode se niso prodrele vanj in verjetno se dolgo ne bodo. Kajti Montparnasse je nekaj več. Toda še vedno žive ljudje, ki so poznali Lautreca, ki so videli Lenina, kako je šahiral v »Selectu«, obupanega pijanca Modiglianija, Fitzgeralda, ki je kljub prisegi spet stopil na levi breg Seine, da bi se srečal s Hemingwayem, pa Picasso, Jamesa Joycea, Andrea Bretona, Tristana Tzara, Salvatorja Dalija, Apolinaria, Bracqna in Matissea. Montparnasse je oko-

lje lokalov, namenjenih čudnim prijateljstvom in v njem prevladujejo travestiti in feminilni moški. Je pa tudi okolje lokalov »novega vala«, kjer se zbirajo mladi umetniki. Med prve štejejo »Rue Vivienne« (samo za ženske), »Eile et Lule«, »Dolce vita«, »Boule Blanche«, »Bilitis« in »Club 46« (samo za ženske), »Monocle« ter tempelj travestitov »Madame Art-hur« ter »Fiacre« in »Les Lees«.

Na levem nabrežju stoji »Epi Club«. O njem pravijo, da je obvezna postaja vseh slavnih ljudi, ki potujejo skozi Pariz. Njegov lastnik je bivši fotoreporter »Paris-Matcha« in osebni prijatelj vseh »lokomotiv« (ljudi, ki zaradi osebne slave pritegujejo za seboj množice obiskovalcev — mednje je štel na primer Aga Kan). Njegov je tudi »Restaurant Scandinave«, ki ga je kupil za mal denar, ker ni uspeval. Z majhnimi investicijami ga je preuredil. Za pevko je najel 22-letno nečakinja dr. Schweitzerja. Dekle ni lepo in nima nobenega glasu, vendar mu je uspelo prepričati jo o nasprotnem. In tako se je gospodična Schweitzer lepega dne gola povzpela na mizo v »Restaurant Scandinave« in prepevala lirčne arje.

»Cucurutz« je lokal za snobe; v njem so zaposleni ruski emigranti, ki jim je iz starih časov ostal samo plemiški naslov. Končno je na Montparnassu še »Bal Nègre«. Ne bi bil zanimiv, če se ne bi kdaj pa kdaj v njem zaustavil Picasso, da obudi spomine na mlada leta.

St. Germain des Prés. Njega dni so se tod zbirali eksistencialisti, dandanašnji pa nudi streho za-

Lydia Lova, zvezda »Folies-Bergères«, ima ne samo legijo občudovalcev, marveč tudi odlikovanje »Legije časti«...

kasnelim posnemovalcem, ki svoj eksistencializem izživljajo v črnih usnjenih suknjicah in bradah. Pigalle ni prodl v ta okraj: njegovi prebivalci niso bogati in zato se »meca« ne zanimajo zanj. Središče tega življenja je bil lokal »Flora«, stalna točka Sartra in Simone de Beauvoir, ter »Nuages«, »Village«, »St. Claude«, »Old Navy« in »Deux Magots«. Ti lokali še dandanašnji niso zapušteni, saj se v njih vsak dan shajajo dobitniki Goncourtov, Renaudotov, Femina in Interallé — torej najbolj znanih umetniških nagrad.

Sicer pa ima to okrožje še nekaj znamenitih lokalov. »Club St. Germain« je za mlade, ki se do zore posvečajo divjemu plesanju. »Club la Rousse« je menda najtemnejši v Evropi in ga obiskujejo pari. »Caramela« nima nad vrati napisa in je zadovoljen s stalnimi klienti. »Discotheque« obiskujejo mladi lepote, ki iščejo družbo za en večer. »Chez Regine« je težko najti: ob vratih je le majhen napis. Spoznati ga je moč po vrsti najimnejših avtomobilov pred njimi. »Grem k Chez Regine«, pomeni v Parizu: »Imam svojega Ferrarija«, ali pa »Lep sem kot Alain Delon«.

V Parizu so nezadovoljni. Turistov je vse manj in z njimi vse manj denarja. Raje se peko na soncu na Azurni obali ali na Capriju ali kjer koli na Jadranu. Dovolj imajo mest in hočejo miru. Če nastane škandal na Via Veneto, zdrijo v Rim. Če nastane škandal na place Pigalle, se niti ne zgnejo — kot da že od nekdaj pričakujejo od Pariza vse najslabše. Posli niso najboljši.

Ena najznačilnejših osebnosti, tako rekoč ilustracija »praktičnega eksistencializma« v okraju St. Germain je Zou-Zou-la twisteuse. Majhna, plavalasa, brezkrvna sedemnajstletnica; z njo sta vedno dva majhna plavalasa otroka. »Kdo je oče?« jo vprašujejo znanci. »Možni plavalosci so trije,« odgovarja mirno mlada mati. »Johnny Hallyday, Jacques Charrier in Walter Lafargue. Bom že zvedela kasneje, ko bosta otroka večja.«

M.S.

TUDI TO SE JE ZGODILO V LETU 1962, ČEPRAV NISMO POROČALI

Crni odvetnik Mandela

Ne priznavam rasističnega sodišča

PRETORIA, OKTOBRA

»Temu sodišču oporekam pravico, da bi mi sodilo in to iz dveh vzrokov: menim, da ne bo obravnavalo mojega primera pravično in nepristransko, poleg tega pa se ne čutim niti moralno niti legalno obvezan, da bi spoštoval zakone, ki jih je sprejel parlament, v katerem nisem zastopan...«. Tako je pričel svoj govor pred pretorijanskim sodiščem Nelson Mandela, pravnik iz Johannesburga in eden od voditeljev Afriškega nacionalnega kongresa, ki je postal za tlačen množice temnopoltega prebivalstva že pravi heroj in legendarna osebnost. Črne množice vidijo v njem zagotovilo, da tlačenje belih rasistov nikakor ne more biti večno, če pa govore o katerikoli od njegovih številnih podvigov, pride skoraj tudi stavek: »Njemu belci ne morejo ničesar.«

In res je precej časa bilo videti tako. Dober mesec dni pred sojenjem je zazvonil telefon na mizi uredniške enega najbolj rasističnih časnikov v Johannesburgu. »Kako... kdo ste? Bi ponovili, prosim ime?«

»Mandela, gospod,« je bilo povsem jasno slišati v slušalki. »Nelson Mandela, saj ste verjetno že slišali zame.«

Urednik se je hitro zbral. Z njega je pomahal ememu izmed svojih pomočnikov in nabečkal na konec papirja: »Govorim z Mandeo. Obvesti policijo, jaz ga bom skupaj zadržati pri telefonu.«

Zakaj moža na oni strani telefonske žice je lovila vsa južnoafriška policija. On je bil tisti, ki je organiziral štrajke, govoril in razpečaval letake, vodil sestanke, obiskoval svoje pristake. Policija je dan in noč nadzirala železniške in avtobusne postaje in leta ča ter oprezala okrog nekaj sto hiš, v katere bi lahko prišel Mandela. Toda vse je bilo zaman. Mandela je prihajal in odhajal, ovaduhil so vedeli povedati, da je bil tukaj in tam, toda sledov pa vendarle ni bilo nobenih. Zato je policija seveda takoj planila, ki je dobila uredniškovo sporočilo. Mandela pa je v ta čas mirno govoril uredniku: »V vaši večerjajni številki sem prebral, da je policija odkrila moje skrivališče. To seveda ni res, saj sicer ne bi govoril z vami, ampak bi bil v zaporu. Zato, prosim vas, ne pišite več kakih oslarij, saj bo vaš časnik postal neresen.«

Razgovora je bilo konec nekaj sekund preden so policijske patrulje pridivale do telefonske govornice, iz katere je Mandela telefoniral. Ob telefonski govornici pa je stal policaj.

»Kje je Mandela?« so skoraj v zboru vprašali policaja.

Ta pa se je samo čudil. »Nemogoče,« je rekel, »v telefonski govornici je bila sama stara črnka.«

Seveda je bil Mandela, toda preobleden. Prav zaradi te njegove spretnosti prebelačenja in seveda zaradi izredne drznosti in spretnosti, pa je obveljalo med ljudstvom, da ga ni moč ujeti.

Toda rasistična policija ga je vendarle ujela, ko je v začetku septembra skušal priti v Johannesburg preobleden v vozniška nekega bogataškega avtomobila. Ovadil ga je neki vohun, ki se je prihitel v organizacijo borcev proti rasizmu. Rasisti so slavili zmago, toda sojenje kljub temu ni bilo v Johannesburgu, kot je bilo objavljeno. Vlada se je namreč ustrašila demonstracij in tako je razprava stekla v Pretoriji. Mandela se je sam branil in njegov govor je bil v bistvu silovita, toda dokumentarna obsodba rasističnega divjanja v Južnoafriški uniji. Toda prav je imel, da bo sodišče pristransko in krivično. Obsodili so ga namreč na pet let ječe.

Prevaral je tudi Hitlerja

Porotno sodišče je določilo: Olmes naj odesli za svojih 69 prevar in ponev. Toda prevarant je že videl, da ga je poslal telegram o očetovi smrti, odpotoval v rojstni kraj, potem pa se je Olmes med drugo svetovno vojno družil z nacističnimi voditelji in da je tako dobil kompleks samoprecenjanja, zaradi katerega se ne more več vrniti k normalnemu življenju.

Tako se je Olmes spet zmešal za rešetkami, kjer je že prebil večji del časa od leta 1944 naprej. Zakaj zaporu so ceno njegove slave, ki se je pričela leta 1943, ko je Olmes iznešle čudežno orožje proti tankom. Takrat je bil na italijanski fronti in v Hitlerjev kabinet je na vsem lepem prišel telegram, v katerem je pisalo, da je Olmes za sovražnikovim linijami uničil večje število tankov in da bi bilo dobro, če bi ga Hitler sprejel. Telegram je tudi bežno omenjal, da je Olmes dosegel ta uspeh s svojim posebnim orožjem, ki ga imenuje sodpita puška. Kaj naj bi pravzaprav bila sodpita puška, tega niti sam Olmes ni vedel, toda Hitler, Jodi in Keitel so ga sprejeli kot herojskega vojaka. Zasluznega borca so vedeli prekomandirali v Goeringov štab, le-ta pa je od tam poslal svojemu komandantu pismo z Goeringovim podpisom. Tako je prišel do prvih oporok.

Kmalu nato pa je bil Olmes spet v Berlinu, toda na uniformi je že imel nemški zlati križ, oba železna križa, Narvik-medaljo, našitke o boju na Kreti in v Afriki (čeprav ga tam nikdar ni bilo), znak, da je bil ranjen in da je uničil sedem tankov. Mogoče je malo pretrgal, zakaj čez dva dni je bil že v zaporu. Toda po nekaj mesecih je prešel, da ga sprejme upravnik zapore in njemu je potem povedal, da ima »izredno važne podatke o ofiserski zaroti proti Hitlerju. Ali je Olmes res kaj slišal ali pa je imel samo sanje, še sedaj ni jasno, toda ko je 20. junija 1944 res prišlo do atentata na Hitlerja, so ga takoj spustili iz zapore in pooblastili, naj poišče še ostale zarotnike. Toda prevarant je že videl, da gre nacistična država po gobe in tako si je poslal telegram o očetovi smrti, odpotoval v rojstni kraj, potem pa se je Olmes med drugo svetovno vojno družil z nacističnimi voditelji in da je tako dobil kompleks samoprecenjanja, zaradi katerega se ne more več vrniti k normalnemu življenju.

Po vojni je nadaljeval z igrjo. Američanom se je predstavil kot edini nosilec nemškega zlatega križa z briljanti in povedal, da je kot človek, ki je varoval atomske raziskave pred vojnimi, lahko vedno prihajal v Hitlerjev bunker. Angličani so ga zato odpeljali v London in dolgo zasliševali. Zakaj so ga potem spustili na prostost, ni jasno, toda Olmes se je v Londonu seznanil s Hitlerjevimi osebnimi zdravnikom. Brantom. Tako se je rodila njegova naslednja prevara. V Nemčiji se je potem oglasil pri zdravnikovi ženi, jo pregovoril, da mu da zdravnikov dnevnik in iz tega je potem nastala svoja črna zbirka knjiga »Pod visilicami ne raste trava«. Kot avtor knjige je bil seveda podpisani Olmes. Naslednji večji podvig pa je prevaranta pripeljal na kliniko za diševne bolnike. Anglično obveščevalno službo je namreč obvestil, da neka tuja sila pripravlja ugrabitev nekaterih nemških fizikov. Znanstvenike naj bi ugrabili iz hiše fizika Heisenberga. Olmes pa je vedel tudi točen datum in uro ugrabitve. Angličani so res arrestirali vse ugrabitelje, toda zasliševanja so pokazala, da gre za povsem nedolžne ljudi, ki jih je Olmes zvalil pred fiziko hišo z novico, da profesor prodaja odlično žganje. Na posebno zahtevo angleškega poveljnika so potem Olmesa zadržali v bolnišnici 11 mesecev.

Ko je prišel iz bolnišnice, je spet nadaljeval s podvigom. »Atlantropa« je bil njegov načrt za namakanje Sahare, ki mu je, prav tako kot načrt o farmah živali z dragocenim krznom, prinesel precej denarja. Za dramo »Hutonski, ki je ni nikdar napisal, je dobil prvo nagrado na nekem natečaju, zbirka ima pa več parčevala na be-

sedu in ni zahtevala kopije rokopisa. Izdal je časnike (vedno po eno številko in pobiral večmesne naročnine). Potem je pripravil načrt, kako bo osvobodil nekatere največje vojne zločince. Tega seveda ni naredil nikdar, toda dve največji nemški ilustrirani reviji sta mu vnaprejšnji plačali oskulozive pravice za objavljanje potankosti o tej akciji. Potem je objavil snatčen ne narčese o sovjetskih ujetnikih taboriščih. Pa kaže, da je na to hitro pozabil. Zakaj pot ga je pripeljala v sovjetsko okupacijsko cono in v sovjetski zapor. Tam je prebival šest let, ko je spet prišel v Zahodno Nemčijo, pa si je hitro dal izplačati 10.000 mark kot odškodnino za zvržen političnega preganjanja.

Leta 1960 se je Olmes posvetil agropoliti. Bremenski občini je prodal 3000 vinogradniških poljev s svoje farme v dvorcu Botmer. Denar je pobral, bremenski mestni očeje pa nikdar niso dočakali poljev. Dvorec so sicer našli, toda še danes ni bil Olmesov, pa si je tudi nobenih poljev niso tam imeli.

Vse te prevare je Olmes seveda naredil pod različnimi imeni in tudi se kaj to je spet prišel v Zahodno Nemčijo s trditvijo, da on sploh ni Olmes.

Kot dokaz je pokazal fotografijo nagrobnega spomenika, ki naj bi stal na Olmesovem grobu. Toda nikakor se ni mogel spomniti, kje naj bi pravzaprav bil ta grob.

Ko bo Olmes prišel iz zapore, bo imel 42 let.

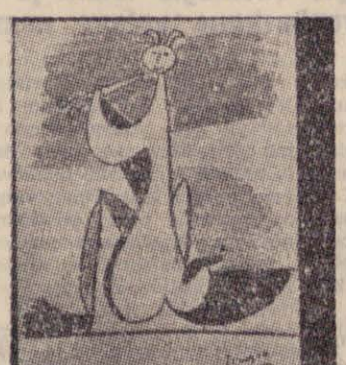

Friderich Olmes

Slikarjevo maščevanje

Pariz, aprila. Likovni strokovnjaki sedaj lahko razglabljajo o tem, ali je sodbena umetnost sploh kakšna umetnost, če lahko povsem neznani slikar ponaredi vsako umetnino v nekaj minutah, ali pa celo o tem, če je človek, ki tako dovršeno ponaraja umetnine še živih slikarjev, da mu celo največji eksperti ne morejo priti na sled, sploh ponarejevalci in ne zgolj Jeanu Pierru Schecrounu to ne bo več velika pomagalo. On je že v zaporu in tja ga bodo prepeljali tudi po končanem sojenju. Za to dokaz in njegovo priznanje. In policija in sodišče se ne hosta spuščala v razglabljanja o genialnosti. Zanj je važno je, da je Schecroun v dveh letih prodal kakih 80 svojih risb, gvašev ali akvarelov, pod katere je podpisal najbolj znane slikarje nase dobe: Picassa, Miroja, Braqua, Puccia, Kadinskaja in še mnogo drugih. Mogoče mu bodo samo šteli za olajevalno okolščino to, da ni delal le zaradi denarja, ampak da je to bilo tudi njegovo maščevanje vsem tistim trgovcem, strokovnjakom in zbirateljem umetnin, ki so zaničljivo zavrgli njegove originalne slike z njegovim podpisom.

Schecroun je sicer imel od ponarjanja velike materialne koristi, saj je bil nenavadna še za tako izkušnega afriškega lovca... V eter je pihal v nasprotni smeri, kar mu je omogočilo, da se je slonu približal na nekaj metrov... Zvopil je: »Ojlaa in slon je dvignil rilec, naka je Ross že sprožil petelina... Slon se je opotekel in medtem je Ross začel polagoma polniti puško z drugim nabojem...

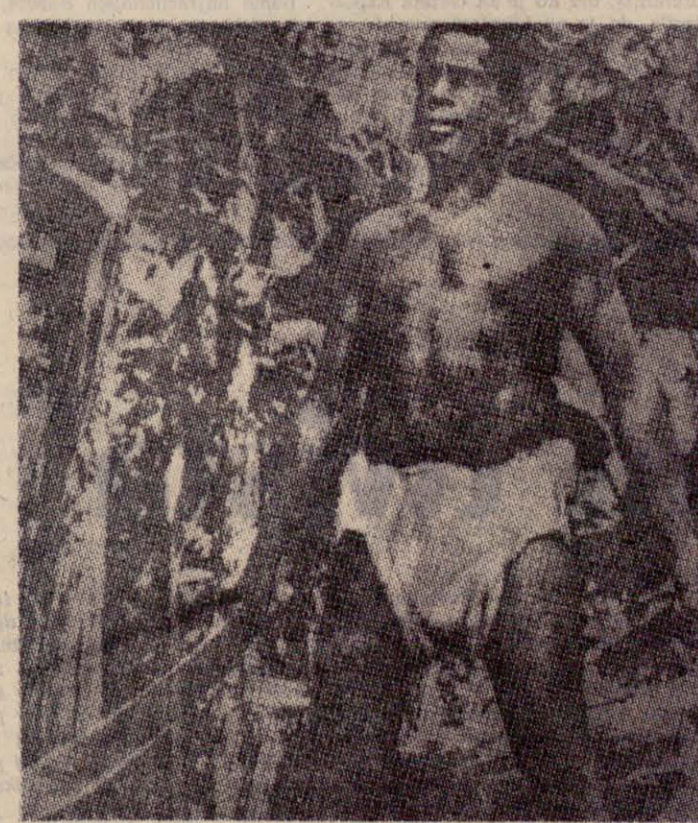
Tako je Schecroun ponaredil Picassa

Brazilski Tarzan

RIO DE JANEIRO, SEPTEMBRA

Tarzana poznajo sicer po vsem svetu, saj je za to poskrbela razburljiva knjiga, ki so jo brali in ki jo še bomo mladi ljudje na vseh meridianih, za to so poskrbeli tudi razni stripi, predvsem pa filmi, ki bolj ali manj redno že nekaj desetletij prihajajo na programe kinematograf. Toda ta Tarzan, ki ga tako dobro poznamo, je samo plod domišljije. Ameriška novinarka Jane Dillinger pa sedaj poroča iz Brazilije, da živi v pragozdovih

Tarzana poznajo sicer po vsem svetu, saj je za to poskrbela razburljiva knjiga, ki so jo brali in ki jo še bomo mladi ljudje na vseh meridianih, za to so poskrbeli tudi razni stripi, predvsem pa filmi, ki bolj ali manj redno že nekaj desetletij prihajajo na programe kinematograf. Toda ta Tarzan, ki ga tako dobro poznamo, je samo plod domišljije. Ameriška novinarka Jane Dillinger pa sedaj poroča iz Brazilije, da živi v pragozdovih

Brazilski »Tarzan« v svojem kraljestvu

Mato Grossa pravi Tarzan. Novinarka je šla zanj v Rio de Janeiro in takoj se ga je odpravila iskat. Potovala je z letalom, potem pa je še več dni sledila indijanskim vodičem, dokler ni prišla na majhno jaso sredi pragozda, kjer je zagledala precejšnje kolibo iz trsa. Pred kolibo sta čepeli dve indijanki in lupili krompir. Ko sta videli neznanca, sta se s krikom skrili. Toda čez čas jih je novinarki vendarle uspelo zvabiti iz kolibe. Indijanki sta počasi pregnali strah in pričeli govoriti. Eni je bilo ime Katla, drugi pa Dajuma. To sta bili dve ženi brazilskega Tarzana. Ima pa še dve: Indijanko Kanlio in črno Rosito. Te je novinarka našla v kolibi. Samemu Tarzanu pa je ime Pepe Caravatho. Je sin obrtnika iz Rio de Janeira, ki je s petindvajsetimi leti zapustil očetovo obrt in odšel v pragozd.

Novinarka opisuje, kako se je med razgovorom z ženama kar stresla od klica izredno močnega glasu. Prihajal je »Tarzan« in klical svojo ženo Rosito. To je edina žena, ki je prišla z njim iz civilizacije. Rosita je stekla iz

kolibe in se čez čas vrnila s temnopolnim otjakom. Papasito ni bil redkobeseden. Skoraj da se je razveselil novinarko, še bolj pa tega, da bo končno lahko povedal ljudem, zakaj si je pravzaprav izbral življenje v džungli. »V mestu sem bil navaden, počen človek, eden izmed milijonov. Tukaj pa sem vladar ogromnega prostora. Vse kar vidite tu naokrog je moje in s svojimi ženami živim prav srečno. Indijanci me pustijo živeti v miru in celo spoštujejo me, ker menijo, da sem močnejši od njih. Če hoče kako njihovo dekle živeti z menoj, ne nasprotujejo. Kar pogledate, tri so že prišle. Če pa bo prišlo do atomske vojne, bodo vsi po mestih izgubili življenje in jaz bom lahko v džungli obnovil civilizacijo.« Brazilske Tarzan živi od raznih gomoljev in rastlin ter od lova. Ne gre mu slabo in nima nobenih želja. Motilo bi ga le, če bi se kak ubežnik iz civilizacije prišel živeti v njegovo neposredno bližino. Pravi, da je brazilska džungla dovolj velika in da je še veliko takih krajev kot je njegov. Če se hoče še kdo iti Tarzana, naj si poišče svoje kraljestvo drugje.

NAJBOLJ, ČUDNA KNJIGA ANGLIJE

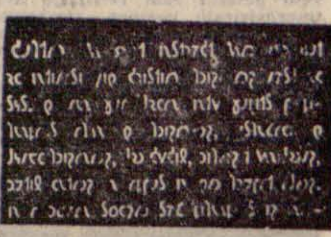
LONDON, NOVEMBRA

Londonska založba »Penguin« je poslala na trg prvih 40.000 izvodov znane Shawove satire »Androkles in leva«. Toda čeprav so to knjigo takoj označili kot najbolj »čudna« od vseh, ki so izšle v Angliji, verjetno ne bo nikdar prišlo do ponatisa. Zakaj tudi do izjave ne bi prišlo, če ne bi veliki angleški, ali bolje irski dramatik določil v oporoki, da je treba dati založbi 8.500 funtov, da bi to njegovo delo natisnila v posebni abecedi.

Shaw je bil namreč vse življenje prepričan, da je največja zavora za razvoj kulture na Otoku prav angleška abeceda s svojimi velikimi razlikami med glasovi in črkami, ki naj bi jih ponazarjali. Zato si je želel abecedo, ki naj bi kar se da zvesto fonetično ponazarjala posamezne glasove in glasovne skupine angleškega jezika. Ni doživel uresničitve svojih zamisli, zato pa je določil v svoji oporoki, da je treba iz njegove zapuščine poravnati stroške za tiskanje prve knjige v novi abecedi, ki naj bi najbolj ustrezala angleškemu jeziku. S posebnim natečajem je založba prišla do 450 predlogov nove abecede, po dolgem pretehtavanju prednosti in pomanjkljivosti

ponujenih abeced, je končno izbrala to, v kateri je tudi natisnila knjigo.

Črke nove abecede nimajo nobene podobnosti z dosedanjimi in bolj spominjajo na arabske pismenke. Vsega skupaj jih je 40 in menda lahko izrazijo vse glasovne angleškega jezika. Toda povsem praktični razlogi so to abecedo zapisali zapobli. Natisnjena knjiga bo sicer bibliotilska zanimivost, toda britansko ministrstvo za prosveto je odlo-

Taka je »Shawova abeceda«

no zavrnilo vsako misel, da bi proučilo praktično uporabo te abecede. Stroški, ki bi bili povezani s tako spremembo so namreč preveliki (spremembe v tiskarski industriji), pa tudi zmeda, ki bi nastala z novo abecedo, bi bila precej tvegana zadeva.

„Priče Jehove“ za zapahi

Moskva, januarja. Nekega hladnega januarskega dne je Mihajlo obiskal svojo mater. Nista se bila videla že vrsto let... In ko ga je Motela objeli, ji je Mihajlo začel recitirati:

»Že mnogo let je tega, odkar je Jehova prebral satana na zemljo. Pred namo so sodni dnevi. To bo sveta vojna, v kateri bo izumrlo človeštvo, ostali pa bomo le mi, priče Jehove. Mati je bila začudena... Dotlej namreč nihče pri njih ni govoril o bogu. Oče je padel v boju z Nemci in tudi Mihajlo je bil vojak v Rdeči armadi. Ko je bil demobiliziran, se je vrnil v Džekazgan in se zaposlil v rudniku kot mehanik. Čedalje redkeje je pisal materi.

Kajpada, materi se je sanjalo ni, da so Mihajlo polnoma začeli uvrščati v sekto »Prič Jehove«. Seveda, tudi Mihajlo ni vedel, kdo se skriva za to »špansko stenov«. Voditelji te sekte, ki je imela korenine v tujini, so terjali od članov nepriznavanje sovjetskih zakonov, zoperstavljanje sindikatom in komunistični organizaciji; prepovedali so jim tudi obiskovanje filmskih predstav in klubov.

Tako je Mihajlo živel dvonojno življenje. Med delovnim časom je bil dober mehanik, ponudi pa se je udeleževal skrivnostnih sestankov... Av-

gusta 1958 je bil dokončno sprejet v sekto. Potopili so ga v reko, kar je pomenilo smrt njegove osebnosti in hkrati začetek novega življenja, v katerem bo prišla do izraza le — volja Jehove.

Yodja skupine. Fjodor Stif, ga je kmalu nato obiskal in mu ponudil vodstvo krožka... Mihajlo je, kajpada, predlog sprejel, čeprav sta ga mati in brat skušala odvrtiti od tega. Toda Mihajlo je bil že predaleč zabredel.

Da bi svoji organizaciji dali še večji poudarek, so začeli tiskati lite-

raturu, v bunkerju, ki so si ga bili zgradili ob hiši Fjodora Stifa. In sverniki bogov Jehove so na široko razpredli svojo organizacijo.

Vse dotlej, dokler... .. dokler se sam Fjodor Stif ni vsega tega naveličal in izdal imena vseh sodelujočih... In »priče Jehove« so končale pred sodiščem, ker je prosovjetska dejavnost v Sovjetski zvezi prepovedana. Zlata, da se za njo skrivajo taki ljudje, ki so se med vojno izmikal domovinski vojni delomrznosti in drugi.

MOUNT EVEREST SE UPIRA INDIJCEM

NEW DELHI, JUNIJA

Ze leta 1960 je vest, da prva indijska ekspedicijska na najvišji vrh sveta ni uspela priti do cilja, povzročila skorajda nacionalno žalost. Zlasti še, ker je prišla skoraj hkrati s tisto, ki je govorila, kako je Kitajcem uspelo priti do najvišje točke sveta po veliko težji severni steni. Indijci so se tedaj morali ustaviti 230 metrov pod ciljem in vrtni, ker ni bilo ugodnega vremena.

Ko pa je letos druga indijska ekspedicijska morala sredi maja, tik pred finalnim vzponom poslati v Delhi vest, da je izgubila življenje član ekspedicijske Serpa Nangava Tsering, je to po Indiji in zlasti severnih pokrajinah odjeknilo veliko hujše, kot na primer, pri nas vesti iz Čila o porazu naše nogometne reprezentance s Čehi. Zakaj to je pomenilo, da osemnajstčlanska ekspedicijska, ki jo je vodil John Dias, tudi tokrat nima sreče. In res, odprava ni mogla zapiti na vrh Everesta indijsko zastavo in preveriti, če je kitajska res tam. Ta ponovni neuspeh, ki pomeni za Indijce neke tudi velik politični poraz (zaradi kitajskega uspeha), je povsem potisnil v ozadje rekord, ki ga je odprava kljub temu za beležila. Jedro ekspedicijske je namreč preživelo 60 ur na višini 8.650 metrov in tri noči zamačakalo pri temperaturi 40 stopinj Celzija pod ničlo, da bi mu zarja prinesla ugodno vreme. Kot vsak velik podvig na muhasti Himalaji, je tudi ta vzpon zahteval svoje žrtve. Poleg Serpe, ki je

Član neuspele indijske odprave na vrh sveta: Serpa Nima Tondup

izgubil življenje, sta se dva člana vrnila v dolino z zmrznjenimi prsti na rokah in nogah, tako da so jih morali amputirati.

Primer dr. Tillmanna

BERLIN, JUNIJA

»Obtoženi je nedvomno depresivno obremenjen. Njegov ded po očetovi strani si je iz neznanih razlogov vzel življenje. Njegov oče, kirurg, si je nenehoma zdravil živce. V 65 letu starosti se je zastropil s plinom...«

Največji ovirek, s katerim so se ukvarjali zahodno-nemški časopisi julija letos, je bil brez dvoma primer zahodnoberlinskega modnega psihiatra dr. Hermanna Tillmanna. Moškar bi moral zdraviti živčne bolnike, vendar je bil sam hudo potreben zdravljenja: gornjo diagnozo je postavil njegov berlinski kolega dr. Weimann, ko so ga kot strokovnjaka poklicali pred sodišče.

Tillmann je bil v Zahodnem Berlinu znan kot modni psihater. Imel je dve diplomji — psihologija in nevropsihologija — ter razkošno urejeno ordinacijo, katere poglavita posebnost so bili mikrofoni, s katerimi je prisluškoval pogovorom pacientov, ter veliko posojeno ogledalo, skozi katerega si jih je ogledal. Mimo tega pa je imel Tillmann razkošno stanovanje ter športne avtomobile s stroji za kuhanje kave ter zbirkami kolonjskih vod.

Ko je Sigmund Freud med nekimi poskusom zbudil pacientko iz hipnotičnega stanja, se mu je ženska vrgla okoli vratu ter mu dejala, da ga ljubi. Stari mojster se je zamislil ter v beležnico napisal: »... na sledi sem še eni skrivnosti.« To skrivnost je kasneje imenoval »projekcija« in prav na njej je gradil Tillmann svoje psihološke. Njegov psihiatrsko znanje, razkošna ordinacija in dragi športni avtomobili, vse to je bilo dovolj, da je Tillmann pripravil dekleta do tega, da so gola plesala pred njim in njegovimi prijatelji ter jim stregla s piščajo.

Med pričami se je na sodišču pojavilo tudi dvajsetletno dekle, ki je bilo pripravljeno govoriti o svojih nesrečnih dogodivščinah. Pred leti se je zaradi nesrečne mladostne bolezni vdala piščali, ki je kmalu postala njena stalna tolažnica. Zato se je oddolila za obisk pri modnem zdravniku Tillmannu. Tri tedne mu je vsak večer pripovedovala o svoji mladosti, dokler ji ni svetoval »preizkus« alkohola. Njeno stanje je izrazil za ljubezensko razmerje, zaradi česar so jo starši odgnali iz hiše. Dekle se je preselilo k zdravniku, tod pa se je začelo tisto, zaradi česar se je Tillmann pojavil pred sodiščem: večer za večerom je pritejal zabave, na katerih so njegove pacientke gole plesale pred gosti, večinoma tudi zdravniki. Zadeva je

trajala več let, ker nobena od deklet ni odkrila svoje skrivnosti. Največ je šlo za mlajša dekleta, ki niso imela tesnih stikov s starši; zrejših žensk s svojim dekorjem ni mogel očarati in tega se je dobro zavedal. Tillmann je bil poročen z žensko, ki mu je imela roditi otroka. To mu ni bilo pogodu in jo je hudo pretepal. Ko je otroka rodila, ji je povedal, da je defekten. Zena je dobila živčni zlom. Šele kasneje je zvedela, da je rodila povsem normalnega otroka.

Psihiatri so Tillmanna razglasili za nepristevnega mahnico-depresivnega bolnika.

Dr. Tillmann v nočnem lokalu

MIRO JANCIC

1. SZ in ČSSR, 3. Madžarska in FLRJ

ZADALI SMO SI NALOGO, DA PREGLEDAMO EVROPSKO NOGOMETNO LETO 1962, PRI ČEMER PA SMO SE OMEJILI SAMO NA SREČANJA DRŽAVNIH REPRZENTANC. ZATO TUDI NISMO POSEGLI V ANALE ŠTEVILNIH MEDNARODNIH TEKMOVANJ ZA TA ALI ONI POKAL. ZABELEŽILI SMO 133 SREČANJ EVROPSKIH REPRZENTANC MED SEBOJ ALI PA Z IZBRANIMI EKIPAMI DRUGIH CELIN. PRAV TEH SREČANJ JE BILO VELIKO ZARADI SVETOVNEGA PRVENSTVA, TO NAJPOMEMBNEJŠE NOGOMETNO TEKMOVANJE NA SVETU SPOLOH PA JE LETOS TUDI ENO GLAVNIH MERIL PRI RAZVRŠČANJU EVROPSKIH NOGOMETNIH VRST

Ceprav so nam na voljo vsi ali vsaj skoraj vsi rezultati tekem med nogometnimi reprezentancami Evrope, pa seveda ni enostavno teh 29 ekip pravično razporediti. Za tako delo ni matematične formule! Da bi pokazali zanesljivost naloge, najprimerjamo, kako bi se nekatere evropske ekipe razvrstile, če bi sestavili enostavno lestvico ne glede na število tekem posamezne ekipe. Dobili bi tole lestvico:

SVEDSKA	13	11	1	1	36:11	23
MADŽARSKA	12	8	2	2	23:10	18
SZ	9	7	1	1	24:15	15
FLRJ	12	7	1	4	26:17	15
ANGLIJA	11	6	2	3	23:12	14
TURCIJA	10	6	2	2	19:11	14
DANSKA	9	6	1	2	29:14	13
ČSSR	11	6	1	4	20:14	13
ZH NEMCIJA	8	5	2	1	14:7	12
ITALIJA	7	5	1	1	16:5	11

Seveda bi bila taka razvrstitev absurdna, ker daje prednost tistim enajstoricam, ki so odigrale več tekem, razen tega pa sploh ne upošteva kvalitete nasprotnika. Nekoliko več veljave ima razvrstitev po doseženih odstotkih točk, ki vsaj nekoliko izražava število odigranih tekem:

SVEDSKA	88.3%
SZ	83.4%
ITALIJA	78.5%
MADŽARSKA	75.0%
ZH NEMCIJA	75.0%
DANSKA	72.3%
TURCIJA	70.0%
NORVEŠKA	64.3%
ANGLIJA	63.6%
FLRJ	62.4%
ČSSR	59.0%

Razpored smo namenoma napravili do 11. mesta. Prav na tem mestu je ekipa ČSSR, ki je bila najboljša evropska enajstorica na svetovnem prvenstvu v Čilu! Če samo to nam dovolj zgovorno govori o tem, kako veljavna je tudi ta razvrstitev. Če bi vzeli Čile kot absolutno merilo, pa bi imeli tak vrstni red:

1. ČSSR
2. JUGOSLAVIJA
- 3.-6. ANGLIJA
7. NEMCIJA
8. MADŽARSKA
9. SVICA
10. SPANIJA
11. BOLGARIJA

Ker pa nam seveda tudi ta kriterij ni ustrejal v celoti, smo poskušali zmešati čimveč prijemov ocenjevanja. Med ostalimi smo upoštevali tudi dosežene rezultate in kje so bile tekme odigrane. Tako smo želeli najti razvrstitev, ki bi čimbolj ustrezala vrednosti posameznih ekip v letu 1962, pri čemer smo morali dati določeni kriterijem seveda prednost; zlasti smo to storili s svetovnim prvenstvom.

V naslednjem pregledu bomo razvrstili evropske nogometne reprezentance, objavili istočasno tudi njihove letošnje rezultate (kratke pomenijo: D na doma-

Anglija 2:1, Argentina 0:0, Bolgarija 6:1, ČSSR 0:1, Z — Avstrija 2:0, Poljska 2:0, Francija 3:2. Dva boljša poraza: po tolikih letih proti Jugoslaviji in še sredi Budimpešte ter v odlični tekmi v Čilu.

• 3.-4. Jugoslavija (D — Etiopija 5:2, ZH NEMCIJA 2:3, Belgija 3:2, NDR 3:1, N — Urugvaj 3:1, Kolumbija 5:0, ZH NEMCIJA 1:0, SZ 0:2, ČSSR 1:3, Z — Čile 0:1, Madžarska 1:0, NDR 2:2). Uspeh v Čilu in Budimpešti sta pozitivni strani bilanca, brez remija proti Demokratični in poraza proti Zvezni republiki Nemčiji bi bila lahko uvrstitev še višja.

• 5. Zvezna republika Nemčija (D — Urugvaj 3:0, Francija 2:2, N — Italija 0:0, Jugoslavija 0:1, Svica 2:1, Z — Čile 2:0, Japonska 2:1, Jugoslavija 3:2). Zmaga nad Čilom in Jugoslavijo postavljata Herbergerjevo ekipo razmeroma

visoko, čeprav ni odigrala mnogo tekem.

• 6. Italija (D — Francija 2:1, Turčija 6:0, N — ZH NEMCIJA 0:0, Svica 3:0, Z — Čile 0:2, Belgija 3:1, Avstrija 2:1). Majhno število tekem in odlični rezultati. Brez problematične tekme s Čilom bi Italijani lahko posegli še po boljših mestih.

• 7.-8. Anglija (D — Francija 1:1, Wales 4:0, Svica 3:1, Avstrija 3:1, N — Argentina 3:1, Brazilija 1:3, Madžarska 1:2, Bolgarija 0:0, Z — Peru 4:0, Škotska 0:2, Irsko 3:1). Nogometaši Albiona so v Čilu sicer prišli v četrtfinale, sicer pa ne beležijo preveč uspehov.

• 7.-8. Švedska (D — Švedska 3:1, SZ 0:2, Norveška 1:1 in 2:1, Danska 4:2, Z — Japonska 2:1, Tajska 2:1, Malaja 4:0 in 1:0, Indonezija 5:2, Finska 3:0, Norveška 2:0, Izrael 4:0). Veliki

uspehi, toda z izjemo ČSSR proti preslabemu nasprotniku, da bi zadostovalo za višjo uvrstitev.

• 9. Demokratična republika Nemčija (D — Jugoslavija 2:2, ČSSR 2:1, Danska 4:1, Romunija 3:2, Z — SZ 1:2, Jugoslavija 1:3). Samo šest tekem, toda izredni uspehi: zmaga nad ČSSR, remi z Jugoslavijo in minimalen poraz proti SZ!

• 10. Španija (D — Romunija 6:0, N — Mehika 1:0, Brazilija 1:2, ČSSR 0:1, Z — Romunija 1:3, Belgija 1:1). Malo tekem in razmeroma skromni uspehi.

Na naslednja mesta bi sodile reprezentance Belgije, Avstrije, Bolgarije, Danske, Turčije, Francije, Portugalske, Poljske, Švice in Severne Irske. Ostalih ekip nismo razvrstili, ker so odigrale premalo srečanj, ki bi dovoljevala razvrstitev.

Glavna značilnost letošnje nogometne sezone v Evropi je bilo na eni strani popuščanje dveh stebrov srednjeevropske in zahodnoevropskega nogometa — Avstrije in Francije, na drugi oči napredek Italije in Demokratične republike Nemčije, na tretji pa dovolj dominanten položaj ekip iz takolimenovane Evrope, lahko pa bi rekli tudi slovanskih držav in Madžarske.

Ob koncu naj omenimo še enkrat, da naša razvrstitev ne bi smela biti povod za prehuda razburjenja, ker lahko napravi podobnih vrstnih redov še, kolikor hočemo, temveč je to bolj osnova za razgovor.

M. Rožman

KLIKAVTE DVA

Pred dnevi so bile objavljene norme, ki jih bodo morali izpolniti naši najboljši smučarski tekalci, če se bodo hoteli udeležiti prihodnjih olimpijskih iger v Innsbrucku 1964. Vse v redu in prav, da imamo namen pošiljati na olimpijske tekme samo tekmovalce, ki po kvaliteti sodijo nanje. A vprašanje je, vendar, ali se bodo hoteli udeležiti tekme, ki jo bodo morali izpolniti sami? Najbolj zanimivo je, da so te norme postavljene v obliki odločbe, ki jo mora podpisati vsak tekmovalci. To pomeni, da rezultat Jugoslovanske reprezentacije, ki je bila poškodovana med seboj, v ta incident so se vmešali gledalci in nato še več sto policajev, ki so hoteli napraviti red. V tem spletnem meteo-ju je bilo poškodovanih 32 oseb. Zato ni nič čudnega, da je list »Washington Post« poročal o tem meteoju petkrat več kot o tekmi sami.

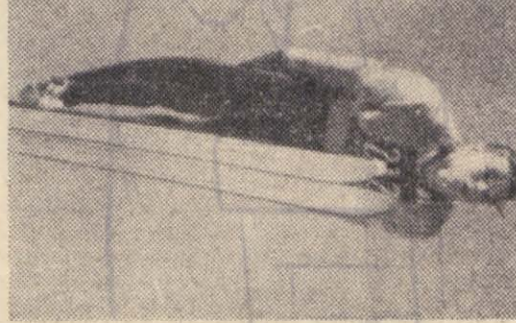
DVAKRAT OŠKODOVANI

Pretep brez primere

ŠLAGERJI PRIHODNJEGA LETA PLANICA 1963

Med velikimi mednarodnimi dogodki v novem športnem letu 1963 v naši ožji domovini bodo prav gotovo po vsem svetu vzbudili še posebno veliko zanimanje tradicionalni smučarski poleti FIS na mamutski skakalnici v Planici. Po Oberstdorfu v Nemški zvezni republiki in Kulmu v Avstriji bo namreč v marcu prihodnjega leta Bloudkova »dolina skakalnic« spet gostila najboljšje in najdržnejše smučarske skakalce iz Evrope, Azije in Amerike.

Prireditelj tega slovitga tekmovalca na naših tleh — planiški komite pod vodstvom predsednika dr. Danila Dougana — je tekmovalce nameraval izvesti sprva že v dnevi od 15. do 17. marca. Prav v teh treh dneh pa bo v norveškem središču Holmenkolnu tradicionalno tekmovalje v klasičnih smučarskih skokih, obenem pa tudi zaključek mednarodne skandinavske turnee vseh najboljših skakalcev. Prvi dve tekmi skandinavske turnee bosta nekaj dni poprej na Finskem in Švedskem, zadnja — tretja — pa na Norveškem. Planiški komite je seveda pravočasno spoznal, da ne bi bilo pametno vtrajati pri prvotnem roku. Zato je tovaršisko prepuštil Norvežanom rok sredi marca in lastno prireditev odgnal na zadnji dan marca, se pravi na 22., 23. in 24. marec. S to odločitvijo so zdaj zadovoljni vsi: Norvežani, ki v »slojstih« dneh nimajo drugod

Marjan Pečar v zračnih višavah

konkurenčno prireditve, skakalci, ki bi radi tekmovali v Holmenkolnu in Planici, napovedal pa tudi planiški komite, saj si je z odgoditvijo prvotnega roka že vnaprej zagotovil številno in kvalitetno udeležbo. Vsi ostali primerni datumi v marcu pa so oddani za nacionalna prvenstva prav tistih dežel, ki v smučarskem skakalnem sportu dandanes veljajo največ.

In kaj bo s planiško prireditvijo, če ob koncu marca v Planici ne bo snega? Tako se bo morala marsikateri prijatelj tega sporta, ki je doslej obupaval nad snežnimi razmerami pri nas. Planiški komite je računal tudi s tem, zato je predvidel znatna materialna sredstva za »konzerviranje« snega v višjih področjih doline skakalnic, tako da ga ne bo primanjkovalo tedaj, ko bo na 80 m in 120 m Bloudkovih mojstrovinah šlo zares...

Kakšna bo udeležba v Planici 1963? Razen najboljših jugoslovanskih smučarskih skakalcev se bodo od 22. do 24. marca prihodnjega leta odli merili še izbrani reprezentanti 16 drugih držav. Za planiško prireditev so se še preveč dni decembra prijave Avstrija, Sovjetska zveza, Svica, Nemška zvezna republika in Nemška demokratična republika, Italija, Francija, Norveška in Madžarska, skoraj zanesljivo pa bodo poslali svoje izbrane skakalce v Planico še ZDA, Finska, Švedska, Poljska, Češkoslovaška, Kanada in Japonska, skupno bi torej na startu 17 držav iz Evrope, Azije in Amerike!

Planiški organizacijski komite si je dalje prizadeval, da bi do prireditve udeležbo v Planici. Najbolje sodelavce in št. Stanka Bloudka tovarši Stane Pelan in njegovi neumorni pomočniki — med njimi naj omenimo samo biserja državnega reprezentanta inž. Janeza Goriska — po napreju pripravljene naruri vestno skrbijo za razna najnujnejša rekonstrukcijska in vzdrževalna dela. Kaj so zgradili doslej nove v planiški areni?

● Nalet 120 m skakalnice je dobil še tri nova startna mesta; skupno jih ima zdaj torej 7 (po pravilih FIS).

● Radius prehodnega loka na odskočno mizo so preuredili in odskočište pomaknili tudi nekoliko nazaj, tako da bo mamutski skakalnica dovoljevala še nekoliko daljše skoke kot doslej. Celo več: računa mo lahko, da bodo ti prijemi pripomogli, da bodo dolžina skokov na planiški skakalnici — zibelki smučarskih poletov — zrasli za doseženimi dolžinami skakalnic v Oberstdorfu in Kulmu (141 m).

● Velikanka je dobila tudi novi zaščitni ograji vzdolž leta in splanirane doskočišča, čisto zbran in gladek pa je tudi prehodni lok in iztek.

● Glavni merilec doskokov bo imel odsej svojo tribuno, pridne roke pa so zgradile še novo računsko ložo in betonski televizijski stolp za televizijske radnice in časniške reporterje.

● Nove stališnice bodo gotovo razveselile vse nastopajoče, saj so z njimi dobili primeren prostorček pred odličnimi poleti.

Celotna planiška revija 1963 bo veljala kakih 17 milijonov dinarjev (največ stroškov bo za letalske vozovnice najbolj oddaljenih gostov, torej za Skandinavce, Japonce in Kanadčane, medtem ko bodo ZDA držkovne zastopali skakalci, ki živijo kot vojaki v Evropi). Planiški komite bo nekaj stroškov seveda kriji tudi z vstopninami, nekaj denarja pa bodo priskrbeli še Izvršni svet LS LRS, krajevski in jeseški oblastveni forumi, ka rje lep dokaz velikega razumevanja za to prireditev in nadaljni razvoj smučarskega, posebno še skakalnega sporta pri nas.

V Planici: pa najdržnejši skakalci 17 držav ne bodo tekmovali zgolj za posamično zmago, marveč se bodo potegovali — po dva iz vsake države — tudi v ekipni konkurenci za »Memorial inž. Stanka Bloudka«, ki ga je zanjzalo naše uredništvo v spomin na pokojnega konstruktorja in graditelja prve smučarske »velikanke«. Lovoriko bo osvojila tista državna reprezentanca (po 2 skakalca), ki bo po tekmovalnih v Oberstdorfu (1961), Kulmu (1962) in Planici (1963) skupno zbrala največ točk. Prve podelitev trojebo bo torej prihodnje leto v Planici! Po poletih v Oberstdorfu je podstoj v tej posebni oeni prezešla Nemška demokratična republika (Recknagel, Münch) pred Avstrijo, Nemško zvezno republiko, Finsko in Jugoslavijo (Sliber, Langus). Ki je svoj nasok leto pozneje v Kulmu še povečala za nadaljnjih 912,2 točke (Recknagel, Schramm), medtem ko je bila Jugoslavija (Jeme, Sliber) na 7. mestu med 10 državami.

V generami oeni za »l. Memorial inž. Stanka Bloudka« pa je vrstni red pred planiško odločitvijo naslednji: Nemška demokratična republika 1894,1 točke, Nemška zvezna republika 1702,3, Avstrija 1694,2, Finska 1516,1, Jugoslavija 1455,4, Italija 1132,9, Norveška 1076,3, Poljska 866,7, ZDA 741,8, Švedska 707,6, Francija 690,3 in Svica 633,2 točke.

Težrmi Jugoslovanski skakalci so z dosežanjo uvrstitev lahko zadovoljni saj imajo svoje mesto pred mnogimi državami z izredno razvitim smučarskim sportom. Ta ugoden položaj pa jim — pred prireditvijo na domačih tleh — daje tudi dobre možnosti za še boljšo uvrstitev. Ne nazadnje moramo namreč računati, da bodo naši najboljši ob podpori številnih obiskovalcev Planice dobili prava prava krila, ko bo na veliki skakalnici šlo zares...

(h)

Sloviti českoslovaški nogometaš Pluskal (desno) je po mnenju mnogih strokovnjakov najboljši stranski krilec na svetu; letos je odlično prispeval k uspehom českoslovske državne reprezentance, zlasti pa se k njenemu 2. mestu na svetovnem prvenstvu v Čilu. Naš posnetek je iz srečanja ČSSR : Brazilija na svetovnem šampionatu

kratko toda novo

Nekaj spoštljivih števil iz konjskih hlevov. Ondaj so v Londonu prodajali zmagovito žival na washingtonskih dirkah DC International s imenom Match II, ki ga imajo za najboljšega galopirajočega konja na svetu. Kot prvi so se oglasili neki Američani, ki so dali zanj 1,5 milijona nemških mark. Žival ima tak kurikulum — z doseženimi dobitki — da ga lastniki ne dajo izpod bajne vsote 2,66 milijona mark. Najresnejši penundik bo po največjem prezelet tri četrtine kupne cene, za ostanek pa pridobi še kakšnega družabnika.

V angleških zasedbenih četah neke ob Renu stoji vojak, ki se lahko s prejemki kosa z najvišjimi predstojniki. Gre za Tommyja Knoxa, ki je dodeljen nekemu letalskemu oddelku v Dortmundu, sicer pa igra na levem krilu vojske drugega drugoligaškega kluba Chelsea in se vsak teden po en ali dvakrat pelje v Anglijo na tekme. Seveda krije vse stroške za ta potovanja njegov klub in mu daje vrh tega še posebne, nemajhne premije. Radovednosti so šli do dna in izračunali, da prejema iz teh honorarjev najmanj toliko, kolikor znašajo redni prejemki aktivnega generalmajorja. Knox je povedal, da mu ti skoki na otok in spet v vojsko na celini ne delajo preveč preglavice. Prava reč — za tako nagrado je še vredno stopiti malo urneje...

V neki ustanovi v Exeterju (Vel. Britanija) so štiri značilne zalede ogromno denarja na nogometni stavi (liski plesijo o nekih 400.000 dolarjih) in so seveda — bolj prijetne — takoj odgovarjale službo. Zanimivo je, da so tudi njihovi možje stalno nosili denar na stavne lutke — pri čemer so se imeli seveda za največje strokovnjake pri tej zadevi — pa leta in leta niso dobili omenbe vrednega dobitka. Nasprotno: prav zato so se njihove žene odločile za zaporedno akcijo, ki je dala zelo dobre rezultate, da so jih temeljito osramotile. Delodajalci morajo zdaj iskati druge delovne moči, kajti značilni kvartci je prilagil toliko denarja, da bo kar do konca dovolj.

Tudi v Ameriki je začel nogomet dobivati čedalje več pristašev, med katerimi so se tudi te pulje vili taki, ki so pripravljali za barve lastnega kluba uprizoriti tudi kakšen pretep, če mu prede preda. Sredi Washingtona so se zadnjič spopadli precej na veliko, saj je bilo več deset ljudi ranjenih, od katerih so morali nekateri sploh preprečiti v bolnišnico. Policijske artilerije dobrih duet ljudi. Prepetič so nadaljevali obračunavanje tudi po bliž-

njih parkirskih in cestah. Reditelj — ki so imeli vsi kot uro o pravica s pomirjevanjem, so pomagali tudi nalašč dresirani policijski psi.

Atletski strokovnjaki neustodljivo mozgajo, kje in kako bi privržencem kraljevega sporta izboljšali pogoje za boljše dosežke. Za pako iz steklenih fiber, s katero se se zmeraj niso sprizgajali konservativni funkcionarji iz mednarodnega vrha, so začeli zadnji čas v ZDA pretresati vprašanje gimnastičnih lokališč. Poskusni test vrste se gaio sicer že desetletja nazaj, toda zdaj se bo treba take prusmeritve lotiti resneje, ker je za čedalje več stadionov in atletskih steza kratko in malo zmanjkalo pepela in ostalega gradiva za te potrebe. Kakor so izračunali, so cene za izdelavo klasične atletske steze z oblogo iz umetne snovi za 40 do 50 odst. višje. Veliko cestno podjetje je že izdelalo precej takih lokališč, nekaj pa ima tudi že načrtovanih za naprej. Izvedenci pravi, da so se te steze izumne proti vlagi in suši, obrabi in celo poškodovam fer porabe bodisi na planem ali v kritih prostorih, vzdržijo pa najmanj 30 let. Ta novost je seveda še v poskusni fazi in bo pač trajalo še precej dolgo, preden si bo utrla pot tudi na druge celine.

Tretja sezona poklicnih smučarskih asov v Ameriki (mednarodni avstrijskih, ki so prele led pomagali Avstriji do vodečega mesta v alpskih disciplinah) se ni začela prida obetajoče. Na prvi letošnji prireditvi v Bostonu je v profesionalnem slalomu zmagal Pravda pre Spiesom in tretjim rojakom Gramshammerjem. Po starih nastopih so nasteli Pravdi največje točke, toda razpis je bil premalo popoln, tako da so se zaslužkarji ob razdelitvi nagrad sprli. Celoten nagradni fond 10.000 dolarjev so potem kratko malo razdelili na devet enakih delov, kolikor je bilo vseh udeležencev. Zdalj pa gotovo nihče ni zadovoljen...

Sportnik je pač nagajen k rekordstvu, pa čeprav rekorda ne doseže prav v sportni zvezi, ki mu je najbolj pri sreju... To je zgodba, ki to potrjuje. Nemski listi so posebej zabeležili domček nekoga izrecel povprečnega nogometaša, ki je moral na izpit za sportnega učitelja v 60 km oddaljeno pokrajinsko mesto Würzburg. Ker ga je imela silna trema in je bil pred tem nastopom nečakan kakor otrok, se je potolžil za prvo silo z obilno prijateljem, da če bo prestal to skušnjo — pot domov opravi! Nasilni deni so uporabili avto ceste do doma hitro videli mladika moza, ki je vselej končal ob cestnem robu — nič manj ko ves dan. Dobri avtomobilisti, od katerih so ga nekateri celo prepoznali in mu ponudili prostor v vozilu, so dobivali samo kratke odgovore: Hvala za dobro besedo, toda pešanje je bolj zdravo!

najboljšemu - plaketo branka ziherla

NAGRADA ZA TEL AVIV

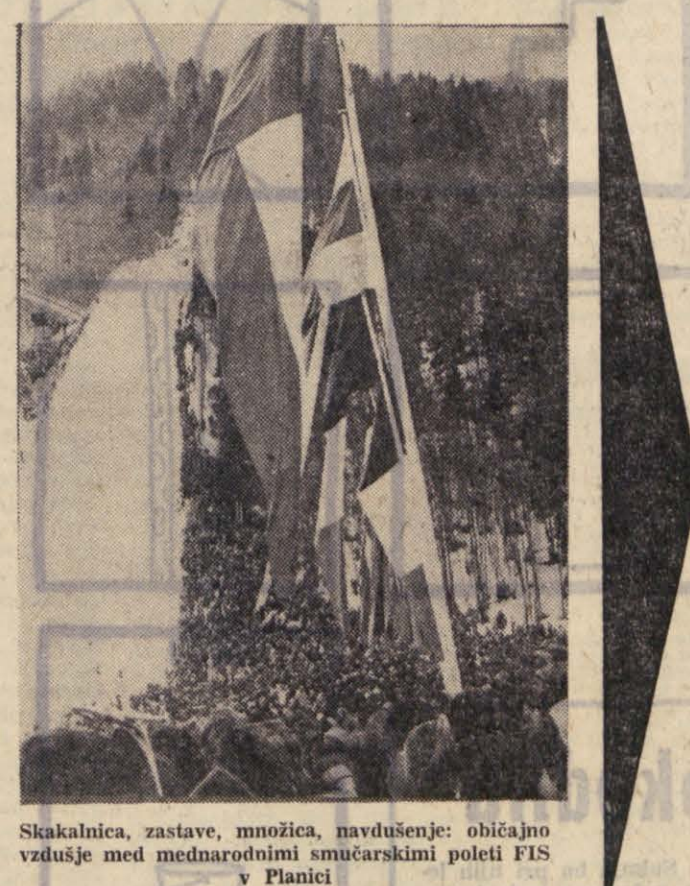
Ob koncu leta je bilo kvalitetnih prireditev dovolj na vseh koncih in krajih.

1.-3. Jelnikar (Olimpija) — košarka, Cerar (TVD Narodni dom) — telovadba in Vecko (Odrad) — namizni tenis, po 15, 4. do 7. Srot (Celje) — telovadba, Fric (Jesenice) — hokej, Kilar (Jesenice) — hokej in Zaje (Jesenice) — smučanje, po 7, 8. Pirčeva (Odrad) — namizni tenis, 6, 9. Müller (Olimpija) — košarka, 5, 10. Kovčeva (Zagorje) — telovadba, 4 in 11. Majeričeva (Branik) — sabljanje, 2 točki.

Plavalni trener z „bičem“

Strogega in do kraja nepopustljivega plavalnega trenerja, o katerem pravijo celo, da hodi okrog bazena z učenci z bičem v roki, imajo Američanci v osebi nekoga Georgea Hainesa (38), ki deluje v Santa Clari v Kaliforniji. Mož je z nekoliko drastičnimi prijemi ter novim načinom treniranja spej povzignil mednarodno stopnjo ameriškega sporta. Po melbournski olimpijadi (1936) so se morali Američani v bazenu lepo skromno uvrstiti za Japonci in Avstralci. Haines zagovarja tako imenovani program vadbe po starostnih skupinah, pri čemer pa že puška na prave tekme tudi mladino med 10. in 15. letom starosti — med seboj seveda. Ta metoda se je obnesla

z dobrimi sadovi, ne glede se posebej na to, da mladino mnogo bolj spodbuja k delu, obenem pa daje trenerju boljši pregled nad razpoložljivim kadrom, zlasti pa talenti, katerim posveča potem še posebno skrb. Ana njegovih učencev je bila med drugim tudi znana plavalca Chris von Saltza, ki je v šestih letih tako skokovito napredovala, da je s 17 leti dosegla celo vrsto svetovnih rekordov. Če bi ne bila zdaj vrgla puške v koruzo, bi bila leta 1964 na tokijski olimpijadi prav gotovo najboljša od vseh drugih, ki jih bo do tedaj še mnogo pripravil prav ta »trener z bičem«. Da celo takih, katerih ime nita čas sploh se niso znana...

Navdarne navijaške strasti

Na nedavni nogometni tekmi za pokal evropskih prvakov med Reimom in Austro (5:0) je visoka zmaga domaćega moštva spravila del vročevrke občinstva tako s tira, da je bilo vmes nekaj ljudi, ki so se dobivali končala tekmo v redu.

Dogodek brez primere pa so zabeležili zjutraj stadiona. Neki zagrižen pristav Reimsa ni dobil vstopnice, razen tega pa ni imel niti priložnosti, da bi spremljal potek srečanja na televizijem zaslonu, kajti njegova žena se je uprla, da bi šla k sosedovim. Ko je rekel, da so po bleščeti igri zmagali njegovi varovanci, je zili ves srd na ženo, ki mu je onemogočila, da bi videl zmagovite zaključke svojega kluba. Moškar je v brezmejnem besu pograbil nož in nekajkrat zabodel ženo. Ta famotni navijač je zdaj v zaporu, žena pa se zdravi v bolnišnici.

Za nego kože univerzalna

Tin-Ten CREME

Cvetan DIMOV — Skopje

TEKSTILNA TOVARNA

„Motvoz in platno“

GROSUPLJE

želi vsem bralcem Tedenske tribune TT prav SREČNO IN VESELO NOVO LETO 1963

ter se priporoča s svojimi kvalitetnimi izdelki: bombažne, polanene in konopljene tkanine — narodno platno, salonska jadvovina, polaneno platno, polanene brisače, namizni prti, rolo gradelj, gradelj za žimnice, kuhinjske krpe, sedlarsko platno, platno za nahrbtnike, platno za cerade, razna tehnična platna, konopljeno embalažo, slamarice, vreče, vse vrste vrvarskih izdelkov, motvoz, čevljarska dreta in drugo.

Potrežba hitra in solidna!

SHUJŠEVALNA KURA

Theophil Lebon je preizkusil že vsa shujševalna sredstva, pa ni nič pomagalo. Zdelo se mu je, da se celo še bolj redi. Tako je zasovražil vse te shujševalne tablete in postal globoko prepričan, da so prav one krive, da se je veliko ljudi čez že ne povsem umišlo, pa vsa, za nekaj let skrajšalo življenje.

Toda potem pa mu je neki njegov prijatelj povedal, da pozna odličnega zdravnika, ki ima čudežne shujševalne tablete in povsem nesškodljive. Prijatelj je še približal:

»Kot iskren in pošten prijatelj ti pravim, da boš v enem tednu izgubil vse te odvečne kilograme, če boš jemal tablete doktorja Cartana. Toda nikakor ne

pozabi, da te tablete delujejo samo, če jih vzameš pred spanjem.«

Theophil se je končno vdal. Toda ne toliko zato, ker bi upal, da bi mu tablete pomagale, ampak bolj zato, da bi dokazal prijatelju, da je tudi ta njegov zdravnik šarlatan.

Ko je prvo noč vzel shujševalne tablete, je pričel sanjati, kako potuje s preokooceansko ladjo. Pa je prišlo v južnem Pacifiku do brodoloma. Vsi potniki so utonili in le on je imel toliko moči, da je lahko priplaval do osamljenega otoka.

Tam pa je bilo prekrasno temnopoltno dekle z velikimi črnimi očmi in bujnimi lasmi. Theophil je seveda takoj stekel k njej.

Toda dekle ni bilo kaj preveč družabno. Pričela je bežati, Theophil pa za njo. Nikakor je ni mogel ujeti.

Ko se je Theophil zbudil, je bil ves prepoten. Tudi naslednji večer je vzel tableto in še naslednjega in tako ves teden. Maratonski tek se je ponavljal iz noči v noč in čez teden dni je naš možak shujšal že za 25 kilogramov.

Čez nekaj dni je potem srečal prijatelja, ki ga že dolgo časa ni videl.

»Kaj si to ti, Theophil? Ali sanjam? Tako suh?«

»Da, prav jaz, je kdo drug naj bi bil?«

»Saj te sploh nisem spoznal, prisegel bi, da to nisi ti. Kje pa imaš trebuh? Kako si shujšal? Povej mi, kdo ti je pomagal. Sedaj me je kar sram mojega trebuha.«

Theophil je prijatelju natančno pojasnil, kako čudežno delujejo shujševalne tablete, ki jih je jemal, zlasti pa se je potrudil za opisovanjem lepega dekleta, za katerim je tekal vsako noč.

Tudi prijatelj je odhitel po čudežne tablete. Tudi on je takoj pričel sanjati, kako potuje z neko preokooceansko ladjo in tudi brodolom je doživel. Toda na otoku ni bilo nobenega lepega dekleta. Povsod sami ljudje. In namesto da bi on lovil dekle, so ljudje lovili njega. Le hitre noge so ga rešile. Po tednu dni takih dirk, s katerimi si je reševal življenje, je možak sicer izgubil 30 kilogramov, toda zadovoljen vseeno ni bil. Divje jezen je odšel k zdravniku in ga vprašal:

»Kako to, da je moj prijatelj Theophil Lebon shujšal 25 kilogramov, in pri tem še užival. Imel je prijetne sanje, jaz pa sem se ves čas potil od strahu pred ljudmi?«

»Kdo pa ste vi?«

»Jules Menier, uradnik...«

»O, sedaj mi je pa vse jasno. Nobena pravica nimate, da bi se pritoževali. Theophil Lebon je odvetnik, zasebnik in njega sem tudi zdrvil privatno, vas pa je poslalo k meni socialno zavarovanje.«

»To jo bo izučilo. Kaj pa hodi plesat z drugimi!«

»Za to pesem pa se res ne bi oblekla tako kot ona!«

Art Buchwald

Kako mi je žena zagabila jastoga

Pred dnevi sem v nekem članku prebral, da ima rano na želodcu štirikrat več moških kot žensk. Ob takih člankih se človek po navadi zamisli in tudi jaz sem pričel razmišljati, od kod pravzaprav toliko razlika. Prav v tistem hipu pa sem začutil, kako me nekaj stiska v želodcu in takoj sem se spomnil razgovora, ki sva ga prejšnji večer imela z ženo. Ta razgovor je potekal približno takole:

»Dober večer, draga, kaj pa imamo za večerjo?« sem jo pozdravil.

»Dobila sem nov recept, pa se mi pripravi jastoga na bretonski način,« je rekla nekam obotavljajoče. »Goto to ti ne bo všeč.«

Jastog na bretonski način?« sem rekel presenečeno. »Kako da mi ne bi bil všeč. Komaj čakam, da pride na mizo.«

Čez pol ure sem res še sedel za mizo in čakal, da pri-
nese jedi.

»Kar po pravici povej. Če ne moreš takega jastoga, se ti ni treba siliti z jedjo.«

Poskusil sem.

»Izvrstno. Res izvrstno,« sem rekel, v sebi pa sem si mislil, sedaj me bo vprašala, če mogoče ni preveč soljeno.

»Ali nisem malo preveč solila?« me je res vprašala.

»Nekakor ne, jastog je odličen.«

»Saj vem, da je preveč popra.«

»Sploh ga ne čutim.«

»Kako, hočeš reči, da sploh ne čutiš popra?«

»Cutim ga že, toda ni ga preveč. Riž je odličen.«

»Nisem našla takega riža, kot je bil na receptu. Morala sem vzeti neko drugo vrsto. Zdi se mi, da je prav v tem napaka in da zato jed ni tako dobra.«

»Saj ni nikjer nobene napake,« sem tolažil in se hkrati skušal obvladati. »Riž je odličen in jastog tudi. Prav tako jed sem si želel za večerjo.«

Kaže pa, da sem bil preveč prepričevalen, zakaj takoj mi je odgovorila:

»Prav nič ne potrebujem tvoje zajedljivosti. To naj bo plačilo za presenečenje, ki sem ti ga hotela pripraviti.«

»Saj nisem zajedljiv. Toda le kaj naj ti rečem. Povedal sem ti že, da mi je jed všeč. Kaj to ni dovolj?«

»Od tebe zahtevam samo, da si iskren. Kaj je tudi to preveč? Prav vseeno mi je, če ješ ali ne. To me ne bo prav nič prizadelo. Ali hočeš, da skuham hrenovko?«

Nočem hrenovke, hočem jesti jastoga. Saj si za večerjo pripravila jastoga, ali ne?«

»Prav nič ti ni treba kričati. Če že hočeš, pa ti lahko povem, da je jastog zelo draga stvar. Pa še celega jastoga sem morala kupiti.«

»Oh, kaj bi sedaj s ceno, saj je je vreden.«

»Saj sem vedela, da boš tako rekla. Toda jaz sem tista, ki moram shajati z denarjem do praga.«

»Poslušaj, ali ne bi mogla govoriti o čem drugem in ne samo o tem presnetem jastogu?«

»Saj sem vedela, da ti ne bo všeč,« je rekla.

»Toda le kdo je to rekel?«

»Sam si rekel, ja presneti jastog.«

»To sem samo tako rekla. Saj nisem mislil na tvojega jastoga, ampak na jastoge nasploh.«

»Se pravi, da jastoge nasploh ne maraš?«

»Ne, vsi jastogi mi niso všeč,« sem se skušal izmazati. »Toda ta tvoj mi je všeč.«

»Se precej ga je ostalo,« je rekla z upanjem, »ga boš še?«

»Prav rad, prinesi mi ga še malo.«

»Nič se ti ni treba siliti iz prijaznosti.«

»Nisem prijazen, samo lačen sem.«

Potem sva nekaj časa molčala. Mislim, da sva končala. Pa sem se motil kot vedno.

Otrokom pa jastog ni bil všeč,« je spet pričela. »Otroci ne vedo, kaj je dobro,« sem jo tolažil. »Drugje ga bom raje kar skuhal, zdi se mi, da jim omaka ni bila všeč.«

Otroci nimajo radi preveč začinenih omak,« sem rekel. »Tako, pa le priznaš, da je bila omaka preveč začinjena.«

»Oh, nikakor ne, ko sem to rekla, sem mislil samo, da je bila omaka preveč začinjena za otroke.«

»Omako sem pripravila z belim vinom,« je rekla.

»Saj vem, da je pripravljena z vinom. Kaj misliš, da ga nisem začutil?«

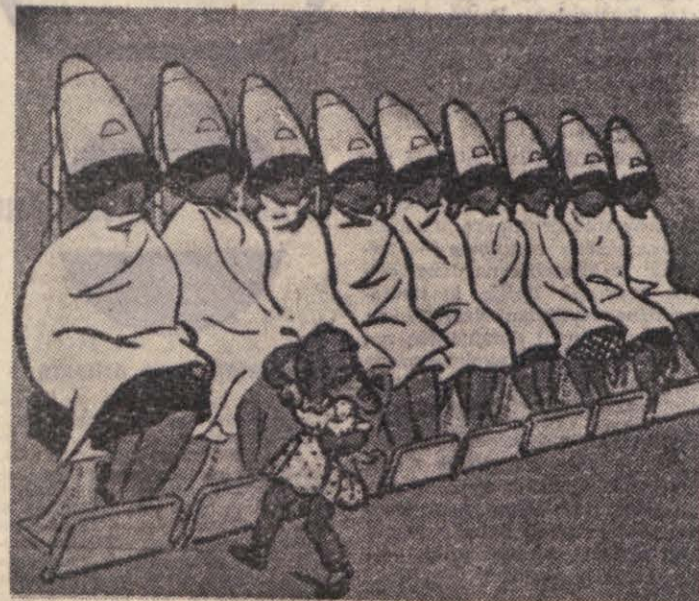
»Spet vpiješ. No, deserta ni. Imam samo žele kompot.«

»Ne bom deserta,« sem rekel. »Končal sem.«

»Toda saj nisi skoraj nič večerjal.«

»Vem,« sem rekel potrto, »zdi se mi, da imam rano na želodcu.«

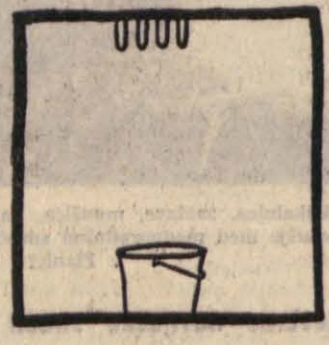
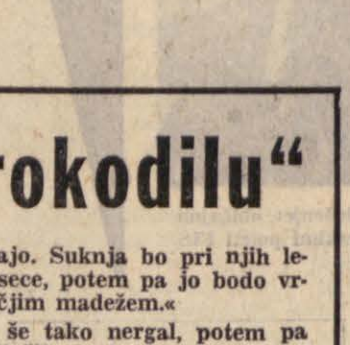
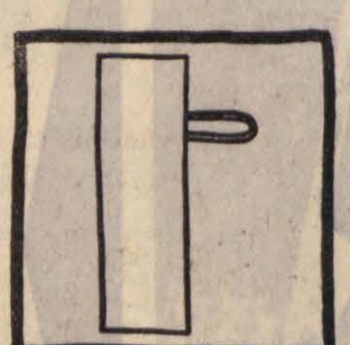
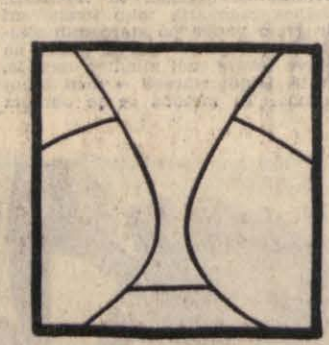
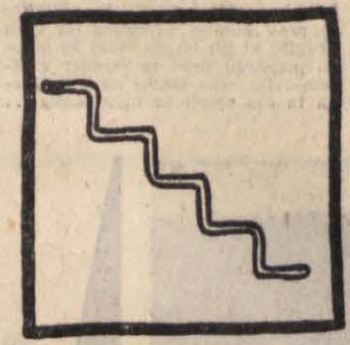
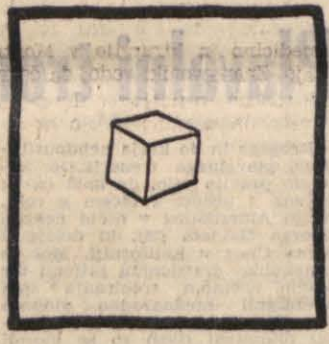
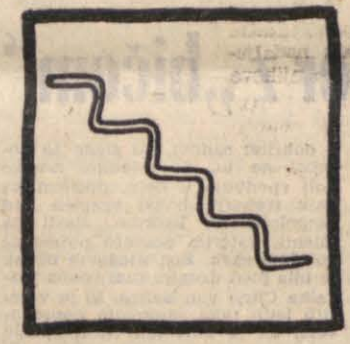
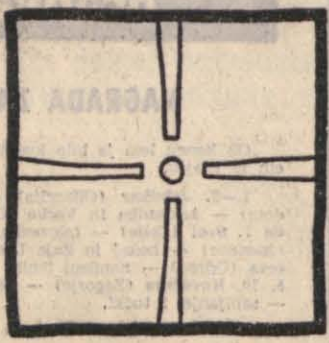
»No, v tem primeru pa sploh ne bi smel jesti tako začinenih jedi...«

»Pred Silvestrom: »Mama... mama... kje si?«

Kaj predstavlja risba?

Če imate bujno domišljijo, boste lahko našli tudi več odgovorov. Če pa vam ne pride na misel niti eden, preberite pod zadnjo slikovno uganko odgovore, ki vam jih predlagamo. Za vsako risbo, seveda, po en odgovor.

Zelo vinočno kravo

Dve žirali

Dve močni ženski, ki sta se

Tovrsko zgori, ki so jo v tovarni

Silni slone, ki se bodo slepli

lonski govorilci

Moza, ki se spušta po stopnicah

Riža, ki se vzpenja po stopnicah

Moza, ki se spušta po stopnicah

Riža, ki se vzpenja po stopnicah

Moza, ki se spušta po stopnicah

Riža, ki se vzpenja po stopnicah

»Prijateljice, zdaj pa dovolj, tako sem že pijan, da vidim svojo ženo.«

»Pomisli, našel sem eno že okrašeno.«

1

2

3

Veselo silvestrovanje

»Vsi za nami, kameradi...«

Pesimist - po „Krokodilu“

Nekoga dne je Pesimist res imel smolo — na njegovem novem suknjiču se je zabohotel velik madež od črnila. Poskušal ga je odstraniti kar s prstom, pa je postal madež samo še večji.

Pesimist se je zgrabil za glavo in pričel tarnati:

»Saj sem vedel, Ali je to sploh kako blago? Kot goba pivna črnilo!«

Sosedje so ga skušali potolažiti:

»To pa res ni nobena tragedija. Suknjič odnesite v kemično čistilnico in madeža ne bo niti videti.«

»Ne verjamem, saj poznam naše kemične čistilnice,« je tarnal pesimist.

»Nič ne znajo. Suknja bo pri njih ležala tri mesece, potem pa jo bodo vrnili s še večjim madežem.«

Dolgo je še tako nergal, potem pa se je le odločil, da bo ubogal nasvet sosedov.

Cez eno uro je bil Pesimist že nazaj. V roki je nosil suknjič.

»Kaj ga niso očistili?« os os hoteli vedeti sosedje.

Pesimist je kar molčal in šele čez nekaj časa je jezno zabrusil:

»O, očistili so že...« čez čas pa je še pristavil: »V tej naši državi ne zna-
jo delati niti črnila.«

MLAD? STAR? - KAKOR ŽELITE!

Želja vseh želja: večna mladost. Kdo ve, za katero Novo leto bo uresničena! Upanje je upravičeno...

Ko se postarša — poapniš. Če bi bil rad spet mlad, se moraš znebiti apnenca. Kako odstraniti apnenec, je uspelo sedaj ugotoviti prominentnemu znanstveniku profesorju dr. Hansu Selyeju. Živa bitja zna umetno postarati in pomladiti — kakor želi. Za zdaj mu je to uspelo le pri podganah.

Tako preprost poskus, da bi skoro mislili, da gre za šarlatanstvo:

Injekcija neke železove soli v krvni obtok podgane in žival se pomladi. Toda če injicirajo sol pod kožo in ne v kri, potem se podgana postara.

Da bi lahko razumeli čudež, moramo po bližje spoznati profesorja Selyeja in njegovo znanstveno delo.

Današnji direktor Inštituta za eksperimentalno medicino in kirurgijo na kanadski univerzi v Montrealu se je rodil pred petindesetimi leti na Dunaju, študiral v Pragi, Parizu in Rimu in začel pot znanstvenika v Združenih državah.

Ze leta 1936 je obogatil znanost za pojem »stressa«, ki spremlja vse njegovo kasnejše znanstveno delo in zavzema tudi pri njegovih zadnjih raziskavah — pri proučevanju staranja — važno mesto.

Drugi jeziki se niso našli svoje besede v zameno za pojem »stressa«. Francoska akademija je obupala in zapisala »le stressa«. V nemščini je skušal poiskati ustrežno besedo dr. Selye sam, in »stressa« prevel kot »preobremenitev« in drugič kot »sbrabljenost«.

Da bi bil pojem razumljivejši, je poiskal primer v tehniki: »Popolnoma nov avtomobil prvič z največjo hitrostjo po zelo slabi cesti — v tem času se zelo obrabi. V eni uri je imel avtomobil zelo veliko »količino stressa«.

Razumljivo je, da zelo stress kot pojav preobremenjenosti pri človeku v bolezen. Tisti, ki ima močan stress, kdor se razdaja in preobremenjuje, se igra z zdravjem. Kaj se ob takšnem življenju spremeni v telesu — to je bil predmet dolgoletnih raziskav.

Razumljivo je, da je znanstvenika privedlo ukvarjanje s stressom na področje staranja. In danes trdi Selye:

»Menim, da lahko rečem, da je staranje v biološkem pomenu beseda vsota vsega obrabljanja, vseh stressov«.

Da bi bilo razumljivo, profesor spet postreže s primerom za šoferje:

»Avtomobil postane star, če ga zelo veliko uporabljamo — star avtomobil, pa čeprav gre za novejšo letnico izdelave.«

Kako se demonstrira staranje pri človeku, vemo že dolgo:

- Koža postane neprozna, zgubi vodo;
- v kosteh in v mehkih delih telesa se začne nabirati apnenec;
- medvretenčni hrustanci poapnijo;
- nabiranje apnenca v ušesih povzroča naglušnost;
- apnenec v očeh — sivo mreno;
- apnenec v žilah — poapnenje žil.

Mnogo znanstvenikov meni, da človek umre pravzaprav zaradi grmad apnenca, ki so se nabrale v telesu.

Toda če trditve natančneje raziščemo — tako je storil Selye — ugotovimo, da se ni nihče umrl zaradi splošne starostne oslabelosti in splošnega poapnenja. Za smrt je skoraj vedno vzrok bolezen organa, ki je zaradi obrabe najbolj trpel.

Torej je naloga večne mladosti, da prepreči povečanje odlaganja apnenca v posameznih organih. Je to zares mogoče? Selye je to poskušal in pravi:

»Da, mogoče je!«

Takšen je najvažnejši, otipljivi rezultat znanstvenih prizadevanj. Odkril je biološki mehanizem, ki pomaga telesu, da po izbiri pošilja apnenec v katerikoli organ. Ta pojav — biološki mehanizem — je krsil za kalcifikacijo.

Pri poskusih z belimi podganami so profesor Selye in sodelavci odpravili poapnenje v posameznih delih telesa. Osnova za poskuse je bil utrjen postopek: najprej so s sondo dajali podganam vitamin D. Gre za vitamin, ki pospešuje odlaganje apnenca v telesu. (Zato dajejo vitamin D tudi rahličnim otrokom). Dva do šest dni potem, ko je dobila podgana vitamin, so določeno koncentracijo neke železove ali kromove soli vbrizgali živali pod kožo. Kmalu nato so se v krvi pojavili apnenčasti strdki. Zbiranje apnenca so dosegli vedno, če so kovinsko soljo injicirali v veno tkivo. Med veno tkivo sodijo tako koža kot kosti in ožilje pa še mnogo drugih delov telesa, v katerih pri starejšem človeku zares nastopa kopičenje apnenca.

Kalcifikacija naj bi po mnenju Selyeja pomagala raziskati številne človekove bolezni zaradi starosti.

Morda bomo tako kmalu kaj več izvedeli o problematiki staranja, ki gotovo skriva še številne skrivnosti.

Mnogo zanimivejši pa se zdi — posebno če smo optimisti in slutimo aplikacijo na človeku — nov pojav, ki ga je Selye odkril šele pred nedavnimi in ga krsil za obrnjeno kalcifikacijo.

Tako mu je uspelo podgane — kakor je hotel — postarati ali pomladiti. Fotografije postaranih in pomlajenih podgan so vzbudile pozornost vse javnosti.

Toda kako naj pomaga vse to ljudem? Ali bomo lahko nekega dne tako pomlajevali tudi ljudi? Ali bo pomagalo novo zdravjenje (metoda) tudi tam, kjer se je le to postaralo v mnogih letih in ne le naglo — umetno.

Profesor Selye:

cifikacija. S to metodo je mogoče zmanjšati koncentracijo apnenca v posameznem organu in apnenec razdeliti po vsem telesu.

Tehnika je skoraj enaka, kot pri prejšnjih poskusih. Sedaj je treba dajati železov preparat v krvni obtok. Po vsem telesu se začne v majhnih količinah nabirati železo, ki potem veže apnenec. Seveda gre le za zelo drobna apnenčeva zrna. Tako majhna so, da jih lahko telo raztopi in izloči.

Koža postane telo spet mladostno prožno. S kože izginejo gube in vsi znaki starostnih bolezni odpadejo. Profesor je v zadnjih mesecih apliciral metodo obrnjene kalcifikacije na stotinah belih podgan: niti en sam poskus ni bil brez uspeha.

Tako mu je uspelo podgane — kakor je hotel — postarati ali pomladiti. Fotografije postaranih in pomlajenih podgan so vzbudile pozornost vse javnosti.

Toda kako naj pomaga vse to ljudem? Ali bomo lahko nekega dne tako pomlajevali tudi ljudi? Ali bo pomagalo novo zdravjenje (metoda) tudi tam, kjer se je le to postaralo v mnogih letih in ne le naglo — umetno.

Profesor Selye:

»Na to vprašanje še ne moremo odgovoriti, toda iz eksperimentalnega dela smo se mnogo naučili.«

Profesorju ne zmanjka lastnih izkušenj: »Ko smo prvič spregovorili o »stressu«, tudi nismo vedeli, da je moč številne bolezni zaradi stressa zdraviti s hormoni. Vsekakor imamo veliko zaupanje, da bo naše delo izrazilo pot do sistematske, popolnoma objektivne znanstvene analize pojavnosti staranja.

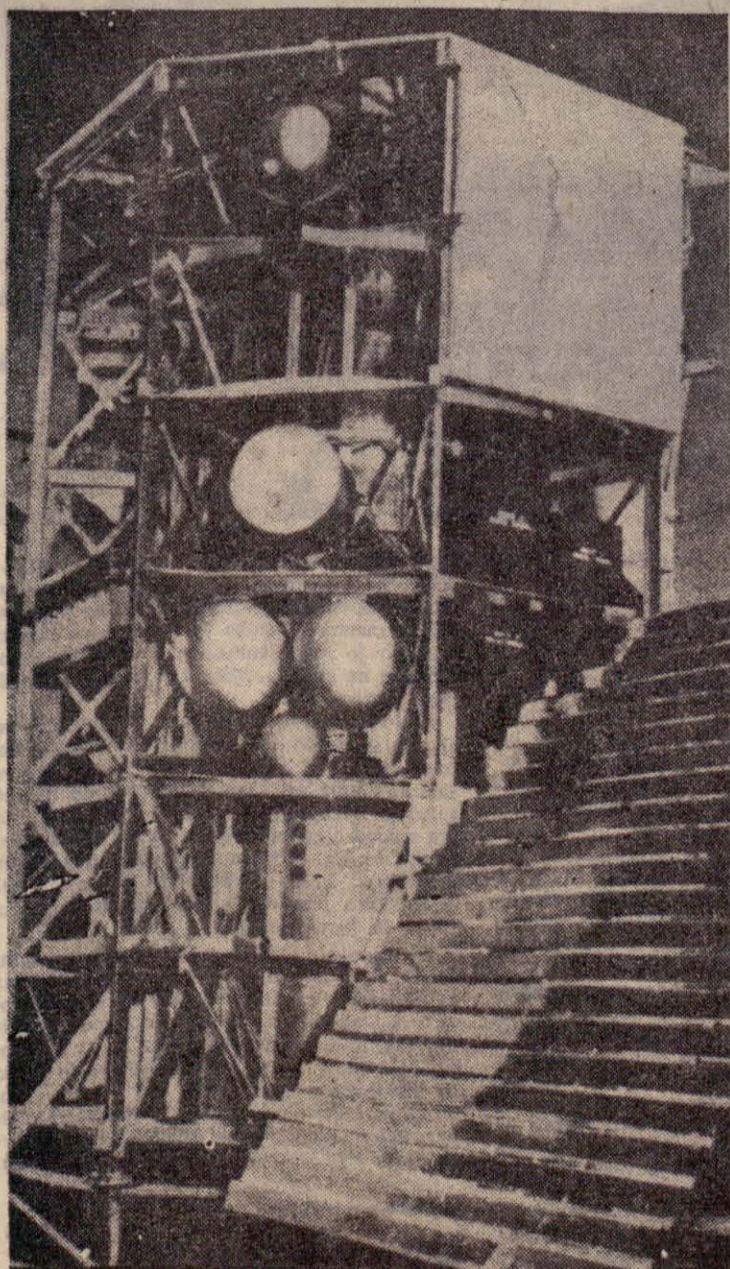
O teh novih raziskavah danes kaj več ne moremo trdit!

Poskuse na Inštitutu za eksperimentalno medicino in kirurgijo v Montrealu nadaljuje. Znanstveniki vedo, da čakajo na njihove dokončne rezultate milijoni ljudi po vsem svetu, da na njihovo delo vežejo svoja upanja. Zato so tudi izjave znanstvenikov tako pretehtano suhe, saj se boje prežgodaj vzbuditi preveliko upanje!

Umetno postaršana: dva meseca stara »poapnena« podgana (slika levo zgoraj). Potem pa jo umetno pomladajo (slika desno). Na sto in sto živalih je poskus uspel!

SUETLOBNI SLI IZPRED MILIJONOV LET

RAKETE BODO PONESLE DALJNOGLEDE V VESOLJE • MAJHNE FOTOCELICE Z ROBOTOV IN OGROMNI TELESKOPI RAZISKUJEJO VESOLJE, DA BI ODKRILI SKRIVNOST NASTANKA IN PROPADA SONC, DA BI PRESTRGLI SVETLOBNE SLE IZPRED MILIJONOV LET • BODO VSE TE RAZISKAVE SPREMEILE NAŠO PREDSTAVO O SVETU?

Kot spomenik, ki bi ga postavili Marsovi, se zdi ogromna bela zgradba — pred kratkim je bila zgrajena v divjini Arizone. Pod temnomodrim nebom, ki je skoraj vse leto brez oblaka, kjer v ozračju ni prahu, je na 2000 m visokem Kitt Peaku postavljena betonska rampa.

Nenavadna zgradba, katere en krak sega za 60 metrov visoko iz vrha pod nebo, je samo nadzemski del velikega teleskopa. Oko znanosti — kot toliko podobnih načrtov in uresnitve, ki jih znanstveniki z vseh kontinentov želijo postaviti na višine, se raje kar v vseirje. Bela zgradba, ki je postavljena na svetli gori Indijancev Papago, skriva največji sončni teleskop na svetu. Natančno zbruseno ravno zrcalo je postavljeno na vrh rampe in reflektira sončno svetlobo v notranjost gore, kjer je nameščeno vbrsko zrcalo, ki žarke zbira v skoro meter veliko sliko sonca.

Znano je, da lahko človek z dna zračnega morja — z zemeljske površine — vidi le neznaten del vseirja. Zato želijo astronomi predstaviti svoje teleskope na stratosferske balone (17. 49. 27. novem. 62.) urediti observatorij na umetnem satelitu.

Na osnovi znanih fizikalnih zakonov so znanstveniki izračunali, da sonce kot druge zvezde in kozmični plinski oblaki ne oddajajo samo svetlobe. Ugotovili so, da posebno vroče zvezde oddajajo predvsem ultravijolično svetlobo, medtem ko hladnejša nebesna telesa dajejo predvsem infrardečo žarke.

Zato se do danes nista razloženi morda najvažnejši dogajanja v vseirju: rojstvo in smrt sonca. Sončev embrio je velik

oblak vodikovih plinov in kozmičnega prahu, ki je relativno hladen in izžareva infrardečo luč. Sele potem ko postane zvezda, ki ima na površini nekaj tisoč stopinj vročine, jo astronomi šele lahko začno opazovati.

Toda tudi bleščeti ognjemet ob eksploziji velikega sonca, eksplozija Supernove, oddaja večino svoje energije v elektromagnetnem valovanju, ki ga zemeljska atmosfera ne prepušča do tal: v ultravijolični svetlobi. Tako je tudi ogromna eksplozija v vseirju ostala nepojasnjena in sateleži bodo očesa robotov na satelitskih observatorijih odkrila njihovo skrivnost.

Toda poročila o nastanku in smrti sonc so vendar na poti. Potujejo k nam! In če hočemo razvozlati zgodovino in razbrati usodo našega Sonca — s tem tudi Zemlje — potem moramo prestopiti črto! Kolikokrat so bila pred milijardami let poslana svetlobna sporočila, ki pripovedujejo o smrti nekega sonca. Torej sporočila iz časa, ko na Zemlji še sploh ni bilo življenja. Od takrat že drvi svetlobni signal skozi praznino. Toda na najbolj zadnjem delu poti, v zadnji desetstotinki sekunde potovanja, ki je trajalo milijone let — desetstotinko sekunde pred tem, ko bi moralo sporočilo iz vseirja doseči zrcalo teleskopa — ozračje požre ultravijolično svetlobo.

Očesa robotov na satelitu naj bi bila občutljiva predvsem za ultravijolično svetlobo. Prav zato menijo nekateri astronomi, da bodo morda teleskopi iznad zračnega morja prinesli prav takšno spremembo pri človekovi predstavi o svetu, kot jo je bil prinesel Galilejev daljnogled.

Pa ne le bodoči observatorij na satelitu, že danes je človek nameril nenavadne naprave proti nebu, naprave, ki naj bi segale kar najdlje v vseirje:

Satelit za žarke gama raziskuje, kakšno je to visokoenergijsko žarčenje v vesolju. Na bolivijski visoki planoti in v New Mexico so zgradili »očesa«, ki zajemajo več kakor kvadratni kilometer površine. To so sprejemniki za energijsko bogate atomske delce, ki prihajajo iz ozvezdij Rimske ceste. Ti drobni atomski delci nosijo neverjetno veliko množico energije. Ko bi bili veliki kot glavica bučke, bi ob udarcu na Zemljo eksplodirali s silo sto tisoč vodikovih bomb.

Med najbolj znane nove astronomske naprave sodijo radioteleskopi, leti vidijo najgloblje v vseirje. Drugi največji premakljivi teleskop te vrste je pred nekaj meseci začel obratovati v Avstraliji. Toda še mnogo večja kot pri premičnih teleskopih so radijska zrcala pri stacionarnih teleskopih. Največje radijsko oko grade na Puerto Rico. Zrcalo, ki sicer lahko gleda le v določeni del neba, ima premer 304 metre.

Toda kljub vsem tem novim, dragim instrumentom opazujejo konservativni astronomi nebo še vedno po starih, preizkušenih postopkih — z Zemlje. Radi bi tudi nebo nad južno poloblo gledali z največjimi teleskopi. Zato bodo uredili tri velike teleskope na južni polobli: v Čilu in Južni Afriki (za tretjega lokacija še ni določena). Velik del južnega neba bodo lahko preiskali tudi z instrumenti, ki jih montirajo v observatoriju v Caracasu.

Znanstveniki jih gradijo in uporabljajo, da bi si povečali znanje o vesolju. Če nas zanima otipljiva korist teh raziskav, potem se zdi, da je najbolj odgovoril Faraday, ki je pred sto leti postavil temelje elektriki. Ko so ga bili vprašali, kakšno korist si obeta od svojih poskusov, je odgovoril: »In kakšno korist imamo od novorojenčka?«

Počakati je treba, da bo zrasel,

ti in avto

Izgubljeni ključ

Obupani vzklík nemoznega šoferja: »Ključa ni! Izgubil sem ključ!« Delujmo pomirljivo: »Saj najbrž ni izgubljen. Gotovo ni...« Gotovo ni izgubljen! Toda bolj nemožno ga boste iskali, toliko več možnosti je, da ga zares izgubite.

Nikar v žepu ne lomite nohtov. Se posebej ne v vstihl žepih, ki jih je na vseh moških oblekah dovolj. Posebno slaba metoda za iskanje avtomobilskega ključa je preobratanje hlačnih žepov: če je drobn ključ tudi bil v žepu, potem iz preobrtnjenega neslišno zletí med gube na sedežih. In je zares izgubljen!

Najprej splošna diagnoza: skoro vsak, ki išče avtomobilski ključ, ga ima v lastnem žepu.

Se preden začnete s preplahom, si prišpite cigareto ali na novo nabavite pipo. Sedaj še verjamete, da je ključ v žepu, kajne!

Samo v katerem žepu?

Če se sedite v avtomobilu in iščete samo ključek za vžig, potem izstopite. Dokler namreč sedimo, so še pri prepoginjeni in jih je res težko preiskati. Toda ko začnete s preiskavo v stoječem položaju, tega nikar ne delajte nad blatno cesto ali celo v snegu. Potiščite solidna, trdna tla.

Sedaj pa lepo po vrsti: zunanji žepi na plašču, notranji žepi plašča. Zunanji žepi na suknjiču, notranji žepi v suknjiču. Zunanji prsni žep. Žepi za listnico. Hlačni žepi, žepki za uro.

Nič?

No, preiskava ni bila dovolj popolna! Samo pretipali ste bili vse žepa.

Sedaj jih začnite sistematsko prazniti. Se najbolj pametno bo, če se delate, kot da ne iščete ključa, ampak da urejate vso pisano vsebino svojih žepov. Nenaodoma boste zagledali tudi avtomobilski ključ! Pa ne vedno!

Postanite detektivi! Rekonstruirajte vse dogodke od takrat, ko ste izstopili iz avtomobila, pa do zdaj. Kje vse ste z roko segali v žep. Kje in kaj ste potegnili iz žepa? Ste kje odložili rokavice?

Iz lastne prakse: enkrat sem našel avtomobilski ključ v klobočku, ki ga je bil prijatelj odložil v predsobi. Drugič so se mi bili zatakali za pas.

Toda ko sem jih iskal tretjič, jih ni bilo! Zares sem jih izgubil!

Sedaj smo pa tam...

Kako naj šofer vloži v lastni avto? Veliko jih zna, pa jim je nerodno, da bi vam povedali!

Zakaj neki? Pri vlamjanju v lastni avto je najvažnejše, da ima človek v žepu prometno dovoljenje in se lahko izkaže kot lastnik. Zakaj sploh se, da pride mimo milicnik, še bolj verjetno je, da vas je pri vlamjanju kdo opazoval, pa je poklical milico.

Ta vam je naredil uslugo! Zakaj milicniki vam bodo takoj pokazali, kako prides brez ključa v lastni avto.

Torej, če je le mogoče, se oglasite na milici, se posvetujte z mehanikom.

Če ste prisiljeni, da vlamjate v lastni avto sami, potem opravite to z najmanjšo škodo na trikotnem stekelcu na prednjih stranskih oknih. Če ne gre drugače, ga pač razbijte — ni predrago.

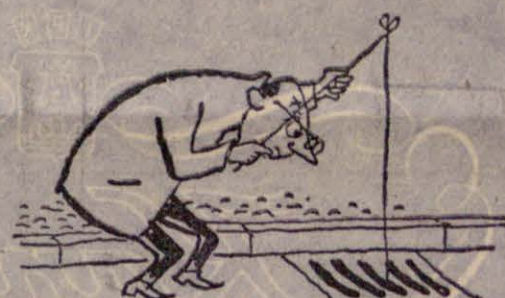
Potem skozi okence sežete do ključa in že ste v avtomobilu.

Toda sedeti v avtomobilu še ne pomeni vžigati motor. Tudi za vžig potrebujete ključ!

Vžigalni ključ nima druge naloge, kot da zveže kontakt z vžigalne tuljave s polom na akumulatorju. Gre za tisti vijak na vžigalni tuljavi, s katerega kabel ne vodi k razdelilcu, ampak v debeli splet žic. Torej da ne bo škode — da ne boste z lastno vžigalno ključavnico ravno tako grobo, kot imajo navado mladinski prestopniki za divje nočne vožnje — si pomagajte z dovoljo dolgo izolirano žico in zvežete kontakt na vžigalni tuljavi s pozitivnim polom na akumulatorju.

Teše je, če je zavarovan tudi volan. Posebna ključavnica za krmilo je trdovratnejša in najbolj nam bo lahko pomagal milicnik.

Se najboljša pomoč — če so ključ zares izgubljeni — so rezervni ključ (oziroma ključ). Spravite jih v listnico, v denarnico ali v kakšen drug predmet, brez katerega nikoli ne greste na pot. Nekateri imajo rezervni ključ spravljen v tobačnici.

Nekoč je avtomobilski časopis objavil nasvet zelo pametnega moža: »Drugi par ključev spravite v ohišje žarometov!«

V notranjost žarometov pridemo namreč tudi če ne moremo v avtomobil, potrebujemo samo izvijač, nož ali pilico za nohte.

Ideja se mi zdi odlična in zelo hvaležna bi bil modremu možu, ko bi mi jo povedal na uho. Tako pa sem obseden od misli, da avtomobilski tatovi sedaj najprej pogledajo v žaromete, če mi morda tam spravljen rezervni ključ.

Rezervni ključ lahko zaupate tudi svoji ženi. Toda žene prav takrat, ko ste izgubili ključ, nimate s sabo. Če pa je z vami, potem je po navadi torbica, v kateri so ključ spravljeni, ostala v avtu.

Številko svojega avtomobilskega ključa si zapišite v beležnico. Potem lahko naročite novega kar iz tovarne.

Zakaj najboljši zdravilo zoper izgubljene ključke je — hoja.

Pustite avtomobil naj ostane kjer je in pojdite domov po rezervni ključ! Ključa spet pridejo na zrak.

Če morate peš domov ponoči, uživajte noč in tišino. Naslednje jutro potem sanjate o tem, kako boste kar najhitreje rešili avtomobil.

Spet hitite — peš — po ulicah, premikate noge in ne le pedala za plin, spet vidite ljudi v obraz in ne le beleče noge, spet odkrijete samega sebe in ko spet sedite za volanom, imate svoj avtomobil še enkrat rajši.

iz znanosti in tehnike nam poročajo

Natančno dva meseca po tem, ko so Angleži predstavili javnosti poskusno letalo »Hawker P-117«, ki vzleti in pristane navpično, so na letališču Melun-Villaroche Francozi povabili novinarje, da si ogledajo navpični start in pristank letala »Mirage-Balzac V«.

Tako pri francoskem kot pri angleškem letalu gre za poskuse, ki naj bi utirili pot, pokazali na probleme pri pogonu in stabilnosti vnega letala bi dočenoosti — startalo in pristajalo naj bi v navpičnem. Angleži so rešili problem s pogonsko napravo, pri kateri je mogoče vse štiri šobe motorjev nenkrat zavrteti za pravi kot proti tlom in tako dosežemo poinsne sile v smeri navpičnice. Francoska izvedba upravlja vsak motor posebej.

Začetek »letečega Balzaca« je september 1961. Tovarna Sud-Aviation se je lotila navpičnega starta in pristanka kar na letalu »Mirage III«. Krila so ostala nespremenjena, trup letal pa je nov in vanj je vgrajenih s majhnih Rolett-Hoyceovih motorjev, ki so postavljeni pravokotno na letalovo vzdolžno os. Vsak motor ima potisno silo 1000 kilogramov. Ob morski gladini (najgostejši zrak) dajejo tako vsi motorji (odsteti moramo zračni pritisk na stabilizacijski sistem letala) 7,5 tone potiska v vertikalni smeri. Dovolj, saj cenijo vzletno težo letala na 6,5 tone.

Prvi trije poleti z novim letalom so bili uspešni. Da bi ne prišlo do nesreče, je letalo vzletelo nad posebnim ogródom in ostalo v višini — bilo je privezano — enega metra. Ti prvi vzleti naj bi pomagali reševati probleme stabilnosti in upravljanja. Ko bi naprave za navpični start neovirno delovale, bi lahko pilot brez težav spet pristal: samo odklopil bi motorje in padel nazaj na ogródo. Toda že prvi poskusi so bili tako uspešni, da so bile previdnostne mere odveč.

Ob drugi seriji poskusov je letalo ostalo še po 4 minute v zraku. Navpično se je dvignilo v višino 30 do 50 metrov, potem je letelo v vodoravni smeri in pristalo v navpični smeri. Razdalja med mestom starta in pristanka je znašala približno 500 metrov.

Takšen je bil tudi deveti poskusni polet, ki ga so gledali novinarji.

Sedaj so s poskusnimi poletmi za nekaj časa prenehali, da bodo vgradili podvozje, ki ga bo letalo med poletom potegnilo v trup.

MAMICE!

Vašega malčka lahko hranite
ŽE OD PRVEGA MESECA STAROSTI z
BEBINOM

V trgovinah prehranskih izdelkov lahko kupite BEBIN A
BEBIN B ter BEBIN C glede na starost Vašega malčka

Cena je zmerna

Kombinat konzervne industrije

DELAMARIS - Izola

Želi potrošnikom ARGO juhe in ostalih kvalitetnih proizvodov ter vsem
poslovnim prijateljem srečno in uspeha polno NOVO LETO 1963.

ČISTO STANOVANJE

JE TUDI UDOBNO

STANOVANJE, TO PA

VAM OMOGOČA

PRANJE DOMA Z

»ALBUS«

DOMAČIM

DETERGENTOM

Z ZAŠČITNIM

ZNAKOM »A«

Vsem potrošnikom, ki uporabljajo »ALBUS« domači detergent
z zaščitnim znakom »A« in vsem kolektivom
širo po Jugoslaviji želi srečno NOVO LETO 1963

Kolektiv

„ALBUS“ - NOVI SAD

...vse do smrti

ELEONORA DUSE

Leta 1909 se je Eleonora Duse nenadoma sklenila posloviti od gledališča, čeprav ji še ni bilo niti petdeset let. Marsikaj se je zgodilo, da se je vsega naveličala. Videla je mlado francosko igralko kot »Noros«, Mahoma je sprevidela, da je za to vlogo, ki jo je sama stokrat igrala, prestara in spontano je poslala mladi igralci svoje kostime, Norine kostime. Potem: mož, ki ga je ljubila bolj kot svoje življenje, italijanski pesnik d'Annunzio, jo je zapustil. In bila je utrujena. Tudi zdrava ni bila — vse svoje dni je bila slabotna na pljučih in nekoč se ji je že ulila kri iz pljuč.

Novica, da se je Duse umaknila v samoto, je udarila kot grom. Mar ni še ravnokar žela največje uspehe v Petersburgu, Parizu, Londonu, Rimu, New Yorku, na Dunaju in povsod? Ni bila nekronana kraljica svojega časa?

Toda Eleonora Duse se res ni več ljubilo. Ni se umaknila samo iz gledališča, ampak tudi iz življenja. Kupila si je majhno vilo ob morju. Ure in ure se je sprehajala po bližnjih gozdiščih. Nekoč jo je veliki Max Reinhardt skušal pregovoriti, da bi se vrnila na oder. Res mu je obljubila, da bo prišla na sestanek v Beneke — vendar je ni bilo. Enostavno zbala se je Reinhardtove podjetnosti, preobličje dela, s katero jo je nameraval zasipati.

Izbruhnila je vojna. Rekli so ji, naj bi igrala v frontnem gledališču, pa je odklonila. Pripravljena je bila dati vse za mlade ljudi, ki so se borili za domovino, toda igrali jim ni hotela. Ta čas se je pojavil film. Močno jo je zanimal. Pogosto je hodila v odročne, majhne kinematografe, zakaj v večjih bi jo prepoznali in temu se je hotela izogniti. Najbolj jo je zanimalo to, da se v filmu tako bliskovito menjajo prizorišča. Slednjic je pristala, da bi igrala v filmu, seveda ne v kakem običajnem spektaklu, obdana od slovitih zvezdnikov, kot so želeli producenti. To bi moralo biti še kaj »literarnega«, kaj umetniškega. Ponudili so ji roman pisateljice Grazie Deledda »Pepele«.

Film je bil velikanski uspeh. Telegrafiral je Hollywood. Ponujali so ji ogromne vsote. Pa je vse take ponudbe odklonila. »Pepele« je ostal njen edini film.

Vojna je minila. V Nemčiji je prišlo do inflacije. Tam, pri znanem bankirju Mendelssohnu, je imela naložen ves svoj denar. Bankir je medtem tudi umrl in tako je izgubila vse premoženje. Bogata ni bila nikdar, navzlic velikanskim vsotam, ki jih je bila zaslužila. Bila je preveč darežljiva. Zdaj, šesdesetletna, je bila beradiča. Morala je ponovno na oder.

Vrnitev je bila nenavadna. Duse si ni po-barvala las, ni se pomladila s sminko. Rekla je: »Prihajam takšna, kakršna sem, z nagubanim obrazom, z belimi lasmi.« Prišla je — njena prva predstava je bila v Torinu — in publika je vstala s sedežev in ji četrto ure viharno ploskala.

Triumfi v Milanu, Genovi, Rimu. Ponovno je sestavila lastno grupo in z njo odpotovala na turnejo po inozemstvu — grupo je bilo treba vendar plačati — toda finančni položaj se ji kljub uspehom ni kdovekak izboljšal; bolelna žena je morala predstave večkrat odpovedati. Pariz, London, Dunaj. In potem Amerika.

Nastopila je v Metropolitanu operi, še preden se je sezona prav začela. Uspeh je bil nepopisen. Ljudje so no-reli. In vendar je bilo tisto sezono 1923/24 v New Yorku kaj videti! Peli so Gigli, Jeritza, Bohnen; Max Reinhardt je briljiral s »Čudežema«, v katerem sta igrala lady Duff Cooper in Werner Kraus. Stanislaški je nastopil s svojim Moskovskim umetniškim teatrom, Eugene O'Neill se je pojavil s svojimi prvimi deli na Broadwayu, Ziegfeld je režiral svoje razkošne revije. Ameriški pisatelj A. Woolcott, kritik »New York Timesa«, pa je zapisal: »Imenovali so jo največjo igralko 19. stoletja. Zdaj smo že v 20. stoletju in moramo priznati, da še nikdar nismo videli človeškega bitja, tako siljooe, tako prozorne lepote in čistosti, ki se je leta niso mogla dotakniti, ki ni minljiva. In pri tem se je ta žena rodila pred štiriinšestdesetimi leti kot otrok potujočih glumačev!«

Pravzaprav je nameravala po šestih tednih odpotovati iz Amerike in se vrniti v Rim, nenadejano pa je podpisala pogodbo še za turnejo po provinci, dasi jo ji prijatelji odsvetovali. Vzrok je bil denar: 50.000 lir dolga je z newyorškim gostovanjem sicer poravnala, toda ostalo ji ni nič. Hotela je torej zaslužiti vsaj še nekaj tisoč lir za prihodnje mesece, da bi mogla živeti. Zato je podpisala pogodbo z drugorazrednim agentom in odpotovala s svojo skupino na podeželje.

Kmalu pa je občutila vso krutost te zmote. Potovanju preprosto ni bila več kos, velkanske ameriške razdalje so jo ubijale, bivanje v hotelih jo je utrujalo, ameriške hrane ni bila vajena, še slasti pa ni bila vajena vedenja gledaliških direktorjev v provinci, ki so sicer že silili za Eleonoro Duse, vendar jim je bila mar samo blagana, umetnost pa deveta briga. Bila je strašno nesrečna.

V Pittsburghu je prispela 5. aprila 1924 okoli štirih popoldne. Peljala se je v hotel in potem takoj v gledališče. Do predstave je bilo še tri ure časa, toda Duse je hodila zmeraj nekaj ur pred predstavo v gledališče, da se je privadila, ogrela, aklimatizirala. Potrebnovala je to samoto v garderobi.

Mrzlo je, dežuje. Duse izstopi pred gledališčem, plača izvožku in potrkra. Vrata so zaprta. Pozvonil. Nič se ji ne odpre. Dvajset minut stoji v ledenem dežju. Ko ji slednjic odpro, je vsa premočena, drgeče od mraza. Ze ko prestopi prag svoje garderobe, ki je nezakurjena, ve: zdaj bi morala v posteljo, ker je bolna. Zavita v plašč sede v neudoben stol in drgeče. Spletčnica, ki pride malo kasneje, hoče poklicati zdravnika. Duse odkima. Kolegi bi se vznemirili. Turneja tako in tako nima posebnega uspeha. Tudi tu, v Pittsburghu, je komaj pol dvorane zasedene, kakor kaže predprodaja vstopnic. Italijani pa so si turnejo vse drugače predstavljali. Duse jih miri, tolaži, naj potrpijo teh nekaj tednov, potem se bodo vrnil domov, v Italijo, kjer je toplo, kjer drevje že cveti!

Duse igra. Se en večer igra, potem so nje-ne moči izčrpane. Ko zavesa pade, se zgurdi v garderobi. Zdaj pošljejo po zdravnika. Zdravnik pravi že po nekaj trenutkih: »Madame Duse mora v bolnišnico!«

»V hotel... v hotel...« mrmra Duse, »nočem v bolnišnico...« In kot za pojasnilo do-da: »Moja mati je umrla v bolnišnici.«

V naslednjih urah se izkaže, da je igralka hudo bolna. Pljučnica. Slabotni organizem ne nudi več odpora. Včasih zadremle, večina pa je budna, popolnoma pri zavesti, in v vsakem budnem trenutku ve, da bo morala umreti.

Spletčnica jo skuša pomiriti, ohrabriti. Zaskrbljeni člani skupine se delajo, ko da ne verjamejo, kako resno je bolna. Vendar se ne da znebiti: »Umrla bom, vem. Toda nočem v bolnišnico, tu hočem umreti, v hotelu.«

Trudi se, da bi se nasmehnila. »Hotel, veste, ni nič hudega. Vse svoje življenje sem prebivala v hotelih. Hotel, katerikoli hotel, je bil pravzaprav moj dom.«

In zmeraj znova: »Moja mati je umrla v bolnišnici...« Njene misli se vračajo nazaj. V rano mladost. Kdaj se je sploh začelo? Ko je bila stara tri leta, je morala raznašati plakate za skupino, v kateri sta nastopala mesto in oče. Brž ko so prišli v kako novo mesto, je morala na cesto s plakati. S štirimi leti je morala igrati, kakor se spodobijo za otroka komedijantov. Igrati — kaj je to? V nekem prizoru je morala jokati, ampak ker ji ni bilo do tega, ni mogla jokati. Mladostni junak skupine ji je primazal klofuto, prepričan, da jo bo tako najlažje spravil v jok. Mala Eleonora se zmeraj ni domela. Po predstavi je vprašala mater: »Ali so ljudje v partiju res veseli, če jočem?«

Kmalu se je naučila jokati, če je bilo potrebno. Igralci so trepljali očeta po ramih: »Je pač teatrski otrok!«

Da, to je Eleonora. In kmalu je poučena o vsakdanjih tragedijah potujočih komedijantov, ki so nekaj dni tu, nekaj dni tam. Pozimi je mrzlo, bedne sobe v gostiščih niso zakurjene. Mala zmrzuje. Marsikatero noč od mraza ne more zaspati, k sobi stiska punčko, svojo edino lastnino.

Nekoč v Piemontu je gostišče zakurjeno. Eleonora je čisto nesrečna, ko mora čez teden dni zapustiti ta zakurjeni raj. V naslednjem kraju jo mati vpraša, kje je pozabila punčko? Ne, ni jo pozabila. Namenoma jo je pustila v topli sobi. »Vsa punčki naj bo dobro.«

Če se skupina za dlje časa zaustavi v kakem kraju, mora Eleonora v šolo. Šola pomeni samoto. Drugi otroci namreč ne smejo ali no-

dar preslabotna. Smehljaje ga treplja jo po ramenu: Mar ni teatrski otrok? Tako igra dvajsetletna Eleonora Francesco di Rimini v strastni ljubezenski tragediji in izgovarja vroče besede, ki jih ne razume.

Stirinalet let ji je, ko zapeljejo vozovi skupine skozi veronska Porta del Palio. Rado vedna se Eleonora ozira po ulicah, povsod odkriva Julijine sledi, spomine, palači Capuleto- v in Montegov pod vsakim balkonom stiti Ramea. Nekaj mesecev se je učila na pamet nesmrtno Shakespeareove stih, si Julijino vlogo prepisala v zvezek, oče pa jo je moral poslušati in popravljati, kakor se mu je zdelo najbolj prav.

Druga dne — nedelja je in razen tega njen rojstni dan, 3. oktober — se Eleonora izmuzne iz gostišča, gre na trg in si kupi velik šopek rdečih vrtnic. Vrtnice ima rada. Nekaj ur zatem stoji s šopkom na oderu. Ura v stolnici je pravkar odbila štiri, Arena, trideset metrov je visoka, je nabit polna. Vsa Verona hoče sodoživeti veliko veronsko tragedijo.

Publika je najprej razočarana. Julija je tako neznamna, blede in krhka deklica s črno grivo in žalostnimi očmi. Ni lepa in tudi temperamentna brčkone ni. Razen tega ima tremo, ko stoji pred 22.000 ljudmi. Toda potem pozabi na množico; nad sabo vidi samo še neskončno nebo, čuti samo še vrtnice v svojih in Shakespeareove besede ji same od sebe vro iz srca. Prvič zagleda Ramea. Spusti eno od vrtnic. Vrtnica leži Rameu pri nogah. Romeo se skloni k vrtnici.

Ona stoji na balkonu, sklanja se daleč čez ograjo. Ena od vrtnic se ospe v njenih rokah, listi padajo na Ramea, ki stoji pod balkonom.

Ona objame Ramea. Pravkar je še ležala v njegovem objemu, zdaj jo hoče zapustiti, kajti že se dani. Strahoma ga zadržuje. Nikar!

Potem je vsega konec. Zgrudi se k njegovemu truplu. V areni se je medtem stemnilo. Množica pa čuti: tu se je zgodilo nekaj enkratnega. Tu neko dekletce ni igralo, živelo je. Ploskajo ji, vriskajo, tulijo. Neko dvigne Eleonoro, da jo publika lahko vidi. Neko pride z baklo, da bi ji lahko videli obraz. Obraz je moker od solz. Eleonora Duse je podživila Julijino tragedijo, pa še ne ve, kaj je ljubezen.

čjo imeti opravka z glumaškim otrokom, celo v isti klopi nočejo z njim sedeti, lahko pa ga zasmehujejo in tepejo. Obraz male Eleonore je skoraj zelenkasto blede. Temne oči so vse večje, vse žalostnejše.

Otrok vidi, kakšnim poniževanjem je izpostavljen njen oče. Moledovati mora oblasti, lepiti mora plakate sprčo po smeha množice, živeti mora v nenehni bojazni, boji se, da bi se osramotil, boji se, da ga bodo izžigali, boji se naslednjega kraja, naslednje predstave.

In nikjer ni tolažbe. Oče je plašen, ti človek, ki bi bil mnogo rajši ribič in ki se ne prestopa tako obnaša, ko da bi se nekemu opravičeval, da je sploh na svetu. Mati, kmečko dekletko, ni preveč nadarjena in ne nerada igra. Razen tega ji je neprestani napor na cel pljuča. Končno je z njo tako hudo, da jo morajo peljati v bolnišnico, brž ko se skupina kje za dlje časa ustavi. Potem leži mati v bolnišnici, na smrt izčrpana, teden dni ali deset dni v veliki bolnišni sobi, zraven dvajset ali več drugih bolnih žensk. Morala bi mnogo spati — vendar pa samo joka in moli. Morala bi mnogo jesti — vendar spravlja hrano za svojo hčerko in za moža, ki jo vsak dan obiskujeta.

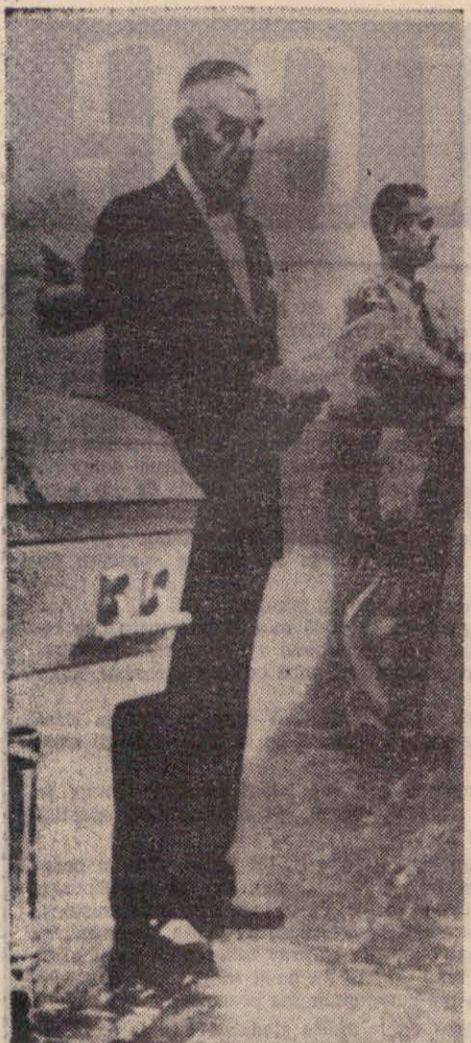
Ko je Eleonori dvajaset let, mati ne more več igrati. Če je tako, pravijo igralci prestrašeno očetu, tedaj naj vskoči mala Eleonora. Alessandro noče niti siliti. Mala je ven-

Nekaj dni kasneje — spet igra Julijo — ji prinesejo telegram. Med dvema nastopoma ga odpre. Večkrat ga prebere, a ga ne razume. Naguba celo in dvigne pogled šele, ko jo inspicent opomni: »Nastop!« Potem gre na oder... Mati ji je, sama v bolnišnici, umrla.

V Neaplju, kjer je za leto dni angažirana, spozna simpatičnega, petičnega novinarka, svetovljana, ki ve, kako je treba ravnati z ženskami. Zaupa mu, vsa je srečna, da ni več sama v velikem mestu, in se mu preda. Ko gre sezona h koncu, zve, da ni več angažirana. Lahko bi šla v Torino, ponudbo ima. Toda prepričana je, da ji prijatelj ne bo dovolil oditi. Tako upa do poslednjega dne, še na vlaku. Pa jo je pozabil.

V Torinu nima uspeha. Publika je ne mara, češ da je grda. Razen tega je noseča. Vendar je direktor gledališča ne vrže na cesto, izroči ji celo predulje, da gre lahko roditi v bližnjo vas. Rodi slabotnega dečka, ki živi le nekaj dni. Večer je že, ko spremila malo krsto na pokopališče. Tam položi šop rož na grob, odtrga tri cvetne liste in jih spravi v kolo-dar. Potem odide, ne da bi se še enkrat obrnila. Za njo je ostala njena prva tragedija.

● Prihodnjič: Duse — Dama s kamelijami

Vzgojna kazen sodnika Gibbensa: krsta v sodni dvorani

Vzgojne kazni sodnika Gibbensa

VOZNIKI, KI SE PREGRESIJO PROTI CESTNOPROMETNIM PREDPISOM, MORAJO OBISKOVATI BOLNIŠNICE, MRTVAŠNICE, POKOPALIŠČA IN JETNIŠNICE

Patricia Lawford Kennedy, žena filmskega igralca Petra Lawforda in sestra ameriškega predsednika, mora od prvega decembra vsak dan obiskati bolnišnico »St. John« v Santa Monici in si natančno zapisati, kako je z zdravjem nekaj deset otrok, ki so bili v zadnjem času žrtve prometnih nesreč. Po tem pa se mora zgledati tudi na »pokopališču« avtomobilov in zbrati podatke o tistih avtomobilskih truplih, ki so jih prejšnji dan pripeljali na pokopališče, ker so ostali po prometni nesreči tako razbiti, da bi bilo vsako popravilo zaman. Zvedeti pa mora tudi, koliko njihovih lastnikov je v bolnišnici, koliko pa v mrtvašnici. Toda Patricia Lawford ne dela vsega tega iz kakih človekoljubnih ali socialnih pobud, ampak samo zato, ker tako velewa sodba sodnika Gibbensa. Ta sodnik je obsodil predsednikovo sestro, da mora mesec dni obiskovati bolnišnico in pokopališče avtomobilov zato, ker je s svojim avtomobilom vozila hitreje kot dovoljujejo predpisi in ker je njeno vozniško dovoljenje zastarelo že pred 17 meseci. S to kaznijo je sodnik W. Blair Gibbensen zaslovel po vsem svetu, ker je pač obsojenka tako znana oseba. Toda tega sodnika in njegove nenavadne kazni so že prej precej dobro poznali avtomobilisti (se pravi skoraj vsi prebivalci) v Santa Monici pa tudi po vsej Kaliforniji. Zakaj sodnik se je pred časom odločil, da bo nepravilnim, brezobzirnim in norim voznikom »vcepil pamet v glavo«. In tako je pred kakimi šestimi meseci pričel izrekat namesto običajnih, denarnih in zapornih kazni svoje vzgojne kazni. Najprej je pričel z bojem proti voznikom, ki ne spoštujejo

predpisane hitrosti. Sodnik je vsakega, ki ga je policija zapeljala zaradi prehitre vožnje, obsodil na pet dni zapora, tako tako, da je moral tiste dni, ko je bil v zaporu, delati, in sicer odstranjevati s cest razbitine avtomobilov. Toda to so bile šele prve vzgojne kazni. Sobarico Lis Kleiskov, ki je s hitrostjo 110 kilometrov na uro vozila skozi naselje, kjer je bila največja dovoljena hitrost 50 kilometrov na uro, je sodnik opustil zaporne kazni, toda po pogojem, da prebije pet ur na neugodni postaji in pripravi natančno poročilo o vseh življenjskih nesrečah, ki jih bodo pripeljali v tem času. Teh pet ur je sobarico tako prizadelo, da je takoj po prestopu »kazni« prisegla, da ne bo nikdar več prekorajčila dovoljene hitrosti.

Avtomobiliste, ki so jih pripeljali zaradi vožnje v planem stanju, je sodnik pošiljal v zapore, bolnišnice in klinike za duševno bolezen, da bi tam videli, kako trpijo žrtve alkohola. Avgusta meseca si je Gibbensen mislil nove kazni. Vsakemu je zmanjšal kaznen za pet dolarjev, toda po pogojem, da si ogleda film »Horrorama«. Tudi Anno Baumhauer je obsodil na tako kazni, žena, ki je mislila, da je film kaka sodniška sala, a se je onesvestila že v prvem prizoru filma, ko ob neki avtomobilski nesreči gori živ človek. Ko se je zavedela, je raje plačala vso kazni, ko da bi si ogledala film do konca.

Potem je Gibbensen vpeljal med svoje kazni še posebno pripravo »driveton«, ki beleži, kako bi vozniki reagirali v primeru raznih prometnih nesreč. Skoraj vsi vozniki so ugovarjali, da se pravzaprav s svojimi refleksi ne bi mogli izogniti nesreči, posebne naprave pa so jim še pokazale, da bi v nesreči izgubili življenje ali pa doбили hude poškodbe. Za september je imel sodnik Gibbensen že novo kazni. Stirlinajst mož in štiri ženske, ki niso upoštevali prometnih pravil, je namesto denarne kazni obsodil na tri in polurni izlet v bolnišnico, mrtvašnico in na pokopališče. Kaznenje je potem vodil sam in jim na vsaki »postaji« spregovoril o prometnih nesrečah, ki so ljudi pripeljele v bolnišnice.

V novembru je naročil, da med sojenjem prinesejo v sodno dvorano z venci pokriti mrtvaški kovček. Obtožencem je potem pokazal, da leži v kovčku človek, ki je podobno kot oni pregrešil proti prometnim predpisom.

Ta sodnikove nenavadne kazni imajo seveda precej pristašev, toda tudi veliko

nasprotnikov. Najmanj pa se še upirajo obtoženci. Ko se je neki znani odvetnik uprl sodbi, češ da je »nezakonit«, ga je sodnik zavrnil: »Prav, lahko izbirate med nezakonito vzgojno kaznijo in zakonitim štirinajst mesečnim zaporom, ki jih lahko izrečem za ta prekršek.« Odvetnik in njegova stranka sta se seveda odločila za »nezakonito kazni«.

Tistim, ki se ne strinjajo z njegovimi kaznimi, pa lahko sodnik pokaže statistike, po katerih je v zadnjem letu v Kaliforniji padlo število prekrškov proti prometno-varnostnim predpisom za skoraj 15 odstotkov, število prometnih nesreč za 20 odstotkov, število kazni pa za 25 odstotkov. Gibbensen meni, da so te številke najboljši dokaz, kako koristno vplivajo njegove vzgojne kazni. Pravi tudi, da bi prihranili precej človeških življenj in denarja, če bi tudi drugi sodniki po svetu na tak ali podoban način budili v voznikih motornih vozil čut odgovornosti. In mogoče ima prav.

Zakonca: oče in hči

Iz Vzhodnega Berlina poročajo o dveh nenavadnih življenjskih dogodkih. Katarine K... je pisalka v zahodnoberlinski operi. To žileno dekle se je letos odločila za počitnice na Poljskem. V Varu pa je srečala vedrega in simpatičnega delavca Josefa Zisewskega. Bila je ljubezna na prvi pogled, kot temu pravi. Josef je opozoril dekle, da niti ni tako mlada, kot je videti, in tudi 41 let in da je vdovec. Čeprav to dekletu ni motilo, sta se vseeno domnila, da z zakonom počakata še nekaj časa.

Dekle se je vrnilo s počitnic, toda dva meseca kasneje pa je njena opera gostovala v Varšavi. Zalučljiva sta se spet srečala in takoj tudi zaročila. Poroka naj bi bila sredi decembra. Oba sta pričela zbirati listine. In tudi to je bilo urejeno, pa čeprav je dekletu pogledala in tam je res pisalo, da je nezakonska hčerka Josefa Zisewskega, ki je imel v času njene rojstva 20 let.

Stunje so dobile potrditev: Josefa so kot mladenčca med zadnjo vojno res odpeljali na delo v Nemčijo. Tam je spoznal Katarino mater. Preden je zvedel, da je dekle zanosilo, pa so ga vrnil nazaj na Poljsko. Katarina mati se je potem poročila z nekim Nemcem in dekle je šele na izpisu videlo, da ni njegova hči. Oče in hči, ki sta se tako našla, sta imela pred seboj le eno rešitev: vsak je odšel stri na svoj konec.

Zabava, ki jo plačuje davkarija

»PLAYBOY CLUBS«, SODOBNA INAČICA NEKDANJIH »HIŠ ZABAVE«, SO SE IZKAZALI V ZDA KOT IZREDNO DONOSNI, PRAV ZATO PA SE JE TUDI PRIČEL KONKURENČNI BOJ

»Play-boy« je ameriški izraz, ki je, vsaj v tistem smislu, kot ga je dobil v zgornjem desetletju, skoraj neprevedljiv. Play-boy je bogat brezdnež, ki s svojimi izgredi in norostmi v nočnih lokalih najbolj znanih turističnih središč in v lelemost ter s svojimi sentimentalnimi pustolovčinami polni strani bulvaristih listov, ki na veliko zapravljajo denar, ki vozi velike športne avtomobile, dela prekrške in namenjane plačuje kazni. Play-boy bo mogoče zmagati na dvojni igri, pri kateri seveda ne bo. Play-boy se bo tudi udeležil večine filmskih festivalov in vedno bo v družbi kakih bolj ali manj znane zvezdice.

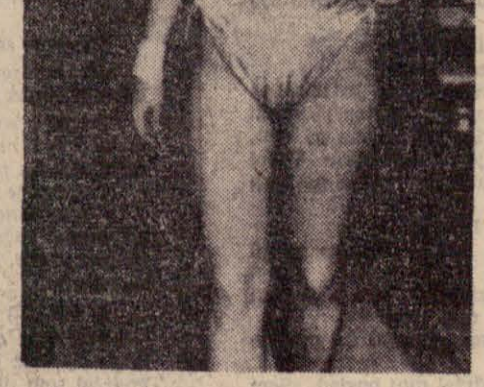
Toda takih play-boyev je vedno manj in zadnje čase pomenita iz besedi predvsem ameriško revijo z enakim naslovom. To revijo je pred kakimi sedmimi leti izdal Hugh M. Hefner s 500 dolarji, ki jih je nabral pri prijateljih in znanih. Sedaj pa ima revija skoraj dva milijona izvodov naklade. Hefner pa še precej več denarja. Play-boy je bila namreč prva revija, ki je izigrala ameriško cenzuro in dosegla, da je javno prodajajo, pa čeprav ima vsaka številka nekaj strani fotografij golih žensk. Te fotografije sicer res niti niso kaj posebno razvratne, toda svoj namen dobro opravljajo, prav tako kot članki in risane šale, ki so sicer vedno na višini in »spodobne«, imajo pa tudi vedno precej podteksta. Oboje razburja domisljivo Američanov, ki se kar ne morejo pomiriti s tem, da se kljub sorazmernemu uspehu v življenju (največ rednih bralcev ima revija med premožnejšimi meščani) ostali v bistvu ponižni malomeščani, ki ne bodo nikdar »doživeli« ničesar. Revija »Play-boy« pa jim omogoča, da z domisljivo potujejo iz pustolovščine v pustolovščino in iz objema svetilnice v objem tenislokatice.

Toda Hefner je podjeten mož, ki se ni zadovoljil samo s tem, da bi spodbujal revijo. Svojem klientom je hotel ponuditi tudi stvar, neke tužije, sebi pa preskrbeti še več denarja. Tako je pričel organizirati »izlete play-boysov« v Evropo in Srednjo ter Južno Ameriko (v reklamah za te izlete organizator zagotavlja svojim strankam, da ne bodo videli nobenega muzeja, galerije ali zgodovinske znamenitosti, ampak da bodo živeli »pravo življenje play-boysov«, po ZDA pa ustanavljati klube, v katerih člani živijo »življenje v duhu njihove priključne revije«).

»Playboy Clubs« so že ustanovili v Chicagu, New Orleansu, Miamiu in Saint Louisu (samo s temi štirimi klubi je Hefner zaslužil v preteklem letu štiri milijone dolarjev in pol), te dni naj bi odprli tak klub v New Yorku (tudi je tri milijone dolarjev in pol), češ kak mesec pa se je v Los Angelesu (stroški: 7.500.000

dolarjev). V prihodnjem letu bi Hefner verjetno odprl podobne, vendar nekoliko manjše klube še v San Franciscu, Detroitu, Washingtonu, Baltimoreu in celo v izdajavi ameriškega puritanstva Bostonu. Skratka: posli cvetelo.

Mirni Američani rade voje plačujejo skoraj 250.000 dolarjev članarine na leto, da bi lahko v prostoru kluba popili nekaj whiskeyja, poslušali odlični jazz-orkester, predvsem pa da bi gledali, kako jim na vseh koncih strežejo namešane »bunnies«, precej pomamljivo oblečena dekleta. Klubska pravila sicer strogo prepuščajo vsake posebne stike z dekleti in član, ki bi hotel pregovoriti katero izmed deklet, da se dobija kje drugje, ali pa bi poskušal, da vsa ta dekleta lahko samo gleda, trga, da ga bodo zbrisali s seznama članov. Toda tega nihče ne tvega. Zakaj člani so povsem zadovoljni s tem, kar jim klub nudi. Zakaj simpatični člani, ki ga dobi vsakdo, ko posane član kluba, še skoraj poteki željo Američanov za doživljaji. Taki člani, seveda ne simbolični, so namreč pred desetletji odprli vrata raznih »hiš zabave« v New Orleansu. Le malo članov sedanjih klubov bi se upalo stopiti v tako pravo javno hišo, toda prav radi pa gledajo bunnies, ki jim strežejo in poskušajo svoji domisljivi protu pot. To za najvažnejše pri omenjeni hiši je, da lahko člani kluba vpišejo v vsakoletni davčni prijavi klubske članarino in zaplete v klubu pod »stroške«, ki niso obdavčeni, in tako gre seveda le manjši del izdatkov iz lastnega žepa, saj bi sicer precejšen del te vsote pobrala davkarija.

Taka je »bunny« v »playboy clubu«

Tik pred otvoritvijo novega »Playboy Clubs« v New Yorku je precejšnjo pozornost pritegnil Zakaj Hefner nikakor ni edini, ki pobira dobičke od »doživljajev« željnih Američanov. Bil je sicer prvi, ki je pričel izdajati tako revijo in odpirati klube, toda za njim so kmalu pohiteli še drugi, ko so videli, kako lepe dobičke prinaša ta nenavadna dejavnost. Nobena od revij, ki so si sedle »Playboy«, sicer še ni dosegla takih naklad, toda pri nabujih je konstantno postala precej huda. In tako se je Hefnerju zgodilo, da so mu oblasi v New Yorku, tik pred otvoritvijo kluba, prepovedale točiti alkoholne pijače. Pa tudi dovoljenja, da bi imel v klubu običajen program, nikakor ne more dobiti. Tako tega kluba klub temu, da je povsem pripravljen, da sprejme prve člane, še vedno niso odprli. Hefner pa je s svojo javno izjavo, da so konkurenčni klubi podkupili občinske funkcionarje, da mu nagajajo, sprožil velik škandal, ki se bo po vsej verjetnosti končal pred sodiščem.

Za tisti večer je bil program zelo bogat in poznavalci boksa so bili prepričani, da se jim obetajo tudi nekateri lepi in zanimivi boji. Zato jih tudi najhujši »smogaj« ni mogel zadržati doma. Zaradi megle so sicer odinili kako uro prej kot po navadi, toda ob uri, ko naj bi se pričel prvi boj, ni bilo v eni največjih boksarskih dvoran v predmestju niti enega prostega mesta. Največje zanimanje je bilo za srečanje med mladim delavcem Vicom Andreitijem, ki je to leto postal idol Soha, in znanim portugalskim vrhovcem lalke, kategorije Belarminom Fragosom. Vic je sicer mlad in močan in njegovi občudovalci so prepričani, da bo kmalu precej dosegel v polenitvi veščine, toda kljub temu si ni nihče znal pojasniti njegove hitre in gladke zmage nad portugalskim šampionom, ki velja za izredno vztrajnega in trdega borca.

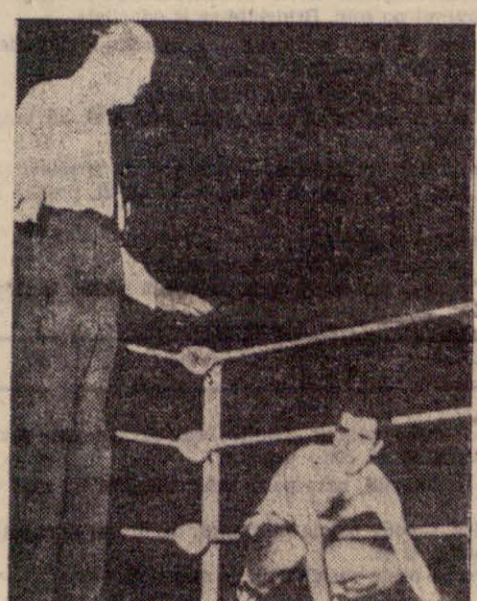
Portugalski šampion je bil že v tretji rundi dvakrat na tleh, v četrta pa se je s prebito arkado še tretjič znešel na tleh. Sodnik je prekinil boj. Ves ta čas pa je Andreitij dobil le nekaj čistih in močnejših udarcev. Gladka in prepričljiva zmaga je sicer navdušila njegove oboževalce, toda organizatorji srečanja, ki so povabili portugalskega prvaka in dali tudi precej denarja, kar niso mogli verjeti, da je ta slab boksaški tisti, o katerem so toliko brali. Jezno so takoj poslali v Lizbono telegram, v katerem so precej jasno povedali, da jim vse skupaj diši na prevaro.

Na odgovor ni bilo treba čakati. Prišel je telegram: »Nikdar boksal v Londonu z Andreitijem. Belarmino Fragosu.« To je londonske organizatorje še bolj zjezilo in tako je angleški konzul v Lizboni dobil nalogo, naj raziše zadevo. Pa je konzul lahko samo potrdil, da portugalski prvak ni zapustil domovine in da ni v njegovem potnem listu nobenega angleškega pečata.

Kdo je bil torej boksaški, ki je prostovoljno tvegalo srečanje s pestmi mladega Andreitija? Zadeva se je razjasnila v Lizboni, ko je Fragos dobil fotografije z londonskega srečanja. Prvak je namreč že po prvem pogledu na fotografije skoraj pobesnel od jeze in šele čez čas je prišel tlejo do sapa, da je lahko povedal: »To je moj nori brat Victor!«

Prvak ima namreč mlajšega brata Victorja, ki se tudi skuša uveljaviti v boksu. Toda od sedaj je ostal popolnoma v senci svojega starejšega brata. Čeprav mu strokovnjaki niso obetali skoraj nobenih uspehov v ringu, nikakor ni mogel verjeti, da ne bo nekega dne potisnil v ozadje prvaka. Zato mu je tudi zmanjkal povabilo na londonsko srečanje in odpotovali namesto njega. Račun je bil preprost: če bi premagal Andreitija, bi bil to sicer veliki škandal, toda tudi uspeh in oboje bi odprli Victorju pot v mairskateri profesionalni ring. S porazom, seveda, sploh ni računal.

No, nesojeni prvak je sedaj ostal kar v Londonu in čaka, kdaj ga bodo izgnali. Zakaj prostovoljno nikakor ne more odstopiti domovino. Brat je namreč javno obljubil, da bo nesramnega »pobas naučil pameti. Victor pa verjetno ve, da brat misli resno, njegove pesti pa tudi pozna.

Samozvani prvak na tleh

Milijoni, ki jih nihče noče

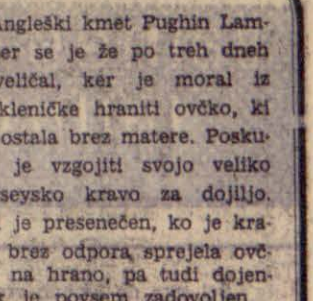
DIREKCIJA KONJSKE STAVE BO POLOŽILA V SOCIALNI SKLAD KAKIH 250 MILIJONOV. TOLIKO NAMREČ ZNESEJO ZADETKI Z ZADNJE DIRKE, KI JIH NIHČE NOČE DVIGNITI

V Franciji konjske dirke in seveda tudi stave niso sicer tako priljubljene in razširjene kot na primer v Angliji in ZDA (čeprav so prepovedane), toda kljub temu se vsako nedeljo na enem izmed pariških hipodromov zbere kar precej ljudi, ki stavijo na konje. Organizacija, ki ureja te stave, ima poslovalnice po vsej Franciji in seveda veliko denarja. Tako so za zadnjo pomembnejšo konjsko dirko — kassaki Prix de Bordeaux — Francozi vložili v stavnih kar 19.907.430 novih frankov (približno 2.900 milijonov dinarjev). Sama dirka sicer ni bila preveč lepa in zanimiva, saj je bilo zaradi handicapca in izredno blatine staze med prvimi in zadnjimi igrom več kot tristo metrov razlike, pa tudi dobitki na stavih niso bili pretirano visoki. Tisti, ki so uganili zaporedje prvih treh konj, so dobili za tri nove frankke vloge 1.198.500 novega franka premije, tisti, ki so uganili samo prve tri konje in ne tudi zaporedja, pa 239.700 novega franka. Premije so sicer kar čudne, toda nikakor izredne ali celo rekordne, saj v francoskem svetu konjskih stav še pomnijo 22. april 1957, ko bi lahko stavi, ki bi uganili zaporedje prvih treh konj, za nova franka dobili premije 324.390 novih frankov (za 300 dinarjev 43 milijonov dinarjev). Toda nihče ni stavił zmagovite kombinacije. Za sedaj je rekord 77.032 novih frankov za dva nova franka vloga. Take premije so izplačali leta 1935. Toda zgodilo se je, da je prav ta dirka pred dvema tednoma dobila čez nekaj dni izredno publiciteto. Pri pregledovanju stavnih listkov so namreč ugotovili, da je v Lyonu in Lillu nenavadno veliko pravičnih zadetkov. Potem so natančneje pregledali stavnice listice in ugotovili, da so na večini samo štiri pisače. Ker pa v svetu športnih stav ni noben sum nikdar preveč, so takoj uvedli dve preiskavi. Eno vodijo strokovnjaki za konjski šport, ki naj bi preverili, če je bila dirka pravilna in če ni bilo kakih prevar pri konjih in voznikih. Ta komisija še vedno ni mogla odkriti niti najmanjše sledi prevare in kaže, da je bila dirka za nagrado francoske Bordeaux popolnoma pravilna. Druga preiskava, ki jo vodi policija, pa je takoj dala zanimive rezultate. Ugotovili

so, da so v Lyonu štirje neznanec (trije moški in ena ženska) našli pred letom, niso postajali taksi in z njim zavili v vseh trideset stavnih v mestu. Na isto kombinacijo so staviли skupno 30.000 novih frankov, potem pa odločili, da je taksi ja taksi in verjetno tako odstopali iz mesta. Njihova kombinacija pa je bila zmagovita, tako da bi morali dobiti 1.050.000 novih frankov.

Tudi v Lillu je stavnica četvorica (pet trije moški in ena ženska), toda ta je imela svoj, v Parizu registriran avtomobil. Tudi ta četvorica je potovala od ene stavnice do druge in povsod stavila na isto kombinacijo. Dobiti pa bi morala skupno 913.320 novih frankov. Ugotovili pa so, da je bilo tudi v Marsellu in Bordeauxu nekaj velikih stav na enako kombinacijo. Tako je neki neznanec izpolnil v različnih stavnih za 5.000 novih frankov stavnih listkov, v Bordeauxu pa se torej neznanec pojavljal z avtomobilom, ki je bil registriran v Parizu, od stavnice do stavnice, dokler niso vložili nekaj več kot 10.000 novih frankov.

Direkcija konjske stave je takoj v dogovoru s policijo omelila izplačevanje zadetkov, in sicer tako, da je za vsak zadetek nad 10.000 novih frankov pričela izdajati — kot ji to predpisujejo predpisi — samo baritarne črke, pri katerih so se morali dobitniki legitimirati. Hkrati pa je pariško sodišče dobilo ovadbo proti X... češ da se je pregrešil proti predpisom, po katerih lahko ena oseba stavi največ 3.000 novih frankov. Policija je namreč prepričana, da so te številne stave na znatovito kombinacijo delo ene same skupine, ki je imela svojega vodjo v Parizu. In to prepričanje je dobilo svojo potrditev. Zakaj minuli petek je bil zadnji rok, ko bi se morali prijaviti zmagovalci. Hkrati pa bi se morali tedaj tudi legitimirati. Policija je hkrati obljubila, da bo natančno izprala vsakega dobitnika. Prav ta obljuba pa je opravila svoje. Do sedaj se niso zbrali vsi podatki, toda računajo, da je samo v Lillu in Lyonu ostala skoraj cela vsota nedotaknjena. Večji del 1.553.520 novih frankov (približno 280 milijonov dinarjev), kolikor so skrivnostni neznanec dobili

Angleški kmet Pughin Lam-peter se je že po treh dneh navlekal, kar je moral iz stekleničke hraniti ovčko, ki je ostala brez matere. Poskusil je vzgojiti svojo veliko jerseyjsko kravo za dojljo. Bil je presenečen, ko je krava brez odpora sprejela ovčjo na hrano, pa tudi dojenček je povsem zadovoljen.

Španska vlada je izdala ukaz, po katerem bo za božič amnestirala precej zapornikov (seveda ne gre za politične zapornike). Zastopnik španske nogometne zveze je javno zahteval, naj ob isti priložnosti razveljavijo tudi kazni nogometašem, katerim je za nekaj časa prepovedano nastopanje.

Alain Giletti, svetovni prvak v umetnem drsanju za leto 1960 in zvezdnik ameriške drsalne revije »Holiday on Ice«, je kupil zase, za svojo ženo in otroka prostora in udoben vagon. S tem, kakor pravi, bo veliko manj potrošil, kot če bi stanoval po hotelih.

med dvema tečajema

Baron William Mowbray, član angleškega zgornjega doma, se je skliceval na svojo poslansko imuniteto, ko je njegova žena, od katere se je ločil, zahtevala, naj ji izroči nekaj podedovanih družinskih predmetov — srebrno skafilo za vžigalce, dva pladnja za zajtrk, tri meče, lasuljo in dve škodelici. Zahteva je bila uslišana in Mowbray lahko obdrži vse te predmete.

Pri zadnjem ljudskem štetju na Poljskem se je izkazalo nekaj presenečljivega: na koncu so statistike pokazale, da je poročenih 6,5 milijona žensk, a je 6,3 milijona moških. To nenavadno razliko so potem razložili takole: poročene ženske, ki so se ločile, so v anketni list napisale, da so poročene. Moški pa so po ločitvi rajši naredili kljukico v rubriki »amski«.

Na prvi pogled bi mislili, da gre za kak ogromen top, ki je pripravljen na strel. V resnici pa je to velikanski tovarniški dimnik, posnet v trenutku, ko pada in se bo vsak čas razletel na tisoč kosov. Delavci neke tovarne v Clevelandu so v vmesni 68 metrov dolga dimnika stavili razstrelivo tako spretno, da ga je ob eksploziji kar odrezalo od tal, na katerih je stal.

Na »svetovni rang listici« vinskih pčevcev zanesljivo vodi Francija, kjer pride na vsakega njenega prebivalca 122 popitih litrov vina na leto. Sledi ji Portugalska s 115 litri, nato pa Italija (109), Švica (31,1), Avstrija (18,4), Nemčija (7,7) itd. Pri prvi vodijo Nemci s 95 litri na osebo pred Francijo in Dansko.

Neko belgijsko podjetje je nekaj časa dostavljalo premog za domaćo uporabo v belih tovornjakih, kurivo je oprano, posušeno in embalarirano v belih vrečah. Prodajna akcija ima geslo »bela« v beleme, češ da mora biti premog čist kot »pravkar skobani« belci bankovcev. Celo voznik tovornjaka in nosači imajo bele halje in bele rokavice.

Medtem ko napovedujejo meteorologi blago zimo, pa so biologi drugačnega mnenja. Polarne ptice in druge živali s severa se namreč razmeroma kmalu in v izredno velikem številu pomakajo proti jugu, po čemer sklepajo, da bo zima izredno huda, saj na primer v zadnjih letih tega preseljevanja tako rekoč ni bilo. Tudi krti s svojimi obnašanji napovedujejo hudi mrz. Po navadi si zelo redko spreminjajo poletna bivališča za zimsko spanje, letos pa si gradijo velike zimske krtine.

Monaški knez Rainier III. je od vdove italijanskega krotlice zveril Antonia Fattora kupiti štiri leve. Z njimi in z drugim zverinami iz svojega zasebnega živalskega vrta ima ta vladar namen prirediti v Monaku — cirkuske predstave.

Sodišče v Marianni (Florida) je izdalo ukaz, naj zapreje kozmonavta Grissoma, ker ni hitro plačal 20 dolarjev kazni, ki si jo je »zaslužil« zaradi prehitre vožnje z avtomobilom.

Said Ibn Saud, 25-letni sin arabskega kralja Sauda, je trenutno na turneji po Franciji, in sicer kot predavatelj. Povsod govori samo o eni temi: »Zakaj so v današnjem času potrebni haremi.«

to se pripeti samo ...

... v NORWICHU: Uprava glavne knjižnice je prosila čitalce, naj si izposodijo kar največ knjig. Knjižnica se bo namreč preselila v novo poslopje, pa bi rada zmanjšala stroške za preselitev.

... v RIO DE JANEIRU: Dva dni uradnik Pereira se je v štirih letih zredil za 40 kilogramov. Tridesetimi gostilničarjem je namreč v tem času sprepledal dve darčnine prijave in je zato lahko zastoj in po četrti jedel v njihovih gostilnah.

KONČNO: na vrsti je mafija

Pred dnevi so karabinjerske enote v Palermo končale prvo fazo velike akcije proti zloglasni sicilijski mafiji. Tožilstvo je dobilo ovadbo, v kateri je naštetih petintrideset imen in zločin: osem umorov in štirje poskusi umora. Dvanajststotica zločincev je že v zaporu, trindvajset pa jih iščejo v vsej Italiji. Gre samo za bolj ali manj pomembne člane mafije in pa za zločine, od katerih so nekateri stari že štiri leta, pa doslej zaradi njih ni še nihče stopil pred sodišče.

Ker na državnem tožilstvu izjavljajo, da to nikakor ni prva in tudi ne zadnja faza policijske akcije, je videti, da so se oblasti končno odločile, da udarijo tudi po mafiji. Zanimivo pa je, da a akcija ni prišla kot posledica kakih nove ovadbe, pač pa je do vseh aretacij prišlo na podlagi podatkov, ki jih

ima policija že vsaj nekaj mesecev, če ne celo nekaj let.

Tožilec je tudi izjavil, da se bodo pri tej akciji potrudili priti do samih vrhov oziroma tistih, ki vodijo sicilijsko mafijo. Saj je policiji že dolgo znana njena notranja ureitev, pa tudi marsikatero ime s hierarhičnega lestvice. Ljudje, ki so sedaj v zaporu in ki jih iščejo, pomenijo sicer povsem ne pomembni del še skrivnostne sicilijske organizacije, toda še samo v tem, da se je pri tej akciji javno mnenje prvič postavilo na stran policije in da ni podpiralo zločincev na begu, je videti znak, da je Sicilija premagala svoj strah pred to organizacijo in da je pripravljena sodelovati s policijo, kar se doslej ni zgodilo še nikdar. To pa je že veliko zagotovilo, da stvar ne bo spet zaspala, kot se je dogajalo do sedaj.

Neznanci so na vseh stavnih lističih stavili na tako zaporedje prvih treh rigov

Sel sem do lesenih vrat na vrt in po stezi, obrobjeni z živo mejo, do hiše. Bila je majhno zidano z zelenimi oknicami, veliko verando in belimi zidovi, poraslimi s plezalkami, ki so cvetele z zvoncestimi belimi in rdečimi cvetovi.

Vrata na verando so bila odprta. Na ograji se je sončil slamski maček. Vzdignil je glavo; njegove sinje oči so se brez zanimanja uprle v mojo smer. Nato je spustil glavo nazaj na vroči kamen in se ponovno pogreznil v kraljestvo svojih sanj.

Ko sem se bližal, sem zaslišal skozi odprta vrata na verando moški glas.

»Prav, če nočeš piti, pa ne. Jaz pa ga bom kozarček.« Obstal sem.

»Jacques, ti si prava svinja.«

V ženskem glasu je drhtel neprijeten prizvok. Naglo sem se vzel na vročo verando in obstal tik odprtih vrat. »Ze mogče. Ampak misliš sem, da tebi to ni kaj prida mar. Počasi bi se na svinje lahko navadila.« Sikajoči zvok sifona mi je izdal, da si pripravlja pijačo. Pomaknil sem se še nekaj centimetrov bliže in pogledal v sobo.

Iz mojega opazovališča je bila soba videti orjaška. Tla so bila pokrita s svetlo sivo preprogo, oprava je bila iz belega hrasta.

Ženska je sedela na enem izmed globokih stolov. Bila je šest ali sedemindeset let stara in zelo lepa, s tisto brezosebno lepoto, ki odkljuje filmske zvezde. Njeni svileni lasje so bili marelične barve. Na sebi je imela bikini, ki je kazal zelo vedelice zagorelo niso. Nedvomno je bila lepo grajena, toda njeno telo mi bilo tiste vrste, da bi ga dvakrat pogledal.

Ni mi bilo treba ugibati, kdo je. Pri prici sem jo spoznal. Bila je Bridgette Creedy.

65 Zdal je stopil v moj dogled Jacques Thirsby. Bil je natanko tak, kot sem pričakoval: velik, plecat, temno zagorel, s temnimi, kodrastimi lasmi, sinjimi očmi, ozki mički in čednim obrazom. V desnici je držal kozarec, med polnimi, čutnimi ustnicami mu je žarela cigareta.

»Kje si bil sinoči, Jacques?« je vprašala Bridgette in ga gledala s trdim, sovrašnim izrazom v očeh.

»Kolikokrat se, ljubica? Saj sem ti povedal, da sem bil doma in gledal boksanje na televiziji.«

»V klubu sem te čakala dve uri.«

»Vem, to si mi že petkrat povedala. Zal mi je. Naj si poslušam glasbo s pepelom? Nisva se trdno zmenila. Po- zabil sem na to.«

»Trdno sva se zmenila, Jacques. In nisi gledal boksa. Poklicala sem te po telefonu, pa se nisi oglašil.«

»Ne oglašim se vedno, kadar zvoni telefon, Bridgette, ljubica. Prevečkrat se zgodi, da me nadleguje kak dolgočasen. Slišal sem telefon, pa se nisem oglašil.«

Nosnice so se ji razširile.

»Lazeš, ni te bilo. Pripravila sem se semkaj in našla hišo temno in garažo prazno. Kje si bil?«

Nenadoma je njegov prisiljeni nasmeh izgubil in obraz je postal trd. Nič več ni bil čedni gigolo. Gladka površina je odpadla, prikazal se je trdi, brezobzirni moški.

»Prišla si torej semkaj. Kako poceni boš se postala, ljubica? Najprej najameš privatnega detektiva, da bi me opazoval, in ko je ta umorjen, vohunš sama. Zdal mi je pa zadosti. Končal bom. Vsega skupaj sem sit, tebe pa še najbolj.«

Zapičila je srebrne nohte v gola kolena. Videti so bili kot kremplji.

»Kdo je tista ženska?«

Izpraznil je kozarec in ugasnil cigareto.

»Mislim, da mi je za danes dovolj. Se nekaj oprav- kov imam, tudi če se tebi ne mudi. Nehajva torej.«

»Je Margot?« Sovrašstvo v njenem glasu je zvenelo grdo. »Si začel spet z njo?«

»Margot je sicer lepša kot ti in vsaj deset let mlajša, pa s tem se ni rečeno, da mi kaj pomeni,« je odvrnil.

»Čisto med nama: ta trenutek so mi vse ženske, ki se pišejo Creedy, ljube kakor kuga.« Široko se je zarežal. »Če bi rada slišala resnico, prosim: obe sta pretirano strastni, pretirano pohlepni in nezno dolgotrajni. Zdal bodi pa tako prijazna, ljubica, in slednjič odidi. Domesen sem za kosilo.«

»Torej je vendarie Margot? Je še vedno zaljubljena vate, kaj? Hoče te zase,« je rekla Bridgette s trepetajo- čim glasom.

»Menda mi ne boš napravila prizora?« je odvrnil Thirsby. »Če že moraš vedeti, bila je majhna plavalaska, zelo čedna, mlada in neizrabljena. Nasel sem jo na promenadi in slučajno je bila sama. Kot veš, se samotnim ženskam ne morem ustavljati.«

»Ti prekleta svinja,« je revsknila Bridgette hripavo. Njen obraz je bil v trenutku ves razkrojen. »Lazeš, Mar- got je bila?«

»Če ti nočeš oditi, bom moral pač jaz,« je odvrnil Thirsby in se nasmešnil. »Ne maram, da bi mi očitali, da sem vrzel nekdanjo ljubico iz hiše.«

»Hočeš reči, da je med nama končano?« je vprašala Bridgette.

»Kakšno vprašanje! To ti dopovedujem že deset mi- nut, ti pa še vedno sprašuješ. Ja, Bridgette, med nama je končano, enkrat za zmerom.«

Naslonila se je nazaj v svojem stolu. Njen obraz ni bil videti prijeten. Bilo je, kot da se je v trenutku posta- rala. Njena nagota je bila mučna.

»Prav, če se morava dokončno ločiti, Jacques, boš pač tako dober in poravnal svoje dolgove,« je rekla mirno in

66 tiho. »Menda se nisi pozabil, da si mi dolžan denar? Na- tanko povedano trinajst tisoč dolarjev.«

Njegov nasmej je postal še širši. »Toliko?« Napravil je pozrek. »Verjetno si vse zapisala v usnjeno beležnico?«

»Vodila sem konto. Zdal bi rada denar.«

»Verjamem. Tvoj starikavi gospod in soprog najbrž ni preveč širokogruden. Ampak bojim se, da boš morala ma- lo počakati. Ta trenutek nimam trinajst tisoč dolarjev, niti približno ne. Morala boš pač počakati, da jih bom spravil skupaj. Bojim se, da bo to precej dolgo trajalo.«

»Zahtevam denar takoj,« je rekla brezizrazno.

»Zal mi je. No, jaz moram iti. Naj te spremlim do voza?«

»Rekla sem, da ga zahtevam takoj.«

»No, v tem primeru me boš morala pač tožiti,« je re- kel. Njegov smehljaj se je razlezel v široko rezanje. »Pre- pričan sem, da ti bo znal tvoj mož odlično svetovati, kako se to napravi.«

Dolg trenutek ga je gledala. V njenih očeh je ležal izraz, ki me je zaskrbel. Jacques pa se zanj očito ni zme- nil.

»Mislim, da nimam nič več iskati na tem svetu,« je rekla nazadnje. »Bila sem nora, da sem se kdaj spustila s teboj.«

»Jaz ne bi uporabljal tako hudih besed. Bila si neza- dovoljena ženska in jaz sem ti dal, kar si potrebovala. Navsezadnje bi lahko vedela, da ti tega nisem dal zastonj. Lepo sva se zabavala, Bridgette, zdaj pa je čas, da se ločiva. Veliko fantov leta okoli, ki so prav tako čedni na pogled, kot jaz, in prav tako močni. Ne bo ti težko, najti drugega. Čez nekaj tednov me boš popolnoma pozabila.«

Nekaj trenutkov ga je molče gledala. Nato je segla na tla in vzela v naročje svojo kopalno torbo. Odprla jo je in začela brskati po njej. Pri tem me je živo spomnila na Margot.

»Misliš resno, Jacques? Je med nama res vsega konec?«

Z izčrpano kretnjo si je segel v lase.

»Ja,« je odvrnil. »Kolikokrat bom moral se ponoviti?«

»Se pravi, da se ne bova več videla?« je vprašala in ga

gledala s sijajnimi očmi.

»Prav. Če ne gre zlepa, bo šlo pa zgrda.« Sklonil se je in zarežal vanjo. »Pojdij k vragu! Odvratna si mi! Če se pri prici ne poberes, te bom vrzel iz hiše!«

Nasmehnila se mu je. To je bil strahotno spačen na- smeh.

Nato je rekla: »Umorila te bom, Jacques. Če te jaz ne smem imeti, te ne bo imela nobena.«

Iz torbe je potegnila revolver 38 in ga uperila vanj.

Enajsto poglavje

1.

Nenadoma je bilo na verandi zelo tiho in sonce silno vroče. Njekje v daljavi sem slišal šumenje valov, ki so butali ob breg.

Tudi v veliki dnevni sobi je vladala tišina. Videl sem Thirsbyja, ki je stal nepremično in gledal orožje s prestra- šenimi očmi; smehljaj mu je otrpnil na ustnicah.

Bridgette je počasi vstala. Z orožjem v roki je bila v svojem skrajno omejenem bikiinju videti nekako neumno.

»Ja, Jacques,« je rekla grozljivo mirno, »umorila te bom. Dovolj sem prestala zavoljo tebe. Zdal si ti na vrsti, da obušiš malo tistega pekla, ki si mi ga dal užiti.«

»Pusti neumnost!« je odvrnil Thirsby preganjan in zasopel, »spravi orožje! Nič ti ne bo pomagalo. Policija te bo aretirala. Ves svet ve, da sem tvoj ljubimec. Ti boš prva, na katero bo policija pomislila.«

»Misliš, da me to kaj briga? Misliš, da bi rada še ži- vela, ko boš ti mrtev? O ne. Ko te bom ustrelila, bom po- končala s seboj. Jaz se ne bojim umreti kot ti.«

Obližnil si je ustnice.

67 »Spravi orožje, Bridgette. Pomeniva se pametno. Ne- maram sem se malce prenatati. Lahko se spet vse uredi. Samo sahi sem se, ko sem rekel...«

»Ti bedni, ničvedni strahopetec!« je rekla zaničljivo.

»Pričakovala sem, da bo tako, če te bom spravila v škripce. Zdal je prepozno. Nič bolj se mi ne smiliš, kot sem se tebi jaz.«

Neslišno sem stopil skozi odprta vrata v sobo. Thirsby, ki je bil obrnjen proti meni, me je takoj za- gledal. Ona mi je obračala hrbet. Thirsby je vzdignil roko in se napol obrnil; bal se je, da bi jo prestrašil in bi pre- hitro sprožil. Skočil sem naprej, jo zgrabil za zapestje in obrnil orožje k tlom. Strel je odjeknil, da so se stresle šipe in napravil čedno luknjo v preprogo.

Izvil sem ji orožje, še preden se je okrenila. Njene zelene oči so bile široko odprte. Za trenutek me je gle- dala z obrazom, ki je bil spačen od besa. Nato je stekla na teraso.

Thirsby je padel v bližnji naslanjač. Skril je obraz v dlaneh.

Položil sem orožje na bližnjo mizico in si z robcem obrisal obraz in dlani. Zvok avtomobilskega motorja je glasno odmeval po sobi. Bridgette se je odpravila.

»Dvomim, da vas je hotela res ustreliti,« sem dejal nazadnje. »Najbrž bi merila v nogo.«

Na vso moč se je trudil, da bi se zbral.

»Prekleta nevrotičarka!« je rekel. »Od kod, za vraga, je imela orožje?«

»Velikokrat je to za žensko edina pot, da vpostavi rav- novesje,« sem rekel. »Na to bi lahko pomislili, preden ste jo nagnali.«

Zastrmel se je vame.

»Kdo pa sploh ste in od kod ste prišli?«

Ponudil sem mu eno svojih poslovnih vizitk. Pogledal

jo je, ne da bi jo vzel v roke. Verjetno ni maral pokazati, kako se streselo.

»Prekleto!« je rekel, »Agencija Star. To je vendar agen- cija tistega fanta...« V trenutku je umolknil in se korak odstopil. Njegove oči so bile vznemirjene.

»Tako je,« sem rekel, »Sheppey je bil moj družabnik.«

»Vas je najela, da bi me nadzorovali?« je vprašal, ne da bi me pogledal.

»Ne. Prišel sem po naključju. Z vami bi rad govoril.«

Potegnil je robec iz žepa in obrisal obraz, nato je sto- pil k baru.

»Bi kozarček?«

»Hvala, prav prilgel bi se.«

Napolnil je dva visoka kozarca z viskijem in sodo ter si prižgal cigareto.

»A hip me je pošteno prestrašila. Ste videli njene oči? Ustreliti me je hotela!«

»Ne verjamem,« sem rekel, »samo prestrašiti vas je mislila. Rekel bi, da vodite precej razburljivo življenje.«

Nesramno se je zarežal.

»To me bo izužilo. Odslej se bom nevrotičark srednjih let izogibal. Držal se bom mlajših; ti stvari ne jemljejo tako tragično.« Sklonil se je naprej. »Kaj mislite, od kod ima orožje?«

»Danes si ga vsak lahko nabavi,« sem rekel in potisnil njen revolver v žep. »Je res ona najela Sheppeya, da bi vas opazoval?«

»Tako? Nič ne vem o tem. Pač pa bi ji pripisal, da bi najela cel duet vohilčev. Steje me za svojo privatno lastnino.«

»Očitno ste ji, da je najela zasebnega detektiva. Šlo je vendar za Sheppeya, ne?«

»Sem ji to očitaj? Zagotavljam vam, da ne vem, kdo bi bil.«

68 »Če se bojite policije, bodite brez skrbi,« sem rekel. »Moje povzdevce so čisto privatne.«

Malo je pomislil, nato pa vprašal: »Kaj bi pa radi ve- deli?«

»Je Mrs. Creedy najela Sheppeya, da bi vas opazoval?«

Obotavljal si je.

»Mi res ne boste poslali policije na vrat?«

»Ne.«

»Prav. Pač, ona ga je najela.«

»Ker si je domisljala, da se vrtim okoli njene pastorkice?«

»Pa ste se?«

»Kje pa! Te sem bil že pred štirimi meseci sit.«

Napravil sem pozrek viskija in si prižgal cigareto.

»Kao pa je dekle, okoli katere ste se vrteli?«

Zarežal se je. Medtem se je imel spet v oblasti, posta- jal pa je malo pijan.

»S tem bi preveč izdal. Neko dekle pač.«

»Jo je Sheppey našel?«

Thirsby je priklimal.

»Ja. In povedal Bridgetti. Šla je k dekletu in jo sku- šala preplasiiti.«

»Se ji je posrečilo?«

»Očitno. Odtlej se nisva več sestala.«

»In kaj se je zgodilo potem?«

»Bridgette mi je spet vtačila obroček skozi nos in me vodila na sprehod. Pred dvema dnevnoma pa mi je bilo vsega skupaj dovolj. Vse drugo veste.«

Zdelo se mi je, da mi je povedal kvečjemu pol resnice.

»Tole je važno, Thirsby,« sem rekel, »je bila dekle, ki jo je Sheppey našel, Thelma Cousins?«

Opazil sem, da je zamežikal, kot bi ga s svojimi besedami nepričakovano zbudel.

»Poslušajte, ne maram imeti opravka s policijo. Po- vedal sem vam že, da je bila pač neko dekle.«

hotel zadržati, rekel pa ni nič. Njegov obraz je bil napet, kot uročen je strmel v vžigalico.

Prižgal sem cigareto, upihnil vžigalico in jo položil v pepelnik tako, da so gledale številke navzgor.

Ko je zagledal številke, je hitro zajel sapo.

»Kaj pa je?« sem vprašal in spravil kartonček v žep.

Naglo se je zbral.

»Nič, nič, samo nisem vedel, da ste član kluba Muske- teer.«

»Saj nisem. Te vžigalice sem nekje mimogrede vtaknil v žep.«

»Aha.« Spet si je z robcem obrisal obraz. »Zdal moram pa res iti. Domesen sem za kosilo.« Vstal je.

»Niste mi odgovorili na vprašanje. Kaj veste o Hertzu?«

»Samo, da obravlja za Creedyja bolj surova dela. Nič drugega. Zdal moram pa zares iti. Mi ne boste zamerili, če vas ne bom pospremil? Pozen sem.«

»Ze v redu.« Vstal sem. »Do prihodnjic.«

Slamski maček je vzdignil glavo in pogledal skozme. Obstal sem pri njem, da bi ga popraskal pod brado, pa je z iztaknjenimi kremplji udaril po moji roki.

»Miruj, ljubček,« sem mu rekel, »nikar ne postani še ti nevrotičen.«

Cutil sem, da me Thirsby opazuje izza zavese.

2.

V St. Raphael City sem se vračal počasi, globoko za- mišljen. Zdal se mi je zdelo upravičeno domneva, da mo- ram preiskati dva ločena primera: Sheppeyeva smrt in skrivnostno vžigalico. Nemara med njima ni bilo neposredne zveze. Lahko, da ima Thirsby prav z domnevo, da je bil Sheppey ubit po pomoči. Odkar sem videl neobvladani, mo- rilski izraz Bridgettinega obraza, se mi to ni zdelo več izključeno. Zazdelo se mi je prav, da se zdaj pomenim z Bridgette Creedyjevo, samo nisem prav vedel, kako.

70 Ura je bila pol dveh in bil sem lačen. Torej sem za- vil pred majhno ribjo restavracijo in si naročil delikatno jed. Potem sem poklical Creedyjevo hišo.

Oglasil se je butler. Njegovi polipi se v vmesnem času niso izboljšali, poslabšali pa tudi ne. Zahteval sem Mrs. Creedyjevo.

»Zvezel vas bom z njeno tajnico,« je rekel. Slišati je bilo nekaj pokov in treskov, nato je hladen, razločen glas zatrdil, da govorim z Bridgettino tajnico.

»Rad bi se pogovoril z Mrs. Creedyjevo. Srečala sva se danes dopoldne,« sem dejal. »Vprašajte jo, kdaj bi jo lahko videl; nekaj imam, kar je pravzaprav njeno.«

»Vaše ime, prosim?«

»Ime ni važno. Povejte ji samo moje sporočilo.«

»Trenutek, prosim.«

Sledil je daljši premor. Nato je hladen, razločen glas dejal: »Mrs. Creedyjeva vas prikaže ob treh.«

Pet minut pred tretjo sem zapeljal na Creedyjevo privatno pot. Ko sem se ustavil pri zatvornici, sta se oba stražarja približala.

»Mrs. Creedy,« sem rekel enemu izmed njih. Premeril me je. Moja srajca s kratkimi rokavi in flanelaste hlače so mi bile očito neprijetne, pa se je vzdržal pripomb. Tu- di v seznam ni pogledal. Očitno Mrs. Creedy ni bila važna.

Zapeljal sem po že znani poti in parkirali poleg ve- likega črnega Rolls-Royca. Butler mi je odprl dve minuti po- tem, ko sem pozvonil. »Mr. Brandon?«

»Ja,« ser. rekel. »Domesen sem z Mrs. Creedyjevo.«

Pejnal me je po hodniku, skozi vrata, po stopnicah in še enem hodniku, odprl se ena vrata in stopil vkraj.

»Kaj ko bi si kupil moped?« sem mu zakical mimo- grede. »Tako bi se vam nogo malo odpočile.«

Odmaknil se je tako neslišno kot bi držal res po ko- lesih, in ni niti za betevce zategnil obraz. Lahkomisleine

pripombe niso pri njem opravile nič več kot ena sama deževna kaplja v puščavi.

Vstopil sem v sobico, ki so jo omare z akti in pisalnik spreminile v pisarno. Za pisalnikom je sedelo dekle, ki sem jo opazil na razpravi. Bila je še vedno v isti sivi pla- teni obleki.

»Mr. Brandon?«

»Kako ste uganili?«

»Spoznala sem vas.«

»Baje, bila sva skupaj na razpravi.«

Zarežala je in bila v trenutku videti ljubka in malce zmedena.

»Sedite, prosim. Mrs. Creedy vas bo takoj sprejela.«

Sedel sem in se trudil, da ne bi bil videti kot pravi turist. Moral bi se bil peljati v bungalov in se preobleči. Srajca in flanelaste hlače v tej hiši niso bile primerne.

Ob četrtni štiri sem se odločil, da se ne pustim ime- ti dlje za nora. Vstal sem.

»Hvala za sedež,« sem rekel s prijaznim nasmeškom.

»Zelo prijetno je bilo, videti isti zrak kot vi in vas gle- dati, kako spretno tipkate. Povejte gospe C., da sem ji vse- lej na voljo v bungalovu na Arrow Pointu, če bi hotela z menoj govoriti.« S temi besedami sem se obrnil proti vr- atom.

»Mr. Brandon...«

»Ja?«

»Mislim, da vas bo Mrs. Creedy takoj sprejela. Dovolite, da jo grem vprašati.«

Videti je bila v zadregi in zmedena. Kljub očalam brez okvira je bila čedno dekle in nisem ji hotel delati težav.

»Prosim, le dajte,« sem rekel in pogledal na uro. »Čez dve minuti moram iti. Podvizajte se torej.«

71 Po moji uri se je zamudila petindvajset sekund. Nato se je prikazala in mi pridržala vrata.

»Mrs. Creedy prosi, da vstopite.«

Bridgette Creedy je stala pri velikem oknu, odkoder je bilo videti nasad vrtnic. Na sebi je imela svetlozeleno blu- zo in žolte hlače. Raščena je bila tako, da je lahko nosila hlače in je to vedela.

Počasi, kot so jo naučili v Hollywoodu, se je obrnila in me mrzlo, zadržano premerila.

»Baje ste želeli govoriti z menoj?« je vprašala in vzbo- čila obrvi, ko je zagledala mojo srajco in hlače. »Ali ne gre za pomoč?«

Stopil sem k bližnjemu naslanjaču in sedel. Nevrotič- ne ženske mi hodijo na živce; in to popoldne nisem du- til niti najmanjše simpatije do njih, tudi ne do Mrs. Cre- edy.

»Nisem vas povabila, da sedite,« je rekla, se vrvrnala in mi vrgla standardni Hollywoodski ledeni pogled.

»Vem,« sem rekel, »toda jaz sem utrujen. Danes sem preživel nekaj razburjen in razburjanja me vedno utru- jajo. Rad bi vam vrnil orožje.«

Malo se je obotavljala, preden je vzela pistolo.

»Zdal boste najbrž zahtevali denar,« je rekla zanič- ljivo.

»Kaj drugega tako več ne morete nuditi,« sem odvrnil smehljaje. To jo je zbesnilo, kot sem nameraval.

»Če mislite, da me lahko izsilij

VICTOR
FRANCIS

Hazarder

Sedel sem na sprednjem sedelu na zgornjem krogu avtobusa št. 1 in strmel skozi kot krožnik velik krog, ki sem ga zbrisal na orosenem oknu, v ozadje drugega avtobusa št. 1. Zdolgočasno sem premišljal, po kakšnem čudnem naključju so se vozila za javni transport najprej zbirala v konvoje in se potem ustavljala, kadar sem se jaz vozil s kakim avtobusom. Deževalo je. Steklo je bilo pokrito s kapljami in ko sem ga opazoval, so začele debele kaplje na vrhu drseti navzdol, požirale manjše kapljice in polzele čedalje hitreje, dokler se niso razblinile v nič na dnu.

Gotovo se mi je zdolgočasnost poznala na obrazu, zakaj sopotnik poleg mene se je tovariško zasmejal in dejal: »Ko bi bil hazarder, ne bi stavil z vami ob enakih pogojih, da bomo prišli do Charing Crossa prej kot v četr uri.«

»Ko bi bil hazarder...« Kaplje dežja, ki so polzele po orosenem steklu navzdol... Dva drobca iz spomina sta se nenadoma strnila in ko sem tako sedel tam, se je sivi London, ki me je obdajal, razblinil in spet sem se znašel v tisti neskladni letališki hiši za goste v osrčju Afrike deset let mlajši, toda tistega deževnega popoldneva prav tako zdolgočasen in neobgledno nestrepen.

x x x

Pripeljal sem polno letalo električne opreme za rudnike v Lumbi in sem se prazen vračal proti severu, ko se je moj družabnik — ki je bil tudi moj tovariš pilot, navigator, letalski inženir in prijatelj — odločil, da je prišel čas, ko ga je moralo v višini skoraj 3000 metrov vreči. Tako vsaj sva imenovala to midva, čeprav imajo zdravniki drugačno ime za nenadne, silovite napade mrzlice, ki jim je bil podvržen, odkar se je bil demobiliziral leta 1945.

Poznal sem te napade. Spravili bi ga moral v posteljo za osemindeset ur, mu dati kinina in spet bi bil zdrav — do prihodnjega napada. Če bi ga pustil trpeti več ur v hladnem letalu, bi mi bil umrl.

Nisem bil posebno vesel. Na srečo je bil Fred dober navigator, dokler je imel v sebi trohico moči. Proden se je onesvestil, je s tresočim prstom pokazal na plan poleta in zamrmral: »Mbweve... Zasebno letališče...« Skušaj pristati, fant.

»Bom, če boš ti vzdržal.« Ko sem dejal in pri tem čutil, da je ta pripomba odveč, štirideset minut pozneje sem pristal z letalom na majhnem, neravnem letališču približno tako, kakor da bi piljan mor naradel iz viseč mreže. Toda kljub temu sem ostal cel.

Ko sem ustoličil Freda v presenetljivo razkošni spalnici, kjer se je lahko potil in okroval, sem se začel seznanjati z novim okoljem. Marsikaj sem silšal o Mbweveju, čeprav nisem še nikoli prej imel razloga, da bi tam pristal. Bilo je eno izmed pol ducat zasebnih letališč velikega podjetja Mbweve Trading Company, ki so bila namenjena izključno letalom tega podjetja. Pripovedovali so, da so na vsakem letališču imeli ponoči in podnevi pripravljeno razkošno hišo za goste, če bi se oglasil lastnik. Stari, izkušeni piloti tovrstnih letal, kot sem bil jaz, so se večkrat šali, da je največja sreča za pilota — poleg zadetka na loteriji — zaslini pristanev v Mbweveju.

To se mi je približno posrečilo in začel sem spoznavati, da razkošje še ni vse. Hrana, ki sem jo užival, bi delala čast najboljši restavraciji v londonskem Sohu. Popil sem toliko pižame, da mi je že silila ven skozi ušesa, in povedali so mi, da je vse zastoj. In z živo dušo se nisem mogel pogovoriti. Povsod so mrgoleli služabniki, ki so bili preveč dobro izsolani, da bi govorili drugo kot vladnost. Sicer pa ni bilo nikogar drugega.

Štirindvajset ur sem užival v tem razkošju. Po osemindesetih urah pa je postalo očito, da ima Fred hujski napad, ko po navadi in da bo potreboval še nekaj dni počitka, preden bo lahko govoril ali se celo gibal. Tretjega dne se je začelo deževje in tako sem se dolgočasil, da sem se že skoraj pogovarjal s pohištvom.

Sredi popoldneva sem bil tako sit točilnice, da sem šel spat, da bi prespal nekaj pusti ur. Eobnane dežja me je skoraj spravilo ob pamet in ob sedmih nisem mogel več vzdržati. Okopal sem se pod prho, se obrij in obupan blodil po hodnikih, ki so bili prekriti s preprogami. Nelagodno me je zaneslo nazaj proti točilnici. Tako zagotovo sem vedel, kaj me čaka — cela baterija polnih steklenic in prazni naslonjaci — da nisem niti dvignil pogleda od svojih nog, ko sem vstopil.

In potem me je nagovoril glas — nenavaden glas, toda glas s prizvokom londonskega narečja: »Prav lep dan bi bil ob tem letnem času, če ne bi bilo tega prekletega dežja, ali ne, prijatelj!«

Sedel je pri nasprotni steni, s hrbitom obrnjen proti velikanskemu steklenemu oknu. Noge je imel pod mizo, ki je bila pokrita z mozaikom. Okrog spodnjega dela telesa je imel ovito odelo, nad odelo pa sem videl belo srajko, temno progasto kravato in moder telovnik in sukničji, ki bi moral biti v popolnem neskladju s to okolico, a me je kljub temu spravljal v zadrego, ker sem imel na sebi delovno srajko.

»Odkod, za vrata, ste se pa vzel!« sem ga začuden vprašal.

»Andrew Street, London, E.14, če bi šli dovolj daleč nazaj,« je odgovoril. »Toda poznejši naslov — in tega medu mislite — je Krokodilji potok, to je kraj pri reki, oddaljen kakih pet ur vožnje z Land Roverjem. Imate še kakšno vprašanje?«

»Oprostite,« sem se opravičil. »Že tri dni postopam po tem baru in se čedalje bolj dolgočasi v

lastni družbi. Menda sem pozabil na svoje manire. Moral bi vam povedati. Pristal sem z letalom, ker...«

»Vem,« me je prekinil. »Povedali so mi. Vaš prijatelj bo okrevljal. Ves čas je nekdo pri njem. Prijetno je slišati, da niste pustili prijatelja na cedilu. Najbrž ste izgubili kakih sto funtov prevoznine, ker ste se ustavili tukaj.«

»Niso neumni ljudje iz Andrew Streeta, London, E.14.«

»Da. Ne uide nam dosti,« je nepriljubeno odgovoril. »Boste kaj popili?«

»Pižama je zastoj.«

»Vem,« je dejal. »Toda nikoli ne pijem sam, zato mi boste naredili uslugo.«

Točaj, ki je zdaj že poznal moje navade, je tudi vedel, ne da bi mu kdo povedal, kakšen okus ima neznanec. Ko sva popila kozarček, ni bil več tak neznanec. Spoznal sam ga kot Johna Porterja, trgovca, ki je bil že štirideset let v Afriki in se je prijateljsko zabaval ob moji živčnosti.

»Hudiča, ta dežje sem izbruhnil in mrko strmel v okna, po katerih so curile kaplje.«

»Ne razburjaj se, prijatelj. Zabavaj se. Jutri bo tega konec. Do smrti pa je še dolgo!«

»Zabavam naj se! Ali se šalite? Saj...«

»Če bi bil hazarder,« se je zasmejal, »bi vas naučil, kako se da zapravljati čas.«

»Oprostite — ruleto sem pustil doma,« sem zago-dnjil, ko sem si priznal pipo.

»Vaša skatlica za vžigalce bo kar primerna,« je dejal. »Ne, ne odpirajte je. Koliko vžigalce imate v njej? Stavim funt, da jih imate sedemindvajset.«

»Frej jih bo petnajst,« sem podzavestno dejal.

Prešla sva jih. Moja domneva je bila pravilnejša in zato mi je dal en funt.

Začel sem se počutiti prijetele.

»Koliko steklenic je na točilniških policah?« je vprašal. »Dejal bi, da jih je trideset — en funt.«

Naglo sem se ozrl in dejal, da jih je petindvajset.

»Trideset,« nama je povedal točaj. »Tale...« — z nasmehom je pokazal name — »je davi popil steklenico gina.« Toda John Porter je dobil svoj funt nazaj.

»Moral sem malo popraviti razmerje,« je odgovoril. »Navsezadnje je bilo več verjetnosti, da bolje veste, koliko vžigalce imate v skatlici! Poskusiva zdaj pošteno stavo.« Obrnil se je proti oknu, ki mu je kazal hrbet. »Izbrala si bova po eno deževno kapljo na vrhu stekla in stavim funt, da se bo moja skotalila do dna pred vaso!«

Človek bi težko verjel takšnim rečem sredi Londona, toda v tistem osamljenem, razmočenem kotičku, ki je bil samo drobna, zanemarjena pika na zemljevidu Afrike, sem stavil na tiste varljive, curkajoče deževne kaplje z večjim razburjenjem, kot ga je kdaj doživel najbolj strastni hazarder na konjskih dirkah. Ne vem, kako dolgo sva se igrala in spodbujala tiste lene kaplje dežja, in postajala čedalje bolj drzna, toda na koncu sem se čutil bolj sproščena, kot sem bil že dolgo. In mimogrede naj povem, da sta po nekakem neverjetnem naključju ali čudnih stavih menjala lastnika samo dva funta.

John Porter se mi je nasmešnil. »Ali ste zdaj boljše volje?«

Zasmejal sem se in mu pritrdil. »Vi ste prav gotovo hazarder — in razumem, da je to v pravih okoliščinah utemeljeno.«

»Dokler človek ve, kaj je na kocki. Lahko bi vam povedal...« Za hip se je zamislil. »Povedal vam bom zgodbo, preden greste spat. Pred štiridesetimi leti sem doživel popoln brodom, prijatelj. Porabil sem do zadnjega vseh trideset funtov, ki sem jih prinesel s seboj pred letom dni, in znašel sem se brez belica v žepu in obupan v Krokodiljem potoku, tam kjer sem bil danes. Lahko vam povem, od kod je dobil kraj ime: v tistem delu reke so goma-zeli najbrž krokodili, kar si jih more človek zamisliti.«

No, ko sem zapravil prav zadnji belič pri domačini, sem zvedel za njihovo priljubljeno zgodbo. Menda se je neki nemški trgovec peljal po reki navzdol z mošnjo diamantov, ki si jih je pridobil na severu tako, da jo je moral naglo pobrisati. Prišel je do Krokodiljega potoka, kjer se mu je coin prevrnil in so imeli krokodil mastno pojedino...«

»In diamanti?«

»Menda so bili še vedno v čolnu. Domačini so mi celo pokazali kraj, kjer je strela iz vode preperela letva od čolna.«

»In ni nihče poskušal priti do njih?«

»Ne, da bi ostal živ. To se ni nikomur posrečilo pri tistih krokodilih! Če bi bil hazarder, sem si mislil, bi poskusil. Seveda je bilo razmerje sto proti ena v mojo škodo. Toda včasih zmaga tudi tisti konj, ki ni favoriti! Potem sem se zavedel, da tako in tako nimam dosti izgubiti — bil sem brez belica v žepu, lačen in zapuščen. Zato sem se, ne da bi dosti razmišljal, pognal v vodo in tvegati.«

»In krokodil? Diamanti?«

Hudomušno se mi je zasmejal. »Mislim, da sem dobil tisto, kar sem si zaslužil. Stavil sem in tveganje je napravilo iz mene tisto, kar sem danes. Sami izračunajte! Jaz grem spat.« Pomignil je točaji.

»Toda diamanti?«

»Dobil sem jih,« je dejal. »Spravili so me na noge. Najbrž niste uganili, da sem lastnik podjetja Mbweve Trading Company! Takrat nisem imel prebite pare. Danes sem menda vreden milijon funtov. Lahko noč.«

Videl sem, da je točaj odrinil mizo. Potem sem zagledal, da je pripeljal bolniški vozček. Nežno je objel z eno roko Johna Porterja okrog ramen, z drugo pa ga je prijel za stegna, ki so bila pokrita z odelo, ga dvignil na vozček in ga odpeljal ven.

Moral sem zvedeti, kaj to pomeni. Nagovoril sem točaja brž ko se je ta vrnil.

»Gospodar?« je dejal. »On ne hoditi štirideset let. Odkar krokodil odtrgati noge v reki...«

x x x

S težavo sem se zbral. Moj londonski avtobus se je spet premaknil. Sopotnik je še zmeraj klepetal. »Dobro je, da niste sprejeli moje stave,« je dejal. »Izgubil bi jo bila.«

»Bodite brez skrbi,« sem odvrnil. »Nisem hazarderski tip. Temu sem se odpovedal pred desetimi leti, ko sem srečal pravega hazarderja.«

»O! Ali se bojite, da bi izgubili?«

»NE,« sem počasi odgovoril. »Bojim se, da bi dobil.«

PREVEDEL B. FAHOR

ILUSTRIRAL ACO MAVEC

VLADO
SMEH

UMETNIŠKI SVETOVALEC

Tega dne so se našli v olepševalnem salonu mojstra Britve Stefan Frakelj, pismonosla Pogorelec in direktor nove pekarne, ki so jo pravkar dograjevali. Stefan Frakelj in Pogorelec sta sedela na stoli ob velikem ogledalu, medtem ko je mojster Britva pravkar strgal z obraza direktorja nove pekarne tistih nekaj rdečastih kocin, kar jih je zrastle v zadnjem dnevu. Ker je bila beseda o umetnosti, so v pomenku sodelovali vsi.

— Stefan, — je dejal Pogorelec, — prosim te, povej mi, kaj vidijo ljudje na sodobnem slikarstvu?

— Umetnost.

— Sto hudičev! Če je to umetnost, potlej sem jaz bik, Britva župan in direktor bedak.

— Čujte, Pogorelec. Ta primerjava ne bo najboljša. Sem pa že raje župan kot neumen, — je ugovarjal direktor izpod namiljenega obraza.

— Saj nisem mislil, da ste bedak. To boste le v primeru, če je sodobna umetnost resnična umetnost, — mu je pojasnil Pogorelec.

— Kaj pa če Stefan dokaže, da je to?

— Dobro. Bodite pa župan. Vendar mislim, da do tega ne bo prišlo. Vsaj upam, da ne.

— Torej dvomite v moje sposobnosti, Pogorelec? — je povzdignil glas direktor in se pri tem nekoliko dvignil s stola.

— Čuden človek ste, direktor. Želim le povedati, da sodobna umetnost ne more biti umetnost, pa bosta.

— To je že bolje, — je potolašen dejal direktor in spet sedel na stol. — No, Stefan Frakelj, povejte svoje mišljenje o umetnosti.

— Umetnost je tisto, česar človek ne razume, kar je vzešeno nad pojmovanjem povprečnešev.

In manj ko kakšno sliko razumete, tem večja je umetnina, ki je pred teboj, upam, da me razumete, saj govorim človeško, ne umetniško, — je pogledal pristone.

— Torej so bili Rembrandt, Rubens, Leonardo da Vinci, Van Dyck in drugi navadni mazači, — je vzrožil mojster Britva, ki je bil slikar-amater.

— Po normah, ki veljajo za sodobno slikarstvo, nedvomno.

— Prav imate, Stefan Frakelj. Vsa sreča, da nimam v svoji zbirki nobenega od teh skrupal, — se je skorajda oddahnil direktor. — Imel sem velikansko srečo, ko sem nakupoval slike za novo stanovanje. Kaže, da se dobro spoznate na slikarstvo. Pridite k meni in pokazem vam slike, ob katerih ne boste mogli zapreti ust.

— Z veseljem, tovariš direktor.

— Bo kmalu konec tega strganja? — je vprašal direktor mojstra Britvo.

— Takoj bo končano. — Britva je pogledal Stefana.

— Upam, da tistega o klasičnem slikarstvu ne misliš resno...

Vendar je Stefan Frakelj le zmignil z rameni. Prijateljska ni bilo jasno, ali je prepričan v svoje besede ali pa jih je izrekel le zato, da bi malce potegnil direktorja, ki je bil v teh rečeh popoln laž. Zato je Pogorelec takoj, ko so se za odhajajočima zaprla vrata, opremljena z zvoncec, dejal mojstru Britvi:

— Zmešalo se mu je!

— Kdo ve, kaj se dogaja v njegovih genialni glavi. Upam, da ne bo spet kaj narobe, je vzdihnil Britva.

Naša znanca sta se pa medtem že približala novemu stanovanjskemu bloku v središču mesta, kateremu so meščani nadeli ime direktorski blok. To ime je bilo povsem pogojeno, saj so v njem stanovali le direktorji in če so zaprli enega, se je takoj vsteli nov, ki je zasedel njegovo mesto.

Direktor pekarne in gradnji je stanoval v prvem nadstropju v stanovanju direktorja veleblagovnice, ki je bil še nekaj mesecev za rešetkami. Nekateri so govorili o ogromnih vsotah, ki bi jih naj poverili, drugi pa spet o tem, da je v ozadju vse kaj drugega.

— Vsak dan znova sklenem, da bom dal izdelati večjo vtičko za vrata. Se tudi vam dozdeva, da je premahlna? — je vprašal direktor Fraklja, ko je odpiral vrata stanovanja.

— Glede na vaš položaj, je nedvomno premahlna, — mu je pritrdil.

Vstopila sta v prostorno stanovanje. Bilo je lepo opremljeno in Stefan Frakelj je začel dvomiti v sodbo, ki so jo imeli o direktorju. Vse je bilo na svojem mestu, ničesar ni manjkalo. Zato je vprašal:

— Ste sami opremili stanovanje?

— Kje pa. Načrte mi je izdelal projektivni biro. Vam ugaja?

— Lično je in presenetljivo udobno, — je moral priznati Stefan Frakelj.

Tudi dnevna soba, kamor sta vstopila, se ni v ničemer razlikovala od drugih prostorov. Pohištvo je bilo svetlo, slike, ki so visele na stenah, so bile sicer malce preštevile, vendar ne toliko, da bi bi motilo harmonijo. Bilo je nekaj platen in nekaj grafik.

Vendar je bilo v prostoru nekaj, kar je motilo Stefana Fraklja. Takoj, ko je vstopil, je zagledal dragoceno vazo, ki je bila na mizi. Nikakor ni sodila v to okolje. Bila je nedvomno vredna težkih denarcev, saj je bila izdelal japonske domače obrti.

Bila je v obliki rahlo deformiranega valja in vsa poslikana z značilnimi ornamentami. Stefan si ni mogel kaj, da bi je ne prijel v roke. Ko jo je hotel obrniti proti svetlobi, mu je zdrknila iz rok, padla na neko sliko, ki je bila prislonsjena ob steno, in se razbila.

— Oprostite, prosim vas, — je vzkliknil Stefan Frakelj. — Vem, da sem storil nedopustno neumnost, vendar ne namenoma. Stori bom vse, da vam nadomestim tole.

— Neroda! Če ste kaj apravili moji najljubši umetnini, vas ustrelim, — je zagrozil direktor.

— Kaj niste videli, razbil sem jo!

— Kdo vendar govori o trapasti vazi, ki sem jo že tako hotel pokloniti kakšnemu bedaku. Govorim o sliki, o mojem dragem Zakiju!

In že je jel obračati list papirja in gledati, če ni kje poškodovan. Bilo je na srečo le razbito steklo, ki je obvarovalo sliko. Ko je ugotovil, da sliki ni prizadejana nobena škoda, se je nasmešnil:

— Imela sva vazo srečo, mar ne. Ta podoba bo nekoč veljala veliko denarja. Zaki jo je naslikal v Parizu in predstavlja mesto. Mesto pomoči.

Stefan Frakelj je sedel in si globoko oddahnil. Včasih, tako je razmišljal, je neznanje vredno več kot znanje.

Zaki je naš rojak, — je jel razlagati direktor. — Razstavljal je že po vsem svetu in postal kar največja priznanja. Edino, česar ne sme videti, je čopič. To ga spravlja v tak bes, da bi grizel. Dnevno naslika sto do sto petdeset slik in če je razporežen, jih izdela tudi petsto. Slika z ženinim pasom za nogavice, s sinovimi ponošenimi čevlji, z delom lustra, s podlogo koledarja iz leta 1938, s palcem leve roke in mezinem desne, s stopalom svoje in ženine noge ter s tremi skrivljenimi žebji. V trenutkih posebnega navdih pa slika z avtomobilskimi pnevmatikami, ovitimi z bodočo žico tako, da včasih ima v žepu prometno dovoljenje, včasih pa ne. In prav ta slika je nastikana takoko. Ko jo je slikal, je imel prometno dovoljenje, kar mi še posebej ugaja zato, ker ne maram nedovoljenih in nezakonitih del niti v slikarstvu.

— Tovariš direktor! Zanimam me, kdaj slika s tem zadnjim izraznim sredstvom?

— Kadar začuti, da mora ustvariti umetnino klasične vrednosti. Zato poleg slike zračuna tudi sto kilometrov vožnje po štirideset dinarjev. Vendar, kaj je to v primeru z vrednostjo slike čez dvajset let?

— Soglašam.

— Se vam dozdeva, da v stanovanju česa primanjkuje?

— Skorajda ne. Vendar če ste pri volji, lahko kupite stol moje tete, ki stanuje ob glavni cesti. Hotela bi ga prodati.

— Opistite mi ga, prosim, — je z zanimanjem dejal direktor.

— Bil je to včasih čisto navaden stol. Zdaj je spremenjen in mogel bi ga postaviti pod kakšno sliko. Inza je tri noge in še te so polomljene. Sedalo je zbito in nekajkrat preluknjano. Tudi naslonjalo je skorajda povsem uničeno. Od njega so ostale le tveri in star skrbljen vijak.

— Zdi se mi, da se norčujete iz mene, — je negotovo dejal.

— Nikakor ne. To namreč ni povsem običajen polomljen stol. Povozi ga je avtomobil s tujo oznako...

Vaš zvesti
prijatelj

„PLAVI RADION“

je nagradil v II. kolu
novega nagradnega
natečaja
2755 dobitnikov

Stroje za pranje perila
»Goran-Eka« prejmejo:

1. Lukancič Ružica, Banjaluka, Braće Radica 8
2. Šutić Mileva, Beograd, Braničevska 22
3. Lozetić Andja, Zp. Uroševac, solo Raka
4. Korenić Emil, Novi Sad, B. Ribnikara 24

Stroje za šivanje prejmejo:

1. Stelci Rozi, Maribor, Zemljičeva 12
2. Probst Nela (učenka), Sisak, I. Milkovića 23
3. Simović Milica, Čačak, Cara Lazara 15

Električne likalnike »Elektron«
prejmejo v Sloveniji:

Dovžan Ivana, Ljubljana, Hrenova 17 — Godec Anica, Ljubljana, Zaloška 205 — Oven Marija, Ljubljana, Rožna dolina XV/1 — Zuran Angela, Ljubljana, Trubarjeva 52 — Sattler Ančka, Ljubljana, Belokranjska 10 — Torazin Vida, Ljubljana, Putelejeva 4 — Starman Ana, Ljubljana, Janševa 1 — Dolničar Irma, Ljubljana, Titova 78 — Zugelj Majda, Ljubljana, Gospodarska 6 — Zdravljica Katja, Ljubljana, Roška št. 11 — Sečko Katja, Fortorož, Palca, Raspolnica 8 — Vozel Marija, Koper, Rozmanova 14 — Kemprle Marija, Lince 11, Blejska Dobrava, Gorenjsko — Grohar Zofka, Jesenice, Maršala Tita 87 — Dobran Ivanka, Jesenice, Hrušica 40 — Mislej Danica, Maribor, Kočevarjeva 6 — Mahorko Rozalija, Ptujaska gora, Stope 6 — Strah Angela, Maribor, Gregorčičeva 3 — Smuk Francka, Vrhnika, V. Beyke 36 — Novak Terezija, Sempeter 4 a — Povodnik Neža, Trbovlje, Gimnazijska 5 — Videc Nežka, Bled, Cesta svobode 19 — Romšak Marija, Strahovica pri Kamniku, Črna 15 — Germodnik Albin, Celje, Kovinska 11 — Sodja Marica, Bohinjska Bistrica, Koprivnik 6 — Seles Inge, Celje, Kersnikova 4 — Kušan Karolina, Ribnica na Dolenjskem, Hrovača 15 — Selimović Ana, Ajdovščina, Slomškova 82 — Verant Mihaela, Hrastnik, Stolpnice 351 — Zeljko Joža, Trbovlje, Rudarska 9 — Zibret Jožeta, Hrastnik, Podkraj — Jagodič Ana, Tržič, Šolska 5 — Inedilja Tonka, Rogaska Slatina 37 — Dom Rozalija, Celje, Miklošičeva 11 a — Krevelj Anica, Zirovnica 85, Gorenjsko — Svetec Ivanka, Slovenj Gradec, Meškova 16 — Franko Betka, Skofja Loka, Grajska pot 1 — Klansek Antonija, Hruševje, Orehek 67 — Čebule Marica, Prevalje 56 — Pinter Alojz, Trbovlje, Šotarjeva 25 — Veršič Marija, Ljutomer, Kavčičeva 6 — Kranjc Mara, Dobrova 9, z. p. Oplotnica, Slov. Bistrica — Sitar Rozka, Novo mesto, Šmihel 69 — Marzidovšek Tončka, Celje, Smrekarjeva 4 — Bizjak Cvetka, Podbrdo 39 — Zajc Francka, Laška vas 6, z. p. Dolenjske Toplice — Jerič Mara, Soštanj, Koroska 1 — Ula Ivan, Celje, Muzijski trg 4 — Kiralji Helena, Lendava — Šmar Stefica, Novo Vele, Kersnikova 4 — Turk Krista, Celje, Mariborska 57 — Kokalj Stane, Rakek, Ljubljana 20 — Pajek Rozalija, Sp. Breznica 5, z. p. Poljčane — Aleksič Marta, Gornja Radgona, Jurkovičeva 4 — Obrovnik Francka, Ruše 61 pri Mariboru — Brojlji Rozika, Celje, Tomšičeva 516 — Podlesnik Marija, Selnica ob Dravi pri Mariboru — Šrešnjec 20 — Čuk Milka, Dol. Logatec 211 — Gačnik Marija, Novo mesto, Slakova 5 — Staro Marica, Sežana 273 — Gornik Sonja, Trbovlje, Leninov trg 5 — Knez Pavla, Velenje, Prešernova 3 — Karičnik Marija, Ljutomer, Presika 25 — Borštnar Terezija, Novo mesto, Jerebova 8 — Rupar Ivica, Zagorje ob Savi, Cesta zmage 17 — Maja Flor, Okrogarjeva 8 — Vagaja Vera, Dol pri Ljubljani, Berčičev 29.

Imena dobitnikov za električne likalnike iz ostalih republik so objavljena v »Vesniku usrljud«, »Politiki«, »Oslobodjenju« in »Novi Makedoniji«.

Vsem potrošnikom
»PLAVEGA RADIONA«

In ostalih naših proizvodov
ter vsem delovnim kolektivom
želi srečno in zadovoljno
NOVO LETO 1963

Kolektiv

„SAPONIA“
OSIJEK

SAPONIA OSIJEK

Kako doma pripravljamo liker

- moramo vse primese drobno zrezati, stisniti ali stolci, da se aroma, ki bo dajala likerju karakteristični okus, temeljito izloči;
- steklenice moramo dobro zamašiti in jih postaviti za nekaj dni na sonce ali na toplem prostoru;
- moramo jih večkrat potresti, da se ves alkohol navzame zaželenega duha;
- sladkor z vodo moramo gosto skuhati in pobarati pene, da ga očistimo;
- preden primese zmešamo, moramo vse dobro ohladiti, najbolje je, če jih pustimo čez noč na hladnem, sicer se nam liker zamreži;
- likerje moramo filtrirati, nekatere enkrat, druge 2-krat, če se je slučajno nabralo še kaj usedline na dnu;
- dobro zamašene in zapечатene steklenice spravimo na suh, hladen prostor, kjer morajo ležati vsaj mesec ali dva;
- vedeti moramo, da je liker tem boljši, čim starejši je, razen kavnega likerja in jajčnega konjaka, ki sta dobra že po treh dneh.

LIKERJI IZ MANDARIN

Olupimo 12 mandarin, narežemo na rezine, naložimo v kozarec in prelijemo s pol litra alkohola. Po tednu dni odcedimo sok in ga zmešamo s 1/2 kg sladkorja, ki smo ga prekuhali s četrto litra vode. Napolnimo v lepe svetle steklenice in spravimo v suho shrambo.

Košček mandarin pa ne zavržemo, ampak jih možno posladkamo in porabimo kot okras za sadno solato ali sadno čašo.

POMARANČNI LIKER

Umijemo 12 pomaranč in jih tenko olupimo. Olupke zrežemo, poparimo, odcedimo, nadevamo v steklenico ter zalijemo s tri četrti litra alkohola. Po tednu dni, ko smo olupke večkrat potresli, odtočimo alkohol in ga zmešamo s prekuhanim ohlajenim sladkorjem. Vzamemo kilogram sladkorja in liter vode.

KUMINOV LIKER

Zrežemo in stisnemo 10 dkg kumine ter nalijemo nanjo pol litra alkohola. Postavimo na toplo in večkrat potresemo. Čez teden dni zmešamo s četrto kg sladkorja, ki smo ga prečistili s četrto litra vode. Liker precedimo skozi gosto krpo in dobro zamašene steklenice zapечатimo in spravimo.

JAJČNI KONJAK

Dobro umešamo 3 rumenjake, drobno celo jajce, 4 vanilije in 30 dkg sladkorja, dodamo 6 dcl prekuhanega in skozi krpo precejenega hladnega mleka in 2 dcl konjaka. Če dodamo več konjaka, bo pijača močnejša. Za dober jajčni konjak so najvažnejša sveža jajca. Če imajo kakšen duh ali če so stara, bo vsa tekočina pokvarjena.

Zelo dobri so še sadni likerji, ki jih pripravljamo, kadar zorijo: češnje, višnje, borovnice, brusnice, gozdne jagode, črni ribez, črni bezeg in šipek.

Če nismo ljubitelji likerjev, poskusimo samo z nekaj kapljicami likerja izboljšati okus:

• pudingu, ki ga pokapljamo s češnjevim likerjem, vanilijevimi kremi, ki ji tik pred koncem dolijemo malo jajčnega konjaka,

• vaniljevemu sladoledu, ki ga oblijemo s kavnim likerjem,

• kakršnikoli torti srednjega plast navlažimo z likerjem, ki se bo podal h kremi,

• raznim sadnim čašam, solatam in penam.

R. P.

VASOVALEC PRI TELEVIZORJU

Takoj si objasnimo: vasovalec pri televizorju je bitja moškega ali ženskega spola, ki nima televizijskega sprejemnika, želi pa videti to ali ono oddajo, se sam rad povabi k bitju, moškemu ali ženskemu, ki seveda televizor ima.

Izvor vasovalca pri televizorju sega pri nas v leta 1959-1960 nase. Za pravega gledalca televizijskih oddaj pomeni to, kar so bili nekdanji Huni v naših krajih. Barbarski je, napaden, o čudežni televiziji pravzaprav nič ne ve. K domačim ognjiščem, ki jih lepša televizor, pa prinaša zmešnjavo, da je kaj.

Spoznajmo ga! Natančno sedem vrst vasovalcev pri televizorju so že našli:

1. Vasovalec. To je najbolj razširjena, običajna vrsta. Pojavlja se v velikih množinah ob obiskih visokih državnih iz drugih dežel in podobnem.

2. Slučajni vasovalec. Tega televizija ne zanima, imena televizorja se mu ne dotika.

3. Zdolgočasenec. Dolgčas mu je doma, hoče se mu televizije, le da nima poguma, da bi prišel k dejanjem, se pravi, da bi si kupil televizijski sprejemnik. Medtem ko ga osrečena, rahla vse večere televizijo pri različnih prijateljih. Z razumnim in mirnim vedenjem se je zelo prilagodil pravim gledalcem televizijskih oddaj in je najmanj napaden izmed vseh vrst vasovalcev.

Glede tega je zanimivo pripomniti, da nenapadnih vasovalcev pri televizorju sploh ni, ali pa so v tako neznanstvih količinah, da jih ni vredno omeniti (0,000 %).

5. Vasovalec, ki ima svoj aparat v popravilu. Vede se prijete, vendar utegne postati zoprni, če ima sprejemnik že dalj časa kot gostitelj. V tem primeru pridiguje, neizpodbitno dokazuje, da je slika preveč ponarejena, da je premehihi črt, da televizorjski dnevnik ni več tak,

televizijskih oddaj so bili očitki proti vasovalcem veliki, zlasti, ker ne upoštevajo dveh pravil:

- Ne govoriti!
- Ne motiti!

Kajti on, gledalec televizije, noče, da bi ga motili med zani-vo oddajo. Če sprejme tedaj tuj-ka k domačemu ognjišču in med navade, ki jih je uveljavila televizija, je to žrtve, ki jo je težko oceniti. Nekateri se nanjo ne morejo privaditi, drugi od tega celo umro. Da bi se pri nas v prihodnosti ogmili takim dramam, smo sestavili 14 zapovedi, ki naj jih upoštevajo skrbni, spo- dobní vasovalec pri televizorju.

Prva zapoved: Ko pridete, ne govorite (sicer pa tudi pozneje ne)! Ne privlecite na dan nobene- ga opravčila! Ne zanimajte se za zdravje gostiteljev! Zaradi tega ne budo užajeni, bodo pa zelo občutljivi glede tega, kako se vedete. Niti tega ne vprašajte, kaj oddajajo! Ako gre za kako gledališko ali filmsko predstavo, ne zahtevajte, da vam povedo vsebino dejanja pred vašim pri- hodom!

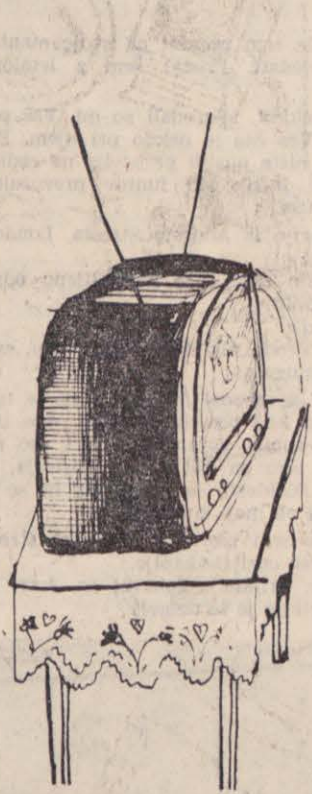
Druga zapoved: Pridite praz- nih rok! Cvetice bi hišno gospo- dinjo motile, zaradi njih bi mo- rala iti od platna in jih dati v vodo. Sladkorčkov ne bodo nič bolj čemil, ker boste šumeli s papirjem, kot na žalost vedno delate v kinu.

Tretja zapoved: Če otroci že spijo, ne prosite, naj vam poka- žejo njihove fotografije, češ da jih niste videli že štirinajst let. Če se ne spijo, udušite v sebi potrebo, da poveste in jim do- kazujete, da so podobni materi, ali da so zelo zrasli.

Četrta zapoved: Ne vgnezdite se centimeter pred platnom s pretevo, da ste gluhi in na pol slepi; prepričali boste, da bi cela družina dobrih ljudi videla oddajo. Se več, to lahko po- vzroči pravo preskakovanje, ker ne bodo nič videli, bodo vaši gostitelji šli vasovat k televi- zorju sosedov, ti pa bodo pred invazijo šli iskat miru pred drug televizor, itd. V desetih mi- nutah boste spravili na nuge vso deželo.

Peta zapoved: Ko se boste na- gledali oddaje, zaradi katere ste prišli, odidite! Gostitelji vam bodo hvalčili, vaša navzočnost jim je odveč.

Šesta zapoved: Odidite, toda odidite hitro! Ne prikrajšajte družine za priljubljeno oddajo s pozdravljanjem brez konca v predsobi, kjer ni televizorja. Torej plašč, kapo in rokavice si

natakite šele pred zaprtimi vrati, na stopnišču ali na ulici.

Sedma zapoved: Vzdržite se in ne delajte malo laskavih pripomb glede napovedovalcev, poročevalcev, igralcev in anima- torjev, ki jih vidite na platnu. Te osebe navadno gledalci obo- žujejo. Ker jih vidijo, kako se redno kažejo na platnu, si jih nekako lastijo. Ali vam je kdaj prišlo na misel reči prijatelju, da ima njegova hči oči kakor vol, da njegova žena domišljavo govori in da je njegov sin vi- deti pravi pretkanec?

Osma zapoved: Če se ob odda- ji dolgočasi, ne vprašujte gos- podinje za gromovitim glasom, če je »draga gospa« zadovoljna s plinskimi številnikom.

Deveta zapoved: Če je spre- jemnik vaših gostiteljev v nj- hovi spalnici in če gledajo odda- jo iz postelje, se nikar ne vlie- zite k njim, posebno če vas je prišlo pet, šest.

Deseta zapoved: Po napeti di- rektni reportaži ne recite: »Tale filmček je bil pa zanimiv!« Če boste pa rekli, se ne čudite iro- ničnim nasmeškom in začudenim pogledom svojih gostiteljev. Ne samo, da jih boste motili, hkrati boste še pokazali, da nicesar ne razumete.

Enajsta zapoved: Ne vstajajte vsakih trideset sekund, da bi šli otresati pepel s cigarete v pe- pelnik! Odlagajte ga na pre- progo! Ko boste cigareto po- kadili, ne vznemirjajte vseh in ne nesite ogorka v peč: ne da bi vstali s sedeža, ga potepajte. Dvanajsta zapoved: Ne zinite nicesar niti med napovedova- njem programa! Napovedi niso znamenje za kramljanje. Gle- dalcu pri televizorju čakajo na napoved kot na pismo, ker hočejo vedeti za oddaje drugega dne.

Trinajsta zapoved: Nikarte se lotiti gumbov pri sprejemniku! Skazili bi sliko in lahko bi prič- kovali, da bodo gostitelji skazili vas. To bi bil žalosten konec tako vselega večera.

Štirinajsta zapoved: Če so vaši gostitelji tako zelo prijazni, da vas pred oddajo povabijo k ve- čerji, potem opustite vse, kar bi večerjo lahko zavleklo; posebno, če jedo v drugem prvorstu, kakor je sprejemnik.

• Nobene jedi ne vzemite dva- krat!

• V juho vlijte kar malo vode, da se bo prej ohladila!

• Govorite samo, ko prosite soli in ko vprašate, če je domači sinček sam nabiral gobel! (Če ne večerjate gob, tega ni treba vprašati).

• Ob slaščicah nič pogovorov, nič slavonspevov! Seveda, če je sprejemnik v jedilnici, potem pač ne bo treba tako hiteti. Treba bo upoštevati samo to, kar smo zapisali o popolnem molku. Med drugim pazite, da ne boste z vilicami premočno zvenketali po dnu krožnika.

Tako, če zmorete upoštevati vsa ta pravila, boste v kratkem perfektni vasovalec pri televi- zorju, tak, da vas bodo sko- rajda radi sprejemali tudi naj- bolj sebični in že malo prismsuk- njeni gledalci televizijskih oddaj.

Če pa se pravilom ne morete prilagoditi, tedaj...

Tedaj odgovorite na naslednji vprašanje:

A — Ali imate kaj denarja odveč?

B — Ali imate mizo?

TORBICE ČISTIMO...

Slaminate torbice lepo očis- tite z vodo in amoniakom, posušite pa jih na soncu.

Torbice iz belega usnja je treba očistiti z raztopino ena- kih delov vode in alkohola. Očiščeno torbico potem na- polnite s svilenim papirjem ali kartonom, da ne izgubi oblike.

zdravniški nasveti

TRDA KOŽA NA PODPLATIH

Odgovor tov. Antoniji Pisto- ljevi: Trdo kožo na podplatih odpravimo tako, da noge vsak večer temeljito okopamo v topli vodi, potem pa jih namažemo z 10% salicilnim vazelinom. Ma- zilo moramo na debelo nama- zati po trdi koži, ga pokriti s čisto, preprano krpicco in noge poviti. Mazilo naj ostane na koži do drugega večera, ko noge spet okopamo in ves postopek ponovimo. Pri kopanju moramo trdo kožo temeljito ostrgati. Vse to ponavljamo toliko časa, da se odluči vsa trda koža. Ko nam to uspe, moramo noge po

vsakem kopanju ali umivanju namastiti z nočno kremo.

PEGE

Odgovor tov. A. B.: Pega lahko odstranimo le tako, da pegasto kožo obelimo. Seveda se potem ne smemo več sončiti, ker bi se sicer pege znova pojavile. Pega belimo s kremami (n.pr. Pegosanom) ali pa z mazili, ki jih predpiše zdravnik. Nekateri pege lahko tudi izžgemo, kar delajo zdravniki za kožne bole- zni v ambulantah in v nekaterih kozmetičnih salonih.

Dr. Lelja Novak-Rejcek

Našim naročnikom bomo te dni poslali januarski zvezek »NN«. V kratkem času so si romani »NN« pridobili velik krog ljubiteljev in prepričani smo, da bodo naši naročniki, ki teh zvezkov še ne poznajo, veseli naše odločitve. Če želite dobivati romane redno (»NN« izhaja enkrat mesečno), nam sporočite. Poslani zvezek lahko poravnate skupaj z naročnino, ali pa nam ga vrnite. Želimo Vam pri- jetno razvedrilo.

ON STAVI NA SREČO, ONA PA SE ODLOČA SAMO ZA ZANESLJIVO, KER KUPUJE »PODRAVKA« JUHE!

PET TORT ZA PRAZNIČNE DNI

KOKOSOVA

Dobro umešamo 12 dkg margarin in dodamo 15 dkg moke, pomešane s pe- celnim praškom, 12 dkg sladkorja, vaniljin sladkor, 2 cell jajci, 5 žlic mleka in 5 dkg kokosove moke.

Model namažemo z mastjo, potresemo z moko in zmes pečemo 35 minut pri zmerni vročini. Pečeno in ohlajeno razrežemo in namažemo z limoninim nadevom.

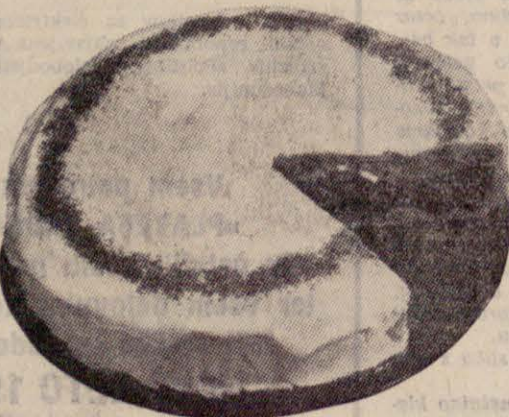
V skledi razmešamo 10 dkg surovega masla, dodamo sladkor v prahu, 2 va- nilijina sladkorja, lupine dveh limon, sok pol limone in ohlajeno mlečno zmes, da dobimo več nadeva. Mlečno zmes pripravimo tako, da v dcl mleka zaku- hamo žlico razvržljane ostre bele moke in neprestano mešamo, da se nam ne naredijo šrukeljčki.

Torto enkrat prerežemo in na tanko namažemo tudi od zunaj ter gosto potresemo s kokosovo moko, da bo čisto bela.

PUNCEVA

Mešamo 18 dkg sladkorja, 3 rumenjake in 3 velike jedilne žlice mrzle vode, da dobro naraste in dodamo trd sneg treh beljakov ter 18 dkg moke, med katero smo pomešali pol pečilnega praška in vaniljin sladkor. Testo stremo v pomazan in z moko potresen model ali kozico in damo v ogreto pečico ter pečemo 20 minut.

Pečeno torto razdelimo na tri plasti. Srednjo, ki naj bo debelejša, razre- žemo na kocke in jo navlažimo s punčevno mešanico. V skledo stisnemo sok cele pomaranče, pol limone, dodamo navadni in vaniljin sladkor, 3 velike žlice ruma in sok črnega ribeza ali malinoveca, da se bodo kocke obarvale. Ker sta ribez in malinovec že sladka, dodamo sladkor šele na koncu po potrebi.

Spodnji kolobar denemo nazaj v model, namažemo s fino marmelado, naložimo nanj ovlažene kocke in pokrijemo z vrhnjim kolobarjem, ki smo ga tudi na prereznih straneh namazali z marmelado. Torto obežimo čez noč, da se dobro sprime, drugi dan pa jo oblijemo z ledom. Če nismo dovolj spretni, torto raje zunaj namažimo z maslom, ki smo mu dodali malo slad- kornega praška in nekaj kapljico ruma za okus. Če jo še obrizgamo s sladko smetano, bo še boljše, kot če bi jo oblili z ledom.

OREHOVA

Dobro umešamo 6 rumenjakov s 14 dkg sladkorja, dodamo trd sneg 6 be- ljakov, 14 dkg zmletih orehov in 7 dkg z rumom napojenih belih drobtin. Pe-

čemo v pomazanem in pomokanem modelu približno pol ure v srednje vroči pečici.

Ohlajeno prerežemo čez pol in namažemo s kavnno kremo, ki jo pripra- vimo iz 20 dkg surovega masla, dodamo sladkor v prahu, vaniljin sladkor, rumenjak in skozi gosto cedilo ali krpo precejeno močno pravo kavo. Da bo kava dovolj močna, moramo vzeti na skodelico vsaj tri žličke. Maslu jo doda- jamo po kapljicah in sproti mešamo. Tudi to kremo lahko brez škode po- množimo z mlečno zmesjo, pazimo le, da jo primešamo hladno.

OBLATNA KOCKA

V navadnem podolgovatem pekaču spečemo piškotno testo kot za punčvo torto. Prerežemo ga čez pol, da dobimo dva enaka kvadrata.

Potem pripravimo oblatni vlozek, ki mora imeti isto obliko kot piškotno testo. Zato oblate najprej prikrijemo na pravo velikost in jih za nekaj časa vložimo med vlažen, a trdo ožet priček, da se malo omeščajo. Potem oblate namažemo s čokoladno kremo, vsakega pa še prej malo pokapljamo z rumom. Vlozek je še boljši, če po oblatih potresemo naribane orehe. Oblate obežimo čez noč, porabimo pa jih po želji, morda 5 ali več.

Zdaj kocko sestavimo. Piškotno plast premažemo s kremo, nanjo polo- žimo oblatni vlozek, nanesemo spet kremo in pokrijemo s piškotnim delom. Kocko premažemo tudi znotaj s čokoladno kremo ali polijemo s čokoladnim ledom ter bogato nabrizgamo s sladko smetano. Za kremo potrebujemo naj- manj 25 dkg masla in še mlečni dodatek, ker je namazanih 6 plasti in še vsa zunanost. Plasti ne mažemo debelo, ker bi bila sicer torta premastna.

HRASTOVO DEBLO

6 rumenjakov umešamo z 10 dkg sladkorja, primešamo trd sneg 6 belja- kov, 5 dkg moke in 5 dkg zmletih orehov. Testo namažemo na z mastjo po- mazan in z moko potresen maslčobni papir. Pečica mora biti že ogreta, da se nam rulada hitro zapéče, ker jo potem lahko lepo zvijemo. Ko je rulada že rumena, jo kar s papirjem dvignemo in obrnemo v pekač na drugo stran, tako da lahko odločimo papir od testa in takoj tesno zavijemo. Ker je testa precej, pečemo dvakrat. Zvijamo pa testo enkrat po dolžini, enkrat pa po širini, da dobimo dve različni debeli ruladi. Debelejša bo za deblo, za stran- ske veje pa bomo uporabili tanjšo.

Zdaj na podolgovatem ovalu prikrijemo veje deblo, da dobimo videz dre- vesa. Nato vsako rulado odvijemo, jo pomažemo s kremo in postavimo nazaj na svoje mesto. Tudi znotaj deblo obrizgamo, najboljše v podolgovatih pra- menih, tu in tam prekinjenih, da bodo videti kot skorja.

Da ne bo torta dolgočasná, potaknemo ob vejah jurčke, posamezne večje, dvojčke ali pa po več skupaj. Za to zmešamo v skodelici kokosovo moko, malo sladkornega praška in žlico beljaka, ki smo ga odvezli, ko smo stekali sneg. Polovico zmesi naj bo bele, k ostalemu pa primešamo kakao; iz bele napravimo pečlje, iz temne pa kloubke.

• Vse torte so preizkušene.

• Prvi dve sta malo manjši, cenejši, a zelo okusni.

• Za kokosovo torto prilijemo rajši kakšno žlico mleka več, posebno če uporabljamo za pečenje ostro moko.

• Margarina je pozimi zelo trda, zato jo moramo dati na toplem prostoru, da jo lahko razmešamo, ker ostanejo sicer vmes celi koščki.

• Drobtine za orehovo torto večkrat premešamo, da se navlažijo vse, da ne bo torta presuha. Nikakor pa ne smejo biti mokre.

• Pri ruladi moramo biti hitri in spretni, da se nam bo lepo zvil. Če bo tudi pečica dovolj vroča, uspeh ne bo izostal.

Prednost vseh tort pa je, da jih lahko pripravimo že dan ali dva prej, še boljše bodo, kot čisto sveže pečene, le sladko smetano dodamo šele zadnji dan oziroma preden jih ponudimo.

A. K.

LETO ZA SOFIO. Z letošnjim Oscarjem bi Sofia Loren pravzaprav lahko zaključila svoj lov na nagrade. Saj je skoraj ni nobene pomembnejše, ki je še ne bi imela. Toda menda je prav njena vloga v filmu »Zaprti v Altoni« tak, da nanjo ne bo mogla pozabiti nobena žirija. Tudi Sofia pravi, da višek šele prihaja.

FOTOGRAFIJA je iz Moskve. Srebrni gozd je priljubljena plaža številnih Moskovčanov, toda, kot kaže naša fotografija, nikakor ne samo poleti. To seveda ni nič novega, saj je bilo že precej podobnih fotografij, toda kaj, ko moramo, če smo količkaj iskreni, vendarle občudovati vroče kopalce.

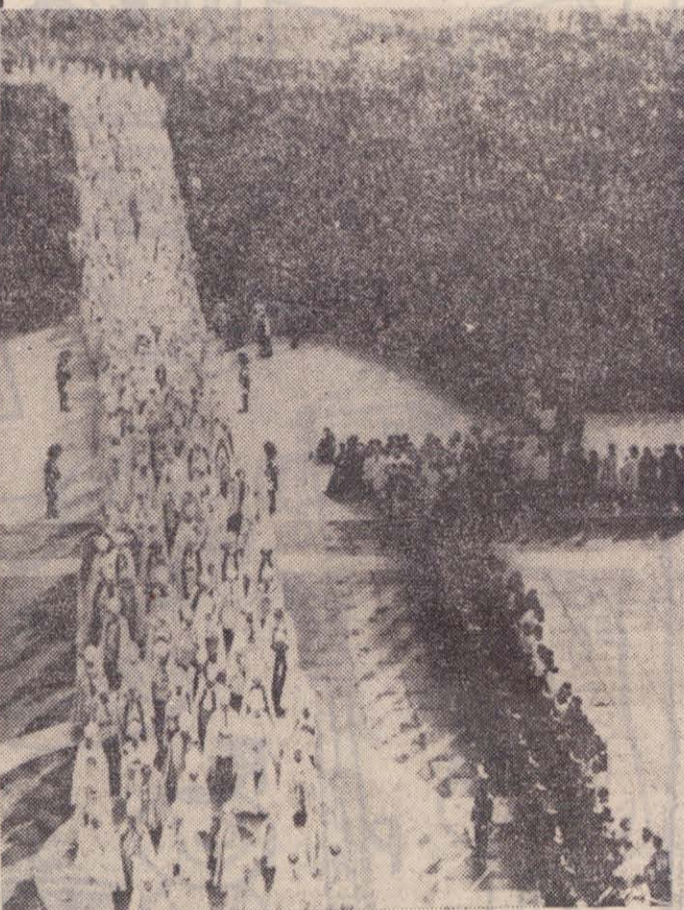

TAKO JE BIL na »črni ponedeljek« (28. maja letos) na newyorški borzi. Pred zaskrbljenimi in obupanimi očmi delničarjev in borznih mešetarjev so delnice nezadržno padale. Do večera je padla vrednost delnic že za 20 milijard dolarjev in vsem se je zdelo, da se je ponovil »črni torek« iz leta 1929, ki mu je sledila svetovna gospodarska kriza.

ZA NAMI je leto velikih tragedij. Zlasti letala znamke Boeing so kriva, da več sto družin žaluje za svojci. Toda pri Boeingu na naši fotografiji ni prišlo do katastrofe. Pilot je letel toliko časa, da je porabil gorivo, in šele potem pristal v Berlinu kar na trup. 51 potnikov in 7 članov posadke je bilo rešenih.

EKUMENSKI KONCIL v Vatikanu naj bi bil »največja predstava na svetu«. Res, precej je paše za oči, toda 2500 škofom, ki so prišli na koncil, ne gre samo za spektakel. Pred njimi je velik, v bistvu nerešljiv problem: kako z religijo in cerkveno ureditvijo vsaj se za nekaj časa ujeti tok časa.

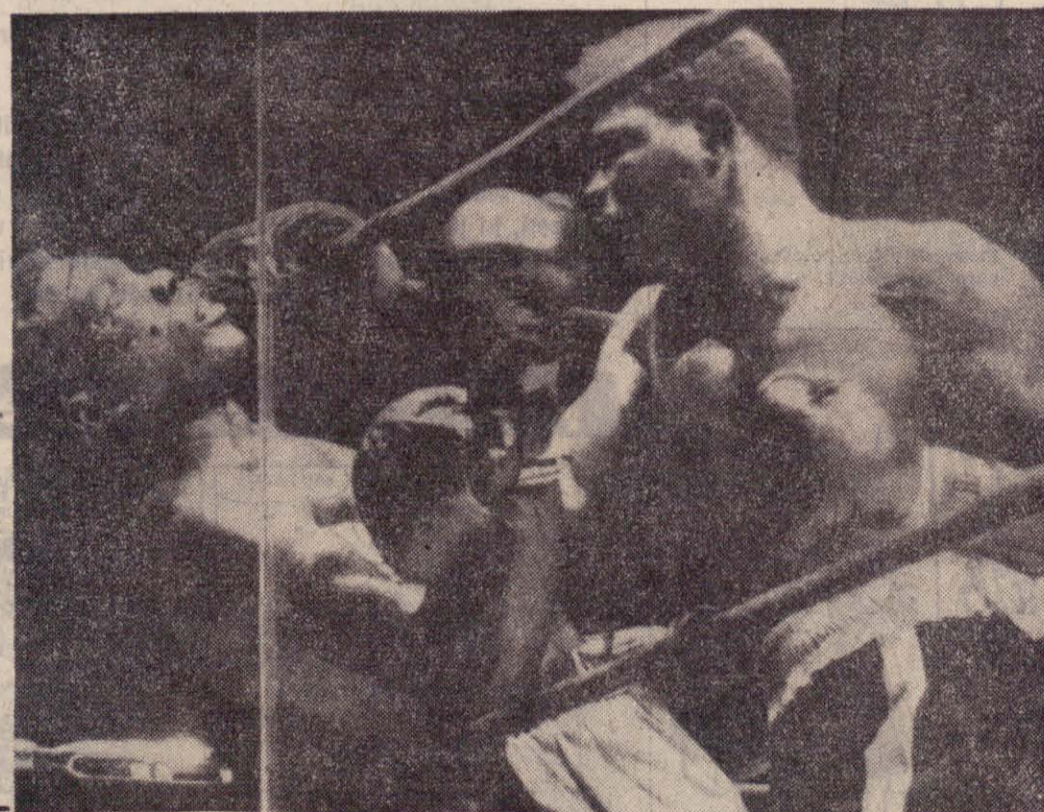

ZA NAMI JE LETO velikih porazov kolonializma. Celo najbolj odkritega in najbolj divjega boja za ohranitev preživele razdelitve sveta ni več. Alžirija je svobodna in neodvisna država. Dokumenti, kot je ta fotografija, so ostali, da bi izpričali, koliko je alžirsko ljudstvo stala njegova svoboda. Toda podobne fotografije bi, žal, lahko posneli še marsikje na svetu: v Angoli, na Borneu, v Rodeziji... Mogoče pa bo že prihodnje leto prineslo mir in svobodo tudi v te kraje.

ACHILIA ni več hotela hraniti svojega otroka Gomo. Bila je namreč za rešetkami baselskega živalskega vrta. Gorile pa težko prenašajo ujetništvo in doslej so zabeležili le nekaj primerov, da so svoje mladiče pustile pri življenju. Toda Gomo je vendarle ostal živ. Posvojil ga je namreč dr. Lang. Prijateljstvo se je pričelo s stekleničko.

TO JE fotografija enega zadnjih udarcev boksarskega srečanja za naslov svetovnega prvaka v welter kategoriji med nosilcem naslova Kidom Paretom in izivalcem Emilom Griffithom. Paret je že brez zavesti in na nogah ga držijo samo še vrvi, toda Griffith udarja naprej. In mogoče je prav udarec s fotografije pregal življenje iz Paretovega telesa. Zakaj bivšega svetovnega prvaka so z ringa prepeljali v mrtvašnico.

KAFKAZ DOBA
MIKI
MUSTER

